

ISSN 2229-1997

ISSN ONLINE 2586-937X

jsn Journal

Vol. 11 No. 2 December 2021

วารสารวิชาการของสมาคม
ญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย

วารสารผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI
และอยู่ในชuanข้อมูล TCI กลุ่มที่ 1

JSAT

ที่ปรึกษาของบรรณาธิการ (Editorial Advisory Board)

ศ.กิตติคุณ ดร.ไชยันน์ คำชู	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศ.ดร.อรรถจักร สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศ.ดร.ศิริพร วัชชวลุค	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศ.กิตติคุณ ดร.สิริมนพร สุริยะวงศ์เพศាល	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศ.วิรัฒน์ วุวงศ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บรรณาธิการ (Editor)

รศ.ทักษิณ เมราพิสูฐ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
---------------------	-----------------------

ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Editorial Assistant)

รศ.ดร.อุปaka พุกุมิ่ง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
-----------------------	------------------------

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

รศ.ดร.โภชิต ทิพย์เทียมพงษ์	Tokyo University of Foreign Studies
รศ.ดร.ชุมนาด ศีดิสาร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.เบญจรงค์ ใจใส่ แดร์ อาร์สานนิอง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ปราณี จงสุจริตธรรม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.บารนี บุญทรง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ปิยวรรณ อัศวราชัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ.ดร.ภัทร์อร พิพัฒนกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์
ผศ.ดร.วินัย جامรธรวิยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
พันเอกหญิง รศ.นงลักษณ์ ลิ้มศิริ	สถาบันการจัดการปัญญาภิพัฒน์
ผศ.นิศากร ทองนกอก	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.ดร.วันวิสาข์ ภู่วัฒนรินทร์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ดร.รายแก้ว ทิพาก	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรรมการกลั่นกรองประจำฉบับ (Reviewers)

ศ.กิตติคุณ ดร.สิริมนพร สุริยะวงศ์เพศាល	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศ.ดร. ออรรถยา สรรณธรดา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร. โภชิต ทิพย์เทียมพงษ์	Tokyo University of Foreign Studies
รศ.ดร. เนวิมพล แจ่มจันทร์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ.ดร. ณภัvioi ทับทิม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รศ.ดร. นรีนุช ดำรงชัย	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผศ.ดร. กณภัทร รื่นภิรัมย์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร. ทahnพร ตระการເຄີລິສັກົດ	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร. ອື່ນຸ້າວັດທິນ ສງວນຕີ	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร. ນັນທຶດ ມາຫັ້ນ໌	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ.ดร. ບາຣນີ ບຸນຍໂຮງ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร. ປີມະນຸ່ງ ວິເຢີນະວັດ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร. ພົນດາ ອັນດານາຄ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร. ວິຊຍາ ໂຢີຂະດ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผศ.ดร. ສිරົວຮຣັນ ມຸນີນທຽງ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ.ดร. ເສັກສຣນ ຈັນທຈານ	มทร.บพิตรທີມູ ຈັກວຽດທີ
ผศ.ดร. ອ້າໝາຍຸທອ ທູສີຣີ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ອ.ดร. ຄນອງຄັກົດ ພິຈູນພຶສູຖ້ອງ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ອ.ดร. ກຣະນີຍ ພິນໂສຕິທິກຳ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ອ.ดร. ວວວຣລັນ ເພື່ອງຂຈກັດ	มหาวิทยาลัยຮວັງສີຕີ
ອ.ดร. ວິນວິສາຂໍ ກູລກທ່ຽນ	มหาวิทยาลัยบูรพา
ອ.ดร. ສາຍັ້ນທີ ກອວເສດີຍງາງ	มหาวิทยาลัยຮວັງສີຕີ

วารสารกลุ่มที่ 1 สาขานุชยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เจ้าของ :

สมาคมญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย
ห้อง 606 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
URL: jsat.or.th, email: jsn.jsat@gmail.com

กำหนดออก : ปีละ 2 ฉบับ มิถุนายน และ ธันวาคม

วารสารออนไลน์ : <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsn>

ออกแบบและพิมพ์

บริษัท แก่นสาระ จำกัด
15/4 หมู่ 3 ตำบลบางกระตือ อำเภอสามพราน
จังหวัดนนทบุรี 73210

ISSN 2229-1997

ISSN ONLINE 2586-937X

วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 ธันวาคม 2564

วัตถุประสงค์ในการพิมพ์

วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา (jsn journal) เป็นวารสารวิชาการของสมาคมญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย จัดพิมพ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาและงานวิจัย ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่น
2. เพื่อเป็นเวทีให้คณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาระดับปริญญาโทและเอกได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ใช้วารสารเป็นแหล่งต่อยอดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและการพัฒนาประเทศไทย ในเชิงบูรณาการ
3. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายเครือข่ายทางการศึกษาในวงกว้างและเสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการ ในแขนงญี่ปุ่นศึกษาให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

jsn Journal ประกอบด้วย บทความรับเชิญ บทความวิจัย บทความวิชาการที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไดมาก่อน บทวิจารณ์หนังสือ บทความปริทัศน์ และรายงานสัมมนา โดยทุกบทความต้องมีบหคดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ วารสารมีการตีพิมพ์เป็นรูปเล่มและเผยแพร่แบบออนไลน์ บทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์จะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบเบื้องต้นโดยกองบรรณาธิการและการทบทวนโดยผู้รู้ความสามารถ กันด้วยระบบปกปิดซื่อ ข้อความและข้อคิดเห็นต่างๆ ในบทความเป็นของผู้เขียนนับทความนั้นๆ ไม่ใช่ความเห็นของกองบรรณาธิการหรือของวารสาร jsn Journal

Aim and Scope

The “jsn Journal” is an academic journal of the Japanese Studies Association of Thailand, and is published two issues per year. The journal has following objectives:

1. To be a channel for disseminating research findings related to Japan in the humanities and social sciences related to Japan.
2. To be a platform for scholars, practitioners and graduate students to share knowledge and experiences, as well as utilize the journal as a source to enhance the body of knowledge that benefits our society and nationally-integrated development.
3. To expand the network as well as strengthen academic cooperation in the area of Japanese Studies.

The “jsn Journal” consists of invited papers, original research articles, academic articles, review articles, book reviews and conference reports. Each paper must have an abstract in both Thai and English. The journal is published in simultaneous print and electronic editions. All research articles in this Journal have undergone rigorous peer review, based on initial editor screening and double-blind peer review. Any views expressed in the articles are the views of the authors only.

สารบัญ

หน้า

บรรณาธิการแอลจ

iv

ทัศนีย์ เมราพิลิช

บทความวิจัย

แรงจูงใจของเยาวชนไทยที่มีความต้องการประกอบอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทยปัจจุบัน
เอลิสา นิชิคิโตะ

2

การใช้อุปมาในวรรณกรรม โซโจกิ

19

อรรถยา สุวรรณระดา

โครงสร้างหน่วยเชื่อมอนุประโยคในประโยคพุทธความภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในสำนวน
ไวยากรณ์ที่ใช้สอบบัดぢბภาษาญี่ปุ่น
อัญญาฤทธิ์ ชูครรช

32

ธรรมาภิบาลกับการจัดการวัยพิบัติ:

51

กรณีศึกษาการจัดการบ้านพักช่วงครัวในจังหวัดคุณโมะโนะโอะ ประเทศไทยปัจจุบัน
วรรณลี อินทร์ปั่น

สภาวะการทำงานกับความต้องการพัฒนาตนเองของล่ามภาษาญี่ปุ่นในบริษัทญี่ปุ่น
เขต妮คุณอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำปูน
พัชยา โลภณลิทธิพงศ์

69

ผู้หญิงและลูกในบทละครในแนวความรักและปฏิหาริย์
วินัย จำรัสวิยา

84

บทความวิชาการ

สถานการณ์ปัจจุบันของการสอบบัดぢບการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (BJT)
ในประเทศไทย: จากบทสัมภาษณ์ผู้เข้าสอบ BJT
ทักษิณะ คำซึ้งชี

100

ทำไมญี่เรียนไทยฟังภาษาญี่ปุ่นผิด ‘nan-nichi’ เป็น ‘nan-ji’ : การศึกษาเปรียบเทียบ
เสียงผู้ดูดภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น
ธิดา มะรุยามะ

117

ສວັສເຕີກ່ານພູ້ອ່ານຖຸກກ່ານ

ໃກລືສຶງເທິກາລປີໃໝ່ ຮ່ວງວ່າທ່ານຜູ້ອ່ານຖຸກທ່ານຈະໄດ້ພັກຜ່ອນກັນຍ່າງເຕີມທີ່ ເຕີມຮັບປີໃໝ່ດ້ວຍພລານາມັຍທີ່ແໜ່ງແຮງແລະມີຄວາມສຸຂະແບບວິສີໄໝໃນຢຸກທີ່ເຮົາຢັງດ້ວງເພື່ອງກັບກາຣະມັດຮະວັງເກີຍວັກບສຖານກາຣົນກາຣແພຣະບາດຂອງໂຄວິດຕ່ອນເນື່ອງເປັນປີທີ່ 2

ວາສາຮເຄືອຂ່າຍຄູ່ປຸ່ນສຶກໜາ ຂັບນີ້ມີຄວາມພິເສດຍກໍ່ໄດ້ຕີພິມພົບທຳຄວາມວິຈ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບກາຣັດເລືອຈາກກາຣັນດຳເສັນອໃນທີ່ປະຊຸມວິຊາກາຣະດັບຫາຕີຂອງສາມາຄນູ່ປຸ່ນສຶກໜາແກ່ປະເທດໄທ ຄົງທີ່ 15 ຊົ່ງຈັດຮ່ວມກັບຄະນະມຸ່ນຍາສາດົກ ແລະສັກຄົມສາຕົມທ່າວິທະຍາລ້ຽນບຸຮົພາ ໙ີ້ອີເດືອນພຸດຍຈິກາຍນ 2564 ໂດຍນີ້ທີ່ສັນ 3 ເຮືອງໃນດັ່ງນີ້

ເຮືອງແຮກ *Thai Young Adults' Motivations for Pursuing a Care Worker Career in Japan* ສຶກໜາເກີຍວັກບ ແຮງຈຸງໃຈຂອງເຍົາຫຸນໃນກາຣປະກອບອາຊີພັດ້ານດູແລຜູ້ສູງອາຍຸຫວາງຄູ່ປຸ່ນ ເບຣີຍເທີຍບກັບຈາກພິລິປິນສ ແລະວິນໂດນີເສີຍເປັນກາຣຈັກກະແສີທາກກາຣທຳກ່ານໃນຢຸກທີ່ເກີຍວັກບ ກໍາລັງກໍາວັນເຊົ້າສູ່ສັ້ນຄົມຜູ້ສູງອາຍຸຍ່າງເຕີມທີ່

ເຮືອງທີ່ 2 ກາຣໃຊ້ອຸປ່ມາໃນວຽກຮອມ ໂໂໂຈກີ ໄດ້ວິເຄາະທີ່ລັກຄະນກາຣໃຊ້ອຸປ່ມາຕ່າງໆ ໃນວຽກຮອມ ທຳໃຫ້ຜູ້ອ່ານມີຈິນທາກາຣທີ່ກ່າວງໄກແລະເຂົ້າໃຈສາກົນຂອງສັກຄົມຄູ່ປຸ່ນຍຸຄາມາຄຸຮະໄດ້ລົກສິ້ງຂຶ້ນ

ເຮືອງທີ່ 3 ຄືອ ໂຄງສ້າງໜ່ວຍເຂື່ອມອນປະໂຍດໃນປະໂຍດທຸກຄວາມກາໝາຄູ່ປຸ່ນທີ່ປະກູງໃນສໍາວັນໄວຍາກຣົນທີ່ໃຊ້ສອບວັດຮັບກາໝາຄູ່ປຸ່ນ ເປັນກາຣວິເຄາະທີ່ໃນເຊີງກາໝາສາຕົມເພື່ອແບ່ງປະເທດທ່ວ່າເຂື່ອມອນປະໂຍດ ມີກາຣບໍ່ງວັດທີ່ ຄໍາວ່າ ປະໂຍດທຸກຄວາມຂຶ້ນໂດຍຜູ້ວ່າຈັນນັບເປັນກາໝາກ້າວ້າດ້ານກາໝາສາຕົມກາໝາຄູ່ປຸ່ນທີ່ນໍາດີດຕາມ

ສັກຄົມຄູ່ປຸ່ນຢ່າງເພື່ອງກັບກໍາພົບຕີຮຽນມາດີອຸ່ນເນື່ອງ ຈ ກາຣໄດ້ເຮີຍຮູ້ແນວທາກກາຣຈັດກາວັນພົບຕີຈະເປັນປະໂຍດນີ້ ກັບກາຣດຳຮີວິດໃນໂລກປ້າຈຸບັນໄດ້ຍິ່ງຈຶ່ງ ເຮືອງ ຮຽມມາກິບາລກກັບກາຣຈັດກາວັນພົບຕີ : ກຣນີສຶກໜາກາຣຈັດກາຮັບພັກຊ່ວ່າຮວາໃນຈັງຫວັດຄຸມໄມ້ໂດະ ປະເທດຄູ່ປຸ່ນ ຈຶ່ງເປັນເຮືອທີ່ໄມ້ຄວ່າມອອງຈຳນາມ

ສະກວະກາຣທຳການກັບກາວມຕ້ອງກາຣພັດ້ານເອງຂອງລ່າມກາໝາຄູ່ປຸ່ນໃນບຣິຊ່ທູ່ປຸ່ນ ເຂຕນີຄມອຸດສາຫກຮຽນ ກາກເໜືອ ຈັງຫວັດລໍາພູນ ເປັນກາຣສັມກາໝານີ້ເຊີງລືກເກີຍວັກບທັນຄົດຕີຂອງຄົນທຳກ່ານ ແລະຜູ້ໃຈງານບັນທຶກໃນກາກເໜືອຂອງປະເທດໄທ ຈຶ່ງນ່າສັນໃຈວ່າ ດັນຮຸ່ານໃໝ່ມີຄົດຕອຍ່າງໄຣໃນກາຣພັດ້ານຕໍກີຍກາພຂອງທຸນໃນສັກຄົມຂຶ້ນຂະນີເຕີມໄປດ້ວຍຄວາມໄມ່ແນ່ນອນ

ຜູ້ຫຼັງຈາກໃນບທລະຄຣໂນແນວຄວາມຮັກແລະປາງີຫາຣີ່ ເປັນກາຣທຶກໜາເຮືອງຄວາມຄົດຄວາມເຂື່ອຂອງຄົນຄູ່ປຸ່ນໃນສມ້ຍໂບຮາຍແນ່ນທະລະຄຣໂນ ຈຶ່ງເປັນວຽກຮອມຄລາສຶກທີ່ທຽບຄຸນຄ່າຈະຈົນເລີ່ມປ້າຈຸບັນ

ບທຄວາມວິຊາກາຣ 2 ເຮືອງສຸດທ້າຍເກີຍວັກບກາຣສອບວັດຮັບກາຣໃຊ້ກາໝາຄູ່ປຸ່ນໃນຮຽກຈິງ ອີ່ BJT ແລະກາຣັງກາໝາຄູ່ປຸ່ນຂອງຜູ້ເຮືອນຈາວໄທ ກາຣທຶກໜາໃນຈຶ່ງເຮົາຢັນເປັນຄວາມພຍາຍາມທີ່ຈະຊ່ວຍພັດ້ານນັກທຶກໜາໃໝ່ຕັກຍກາພ ດ້ານກາໝາຄູ່ປຸ່ນ ໃນຮະດັບທີ່ສາມາດນຳໄປໃຫ້ໄຈຮອຍ່າມປະສິບຮີກີກາພ

ວາສາຮເຄືອຂ່າຍຄູ່ປຸ່ນທຶກໜາເປັນເວທີແລກປේລີ່ນຄວາມຄົດເທິນຮ່ວ່າຜູ້ວ່າຈັຍ ຜູ້ວິພາກຍ ແລະຜູ້ອ່ານໄດ້ຍ່າງເຕີ່ງຂອອບຄຸນຜູ້ທຽບຄຸນວຸພິທຸກທ່ານທີ່ກຽນາສະເວລາອ່ານແລະໃຫ້ຂອງເສັນແນະອັນເປັນປະໂຍດນີ້ໃນກາຣພັດ້ານຈາກອັງເຊີຍນ ຂອເຂື່ອງຈາກຄູ່ປຸ່ນທຶກໜາເປັນເວທີແລກປේລີ່ນຄວາມຄົດເທິນຮ່ວ່າຜູ້ວິພາກຍ ແລະຜູ້ອ່ານໄດ້ຍ່າງເຕີ່ງ

ແຮງຊູ່ໃຈປອນເຢາວຫນໄກຍທີ່ມີຄວາມຕ້ອງກອບປະກອບ ວາເຊື່ພັ້ງດູແລ້ພັ້ງສູງອາຍຸໃນປະເທດຄູ່ປຸ່ນ

ບທຄັດຍ່ອ

ບທຄວາມວິຈัยນີ້ມີວັດຖຸປະສົງເພື່ອສຶກສາແຮງຈຸງໃຈຂອງເຢາວຫນໄກຍທີ່ຕ້ອງກອບປະກອບວາເຊື່ພັ້ງດູແລ້ພັ້ງສູງອາຍຸໃນປະເທດຄູ່ປຸ່ນ ກລຸມຕ້ວຍຢ່າງປະກອບດ້ວຍຜູ້ສົມມັກທີ່ຕ້ອງການໄປທຳງານຜູ້ດູແລ້ພັ້ງສູງອາຍຸທີ່ປະເທດຄູ່ປຸ່ນ ຈຳນວນ 10 ດັວ
ເກີບຮັບຮົມຂໍ້ມູນຜ່ານແບບສອບຄານແລະກາຮັມກາຍເນີດຕາມຜດ ຂໍ້ມູນຂອງຜູ້ສົມມັກຮູກແບ່ງອອກເປັນຫັ້ງຂ້ອຕ່າງໆ
ແລະວິເຄຣະທີ່ຂໍ້ມູນໂດຍການວິເຄຣະທີ່ເນື້ອທາ ພາກາຮັມວິຈີຍຄຽງນີ້ພົບວ່າຜູ້ສົມມັກຮອມວ່າການເດີນທາງໄປທຳງານໃນປະເທດ
ຄູ່ປຸ່ນເປັນໂຄກາສໃນການພັ້ນນາອາຊີ່ພແລະກາເຮັນຮູ້ກາໝາຄູ່ປຸ່ນ ບາງຄນທີ່ມີປະສບກາຣນໃນການດູແລ້ພັ້ງສູງອາຍຸມາກ່ອນ
ມີຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະເຮັນຮູ້ເພີ່ມເຕີມເກີຍກັບການພຍາບາລ ນອກຈາກນີ້ຄວາມສນໃຈໃນການເດີນທາງໄປທຳງານໃນປະເທດ
ຄູ່ປຸ່ນນັ້ນ ຍັງໄດ້ຮັບແຮງບັນດາລໃຈນາຈາກຄວາມซาບໜຶ່ງຕ່ອສັງຄມແລະວັນນຮຽມປົ້ອປຸ່ນອີກດ້ວຍ ພາກາຮັມວິຈີຍແສດງ
ໃຫ້ເຫັນຄວາມຄລ້າຍຄລື່ງກັນກັບແຮງຈຸງໃຈຂອງກລຸ່ມຜູ້ເຂົ້າສົມມັກຮາວອິນໂດນີເຊີ່ຍຮູ່ນແຮກໆ ທີ່ມຸ່ງທຳງານດ້ານການ
ພຍາບາລໃນປະເທດຄູ່ປຸ່ນ ອຍ່າງໄຮກ໌ຕາມ ຄວາມສນໃຈຂອງຜູ້ສົມມັກຮາວໄທຢັ້ງນັ້ນຄອນຫັ້ງແຕກຕ່າງຈາກຄວາມສນໃຈຂອງ
ຜູ້ສົມມັກຮາວພິລິບປິນສິ່ງເຫດຜຸລ້ອກໃນການໄປປະເທດຄູ່ປຸ່ນຄືອດ້ານການເຈີນ ຈາກການນຳຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ມາສຶກສາຮ່ວມກັບ
ພລວິຈີກ່ອນໜັນນີ້ ທຳໃຫ້ຮະໜັກຄື່ງພລກຮະທບຕ່ອສັງຄມບາງສ່ວນຜ່ານຄວາມເຄລື່ອນໄວຫວ່ອງຜູ້ປົງປົງບັດທິານດ້ານດູແລ
ສຸກພາພະຫວ່າງປະເທດໄດ້

ຄຳ

ສຳຄັນ

ເຢາວຫນໄກຍ ແຮງຈຸງໃຈ ວາເຊື່ພັ້ງດູແລ້ພັ້ງສູງອາຍຸໃນປະເທດຄູ່ປຸ່ນ ທ່າວອິນໂດນີເຊີ່ຍ ແລະ ທ່າວພິລິບປິນສິ່ງ

Thai Young Adults' Motivations for Pursuing a Care Worker Career in Japan

Abstract

The objective of this study was to clarify the motivations of Thai young adults pursuing a care worker career in Japan. The sample group consisted of ten candidates aspiring to go to Japan to work in long-term care. Data were collected through questionnaires and follow-up interviews. Participants' answers were categorized into themes, and analyzed using content analysis. The results revealed that the participants of this study perceived going to and working in Japan as an opportunity for career development and learning Japanese language. Some who had previous experience caring for elders wished to learn more about nursing care. They were also motivated by their appreciation for Japanese society and pop culture. The results show similarities with the motivations of early groups of Indonesian candidates aiming to work in nursing care in Japan. However, they differ somewhat from the interests of Filipino candidates whose primary reasons for going to Japan were financial. By juxtaposing the results with other studies, some reflections on the social implications of the transnational movement of health care workers are presented.

Key words

Thai young adults, motivations, care worker career in Japan, Indonesians, Filipinos

1. Introduction

Since the early 21st century, labor shortage in Japan, particularly in the long-term care industry, has become a problematic issue for the Japanese government. It is estimated that in the year 2025, the supply-demand gap for care workers will be about 377,000 (Ministry of Health, Labor and Welfare, 2015, p.1). Therefore, the government has developed several policies that welcome foreigners to supply workers in this field. The most recent is the new status of residence called “specified skilled worker I (*Tokutei Ginō 1 Gō*)” (SSW 1). It was implemented in April 2019 to receive workers in 14 industry fields, including long-term care, hereafter, “nursing care” (official term used by policymakers). Candidates must be over 18 years old, healthy, have the necessary occupational skills and Japanese language ability to work in

one of the specified industry fields. They need to pass the skill exam, and the Japanese language test offered in Japan or abroad. The maximum stay in Japan is five years (Ministry of Foreign Affairs of Japan, n.d.).

Some statistical data are provided to understand better the influx of foreign migrant workers in recent years. In October 2019, 1,658,804 foreigners were working in Japan under different visa statuses. China and Vietnam ranked top, accounting for more than 800,000 workers (Nippon Communications Foundation, 2020).

In March 2020, 3,987 foreign workers were holding the SSW 1 status of residence. One year later, this number jumped to 22,567 (table 1), which shows a massive increase of 566% (Sugimura, 2021). Thailand ranks 6th, with 572 Thais working in Japan, among which six are engaged in nursing care (table 2).

Table 1: Foreign workers in Japan with the SSW 1 status of residence

Country	March 2020		March 2021	
Vietnam	2,316	58.1%	14,147	62.7%
China	331	8.3%	2,050	9.1%
Indonesia	456	11.4%	1,921	8.5%
Philippines	235	5.9%	1,731	7.7%
Myanmar	216	5.4%	959	4.2%
Thailand	125	3.1%	572	2.5%
Cambodia	198	5.0%	569	2.5%
Others	110	2.8%	618	2.7%
Total	3,987	100%	22,567	100%

(Summarized by Nishikito & Suksamana based on the data by Sugimura, 2021)

Table 2. Distribution of Thai workers across the 14 industries

Industry Fields	Number of Thais
(1) Nursing care	6
(2) Building cleaning management	2
(3) Machine parts & tooling industries	125
(4) Industrial machinery industry	59
(5) Electric, electronic & information industries	59
(6) Construction industry	43
(7) Shipbuilding and ship machinery industry	19
(8) Automobile repair and maintenance	0
(9) Aviation industry	0
(10) Accommodation industry	0
(11) Agriculture	117
(12) Fishery & aquaculture industries	0
(13) Manufacture of food and beverages	131
(14) Food service industry	11
Total	572

(Summarized by Nishikito & Suksamana based on the data of Sugimura, 2021)

Although the current number of Thais in nursing care is small, it is expected to increase in the future. In alignment with the developments in Japan, Thailand has also witnessed the emergence of recruitment agencies that select, train, and dispatch working-age Thais to Japan. In addition, the Japan Foundation Bangkok implemented the Test for Basic Japanese (JFT-Basic) for the first time in November 2019. Hence, Thailand became part of the few Asian countries that serve as test venues. The JFT-Basic, which

measures the language proficiency of foreigners who wish to live and work in Japan, can be used to obtain the SSW 1 status of residence alongside the traditional JLPT.

In Chiang Mai, this policy also attracted the attention of a few educational and private health institutions interested in sending Thais to Japan to work as care workers. One nursing school that established a partnership with a hospital group in Japan invited the department of Japanese Language, Payap University, to teach

basic Japanese to prospective candidates. Thus, the researchers became involved in organizing and conducting a 150-hour intensive online course for this group from March to June 2021.

Twelve students enrolled in the course. According to the partnership between the nursing school and the accepting hospital group in Japan, candidates do not need to have a background in health care. However, they should hold a bachelor's degree and be no older than 27 years old. Students' background information revealed that about half had full-time jobs, including working for multinational companies. This fact intrigued the researchers. Why would this group be interested in going to Japan, where nursing care is included in the type of jobs referred to as 3 K (*kitsui*=demanding, *kitanai*=dirty, *kiken*=dangerous) (Yu, 2020, p.5)? It is also known for unattractive working conditions such as "low wages, long working hours, lack of time-off, difficulty balancing work and family, and physical and mental stress" (Peng, 2017, p.6). Therefore, the researchers decided to look further into this question.

Previous studies have addressed different aspects surrounding foreign migrant workers in nursing care. Some have provided extensive discussions regarding Japan's policy for receiving and securing human resources in this field (Hirano, 2010; Ohno, 2012; Kamibayashi, 2015; Takenaka, 2017; Yu, 2020; Enomoto, 2019). Others have focused on the acceptance of foreign care workers from the perspective of Japanese nursing staff (Akaba et al., 2015)

and foreign care workers' perception of working in Japan (Arai, 2019). However, most of them have examined Japan's bilateral cooperation with the Philippines, and Indonesia called Economic Partnership Agreement (EPA), through which Japan has received foreign health care workers. Thailand does not have an EPA agreement with Japan. Still, there are two schemes available for Thais: the Technical Intern Training Program (TITP), created in 1993 to receive foreign workers in the manufacturing field, which came to include nursing care in 2017 (Chonlaworn, 2021), and the SSW 1 mentioned above, created in 2019. Both are recent additions to Japan's efforts in filling the workforce in this field, and as such, have not yet been entirely explored. Therefore, this paper proposes to bring some insights into this new movement.

2. Objectives

To clarify the motivations of Thai young adults wishing to work in Japan as care workers.

3. Methodology

3.1. Sample Group

The sample group consisted of 10 students (out of 12) who completed the 150 hours intensive Japanese language course offered by the department of Japanese language and culture, Payap University, and consented to participate in this study. All participants were female college graduates aged between 22 and 27 years old.

3.2. Data Collection

Data were collected from March to June 2021 using a questionnaire with open-ended questions and follow-up interviews. The questionnaire included some personal information of the participants such as age, educational and professional background, previous knowledge of the Japanese language, and questions regarding their motivations to work in Japan, particularly in the field of nursing care. Interviews were subsequently carried out to ask for more details regarding the participants' answers. Data collection was carried out upon

explanation of the research objective and consent by the participants.

3.3. Method of Analysis

The participants' answers were categorized into themes, and content analysis was carried out. Results are presented descriptively.

4. Results

4.1. Background of the participants

An overview of the participants' background is presented in the table below.

Table 3: Participants' educational and professional background

	Age	Educational background (Universities from which the participants graduated)	Current Job	Previous knowledge of the Japanese language	Place of residence
P1	26	Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Mai University	Employee of a private hospital	15 hours of an online course	Chiang Mai
P2	24	Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai University	-	-	Chiang Mai
P3	24	Faculty of Physical Therapy and Sport Medicine, Rangsit University	Physical therapist in a hospital	-	Samut Prakan
P4	27	Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Pranakorn University	Employee of a private company	-	Samut Prakan
P5	23	Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University	-	-	Lamphun

P6	27	Faculty of Business Administration, North-Chiang Mai University	Employee at the city hall	-	Sukhothai
P7	26	Faculty of Arts, Walailak University	Employee of a British company	10 hours of an online course	Sukhothai
P8	22	College of Logistics and Supply Chain, Sripatum University	-	-	Nakhon Sawan
P9	25	Faculty of Electrical Engineering, Suranaree University of Technology	Employee of a Japanese company	-	Pathum Thani
P10	24	School of Health Science, Mae Fah Luang University	-	-	Chiang Rai

(Summarized by Nishikito & Suksamana)

Some observations can be made from table 3:

- (1) Students' educational background is quite diverse. Four participants came from Humanities (P2, P4, P5, P7), two (P3 and P10) majored in health care, and the remaining graduated from other fields.
- (2) Students who enrolled in the course reside in different parts of Thailand, revealing that the interest of young Thai adults in this program is not limited to a specific region.
- (3) Six participants had a full-time job, while four were not working when the data were collected.

- (4) Eight out of ten participants had never studied Japanese before registering for the course.
- (5) Except for P3, P6, and P8, who graduated from private universities, the remaining participants graduated from public universities.

4.2. Working as Care Workers in Japan

To answer the research question, the researchers focused on two main topics to ask the participants: (a) why the interest in going to Japan; (b) why working as care workers in Japan.

4.2.1. Why the interest in going to Japan?

The participants' reasons for going to Japan are summarized in table 4.

Table 4: Participants' reasons for going to Japan

Reasons for going to Japan	Number of participants who mentioned this reason	Percentage
(1) Interest in gaining new experiences by working in the Japanese “system”	8 out of 10 participants	80%
(2) Interest in Japanese culture	7 out of 10 participants	70%
(3) Learning the Japanese language	5 out of 10 participants	50%
(4) Financial reasons	3 out of 10 participants	30%

(Summarized by Nishikito & Suksamana)

(1) Interest in gaining new experiences by working in the Japanese “system”

80% of the participants (P1, P2, P3, P4, P6, P7, P8, P10) explained that they wished to go to Japan to gain new experience. They want to challenge themselves and try new things. They also believe that the knowledge and occupational skills acquired in Japan may be helpful in the future.

P3: I want to challenge myself and learn new occupational skills.

P7: I want to gain new experience, get out of my comfort zone.

P10: I want to gain more experience and work skills that can be useful for the future.

Participants also believe that they can learn from the Japanese way of working, such as being dedicated, respecting rules, and taking work seriously.

P1: I want to know the work system in Japan.

P4: Japanese are serious and dedicated to work.

P2: Japan is a country where people follow a code of conduct and have discipline at work.

(2) Interest in Japanese culture

70% of the participants (P2, P4, P5, P6, P8, P9, P10) expressed their admiration and affection for the Japanese pop culture. Japanese mangas and animes, which are very popular among all age groups, inspire people to go to Japan.

P5: I have always been fascinated by books and animes from Japan. I want to read the books in the original language, not the Thai translation. Japan is different from Thai: the life, the weather, the architecture. The opportunity came, so I want to go work there.

Thais are also attracted to several other aspects of Japan, such as nature, the different

seasons, traditions, food, and technology.

P4: I feel attracted to Japan: the different seasons, the food. The country is attractive to live, work and sightseeing. Since I was a child, I've always wanted to visit Japan.

P6: I'm interested in Japanese culture, traditions, food, nature, technology, animes, etc. I've traveled to Japan before, I liked the country very much, and want to know more.

Participant P2 feels attracted to the minimalist concept in Japanese architecture.

P2: I feel attracted to Japanese architecture and the concept of minimalism; the houses look clean and attractive to live in.

(3) Learning the Japanese language

50% of the participants (P1, P6, P8, P9, P10) expressed their wish to go to Japan to learn the Japanese language. They consider learning

Japanese as an additional asset for future career opportunities.

P1: I want to learn and practice Japanese to communicate in a 3rd language.

P8: I like the Japanese language and want to practice it to expand my career possibilities in the future.

P9: I want to learn the Japanese language as an additional skill.

(4) Financial reasons

30% of the participants (P4, P6, P9) mentioned the financial aspect as their motivation to work in Japan.

P4: I want to save money to give to my parents so that they don't need to work hard in the future.

P6: I want to save money by working in Japan.

P9: The income is higher than in Thailand.

4.2.2. Why working as care workers?

The participants' reasons for working as care workers in Japan are presented next.

Table 5: Participants' reasons for working as care workers in Japan

Reasons for working as care workers in Japan	Number of participants who mentioned this reason	Percentage
(1) Future career opportunities	6 out of 10 participants	60%
(2) Having previous experience with elders	4 out of 10 participants	40%
(3) Other personal reasons	2 out of 10 participants	20%

(Summarized by Nishikito & Suksamana)

(1) Future career opportunities

60% of the participants (P1, P3, P4, P5, P7, P10) are aware of Thailand being an aging society. They believe that having skills in nursing care may come in handy for job demands in the future, and it will be easier for them to get into this market.

P1: Thailand is an aging society, and Japan has experience and expertise in caring for the elderly. The knowledge and experience gained in Japan may be helpful in the future, in Thailand.

P4: Caregiving is a profession with high demand all over the world. Having knowledge and experience may be helpful in the future to avoid being jobless.

P5: Thailand is an aging society, and everywhere some elders need support. By gaining knowledge and experience in this field, we can be part of this support. Since the demand will be high, it is likely to provide job stability.

P7: Caregiving is a career that will be in high demand in the future.

Two participants, who majored in health care (P3: physical therapy and P10: public health), believe that working as care workers will add to their knowledge and skills to become better health professionals.

P3: Thailand is an aging society, and I still want to work in the field I majored in, which is health care.

P10: I want to improve in my field, which is health care. Taking care of elders requires

special skills because getting old brings changes to the body, mind, including emotional and psychological changes.

(2) Having previous experience with elders

40% of the participants (P2, P4, P7, P8) mentioned having some experience in caring for elders in the family, which triggered their interest in working in this field. P2 and P7 grew up with elders in the family, while P8 is currently taking care of her grandmother, who is sick. All of them believe that the experience gained in Japan may be helpful to take care of their own families when they get old.

P2: I grew up in a family surrounded by elders and felt the warmth of being together. I want to use the knowledge gained in Japan to take care of my family in the future.

P4: My parents are getting old. The knowledge I will gain in Japan may be helpful to take care of them in the future.

P7: Since childhood, I have lived with elders in the family and have done activities with them: preparing food, taking them for a walk, talking to them, exchanging opinions, and listening to them. I learned to be calmer and gentler. Seeing them smile, made me happy. I have also taken care of an elderly Japanese (doing activities together, preparing food, talking, etc.). Seeing them smiling gives me satisfaction.

P8: Currently, I'm taking care of my grandmother, who is sick. Going to Japan will be a chance

to learn more and be more efficient if I need to take care of my elders one day.

(3) Other personal reasons

Other reasons given by two participants (20%) were inclination for the job (P6) and challenging oneself to do something that the participant feels is rewarding (P8).

P6: It is a job that I think I can do well.

P8: Taking care of elderly people requires lots of soft skills, so it is a new challenge. I think that taking care of others is something rewarding.

5. Discussions

5.1. Working as Care Workers in Japan: Comparisons with Indonesians and Filipinos

The results above reveal that Thai young adults in this study are aware of the aging of the Thai population and are looking for career development in nursing care, which they believe will be in high demand in the future. In this context, going to Japan and consequently acquiring the Japanese language is also seen as an asset for work opportunities in the future. For many, their interest in Japanese culture and society triggered the intention to go to Japan. Financial reasons were not a priority for most of the participants. Overall, they expressed a positive attitude towards the idea of going to Japan and working as a care worker.

The results show similarities with studies

that focused on early candidates from Indonesia and the Philippines (Hirano et al., 2010; Ohno, 2012; Yu, 2020). These two countries were the first to sign a bilateral economic agreement with Japan, the Economic Partnership Agreement (*Keizai Renkei Kyōtei*) (EPA), which allowed them to deploy health professionals to Japan.

It came into effect in 2008, when Japan received Indonesians, followed by Filipinos in 2009.⁵ This program has stricter requirements than the SSW 1 scheme. Candidates must be university or vocational college graduates in nursing or caregiving; should take Japanese language courses both prior and after entering Japan; receive on-the-job training in accepting institutions and take the Japanese national certification exam within four years. If approved, they become certified health professionals and can work and live long-term in Japan, but if they fail, they need to return to their home country (Yu, 2020, p.6).

Hirano et al. (2010) surveyed early groups of candidates from Indonesia and the Philippines to study these groups' socioeconomic characteristics and motivations to work in Japan. The sample group consisted of the second batch of Indonesian nurse candidates (144 respondents) and the first batch of Filipino nurse candidates (100 respondents). There were no care worker candidates included in the two groups. However, Hirano's survey will be used as a reference for comparisons with the results of this study because Indonesia and the Philippines were

⁵ In addition to Indonesia and the Philippines, Japan signed the EPA agreement with Vietnam, which began in 2014.

the first Southeast Asian countries allowed to send health care professionals to work in nursing care.

The results of Hirano et al.'s study (2010, p.157) revealed that while almost 66.7% of Indonesians cited "career development" as the primary reason to go to Japan, Filipinos cited "economic conditions" (42.7%) and career development (36.5%).

Ohno's study (2012, p.559) complements Hirano's findings. She explains that Indonesians expressed a positive attitude towards the EPA program. Government officials perceived the program as an opportunity for the candidates to upgrade their nursing skills and consequently upgrade the nursing practice in the country upon their return. In addition, the popularity of Japanese culture in Indonesia, such as anime and manga, and the promise of high salaries influenced Indonesian nurses to go to Japan. To support her reasoning, Ohno cites Hapsari's work (2009), whose survey revealed that 59.5% of 251 nursing students expressed strong interest in working in Japan because of their interest in Japanese culture and the attractive remuneration.

As for the Filipinos candidates, working in Japan coincided with a surplus of nurses in the domestic market. The Philippines has been training nurses for the global market since 1960, and higher salaries abroad had long been a strong incentive for them to work outside the country. The United States, United Kingdom, Canada, and the Middle East had traditionally

welcomed Filipino nurses. However, in the 2000s, American strict immigration laws, increased domestic employment in the UK, the economic recession in Canada, and political instability in the Middle East led to downsizing in the labor market for nurses abroad. During this period, Japan's EPA came into the scenario (Ohno, 2012, p.551-553).

For the Filipino candidates, financial difficulty, such as the need to support the family, was a significant factor influencing their decision to go to Japan. However, the government of the Philippines expressed a somewhat critical view towards the program as they perceived it as a 'cheap labor trap' for nurses (Ohno, 2012, p.549). Having to work as nursing assistants until they passed the Japanese certification test meant that in addition to "lowering their professional skills," their salaries would be lower than Japanese certified nurses.

When looking at the Thai candidates in this study, the results show similarities with Indonesian respondents because both groups revealed high interest in career development. They also shared their appreciation for Japanese pop culture and expressed a positive attitude towards going to Japan. The table below summarizes the motivations of Indonesian, Filipino, and Thai candidates based on the data by Hirano et al. (2010) and Ohno (2012) described above in comparison with the results of this study.

Table 6: Indonesian, Filipino and Thai candidates' motivations to work in nursing care in Japan

	Primary reasons	Attitude towards going to Japan
Indonesian candidates	<ul style="list-style-type: none"> ● Career development (66.7%) ● Appreciation for Japanese pop culture (59.5%) * <p>* Hapsari (2009) as cited in Ohno (2012, p.559)</p>	Positive attitude
Filipino candidates	<ul style="list-style-type: none"> ● Financial situation: support the family (42.7%) ● Career development (36.5%) 	Government showing a critical view towards the program.
Thai candidates	<ul style="list-style-type: none"> ● Career development <ul style="list-style-type: none"> - Learning the Japanese work system (80%) - Future career opportunities (60%) ● Appreciation for Japanese pop culture (70%) 	Positive attitude

(Summarized by Nishikito & Suksamana)

Despite the similarities in the motivations to go to Japan, the socioeconomic context reveals the particularities of each group. For Thais, career development is associated with future work opportunities because Thailand is advancing rapidly towards an aging society. In addition, the financial situation was not a primary reason to go to Japan as it was for Filipino candidates. Furthermore, most Thais in this study are not from the health care field because, in the SSW 1 scheme, specialization in nursing or caregiving is not a requirement. Therefore, they are unlikely to face the situations encountered by Filipino nurses, such as having to "lower" their professional skills and status.

5.2. Future Implications

(1) Possible challenges in Japan

Previous research focusing on foreign migrant workers in nursing care (Ohno, 2012;

Akaba et al., 2015; Peng, 2017; Lan, 2018; Arai, 2019; Yu, 2020) have pointed out several challenges that newcomers face in accepting institutions: the language barrier, cultural understanding, differences in religious beliefs, interpersonal relationship with Japanese co-workers, and difficulties in feeling included.

Hirano (2010, p.18) describes both the cultural and the shocking reality they may face when going to Japan - for example, being disconcerted that nursing care considerably relies on institutionalized care. In southeast Asia, care is primarily family-centered. In addition, foreign care workers have expectations towards high income. However, Japan's high cost of living and the salary they receive (after the pension and insurance fees have been deducted) make it difficult for them to save money or make remittances to their families back in their home country.

In this context, Thais may equally struggle with the harsh reality that may affect their enthusiasm and views about Japan and the Japanese people.

(2) Creation of a multicultural society for coexistence and inclusion of foreigners

Despite controversies surrounding the acceptance of foreign migrant workers, there have been advancements in the overall system to improve and facilitate the life of foreigners in Japan. Support centers that provide services in different languages, including consultations and guidance, have been created (The Japan Foundation Bangkok, 2020).

In addition to enhancing the employment environment, training, and remuneration adequate for the profession, Yu (2020, p.13) suggests the creation of a multicultural society for the coexistence and inclusion of foreigners. The influx of foreigners should benefit Japan, which needs foreigners to fill the labor shortage and allow foreign migrant workers to become part of the local community. Facilitating cross-cultural understanding and further exchange is encouraged. Suppose foreigners like Thais, who have a positive perception of Japan, can work in an environment where they feel included and appreciate what they do. In that case, Japanese institutions and Japanese patients under their care can benefit from contented workers.

(3) Future career possibilities in Thailand

Nursing care in Thailand is in its infancy. Therefore, it is an excellent opportunity for Thais

who receive training in Japan to bring back their knowledge and experience in this field. It can certainly be adapted and applied to several services that are likely to increase in the future.

Chiang Mai Province is quite popular among foreigners who live long-term after retirement, especially the Japanese. It has recently witnessed the construction of different types of residences for this clientele. There are resort-style residences that target affluent foreign retirees and service apartments for those who can live independently (Nishikito, 2020, p.29). In the Japanese community, there have been attempts to offer home services to those in need of assistance (Nishikito, 2020, p.90). Providing nursing care in the Japanese language may increase the interest and the number of Japanese retirees who wish to live in Chiang Mai until the end of their lives. Consequently, it may contribute to Japan's efforts to provide transnational nursing care and ease the domestic burden.

6. Summary and Further Considerations

The participants in this study comprised a small group of candidates whose ages ranged from 22 to 27 years old. Therefore, the results reflect the motivations and aspirations of this group. Additional data with different age groups may provide new insights into Thais' motivations to work as care workers in Japan. Furthermore, research with Thais currently living and working in Japan can help understand their situation, the challenges they face, and the strengths and weaknesses of the SSW 1 scheme.

ເອກສານອ້າງອີງ (References)

- Akaba, K., Takao, K. & Kawaike, H. (2015). A study on the expectation and acceptance of foreign care workers in nursing homes: Results of an awareness survey conducted with nursing staff. *Seitoku Daigaku Kenkyū Kiyō*, Seitoku Daigaku 26, Seitoku Daigaku Tanki Daigakubu 48, 17-23. (in Japanese) <https://core.ac.uk/download/pdf/235244385.pdf>
- Arai, Y. (2019). What is the perception of foreign care workers on the working period in Japan and its affecting factors. *Kōnen Shakai Kagaku*, 41(3), 314-321. (in Japanese) https://doi.org/10.34393/rousha.41.3_314
- Chonlaworn, P. (2021). Cheap and dispensable: Foreign labor in Japan via the Technical Intern Training Program. *Jsn Journal* 11 (1), 33-49. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsn/article/view/251971/171505>
- Enomoto, Y. (2019). Discussion on issues on securing human resources for long-term care for the elderly and its future direction. *Nenpō Kōkyō Seisakugaku* 13, 145-162. (in Japanese) <http://hdl.handle.net/2115/74435>
- Hirano, Y.O. (2010). Introducing foreign nurses to Japan through Economic Partnership Agreements. *The Japanese Society of Health and Medical Sociology: Special Edition* 21(2), 12-29. (in Japanese) https://www.jstage.jst.go.jp/article/jshms/21/2/21_KJ00009469884/_pdf
- Hirano, Y.O., Ogawa, R. & Ohno, S. (2010). A comparative survey on Indonesian and Filipino nurse candidates coming to Japan under the Economic Partnership Agreements: An analysis of the results of questionnaire surveys on socio-economic attribution of the respondents and their motivations to go to Japan. *Kyushu University Institutional Repository*, 5, 153–162. (in Japanese) <https://doi.org/10.15017/17934>
- Japan Foundation, Bangkok. (October 14, 2020). Initiatives for accepting and coexisting with foreigners [*Gaikokujin ukeire oyobi kyōsei ni kansuru torikumi*] [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=UUQ2QKe8Als&list=PLDiyH27FfISgOunFCAZMO5KTFlyH-sR5>
- Kamibayashi, C. (2015). Shortage of long-term care personnel and acceptance of foreign workers: A case study of receiving care worker candidates through EPA [Kaigo jinzai no fusoku to gaikokujin rōdōsha ukeire – EPA ni yoru kaigoshi kōhoshsha ukeire no jirei kara]. *Nihon Rōdō Kenkyū Zasshi* 662, 88-97. (in Japanese) <https://www.jil.go.jp/institute/zassi/backnumber/2015/09/pdf/088-097.pdf>
- Lan, P. (2018). Recruiting and training migrant care workers in Japan. *Global Dialogue: Magazine of the International Sociological Association*. 8 (2), 35-36.

<https://globaldialogue.isa-sociology.org/volume-8-issue-2/>

Ministry of Foreign Affairs of Japan. (n.d). What is the SSW?. <https://www.mofaj.go.jp/mofaj/ca/fna/ssw/us/overview/#a01><http://www.moj.go.jp/isa/content/930005373.pdf>

Ministry of Health, Labor and Welfare. (2015, June 24). Supply and demand estimation (fixed value) of long-term care professionals for 2025 [2025nen ni muketa kaigo jinzai ni kakaru jukyū suikei (kakutei-chi) ni tsuite]. (in Japanese) <https://www.mhlw.go.jp/file/05-Shingikai-12601000-Seisakutoukatsukan-SanjikanshitsuShakaihoshoutantou/270624houdou.pdf.pdf>

Nippon Communications Foundation. (2020, March 30). Record 1.66 Million Foreign Workers in Japan in 2019. <https://www.nippon.com/en/japan-data/h00676/record-1-66-million-foreign-workers-in-japan-in-2019.html>

Nishikito, E. (2020). The Impacts of Aging Japanese Long-Stayers on Health Care Services in Chiang Mai. [Research report, Payap University]. Payap University.

Ohno, S. (2012). Southeast Asian nurses and caregiving workers transcending the national boundaries: An overview of Indonesian and Filipino workers in Japan and abroad. Southeast Asian Studies, 49 (4), 541-569. https://www.jstage.jst.go.jp/article/tak/49/4/49_KJ00007716039/_pdf

Peng, I. (2017, December 5-7). Elderly care work and migration: East and Southeast Asian contexts. Expert group meeting on “Care and older persons: links to decent work, migration and gender”, 1-12. New York: United Nations Headquarters. https://www.un.org/development/desa/ageing/wp-content/uploads/sites/24/2017/11/Peng_PP_EGM_Care-Migration.pdf

Sugimura, T. (2021, June 15) Statistics of the Ministry of Justice: Unraveling the current situation of “Specified Skilled Workers” from the number of foreign residents under the “Specified Skilled Worker” status of residence. [Homushō tökei “Tokutei Ginō Zairyū Gaikokujinsū kara himotoku “Tokutei Ginō” no Genjō]. Global HR Magazine: Diversity & Inclusion. (in Japanese) <https://global-hr.lift-group.co.jp/132>

Takenaka, T. (2017). Challenges and measures for accepting foreign long-term care personnel: Strategies to accept foreign care workers at corporations. [Gaikokujin kaigo jinzai no ukeire ni tsuite no kadai to taisaku – Jihōjin de no gaikokujin kaigo jinzai no ukeire taisaku no arikata]. (in Japanese) <https://www.u-hyogo.ac.jp/mba/pdf/SBR/7-3/063.pdf>

Yu, Y. (2020). Issues and the expansion of policies on accepting foreign care workers into Japan. [Waga kuni ni okeru gaikokujin kaigo jinzai no ukeire taisaku no tenkai to kadai]. Josai Gendai Seisaku Kenkyū 13 (2), p.1-17. (in Japanese) https://libir.josai.ac.jp/il/user_contents/02/G0000284repository/pdf/JOS-18819001-1307.pdf

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะมนุษยศาสตร์และนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

Affiliation: Department of Japanese Language and Culture, Faculty of Humanities and Communication Arts, Payap University

Corresponding email: elisa.mie.nishikito@gmail.com

Received: 2021/10/31

Revised: 2021/11/16

Accepted: 2021/12/01

การใช้อุปมาในวรรณกรรม โฮโจกิ

บทคัดย่อ

โฮโจกิ (方丈記) เป็นวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของญี่ปุ่นเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1212 โดยคุณโนะ โ oxide (木のちようめい) คริสต์แรกของผลงานชิ้นนี้ซึ่งให้เห็นความเป็นอนิจังไม่เที่ยงของชีวิตผ่านการบรรยายเหตุการณ์ภัยพิบัติ ต่าง ๆ เช่น เหตุการณ์ไฟไหม้ พายุหมุน ความอุดอยาก และแผ่นดินไหว ส่วนคริสต์หลังบรรยายถึงความสงบสุขของ ชีวิตการบวชและการใช้ชีวิตอย่างสันโดษ ใน โฮโจกิ มีตัวอย่างการใช้ความเปรียบ喻 หลายครั้ง โดยเฉพาะความ เปรียบแบบอุปมา (比喩) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของการใช้อุปมา ในวรรณกรรม โฮโจกิ จากการศึกษาพบว่า ใน โฮโจกิ มีตัวอย่างการใช้อุปมาในการสื่อลักษณะที่เป็นรูปธรรม และ การสื่อโดยถึงลักษณะที่เป็นนามธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นอนิจัง โดยผู้เขียนมักใช้สิ่งที่พบเห็นในธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ คลื่น เมฆ พระจันทร์ เป็นต้น มาใช้ในการเปรียบเทียบ อันเป็นการช่วยเสริมสร้างจินตภาพให้แก่ผู้อ่าน และยังสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตัวผู้เขียนซึ่งอาศัยอยู่ริมแม่น้ำท่ามกลางธรรมชาติด้วย

คำ

สำคัญ

โฮโจกิ โนะเมะอิ อุปมา ความเปรียบ

The Use of Simile in *Hōjōki*

Abstract

Hōjōki is a famous Japanese literary work written in 1212 by Kamo no Chōmei. The first half of this work depicts the impermanence of life through the description of various disasters such as fire whirlwind, famine and earthquake. The second half describes the peacefulness of ordination and living in solitude. In *Hōjōki*, there are many examples of figurative expression, especially simile. This article aims to analyze the characteristics of the use of simile in *Hōjōki*. From the study, it is found that there are examples of using simile to convey images of concrete objects and to symbolize abstract things, especially impermanence. The author often uses natural elements, such as rivers, waves, clouds, and the moon, as parables which help to enhance the reader's imagination. It also reflects the emotions and thoughts of the author who lived by the river surrounded by nature.

Key words

Hōjōki, Chōmei, simile, figurative expression

1. บทนำ

ไฮโจกิ (方丈記)¹ เป็นวรรณกรรมประเภทความเรียง (隨筆) ที่มีชื่อเดียวกับภูปุ่น เขียนขึ้นในช่วงต้นสมัยคามะกรุระโดยคะโมะ ในขณะ โอะเมะอิ (鴨長明) かれのちよひめい โอะเมะอิเป็นผู้ซึ่งวิชาญด้านโคลงกลอนและได้รับเลือกให้เป็นกวีเอกของกลุ่มกวีด้านกลอนภูปุ่น ในบัน្តปลายชีวิต โอะเมะอิได้ออกบทและหลบไปอาศัยอยู่ในกระท่อมที่สร้างขึ้นในภูเขาซึ่งในชานเมืองเกียวโต กระท่อมที่ว่านี้ มีขนาดเพียงสี่สี่เมตร (กว้างด้านละประมาณ 3 เมตร) ขนาดความกว้างยาวนี้เรียกว่า ไฮโจ (方丈) ในปี ค.ศ. 1212 เขาได้เขียนผลงานความเรียงขึ้นในกระท่อมหลังนี้ จึงเรียกชื่อผลงานชิ้นนั้นว่า ไฮโจกิ (記 หมายถึงบันทึก ไฮโจกิ) จึงหมายถึงบันทึกที่เขียนขึ้นในกระท่อมขนาดสี่สี่เมตร

ครั้งแรกของผลงานชิ้นนี้เขียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ไฟไหม้ในเมืองหลวง พายุหมุน ความอดอยาก แผ่นดินไหว และการบ้ายा�มีงหลง ซึ่งผู้เขียนได้ยินได้ฟังมาและบ้ากีไปเห็นมาด้วยตาตนเอง โดยเน้นถึงความไม่เที่ยงแท้ของชีวิตและความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม ที่มีอยู่ตลอด ส่วนครั้งหลังบรรยายถึงความสงบสุขของชีวิตการบวชที่ถอยห่างจากเรื่องงุนวายทางโลก และความรู้สึกดีใจที่ได้ออกบวช ถึงแม้จะเป็นความเรียงแต่ก็ได้แทรกความคิดเห็นวิารณ์สังคมและเรื่องราวต่าง ๆ ผู้เขียนชี้ให้เห็นชีวิตในกระท่อมที่ตัดขาดจากโลกภายนอกว่าสงบสุขเพียงใด แต่ก็สำรวจตนเองโดยมองในอีกทางหนึ่งด้วยว่าตนได้ยึดติดกับชีวิตที่สันโดษเช่นนั้น เกินไปหรือไม่ นับเป็นการแสดงความคิดเห็นและวิจารณ์สิ่งต่าง ๆ โดยที่มิได้มองแต่เพียงด้านเดียว ผลงานชิ้นนี้ได้รับการยกย่องให้เป็น 1 ใน 3 วรรณกรรมประเภท

ความเรียงที่ดีเด่นร่วมกับ มะกระโนะโอะชิ (枕草子)³ まくらのそうし ในสมัยเออัน⁴ และทัชชุระสุระงุช (徒然草)⁵ ในช่วงปลายสมัยคามะกรุระ⁶ (อรรถยา สุวรรณระดา, 2557, น.1)

ในวรรณกรรมชิ้นนี้มีการใช้ความเปรียบอยู่ทุกสาย ครั้ง โดยเฉพาะความเปรียบแบบ (比喩) ซึ่งคำนี้ในภาษาญี่ปุ่นมีความหมายรวมคำว่า “อุปมา” และ “อุปลักษณ์” ในภาษาไทยเข้าไว้ด้วยกัน อุปมา (直喻法, Simile) เป็นความเปรียบที่อธิบายลักษณะของสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยนำไปเทียบว่าเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งโดยใช้คำเชื่อมที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “เหมือน” ตัวอย่างเช่น คำว่า ดุจดัง ราวกับว่า เปรียบประดุจ คล้าย เป็นต้น ส่วนอุปลักษณ์ (隱喻法, Metaphor) เป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งเช่นเดียวกับ อุปมาแต่จะไม่กล่าวโดยตรงเหมือนอุปมา จะใช้วิธีกล่าวเป็นนัยและจะไม่มีคำเชื่อมเหมือนอุปมา สำหรับความเปรียบแบบ (比喩) ที่พบใน ไฮโจกิ นั้น จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาพบว่าเกือบทั้งหมดจะเป็นแบบอุปมา

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับ ไฮโจกิ นั้น ส่วนใหญ่ก็มีหัวข้อเกี่ยวกับข้อมูลเหตุการณ์ภัยพิบัติที่ผู้เขียนได้บรรยายไว้ เช่น “โอะเมะอิบรรยายสภาพเหตุการณ์ แผ่นดินไหวอย่างละเอียด ทั้งภาพพื้นดินแตกแยก มีน้ำพวยพุ่งขึ้นมา ภาพม้าที่กำลังเดินทางอยู่เช่นป่า...” นอกจากนี้ยังแสดงอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อสภาพเหตุการณ์นั้น เช่น ภาพพ่อแม่ของเด็กที่ได้แต่กอดร่างของลูกที่ถูกทับบี้แบบอาไวและส่งเสียงร้องไห้ครั้วญั่นเป็นภาพที่ช่างน่าเวทนาอย่างนัก เป็นต้น หากผู้เขียนเพียงแต่เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา โดยไม่ได้กล่าวถึงสภาพจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้คนแล้ว คุณค่าในด้านประวัติศาสตร์ของ ไฮโจกิ ก็คงจะลดลง

¹ วรรณกรรมว้อยแก้วที่ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบตายตัว แต่เป็นการเขียนบรรยายไปเรื่อย ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เขียนนึกคิดในขณะนั้น เนื้อหามักเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เขียนพบเห็นหรือได้ยินได้ฟังมา หรือเป็นการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์สิ่งต่าง ๆ

² กวีเอกทันสมัยคามะกรุระ มีชีวิตอยู่ในช่วงปี ค.ศ. 1155-1216

³ เขียนชื่อร瓦 ค.ศ. 1001 โดย ยะอิโนะนากะ (清少納言) นางกำนัลของพระนางเทะอิฉิ (中宮定子) แม่เสื้อของจักรพรรดิอิจิจิ (一条天皇)

⁴ สมัยเออัน (平安時代) อุปในช่วง ค.ศ. 794-1185

⁵ เขียนชื่อร瓦 ค.ศ. 1331 โดยพระชื่อ เริงโก (兼好法師)

⁶ สมัยคามะกรุระอยู่ในช่วง ค.ศ. 1185-1333

ครึ่งหนึ่ง” (赤羽学, 1976, น.594) และยังมีงานวิจัยที่นำเอาข้อมูลจาก ไฮโจกิ ไปใช้อ้างอิงเปรียบเทียบกับข้อมูลจากบันทึกประวัติศาสตร์อื่น เช่น “จำนวนผู้ตาย “ชายสีบคน” ใน ไฮโจกิ ให้ความรู้สึกสมจริงกว่า ส่วนจำนวนบ้านของชนนางที่ถูกเพลิงไหม้วอดawayไปนั้น จำนวน “14 หลัง” ที่คุโจ คานะสะเนะบันทึกไว้ใน เกียวกุโย น่าจะถูกต้องกว่า” (左方郁子, 2012, น.20) นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่วิเคราะห์เกี่ยวกับหัวหนาของผู้เขียนที่สะท้อนให้เห็นในวรรณกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการอยู่อย่างสันโดษ ไม่ต้องการพึ่งพาใครของ โอะเมะอิ เช่น “กวีในยุคหนึ่งส่วนใหญ่เนื้อหาของเป็นพระแล้วแต่ก็มีกระบวนการความเจียบเทjaและความรู้สึกต้องการเพื่อนอกมาในกลอนอย่างเช่น ชาอิเนียว(西行) กวีเอกแห่งยุคซึ่งมักจะบรรยายความรู้สึกเจียบเทjaของเขากลอนออกมาในกลอนเสมอ ต่างไปจากโอะเมะอิที่มักปฏิเสธไม่ต้องการเพื่อน จุดนี้เองที่ทำให้โอะเมะอิต่างจากกวีคนอื่นในยุคเดียวกันอย่างเห็นได้ชัด” (浅見和彦, 2012, น.132)

ส่วนในด้านการใช้ภาษา มีเพียงการหยิบยกสำนวนภาษาเด่น ๆ ของผู้เขียนมากวิเคราะห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในตอนต้นของวรรณกรรมที่ผู้เขียนนำเอาภาพของแม่น้ำที่มีการไหลเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดมาใช้เปรียบเทียบกับน้ำใจความเป็นอนิจจไม่เที่ยขอสรรพสิ่งต่าง ๆ นั้น มักถูกหยิบยกนำมาถ่วงอยู่บ่อยครั้ง ซึ่ง การนำเอาภาพแม่น้ำมาใช้เปรียบเทียบนั้นก็นับเป็นตัวอย่างหนึ่งของการใช้อุปมา ในวรรณกรรม ไฮโจกิ ยังมีการใช้อุปมาในที่อื่น ๆ อีก แต่กับลักษณะคือถูกหยิบยกมาถ่วงและเท่าที่ผู้วิจัยได้สืบค้นดู ยังไม่พบงานวิจัยที่รวบรวมตัวอย่างการใช้ความเปรียบแบบอุปมาใน ไฮโจกิ มาก่อน การศึกษาลักษณะการใช้อุปมาในวรรณกรรมชิ้นนี้จึงเป็นหัวข้อที่น่าสนใจ และจะเป็นข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการใช้อุปมาและความเปรียบประเภทอื่น ๆ ในวรรณกรรมญี่ปุ่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการใช้อุปมาในวรรณกรรม ไฮโจกิ โดยมุ่งหาลักษณะเฉพาะของการใช้อุปมาในวรรณกรรมชิ้นนี้

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ในวรรณกรรม ไฮโจกิ นอกจากจะมีการใช้อุปมาสื่อลักษณะที่เป็นรูปธรรมร่วมกันของสิ่งที่ถูกเปรียบกับสิ่งที่ยกมาเปรียบแล้ว ยังพบการใช้อุปมาสื่อโดยลักษณะที่เป็นนามธรรมร่วมกันอย่างหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นอนิจจัง

3.2 การใช้อุปมาในวรรณกรรมชิ้นนี้ช่วยเสริมสร้างจินตภาพให้แก่ผู้อ่าน และยังสะท้อนอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดของตัวผู้เขียนซึ่งอาศัยอยู่ริมแม่น้ำท่ามกลางธรรมชาติ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

รวบรวมตัวอย่างอุปมาในวรรณกรรม ไฮโจกิ โดยในที่นี้จะแบ่งออกเป็นการใช้อุปมาสื่อลักษณะที่เป็นรูปธรรม และการใช้อุปมาสื่อโดยถึงลักษณะที่เป็นนามธรรม โดยมุ่งหาลักษณะเฉพาะของการใช้อุปมาในวรรณกรรมชิ้นนี้

สำหรับต้นฉบับวรรณกรรม ไฮโจกิ ในบทความนี้ใช้ต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นโบราณซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่สำนักพิมพ์คดเคะกะยะงุยะงอิ (角川学芸出版) ตีพิมพ์ไว้เมื่อ ค.ศ. 2010 ส่วนคำแปลภาษาไทยนั้นนำมาจากหนังสือ หัตถกรรมของโลกในวรรณกรรม ไฮโจกิ ของผู้วิจัยเอง ซึ่งผู้วิจัยเคยแปลวรรณกรรม ไฮโจกิ เอาไว้ แต่ทั้งนี้ ได้มีการปรับแก้ภาษาเพิ่มเติมในบางจุด ส่วนระบบถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในบทความนี้เป็นระบบถอดอักษรซึ่งเป็นผลงานวิจัยใน พ.ศ. 2530 ของอาจารย์สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ ผศ.ดร.กัลยาณี สีตสุวรรณ, ผศ.สุชาดา สัตยพงศ์, ผศ.สาวลักษณ์

สุริยะวงศ์ไพศาล(ปัจจุบันคือ ศ.กิตติคุณ ดร.สิริมนพร สุริยะวงศ์ไพศาล) อาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คือ พศ.ดร.สุดาพร ลักษณีนวิน และอาจารย์ภาควิชาภาษาไทยคือ พศ.ดุษฎีพร ชานินโคศานต์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนคำบางคำที่ใช้กัน แพร่หลายแล้วยังคงใช้ตามความนิยมเดิม

5. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้อุปมาใน โซโจกิ พบว่าวรรณกรรมขึ้นนี้มีการใช้อุปมาอยู่ทั้งหมด 18 แห่ง โดยแบ่งเป็นการใช้อุปมาสื่อลักษณะที่เป็นรูปธรรม 8 แห่ง และการใช้อุปมาสื่อโยงลักษณะที่เป็นนามธรรม 10 แห่ง ดังต่อไปนี้

5.1 การใช้อุปมาสื่อลักษณะที่เป็นรูปธรรม

ตัวอย่างการใช้อุปมาใน 5.1 นี้ เป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่ามีรูปลักษณะคล้ายกับอีกสิ่งหนึ่ง หรือว่าอยู่ในสภาพหรือกิริยาอาการที่คล้ายคลึงกัน โดยสามารถมองเห็นหรือได้ยินเสียงเป็นรูปธรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

5.1.1 火元は、樋口富の小路とかや。舞人を宿せる仮屋より出で来たりけるとなん。吹き迷ふ風に、とかく移り行くほどに、扇をひろげたるがごとく末広になりぬ。(p.18)

ต้นเพลิงนั้น บ้างก็ว่ามาจากชอยอิจิโตะมิ เกิดเพลิงใหม่ขึ้นจากกระท่อมที่พักอาศัยชั่วคราวของพวกรักษาฯ ล้มพัดแรงทำให้ไฟกระพือลูกใหม่ขึ้นไประยิ่งที่ต่าง ๆ รวมกับพัดที่คลื่นลม

ตอนที่ยกมาใน โซโจกิได้เล่าถึงเหตุการณ์ไฟไหม้ครั้งใหญ่ขึ้นในเมืองหลวงเกียวโตซึ่งเกิดขึ้นในวันที่ 28 เดือน 4 ค.ศ. 1177 เหตุการณ์ไฟไหม้ครั้งใหญ่นี้เรียกว่า ทะโรโนโบ (太郎焼亡) และถูกกล่าวถึงไว้ในบันทึกเกียวกุโຍ (玉葉) ของคุจิ คะเนะสะเนะ (九条兼実) ซึ่งดำเนินการในสมัยนั้น ได้กล่าวถึงเหตุการณ์นี้ใน เกียวกุโຍ ว่า “ก็ได้ก่อการเผาไหม้ในบ้านที่ห้องนอนของตน” แสดงให้เห็นว่าไฟไหม้ได้ลุกลามไปทั่วบ้านที่ห้องนอนของตน

ไฟไหม้ครั้งนี้เข่นเดียวกันว่ามาจาก “ชอยอิจิโตะมิ” แต่ไม่ได้มีรายละเอียดเหมือนใน โซโจกิ ว่ามาจาก “กระท่อมที่พักอาศัยชั่วคราวของพวกรักษาฯ” โซโจกิได้บรรยายภาพไฟที่กระพือลูกใหม่ว่าได้ขยายกว้างไปยังที่ต่าง ๆ รวมกับพัดที่คลื่นลมออก ซึ่งให้ภาพของเพลิงไหม้ที่ได้ขยายจากจุดที่เป็นดั้มเพลิงตามออกไปเป็นวงกว้าง เมื่อันกับตอนปลายของพัดที่ขยายกว้างออกจากจุดเล็ก ๆ ที่เป็นดั้มจับพัด เป็นการใช้อุปมาเพื่อสื่อภาพลักษณะการขยายวงกว้างของเพลิงไหม้ให้เห็นชัด

5.1.2 家のうちの資材、数をつくして空にあり、
ひ はだ ふさいた しさい かず ぞら
檜皮・葺板のたぐひ、冬の木の葉の風に乱るるが如
し。(p.20)

ทรัพย์สินในบ้านล้วนปลิวอย่างไปในท้องฟ้า
พวกแผ่นไม้มุงหลังคาล้วนปลิวกระจัจกระจาจราวงกับ
ใบไม้ในฤดูหนาวที่ถูกลมพัดปลิว

ตัวอย่างข้างต้นเป็นตอนที่โซโจกิได้บันทึกเกี่ยวกับพายุหมุนครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 29 เดือน 4 ค.ศ. 1180 เขาได้บรรยายสภาพบ้านที่ถูกลมพายุพัดจนพังทลายเสียหายได้อย่างเห็นชัด ไม่ว่าจะเป็นสภาพของทรัพย์สินในบ้านที่ถูกลมพายุพัดปลิวหายไป หรือสภาพแผ่นไม้มุงหลังคาที่ปลิวกระจัจกระจาจราวงกับใบไม้ที่ลมพัดปลิวไปในฤดูหนาว อะซามิ กะสุชิโภได้วิเคราะห์ไว้ว่า “ลักษณะที่บรรยายนั้นคล้ายกับว่าลมพายุกำลังสนุกที่ได้กลิ้นแกลังพัดถล่มบ้านให้ได้รับความเสียหาย” (浅見和彦, 2012, n.43) สำหรับแผ่นไม้มุงหลังคาในที่นั้น คำว่า ひはだ หมายถึง แผ่นไม้มุงที่ทำมาจากเปลือกไม้ของต้นอินะกิ ซึ่งมักนำมาทำเป็นวัสดุมุงหลังคาพระราชวังหรือคฤหาสน์ของชุนนางใหญ่ส่วน 葺板 หมายถึง แผ่นไม้บาง ๆ ซึ่งมักใช้มุงหลังคาบ้านของพวกรักษาฯ ชั่วโมง ในการห่อหุ้มบ้านทั่วไป ในที่นี้โซโจกิได้เปรียบเทียบภาพแผ่นไม้มุงหลังคาที่ถูกพายุพัดปลิวว่า เมื่อันกับใบไม้ที่ถูกลมพัดปลิว ซึ่งแสดงให้เห็นภาพของพายุที่รุนแรงมากขนาดที่หลังคาบ้านยังถูกพัดปลิวไปรวมกับใบไม้ที่ถูกลมพัด

5.1.3 塵を煙の如く吹き立てたれば、すべて目も見えず、おびたたしく鳴りとよむほどに、もの言ふ声も聞えず。(p.20)

พายุพัดผ่าน peng pli woon raw kappawen เฟจนมอ่ไม่เห็น สีรีรอบข้าง เสียงลมพัดอื้ออึงงานไม่อ่าใจได้ยินเสียงสนทนา

ตัวอย่าง 5.1.3 เป็นการบรรยายภาพของพายุหมุนต่อจาก 5.1.2 秀เมะอี้ได้บรรยายสภาพว่าพายุได้พัดผ่าน peng pli woon raw kappawen เฟจนมอ่ไม่เห็นสีรีรอบข้าง ซึ่งในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าพุ่นผงเข้าตาจนทำให้มองไม่เห็นแต่เป็นเพรษลมพายุได้พัดผ่าน peng pli woon คลื่นลมที่บังสายตาทำให้มองไม่เห็น

5.1.4 塵灰立ちのぼりて、盛りなる煙のごとし。(p.30)

ฝุ่นละอองฟุ้งกระจายขึ้นไปบนห้องฟ้าดูราวกับกลุ่มควันมีมา

ตัวอย่าง 5.1.4 เป็นตอนที่秀เมะอิบรรยายเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ค.ศ.1185 ซึ่งเขาได้ให้ความเห็นเอาว่าว่าในบรรดาภัยพิบัติต่าง ๆ สิ่งที่น่ากลัวที่สุดก็คือแผ่นดินไหว ซึ่งนับว่าเป็นภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบกับความเสียหายรุนแรงให้แก่ผู้คนและบ้านเรือนในวงกว้าง ไม่ว่าที่ใดต่างก็ได้รับความเสียหาย บ้างก็ถล่มบ้างก็โอนล้ม จนฝุ่นละอองฟุ้งกระจายในห้องฟ้าภายในบ้าน เป็นกลุ่มควันมีมา ซึ่งตัวอย่างดังกล่าวก็เป็นการบรรยายภาพฝุ่นละอองที่ฟุ้งขึ้นไปบนเหมือนกับกลุ่มควันใหญ่ คล้ายกับตัวอย่างที่ 5.1.3

5.1.5 地の動き、家のやぶるる音、雷にことなる。(p.30)

เสียงแผ่นดินสั่นสะเทือนและเสียงบ้านเรือนพังทลาย ไม่ต่างอะไรกับเสียงฟ้าผ่า

ใน โซจิกิ 秀เมะอี้ได้บรรยายสภาพเหตุการณ์แผ่นดินไหวอย่างละเอียด ซึ่งมีทั้งภาพพื้นดินแตกแยก มีน้ำพวยพุ่งขึ้นมา ภาพฝุ่นละอองพลิว่อน นอกจากนี้

ยังได้บรรยายเกี่ยวกับเสียงที่ได้อินด้วย ตัวอย่าง 5.1.5 เป็นการบรรยายเหตุการณ์แผ่นดินไหวต่อจาก 5.1.4 โดย秀เมะอี้ได้บรรยายเสียงของแผ่นดินไหวและเสียงบ้านเรือนที่ล้มพังทลายลงมาว่าเสียงดังไม่ต่างอะไร กับเสียงฟ้าผ่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเสียงนั้นดังมากระดับเดียวกับเสียงฟ้าผ่าที่ทำให้คนสะตุ้งตกใจลัว

5.1.6 もし、おのが身、数ならずして、権門のかたはらにをるものは、深くよろこぶ事あれども、大きなきに楽しむにあたはず。なげき切なる時も、声をあげて、泣く事なし。進退安からず、立ち居について、恐れをののくさま、たとへば、雀の鷹の巣に近づけるがごとし。(p.33)

อย่างเช่นคนที่มีสถานะต่ำต้อย แต่ออาศัยอยู่ข้างบ้านของคนสูงศักดิ์มีอำนาจ เวลาเมื่อเรื่องยินดีอะไรก็ต้องค่อยเกรงใจไม่อาจแสดงความยินดีออกนอกรอบได้ หรือตอนที่มีเรื่องโศกเศร้าก็ไม่อาจร้องให้เสียงดังได้ ต้องอยู่อย่างระวังระแวงคอยข่มใจจังไว้ สภาพที่ต้องตีนกล้าวตลอดเวลาเปรียบได้กับนกกระจิบที่เข้าใกล้รังเหยี่ยว

秀เมะอิเปรียบเทียบสภาพอาการของคนที่มีสถานะต่ำต้อยที่อาศัยอยู่ข้างบ้านของคนที่สูงศักดิ์ว่าอยู่ในสภาพที่ต้องค่อยระวังระแวงตีนกล้าวเหมือนกับนกกระจิบที่เข้าใกล้รังเหยี่ยว โดยเปรียบคนที่ยากจนต่ำต้อยเป็นเหมือนนกกระจิบ ส่วนคนสูงศักดิ์มีอำนาจเป็นเหมือนเหยี่ยว คนที่ต่ำต้อยต้องค่อยเกรงใจคนสูงศักดิ์เหมือนนกกระจิบที่เกรงกลัวเหยี่ยว ไม่ว่าจะทำอะไรก็ต้องค่อยระวังอยู่ตลอดเวลา ไม่สามารถแสดงอารมณ์ได้จริงเสียใจออกนอกรอบได้ เพราะเกรงว่าจะทำให้คนสูงศักดิ์มีอำนาจจับไม่พ่อใจ และตนเองก็จะเดือดร้อนເเจái

5.1.7 末葉は やどりを 結べることあり。いはば、旅人の一夜の宿を造り、老いたる蚕の繭を 営むがごとし。(p.36)

7 秀เมะอิเล่าข้อถกเถียงตอนที่ย้ายมาอยู่ที่ญี่ปุ่น เขาใช้เงินตอนอายุ 54 ปีแล้วได้สร้างกระถ่องหลังใหม่ขึ้นซึ่งเขาใช้ออาศัยอยู่มาจนถึงขณะที่เขียน โซจิกิ นี้

ฉันได้สร้างบ้านขึ้นมาเพื่อไว้ใช้อาศัยในช่วงบันปลายชีวิต⁷ จะว่าไปก็เปรียบเหมือนนักเดินทางที่สร้างที่พักค้างแรมชั่วคราว หรือตัวใหม่แก่ที่สร้างรังใหม่

ตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงตัวไขเมะอินบันปลายชีวิต ที่ได้สร้างบ้านขึ้นมาเพื่ออาศัยอยู่ในช่วงชีวิตที่เหลือ โดย ไขเมะอิเบรียบตัวเองเหมือนกับนักเดินทางที่รีห่วงทาง ก็ต้องพักค้างแรมตามที่ต่าง ๆ เป็นการชั่วคราวเท่านั้น แล้วก็ต้องเดินทางต่อ ซึ่งก็คล้ายกับไขเมะอิทีก็คงจะ อาศัยอยู่ที่บ้านที่สร้างขึ้นมาใหม่นี้เพียงไม่นาน เพราะ อายุมากแล้ว เหลือเวลาในชีวิตอีกไม่มากนัก ไขเมะอิยัง เปรียบตัวเองเหมือนกับตัวใหม่แก่ที่สร้างรังใหม่ด้วย ซึ่ง ตัวใหม่แก่นั้นก็เหลือเวลาในชีวิตอีกไม่มาก และก็สร้าง ที่อยู่อาศัยแคบ ๆ เพื่อไว้พักอาศัยในช่วงชีวิตที่เหลือ เช่นเดียวกัน

5.1.8 春は、藤波を見る。紫雲のごとくして、西方

に匂ふ。(p.39)

พอถึงฤดูใบไม้ผลิ ก็ชุมดูดอกฟูจิห้อยไหว้ไปมา สีสัน งดงาม ทางทิศตะวันตก ดูราวกับเมฆสีม่วง

ไขเมะอิเบรียบดูก็ชื่นชมสีม่วงที่ห้อยไหว้ทางดงาม ทางทิศตะวันตกนั้นว่าดูเหมือนกับเมฆสีม่วง ตาม ความเชื่อทางพุทธศาสนาของคนญี่ปุ่นในสมัยนั้น เชื่อกัน ว่าผู้ที่สุดภารานเนื้มบุหุซุ (念仏) หรือสุดพระนาม พระอมิตาภะเป็นประจำแล้ว เมื่อหมดอายุขัย พระอมิ ตากะและพระโพธิสัตว์จะทรงขึ้นเมฆสีม่วงมารับไปอยู่ ยังดินแดนสุขาวดี ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นดินแดนที่อยู่ทาง ทิศตะวันตก (築瀬一雄, 2010, n.72) ในที่นี้จึงเป็นการ เปรียบดอกฟูจิสีม่วงที่เบ่งบานอยู่ทางทิศตะวันตกว่า ดูราวกับเป็นเมฆสีม่วงซึ่งจะนำพาไปยังดินแดนสุขาวดี

ตารางสรุปตัวอย่างใน 5.1

ตัวอย่าง	สิ่งที่ถูกเปรียบ	สิ่งที่ยกมาเปรียบ
5.1.1	เพลิงไหม้ที่ลุกไหม้ขยายไป	พัดที่คลื่นลมออก
5.1.2	แผ่นไม้มุงหลังคาที่ถูกพายุพัดปลิว	ใบไม้ที่ถูกลมพัดปลิว
5.1.3	ผุ่นผงที่บลิวว่อน	ควันไฟ
5.1.4	ผุ่นที่ฟุ้งกระจาย	กลุ่มควัน
5.1.5	เสียงแผ่นดินไหวและเสียงบ้านพัง	เสียงฟ้าผ่า
5.1.6	คนสถานะต่ำต้อยเกรงกลัวคนสูงศักดิ์	นักrangleจิบเกรงกลัวเหี้ยฯ
5.1.7	ไขเมะอิสร้างบ้านไว้อาศัยในช่วงบันปลายชีวิต	นักเดินทางสร้างที่พักแรมชั่วคราว ตัวใหม่แก่สร้างรังใหม่
5.1.8	ดอกฟูจิสีม่วงห้อยไหว้	เมฆสีม่วง

⁸ คำว่า 〽 ในภาษาญี่ปุ่นโบราณมี 2 ความหมายคือ “ส่งกลืนห้อม” และ “สีสันงาม” ในที่นี้ใช้ในความหมายหลังโดยเป็นการโยงเปรียบเทียบสีม่วงของดอกฟูจิว่าดุจdam ดู ราวกับเป็นเมฆสีม่วงที่จะนำพาไปยังดินแดนสุขาวดี

จากตัวอย่างที่ยกมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ผู้เขียนหยิบยกมาใช้เปรียบเทียบนั้น นอกจากพัดซึ่งเป็นของใช้ที่คนในราชสำนักมักใช้พัดตัวแล้ว (เช่นเชิง์อิองกีเป็นอดีตกรีวีราชสำนัก) สิ่งอื่น ๆ มักเป็นสิ่งที่พบเจอได้ในป่าเขาหรือธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ควันไฟ นก เหยี่ยว เมฆ ฯลฯ โฆษณาอิอ่าศัยอยู่ในทุกๆ ที่เป็นเวลานาน และน่าจะได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อยู่เป็นประจำ จึงเป็นธรรมดาว่าอยู่องที่โฆษณาอิอ่าศัยหยิบยกมาสิ่งที่ตนมองเห็นเป็นประจำนี่มาใช้ในการเปรียบเทียบ กล่าวได้ว่า สิ่งที่โฆษณาอิอ่าศัยหยิบยกมาใช้เปรียบเทียบนั้น นอกจากจะช่วยเสริมสร้างจินตภาพให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้นแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตัวโฆษณาอิอ่าศัยอยู่ท่ามกลางป่าเขา และธรรมชาติตัวอย่าง

5.2 การใช้อุปมาสื่อโยงถึงลักษณะที่เป็นนามธรรม

สำหรับการใช้อุปมาสใน 5.2 นี้ สิ่งที่นำมาใช้เปรียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบนั้นอาจไม่ได้รูปถักยันเหมือนอยู่ในริยา อาการที่คล้ายกันแบบ 5.1 แต่สิ่งที่นำมาใช้เปรียบนั้นเป็นสัญลักษณ์สื่อโยงถึงลักษณะที่เป็นนามธรรมบางอย่าง ซึ่งสิ่งที่ถูกเปรียบนั้นมีลักษณะที่เป็นนามธรรมนั้นด้วย เช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

5.2.1 ゆく河の流れは絶えずして、しかも、もとの水にあらず。よどみに浮ふたかたは、かつ消え、かつ結びて、久しくとどまりたる例なし。世の中にある、ひとと栖と、またかくのごとし。 (p.15)

แม่น้ำไหลไปไม่หยุดยั้ง น้ำที่ไหลย่อมมิใช่สายน้ำสายเดิม พองคลื่นที่ลอดอยู่ในแม่น้ำ บ้างก็แตกช้านหายไป บ้างก็เกิดขึ้นมาใหม่ ไม่เคยหยุดนิ่งฉันใด ผู้คนรวมทั้งบ้านช่องที่อยู่อาศัยบนโลกก็เป็นเช่นเดียวกันฉันนั้น

ตัวอย่างข้างต้นมาจากตอนต้นของวรรณกรรมโฆษณาอิเริ่มเรื่องโดยการบรรยายภาพสายน้ำที่ไหลอยู่

ตลอดเวลาไม่เคยหยุดนิ่ง เพื่อแสดงสภาพไม่เที่ยงแท้ของธรรมชาติ ซึ่งผู้คนและที่อยู่อาศัยต่างก็เป็นอนิจังไม่เที่ยง เหมือนกับแม่น้ำที่ไหลเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ไม่สามารถดำเนรงคงสภาพอยู่ตลอดไป และยังเปรียบผู้คนและที่อยู่อาศัยว่าเหมือนกับฟองคลื่นที่ลอดอยู่ในแม่น้ำซึ่งเกิดขึ้นและแตกช่านหายไปอยู่ตลอดเวลาด้วย เป็นการใช้อุปมาสเพื่อสื่อโยงให้เห็นถึงความเป็นอนิจังของสรรพสิ่ง ซึ่งความเป็นอนิจังนี้เองที่ผู้เขียนต้องการชี้ให้เห็นผ่านวรรณกรรมชิ้นนี้ และได้หยิบยกภาพแม่น้ำและฟองคลื่นที่สื่อถึงความเป็นอนิจังมาบรรยายไว้ในตอนต้นของวรรณกรรมเพื่อเป็นการเกริ่นนำ

5.2.2 いにしへ見し人は、二三十人が中に、わづかに一人二人なり。朝に死に、夕に生るるならひ、ただ水の泡にぞ似たりける。 (p.16)

ในบรรดาคนที่เคยรู้จัก 20-30 คนนั้น ตอนนี้ที่ยังมีชีวิตอยู่เหลืออยู่เพียงแค่คนสองคนเท่านั้น 死へまじき人た ไป 生へまじき人た เป็นเรื่องธรรมชาติโลก 死へまじき人た 生へまじき人た 泡にぞ似たりける

ตัวอย่าง 5.2.2 เป็นการเปรียบเทียบการเกิดดับของชีวิตมนุษย์ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติโลก ว่าเหมือนกับฟองคลื่นในแม่น้ำซึ่งมีการเกิดขึ้นและแตกช่านหายไป ซึ่งก็เป็นเรื่องปกติธรรมชาติเช่นกัน ฟองคลื่นในแม่น้ำเป็นสัญลักษณ์สื่อถึงความเป็นอนิจัง ซึ่งชีวิตมนุษย์ก็อยู่ในสภาพที่ไม่เที่ยง เช่นกัน นอกจากนี้ ฟองคลื่นเกิดขึ้นไม่นานก็แตกช่านหายไป การเปรียบชีวิตมนุษย์ว่าเหมือนกับฟองคลื่นจึงอาจถือความในอภินัยหนึ่งได้ว่าชีวิตมนุษย์นั้นสั้น ไม่สามารถดำเนรงคงอยู่ยาวนานด้วย

5.2.3 その主と栖と、無常を争ふさま、いはば朝顔の露に異らす。或は露落ちて、花残れり。残るといへども、朝日に枯れぬ。或は花しづみて、露なほ消えず。消えずといへども、夕を待つ事なし。 (p.16)

ทั้งบ้านและเจ้าของบ้านต่างก็แข็งขันกันเป็น

อนิจังไม่เที่ยงแท้ จะว่าไปแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับหยาดน้ำค้างบนดอกจะจะจะโฉะ⁹ บางครั้งน้ำค้างร่วงหล่นหายไปเหลือแต่เพียงดอกไม้ แต่แม้จะบอกว่าเหลืออยู่ก็ตาม พอรุ่งเช้าดอกไม้ก็ย่อมต้องเที่ยงแห้งไป บางครั้งดอกไม้เที่ยงแห้งไปก่อนเหลือแต่เพียงน้ำค้างที่ยังไม่เหือดหายไป แต่ก็จะบอกว่าไม่เหือดหายก็ตาม อย่างไรก็ย่อมไม่อาจอยู่ร่องตอนเย็นได้

โฆษณาเปรียบเทียบบ้านว่าเหมือนกับดอกจะจะจะโฉะ ส่วนตัวเจ้าของบ้านที่อยู่ในบ้านนั้นก็เหมือนกับน้ำค้างที่แกะอยู่บนดอกจะจะจะโฉะนั้น น้ำค้างเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่มานานก็เหือดแห้งหรือร่วงหล่นหายไป และเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความเป็นอนิจัง ส่วนดอกจะจะจะโฉะจะบานตอนเช้า แต่พอสายก็ร่วงโรย ซึ่งก็แสดงถึงความเป็นอนิจังเช่นกัน บางครั้งน้ำค้างก็หายไปก่อน แต่ บางครั้งดอกไม้ก็ร่วงโรยไปก่อน เปรียบเหมือนกับเจ้าของบ้านกับบ้าน ที่บางครั้งเจ้าของบ้านอาจจะตายไปก่อน แต่บางครั้งบ้านก็อาจจะพังทลายไปก่อน เป็นการเปรียบเทียบสื่อโดยรังสีความไม่จริงยั่งยืนของสรรพสิ่ง

5.2.4 なほ空しき地は多く、造れる屋は少なし。

古京はすでに荒れて、新都はいまだ成らず。ありとあらる人は、みな浮雲の思ひをなせり。(p.23)

ที่ว่างเปล่ายังคงมีมากมาย บ้านสร้างใหม่มีเพียงไม่กี่หลัง เมืองหลวงเก่ากร้าง เมืองหลวงใหม่ก็ยังสร้างไม่เสร็จ ไม่รู้ว่าใครต่างก็รู้สึกเหมือนกับเป็นเมฆที่โลยกว้างอยู่บนห้องท่า

ตัวอย่าง 5.2.4 เป็นตอนที่โฆษณาบรรยายถึงการบ้านในเมืองหลวงจากเกียวโตไปยังฟุกุชิระ¹⁰ ในค.ศ.1180 บ้านในเมืองหลวงเก่าถูกรื้อถอนเพื่อขนย้ายล่องแม่น้ำไปยังเมืองหลวงใหม่ บังก็ถูกทิ้งกร้าง ส่วนเมืองหลวงใหม่

ฟุกุชิระก็มีเนื้อที่คับแคบ เป็นที่ลาดขันอยู่ระหว่างภูเขาและทะเล สภาพบ้านเรือนก็ยังสร้างไม่เสร็จสมบูรณ์ผู้คนต่างก็รู้สึกถึงความไม่มั่นคง ในที่นี้จึงเปรียบเทียบความรู้สึกของผู้คนที่เคร่งครวังไม่มั่นคงนั้นว่าเหมือนกับเมฆที่โลยกว้างอยู่บนห้องท่า

5.2.5 世の入みなけいしぬれば、日を経つつ、きはまりゆくさま、少水の魚のたとへにかなへり。(p.26)

ทุกผู้คนตกลอยู่ในความอดอยากหิวโหย วันเวลาผ่านไป สภาพความเป็นไปนั้นเปรียบได้กับ “ปลาในน้ำแห้งขอด”¹¹

ตัวอย่าง 5.2.5 เป็นการบรรยายถึงความอดอยากต่อเนื่องที่เกิดขึ้นในช่วงค.ศ.1181-1182 บางปีก็เกิดความแห้งแล้ง บางปีก็น้ำท่วม พืชผลไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้ เกิดภาวะขาดแคลนอาหาร ผู้คนอดอยากหิวโหย โฆษณาได้เปรียบเทียบสภาพของผู้คนที่อดอยากไม่มีอาหารจะกินว่าเปรียบเหมือนกับปลาในน้ำแห้งขอดที่ต้องทนทุกข์ทรมานเพราหน้าหอย อยู่ในสภาพที่ใกล้จะตาย เป็นการเปรียบเทียบเพื่อสื่อโดยถึงสภาพคับขันที่ความตายจวนเฉียนใกล้เข้ามา

5.2.6 こゝに、六十の露消えがたに及びて、さらすゑは、やどりむすことと、末葉の宿りを結ぶる事あり。(p.36)

ตอนนั้นฉันอายุ 60 ปี¹² เป็นดั่งน้ำค้างที่กำลังเหือดหายไป ฉันได้สร้างบ้านเพื่อไว้ใช้อาศัยอยู่ในช่วงบันปลายชีวิต

โฆษณาเปรียบเทียบตัวเองซึ่งอายุ 60 ปี อยู่ในวัยชราใกล้ร่วงโรยว่าเหมือนกับน้ำค้าง (露) ที่กำลังจะเหือดแห้งหายไป ซึ่งคำว่า (末葉) หรือ “ยอดใบไม้” ในประโยคที่ตามมาก็เป็นคำสัมพันธ์กับคำว่า “น้ำค้าง”

⁹ ไม้คาดระคอกบัง ออกดอกรูปปากแตรในคูร้อน เข้าบาน พoSai ก็ริยะ

¹⁰ ฟุกุชิระ (福原) หรือที่ในภาษาญี่ปุ่น (福の原) เป็นชื่อชุมชนที่อยู่ทางใต้ของเมืองไบจุบัน

¹¹ ปราสาทที่ต้องทนทุกข์ทรมานหนาใจไม่ออก เพราะน้ำหนักอยัดให้เสื่อม

¹² โฆษณาใช้เงิน โชจิ กิ เสเริงเมื่ออายุ 58 ปี ดังนั้นที่โฆษณาถึงอายุตัวเองในที่นั้นว่า “อายุ 60 ปี” นั้น สันนิษฐานกันว่าจะเป็นเพียงการบอกอายุตัวเองโดยประมาณ

โดยน้ำค้างที่เกาะอยู่บนใบไม้ตระส่วนที่เป็นปลายยอดจะเป็นน้ำค้างที่โกลัดจักร่วงหล่น ซึ่งก็เปรียบเหมือนกับตัวโซเมะอิที่กำลังอยู่ในวัยชราใกล้ไปสู่ความตาย ส่วนคำว่า 宿りที่ตามมาเน้นหมายถึง “ที่พักอาศัย” ดังนั้น 末葉の宿 ในที่นี้จึงเป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายถึง บ้านที่ไว้อาศัยอยู่ในช่วงวัยชราหรือช่วงบันปลายชีวิต ในตัวอย่าง 5.2.6 นี้จึงมีทั้งการใช้อุปมาและการใช้สัญลักษณ์ด้วย

5.2.7 冬は、雪をあはれぶ。積り消ゆるさま、
罪障にたとへつべし。(p.39)

ฤดูหนาวที่ชื่นชมกับทิมะ ทิมะที่สุมกองแล้วลายหายไปนั้นเปรียบได้กับความผิดบาปของมนุษย์

ความผิดบาปในที่นี้หมายถึงความผิดบาปทางกายวาจา ใจ ซึ่งเป็นอุปสรรคของกันไม่ให้หลุดพ้นจากกิเลสในคัมภีรใจใจอยู่¹³ ซึ่งไขเมะอิศิกาชานั้น ก็มีตอนที่กล่าวเปรียบหิมะกับความผิดบาปไว้ว่า “หากคุณสาดภารนาถึงพระอมิตาภะเป็นประจำแล้ว ความผิดบาปทั้งหลายก็จะมลายหายไป เมื่อกลับกับหิมะที่ละลายหายไปเมื่อต้องแสงอาทิตย์ในณัฐไปไม่ผล” สำหรับในตัวอย่างข้างต้นนี้ โซเมะอิกิได้หยิบยกเอาภพหิมะที่สุมกองอยู่และละลายหายไป เอามาใช้เปรียบกับความผิดบาป กล่าวคือความผิดบาปอาจเพิ่มพูนขึ้นมาได้ เพราะกิเลสทั้งหมดแต่ก็สามารถลบหายไปได้เช่นกัน ซึ่งก็คล้ายกับหิมะที่สุมกองขึ้นมาแล้วลายหายไป

5.2.8 もし、跡の白波に、この身を寄する朝には、岡の屋にゆきかふ船を眺めて、満沙弥が風情を盜み、(p.40)

ใน Yamameza ที่คิดเปรียบเทียบตัวฉันเป็นเหมือนดังคลื่นสีขาวหลังเรือแล่น ฉันก็จะเหมือนมองเรือแล่นสวนไปมาที่โอกะโนะยะริมชาญฝั่งทิศตะวันออกของแม่น้ำอุจิ

พลงกีเอ่ยกลอนเดียนแบบมันนะมิ¹⁴

ในตัวอย่าง 5.2.8 โซเมะอิกิได้เปรียบเทียบตัวเองเป็นเหมือนคลื่นสีขาวหลังเรือแล่น ซึ่งหลังจากเรือแล่นผ่านไปแล้วจะเกิดคลื่นสีขาวขึ้นมาเพียงชั่วครู่ แล้วก็จะกระจายหายไป เปรียบเหมือนกับชีวิตของตัวโซเมะอิเงะที่ดำรงคงอยู่ได้ไม่นานก็ต้องแตกดับไป ภาคคลื่นสีขาวหลังเรือแล่นจึงเป็นการสื่อไปถึงความเป็นอนิจจหรือความไม่จริงยังยืนของชีวิตมนุษย์

5.2.9 身は浮雲になづらへて、頼まず、まだしとせず。(p.46)

ตัวฉันกับเปรียบเสมือนเมฆที่ล่องลอยอยู่บนท้องฟ้าไม่ได้คาดหวังอะไรและไม่ได้รู้สึกว่าขาดอะไร

ในตัวอย่าง 5.2.9 โซเมะอิกิได้เปรียบเทียบตัวเองซึ่งปลิktัวอยู่อย่างสันโดษในกระท่อมเล็ก ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาใครว่าเหมือนกับเป็นเมฆที่ล่องลอยอยู่บนท้องฟ้าไม่มีอะไรที่ต้องยึดติดหรือคาดหวัง และไม่รู้สึกว่าตนเองขาดอะไร เมื่อกลับกับเมฆที่ล่องลอยไปมาก่อนย่างอิสระไม่ถูกผูกมัดหรือยึดติดกับอะไร แสดงให้เห็นว่าโซเมะอิรุสึพอยใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตัวเองเช่นนี้

5.2.10 そもそも、一期の月影傾きて、余算の山の端に近し。(p.48)

ตัวฉันคล้ายกับพระจันทร์ที่กำลังเคลื่อนคล้อยตกสันเขาทางทิศตะวันตก

โซเมะอิเปรียบเทียบตัวเองซึ่งอายุมากแล้วว่าคล้ายกับพระจันทร์ที่กำลังเคลื่อนคล้อยตกสันเขาทางทิศตะวันตก ซึ่งสื่อความหมายว่าความตายใกล้จะมาเยือนแล้ว ชีวิตนี้เหลือเวลาอยู่อีกไม่นาน เมื่อกลับกับพระจันทร์ที่กำลังจะเคลื่อนคล้อยลับสันเข้าไปซึ่งก็ใช้เวลาอีกไม่นานก็จะหายลับไปเช่นกัน

13 โอโจโยญู (往生要集) คัมภีร์ที่ว่าด้วยการไปสู่สันดิنهนนการสาดท่องนามพระอมิตาภะ เขียนขึ้นเมื่อ ค.ศ. 985 โดยพระเก็นมิน (源信)

14 ชื่อรียกย่อของมันนะมิ (満沙弥) กว่างกลางสมัยโบราณ ไม่ทราบเป็นเจ้าตัว มีชื่อปรากฏในหนังสือรวมกลอน มันไอยญู (万葉集) ออกบarts ในค.ศ. 721

ตารางสรุปตัวอย่างใน 5.2

ตัวอย่าง	สิ่งที่ถูกเปรียบ	สิ่งที่ยกมาเปรียบ	ลักษณะที่เป็นนามธรรมร่วมกัน
5.2.1	ผู้คนและบ้าน	แม่น้ำที่ไหลไปไม่หยุด พองคลื่นในแม่น้ำ	ความเป็นอนิจจัง
5.2.2	คนเกิดคนตาย	พองคลื่นในแม่น้ำ	ความเป็นอนิจจัง
5.2.3	บ้านกับเจ้าของบ้าน	หยาดน้ำค้างกับดอกอะชะงะโอะ	ความเป็นอนิจจัง
5.2.4	ความรู้สึกไม่มั่นคงในใจ	เมฆลอยบนท้องฟ้า	ความเคืองค้างไม่มั่นคง
5.2.5	คนที่อุดอยาก	ปลาในน้ำแห้งขาด	สภาพคับขันใกล้ตาย
5.2.6	ตัวโฆษณาในวัยชรา	น้ำค้างที่กำลังเหือดแห้ง	ความร่วงโรยใกล้ไปสู่ความตาย
5.2.7	ความผิดบาปของมนุษย์	ทิมะที่กองสุมแล้วละลายหายไป	สามารถเพิ่มพูนได้และஸลายหายไปได้
5.2.8	ตัวโฆษณา	คลื่นสีขาวหลังเรือแล่น	ความเป็นอนิจจัง
5.2.9	ตัวโฆษณา	เมฆที่ล่องลอย	ความเป็นอิสรภาพไม่ยึดติดกับอะไร
5.2.10	ตัวโฆษณา	พระจันทร์กำลังลับสั้นเข้า	อยู่ในช่วงที่ความตายใกล้มายืน

จากตารางจะเห็นได้ว่า สิ่งที่โฆษณาใช้เปรียบเกี่ยวก็คงเป็นสิ่งที่พบได้ในป่าเขาหรือธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ พองคลื่น หยาดน้ำค้าง ปลา เมฆ พระจันทร์ ฯลฯ สิ่งที่ยกมาเปรียบบางอย่าง เช่น การใช้น้ำค้างที่แห้งเหือดเปรียบถึงความเป็นอนิจจัง หรือ การใช้เมฆที่ลอยเครวงค้าง สื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่มั่นคง เป็นต้นนั้น เป็นการใช้อุปมาที่มักพบในวรรณกรรมญี่ปุ่นมาแต่เดิม แต่บางอย่าง เช่น พองคลื่น ในแม่น้ำ หรือคลื่นสีขาวหลังเรือแล่น เป็นต้นนั้น น่าจะเป็นการอุปมาโดยยกเอาสิ่งที่เขาเคยพบเห็นมาใช้ในการเปรียบเทียบ ก่อนที่โฆษณาจะมาศักดิ์อยู่ที่เขา เข้าใจในโฆษณา โฆษณาได้อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ cascade เป็นเวลา

นาน จึงเป็นไปได้ว่าภาพของแม่น้ำและพองคลื่นซึ่งเขานำเสนออยู่ทุกวันจะติดตรึงอยู่ในความทรงจำ และถูกถ่ายทอดออกมากเพื่อใช้สื่อโฆษณาเป็นอนิจจังในวรรณกรรมชิ้นนี้ด้วย จากตารางจะสังเกตได้ว่าลักษณะที่เป็นนามธรรมที่ถูกสื่อโฆษณาถึงบ่อยที่สุดได้แก่ ความเป็นอนิจจัง ซึ่งความเป็นอนิจจังนี้เองที่เป็นประเด็นหลักที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้เห็นผ่านวรรณกรรมชิ้นนี้ โดยเหตุการณ์ภัยพิบัติต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้บรรยายเอาไว้ในวรรณกรรมชิ้นนี้ ก็ล้วนแล้วแต่เป็นการอุบัติเหตุที่ทำให้คนต้องหนีภัย ไม่เที่ยงแท้ของโลกนั้นเอง

6. สรุปผล

จากทั้งหมดนี้สรุปได้ว่า ใน ໂໂໂຈກີ ມີການໃຫ້ອຸປະນາ ໃນການສ່ວນລັກຂະນະທີ່ເປັນຮູບພະບາງຮ່ວມກັນຂອງສິ່ງທີ່ຖືກເປົ້າຢັບກັບສິ່ງທີ່ມາເປົ້າຢັບ ແລະຍັງມີການໃຫ້ອຸປະນາສິ່ງໂຍງ ດີ່ງລັກຂະນະທີ່ເປັນນາມຮຽນຮ່ວມກັນດ້ວຍ ໂດຍລັກຂະນະທີ່ເປັນນາມຮຽນທີ່ຖືກໂຍງດີ່ງບ່ອຍທີ່ສຸດກີ່ຄົວຄວາມເປັນອນີຈັງ ຜົນກີ່ເປັນສິ່ງທີ່ຜູ້ເຂີຍນັ້ນຕ້ອງການເນັ້ນຢຳໃຫ້ເຫັນຜ່ານວຽກຮຽນທີ່ນີ້ ແລະຈະສັງເກດໄດ້ວ່າຜູ້ເຂີຍນັ້ນໃຊ້ສິ່ງທີ່ພບເທັນໃນຮຽນชาຕີເຊັ່ນ ແມ່ນ້າ ຄລື່ນ ນໍ້າຄ້າງ ເມື່ອພຣະຈັນທີ່ ເປັນດັ່ນ ມາໃຫ້ໃນການເປົ້າຢັບເທິ່ງ ໂດຍບ້າງກີ່ເປັນຄຳອຸປະນາທີ່ມີໃຊ້ກັນມາແຕ່ເດີມ ບ້າງກີ່ເປັນສິ່ງທີ່ເຫາປະສົບພບເທັນໃນຊີວິດຕານເອງແລະໄດ້ຍການໃຫ້ເປົ້າຢັບເທິ່ງ ທີ່ເປັນການຊ່ວຍເສັ້ນຮ້າງຈິນຕາພາບໃຫ້ແກ່ຜູ້ອ່ານ ແລະຍັງສະຫວຼອນອາຮມນີ້ຄວາມຮູ້ສຶກນີ້ກົດຊອງຕົວຜູ້ເຂີຍນັ້ນເອງທີ່ຈຶ່ງອາສີຍອຸ່ຽນແມ່ນ້າທ່າມກາລົງຮຽນชาຕີດ້ວຍ

7. ข้อเสนอแนะ

ບທຄວາມນີ້ຮັບຮົມຕ້ວອຍ່າງການໃຫ້ຄວາມເປົ້າຢັບແບບອຸປະນາທີ່ພບບ່ອຍໃນວຽກຮຽນທີ່ນີ້ໄວ້ ແຕ່ຍັງມີກລົງວິຊາການປະພັນຮົມທີ່ນ່າສັນໃຈອື່ນ ຈະເຊັ່ນ ບຸກລາອິ່ງຮູ້ານ ຜົນກີ່ຈັດເປັນຄວາມເປົ້າຢັບອົກແບບໜຶ່ງແລະມີປາກກູ້ໃນວຽກຮຽນນີ້ບ້າງເຫັນກັນ ແຕ່ຜູ້ວິຊຍີໄມ້ເດີ້ຫຍົບຍກນຳນຳມາກລ່າງລົງ ທານມີການສຶກຫາຄວາມເປົ້າຢັບແບບອື່ນ ຈະດ້ວຍກີ່ຈັດທຳໃຫ້ເຫັນລັກຂະນະການໃຫ້ຄວາມເປົ້າຢັບໃນວຽກຮຽນທີ່ນີ້ຄ່ອບຄຸມໜັດເຈັນນຳມາຍິ່ງເກີ້ນ ອຍ່າງໄຮກ້ຕາມຜູ້ວິຊຍ່ວງວ່າຂໍ້ອມູນທີ່ໄດ້ຈາກການສຶກຫານີ້ຈະເປັນປະໂຍ່ນໆຕ່ອງການນຳໄປໃຫ້ສຶກຫາຕ່ອຍອດ ຮ້ອນນຳໄປໃຫ້ສຶກຫາເປົ້າຢັບເທິ່ງການໃຫ້ຄວາມເປົ້າຢັບໃນວຽກຮຽນຄູ່ປຸ່ນທີ່ນີ້ອື່ນ ຈະຕ່ອໄປ

ເອກສານອ້າງອີງ (References)

- ອຮຣດຍາ ສູວຣະນະດາ. (2557). ທັບນະກາມມອງໂລກໃນວຽກແກ່ມໂຄໂຈກ (ພິມປົ້ງທີ 1). ກຽງເທິພາ : ໂຄງການແພ
ແພຣືດລົງຈານວິຊາກາຣຄະຫຼັກຜະລາດຕົວ ຈຸ່າລັງກາຣົມມາວິທາລັບ.
- 赤羽学. (1976). 「文芸と歴史—『源氏物語』と『方丈記』と『奥の細道』」『北住敏夫教授退官記念
日本文芸論叢』 590-602.
- 浅見和彦 (2008). 「『方丈記』－火事の文学史」『中世文学の回廊』勉誠出版.
- 浅見和彦 (2012). 『方丈記』笠間書院.
- 魚尾幸久 (2012). 「天変地異の描写から」『新視点・徹底追跡 方丈記と鴨長明』勉誠出版.
- 大隅和雄 (2004). 『方丈記に人と栖の無常を読む』吉川弘文館.
- 小林保治 (2012). 『超訳方丈記を読む』新人物往来社.
- 左方郁子 (2012). 『新訳方丈記乱世を生き抜くための「無常観」を知る』PHP研究所.
- 武田友宏 (2007). 『方丈記』角川学芸出版.
- 竹本朝之 (2012). 『800年の時を経て蘇る鴨長明作『方丈記』時代の事件簿』徳間書店.
- 土田知雄 (1983). 『新註方丈記全訳』武藏野書院.
- 中野孝次 (2007). 『すらすら読める方丈記』講談社.
- 三木紀人 (2001). 『閑居の人鴨長明』新典社.
- 濱田浩一郎 (2012). 『超口語訳方丈記』東京書籍.
- 安良岡康作 (2009). 『方丈記』講談社.
- 築瀬一雄 (2010). 『方丈記』角川学芸出版.

ໜ່າຍງານຢູ່ແຕ່ງ: ຄະນະອັກຜະລາດຕົວ ຈຸ່າລັງກາຣົມມາວິທາລັບ

Affiliation: Faculty of Arts, Chulalongkorn University

Corresponding email: attaya_s@hotmail.com

Received: 2021/10/31

Revised: 2021/11/22

Accepted: 2021/12/02

ໂຄຮົງສ້າງໜ່ວຍເຂື່ອມອນຸປະໂຍດໃນປະໂຍດພຸດຄວາມ ກາເຂາງໜີ່ປຸ່ນກີ່ປາກກົດໄຟລາແລ້ວໄຟລາກົດໂດຍ ສ່ວນວັດທະນາດ້ານກາເຂາງໜີ່ປຸ່ນ

ບທຄັດຍ່ອ

ໃນກາລົງຈ້າງຕັ້ງນີ້ ຜູ້ວິຊາວິເຄາະຮູ່ຮູບໄວຍາກົດທີ່ສ້າງປະໂຍດພຸດຄວາມທີ່ຂໍາຍາກົດແສດງດ້ວຍວິເສະນານຸປະໂຍດ
ທີ່ປາກກົດທັງໝົດໃນກາລົງຈ້າງດ້ວຍສະຫຼຸງຮັບຮັດ N5-N2 ຈາກການສຶກຫຼັກສືອະເຫຼີມສອບ 2 ປຸດ (7 ເລີ່ມ) ພບ
ຮູ່ຮູບໄວຍາກົດທັງລັ້ນ 141 ສ້ານວນ ເນື່ອພິຈານໃນຄູ່ນະໜ່ວຍເຂື່ອມອນຸປະໂຍດພົບວ່າມີຮູ່ຮູບແບບທັງລັ້ນ 12 ຮູ່ຮູບແບບ
ໂດຍຮູ່ຮູບແບບທີ່ພົບມາກທີ່ສຸດຄື່ອງ ພົນວ່າຍເຂື່ອມອນຸປະໂຍດທີ່ເປັນຄຳນາມ ຮອງລົງມາຄື່ອງໜ່ວຍເຂື່ອມທີ່ມີວິກິຣີຍາອຸ່ມແລ້ວ
ແລ້ວໜ່ວຍເຂື່ອມຄຳໜ່ວຍສັນຮານຕາມດໍາດັບ ເນື່ອຈັດປະເທດພົບວ່າມີຈຸດທີ່ກ່ຽວມືກອອົບຍາພື່ມເຕີມ 5 ກຣນີ ຄື່ອງ ກຣນີ
ໜ່ວຍເຂື່ອມເປັນຄຳນາມ ກຣນີໜ່ວຍເຂື່ອມເປັນຄຳໜ່ວຍເນັ້ນຄວາມ ກຣນີໜ່ວຍເຂື່ອມທີ່ມີວິກິຣີຍາໃນຕົວ ກຣນີໜ່ວຍເຂື່ອມ
ທີ່ເກີດຮ່ວມກັບນາມນຸ່ປະໂຍດໄດ້ ແລະ ກຣນີໜ່ວຍເຂື່ອມທີ່ຖືກຍ່ອງຮູ່ຮູບ

ຄຳ

ສຳຄັນ

ປະໂຍດພຸດຄວາມ ວິເສະນານຸປະໂຍດ ໜ່ວຍເຂື່ອມອນຸປະໂຍດ ຮູ່ຮູບໄວຍາກົດຮັບຮັດ N5-N2 ຊົນດອກຄຳ

A Study of Structure of Conjunctive Units in Japanese Multi-clause Sentences Focusing on Grammatical Sentence Patterns for JLPT

Abstract

This research analyzes the categories of conjunctive units in multi-clause sentences that produce adverbial clauses in Japanese grammatical sentence patterns at the JLPT N5-N2 level. From the survey of 2 series of books (7 books), there are 141 patterns which can be grouped into 12 categories. The most frequently identified patterns were conjunctive nouns, conjunctive verb phrases and conjunctive particles respectively. There are 5 cases that need additional description about the structure: conjunctive nouns, conjunctive intensifiers, conjunctive verb phrases, conjunctive units that co-occur with noun clauses, and conjunctive units that are partially shortened.

Key words

multi-clause sentence, adverbial clause, conjunctive units, N5-N2 level grammatical sentence patterns, part of speech

1. บทนำ

ประโภคพหุความ (複文にんความหมายกว้าง) เป็นคำที่ผู้อวัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เรียกรูมประโภคความรวมและประโภคความซ้อน เกิดขึ้นจากส่วนที่เป็นอนุประโภคหลัก (主節) และอนุประโภครอง (從属節) ซึ่งในบทความนี้จะศึกษาเฉพาะกรณีที่อนุประโภครองประกอบอยู่ในส่วนขยายภาษาแสดงซึ่งเรียกว่า วิเศษณาบุรุษประโภค¹ (連用節 : Adverbial Clause) สำหรับในภาษาญี่ปุ่น วิเศษณาบุรุษประโภคอาจมีความหมายครอบคลุมอนุประโภคแรกของประโภคความรวมด้วย (村木2007、前田・大島2014) ดังตัวอย่างประโภคที่(1) เนื่องจากในภาษาญี่ปุ่นไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการแยกประโภคความซ้อน (複文にんความหมายแยก) และประโภคความรวม(重文)

(1) ご飯を食べて、うちに帰りましょう。

หากย้อนกลับไปศึกษาองค์ความรู้การศึกษาภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาต่างประเทศหลักของไทย จะพบว่า วิธีการสร้างประโภคพหุความสามารถสร้างได้โดยการเชื่อมตัวยคำสันธานที่ทำหน้าที่คล้ายคำช่วยสันธาน (接続助詞) ในภาษาญี่ปุ่น เช่น but, so, and หรือประพันธ์สรรพนาม เช่น when หรือคำบุพบท เช่น before, after, as แสดงให้เห็นว่าการเชื่อมอนุประโภคไม่ได้เชื่อมด้วยคำสันธานอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม ในตำราไวยากรณ์ส่วนใหญ่ในภาษาญี่ปุ่น มักจะเน้นสอนประโภคพหุความที่สร้างขึ้นโดยใช้คำช่วยสันธาน เช่น が、から、ので、たら、ても เป็นต้น บางครั้งมีการสอนคำนามประเกต形式名詞 เช่น 時、ため โดยเน้นให้จำเป็นรูปประโภคไปใช้ หลักเลี้ยงที่จะระบุชนิดของคำที่นำมาใช้เชื่อมความทำให้เกิดความสับสน เช่น เข้าใจว่า ため คือ から、ので เพราะมีความหมายว่า “เพราะว่า” เมื่อกันทำให้ใช้รีเปลี่ยน 雨だから、雨なのでเป็น *雨だため、*雨なため หรือแม่เข้าใจว่าประโภค (2) ที่ระบุข้างล่าง เหตุใดจึงใช้ 「にしたがって」 กับกริยาได้เลย พัทที่คำช่วย「に」

ควรจะวางหลังคำนาม

(2) 北へ行くにしたがって、紅葉は早くなる。

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งใจจะรวบรวมจำนวนไวยากรณ์ที่ใช้สร้างประโภคพหุความทั้งหมด มาพิจารณาโครงสร้างการเชื่อมอนุประโภครองกับอนุประโภคหลักในภาษาญี่ปุ่นรูปแบบใดบ้าง โดยจัดกลุ่มจำนวนไวยากรณ์เหล่านี้ในฐานะ “หน่วยเชื่อมอนุประโภค” เช่นเดียวกับคำช่วยสันธาน และเพื่อให้เกิดการนำไปใช้งานได้ในเบื้องต้น ในงานวิจัยนี้จึงจะทำการสำรวจประโภคพหุความที่ปรากฏในรูปประโภคที่ถูกนำไปทดสอบในการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น (Japanese Language Proficiency Test : JLPT) ตั้งแต่ระดับ N5 ไปถึงระดับ N2 เนื่องจากถือเป็นกรอบประโภคขั้นพื้นฐานที่สู้เรียนภาษาญี่ปุ่นจะต้องใช้เป็น และเมื่อจัดกลุ่มแล้วจะศึกษาแนวทางในการอธิบายโครงสร้างหน่วยเชื่อมอนุประโภคเพื่อใช้ในการเรียนการสอนต่อไป สำหรับระดับ N1 นั้นเนื่องจากมีจำนวนรูปประโภคพหุความที่ชัดเจนและมีจำนวนมาก แต่อาจไม่ได้ใช้งานบ่อยจังจังไม่นำมาวิเคราะห์ร่วมในงานครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อแบ่งประเภทหน่วยเชื่อมอนุประโภคในประโภคพหุความภาษาญี่ปุ่นตามเกณฑ์ชนิดของคำ อันนำไปสู่การแก้ปัญหาในการใช้งาน

3. ปริทัศน์วรรณกรรม

ประโภคพหุความตามปกติมักจะใช้คำช่วยสันธาน (接続助詞) เป็นหน่วยเชื่อมอนุประโภค กรณีดังกล่าว มักจะถือว่าอนุประโภคที่อยู่หน้าคำช่วยสันธานเป็นวิเศษณาบุรุษประโภค (連用節)

南 (1974) เรียกส่วนที่เป็นวิเศษณาบุรุษประโภคนี้ว่า 「從属句」 และทำการแบ่งประเภทคำช่วยสันธาน

¹ นอกเหนือจากวิเศษณาบุรุษประโภคแล้ว ยังมีคุณบุรุษประโภค (連体節) ที่เป็นอนุประโภคขยายคำนาม เช่น 。。。また会える日まで待ちます。 และนามบุรุษประโภค (引用節) ที่เป็นอนุประโภคแทนคำนาม เช่น 。。。どうか分からない。

ตามลำดับความเป็นเอกเทศ (自律性) น้อยไปมาก เช่น คำช่วยสันฐาน 「ながら」 (ในระหว่างที่...ไปกลาง) จัดว่ามีความเป็นเอกเทศน้อย เพราะประธานของอนุประโยคทั้งสองต้องเป็นตัวเดียวกัน อนุประโยคของใช้หน่วยทางไวยากรณ์ร่วมกับอนุประโยคหลักจำนวนมาก ก็อเป็นประเภท A คำช่วยสันฐาน 「のに」 (ทั้งๆ ที่...) 「たら」 (ถ้า...) มีความเป็นเอกเทศปานกลาง ประธานของอนุประโยคทั้งสองเป็นคนละตัวได้ โดยปกติไม่นิยมแทรกหน่วยทางไวยากรณ์ที่แสดงความสุภาพในอนุประโยคของ ถือเป็นประเภท B และคำช่วยสันฐาน 「から」 (เพราฯ...) 「が」 (แต่...) มีความเป็นเอกเทศสูง ประธานของอนุประโยคทั้งสองเป็นคนละตัวได้ สามารถตัดจบประโยค โดยอนุประโยคหลังได้ และสามารถแทรกคำแสดงความสุภาพในอนุประโยคของได้ ถือเป็นประเภท C อย่างไรก็ตามงานของ 南 พุดถึงคำช่วยสันฐานเท่านั้น

北條(1989) อธิบายโครงสร้างประโยคความซ้อนโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วิเศษณาณุประโยค (運用修飾節) และคุณนาณุประโยค (連体修飾節) สำหรับวิเศษณาณุประโยค จะใช้จำนวน 22 ประเภท ดังนี้

1. จำนวนเงื่อนไขเชิงหัวข้อ เช่น といえば、なんか
2. จำนวนเงื่อนไขเชิงคุณ เช่นにしては
3. จำนวนเงื่อนไขปกติ เช่นとすると
4. จำนวนแสดงเหตุผล เช่นため、だけに、せい
で、ゆえに
5. จำนวนแสดงเป้าหมาย เช่น ために、ようには
6. จำนวนแสดงผลลัพธ์ เช่น あげく、上で
7. จำนวนแสดงการเปลี่ยนแปลง เช่น につれて、
にしたがって、にともなって
8. จำนวนแสดงการตอบรับ เช่น に応じて、と
あいまつて
9. จำนวนแสดงการเปรียบเทียบ เช่น に比べて、
に反して、にしては
10. จำนวนแสดงการทดแทน เช่น にかわって、

代わりに

11. จำนวนแสดงขั้นตอน เช่น によって、を通じて、をきっかけに
12. จำนวนแสดงมาตรฐาน เช่น に基づいて、を前提に
13. จำนวนแสดงขอบเขต เช่น に限って、を除いて
14. จำนวนแสดงสภาพ เช่น まま、通りに
15. จำนวนแสดงการเพิ่มความ เช่น に加えて、のみならず
16. จำนวนแสดงการยกตัวอย่าง เช่น をはじめ、はおろか
17. จำนวนแสดงการสารยายตัวอย่าง เช่น である一であれ、といい一といい
18. จำนวนแสดงระดับ เช่น ほど、んばかりに
19. จำนวนแสดงความสัมพันธ์ทางเวลา เช่น を境に、にわたって
20. จำนวนอื่นๆ เช่น にそなえて、ならでは、までもなく
21. จำนวนเวลา เช่น 際、折、てはじめて、て以來、おきに
22. จำนวนແຍ້ງຄວາມ เช่น 痢に、とはいえ、どころか、からといって
จำนวนทั้ง 22 ประเภท มีทั้งสิ้น 190 จำนวน หากนับรวมกับหน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันฐานที่เกริ่นไว้ก่อนอีก 13 รูป ได้แก่ て、から、し、たり、たら、なら、と、ば、けど・けれども、のに、では、ても、なんて จะรวมมีรูปจำนวนที่ใช้เชื่อมความ 203 รูปในบทความนี้ แต่ก็มีบางจำนวนที่เป็นที่รู้จักกันอยู่แล้วไม่ได้ ถูกนำมาแสดงเป็นตัวอย่าง เช่น が、時、ので

前田 (2009) เรียกหน่วยคำที่ใช้เชื่อมอนุประโยค ว่า 「接続辞」 และแบ่งหน่วยคำ 183 หน่วยที่นำมาศึกษาเหล่านี้เป็น 11 ประเภทตามความสัมพันธ์ของอนุประโยคของที่มีต่ออนุประโยคหลัก ได้แก่ ประเภทเงื่อนไข เช่น たら、ば、と、では ประเภทเหตุผล เช่น

ので、から、おかげで、だけに すべての文が「するから」を意味する。たとえば、「するから」と「するほど」は、どちらも「する」という動作を強調する助詞であるが、前者は、動作の原因や理由を示すのに対し、後者は、動作の度合いを示す。

このように、日本語では、動作の度合いを示すために「するほど」が用いられる。一方で、英語では、動作の度合いを示すために「more」や「less」などの副詞が用いられる。たとえば、「more」と「less」は、動作の度合いを示す副詞であるが、前者は、動作の度合いを高めるのに対し、後者は、動作の度合いを低める。

(2) 「本を借りるには、貸出カードが必要です。」

オックスフォード英語辞典(2021)によると、「借りる」は、「物を借りること」を意味する動詞である。

1. すべての文が「するから」を意味する。
2. すべての文が「するほど」を意味する。

「するから」と「するほど」の違いは、動作の度合いを示す副詞である。

1. すべての文が「するから」を意味する。
2. すべての文が「するため」を意味する。
3. すべての文が「Nに対して」を意味する。
4. すべての文が「はともかく」を意味する。
5. すべての文が「AするにしてもBするにしても」を意味する。

このように、日本語では、動作の度合いを示すために「するほど」が用いられる。一方で、英語では、動作の度合いを示すために「more」と「less」などの副詞が用いられる。

1. 大人だから、泣いてはいけない。
2. 汗をかくから、タオルを用意しておいた方がいい。
3. お金持ちたほどお金を使わない。
4. 汗をかくほど最近は暑い。

このように、日本語では、動作の度合いを示すために「するほど」が用いられる。一方で、英語では、動作の度合いを示すために「more」と「less」などの副詞が用いられる。

² かへりやねんこまん 銀河の星(2021, n.112) は、「するから」と「するほど」の違いを説いており、日本語では「するから」と「するほど」が、英語では「more」と「less」が、動作の度合いを示す副詞である。

หน่วยเชื่อมอนุประโยคในประโยคพหุความเพื่อลดความเข้าใจผิดที่จะเกิดเวลาなんนำไปใช้

พหุความระบุดังตารางที่ 1

ทั้งนี้ส่วนเชื่อมประโยคพหุความจะพิจารณาจาก การปรากฏคำกริยา หรือคำคุณศัพท์เป็นหลัก เช่น

(4) 味が悪いばかりか、店員の態度もひどい。

ในบางกรณีคำกริยาปรากฏในส่วนเชื่อมแทน และยังเป็นที่อกเลียงกันว่าส่วนเชื่อมดังกล่าวเป็นคำช่วย หรือไม่ก็จะนับรวมมาพิจารณาด้วย เช่น

(5) うちの人[に限って]、悪いことをするはずがない。

จะเห็นได้ว่าในตัวอย่างที่ (5) อาจพิจารณา 限る เป็นคำกริยาเชื่อมกับที่ซึ่งถือเป็นคำช่วยสันฐาน หรือ พิจารณา เป็นคำช่วยประสมตามหลังคำนาม「うちの人」

ตารางที่ 1 จำนวนรูปประโยคที่ใช้สร้างประโยคพหุความ

	ชื่อหนังสือ	จำนวนที่ปรากฏ	จำนวน (ตัวรูปที่ซ้ำ)
1	「日本語能力試験 (JLPT) 」対策日本語総まとめN5 (ASK)	8	8
2	「日本語能力試験 (JLPT) 」対策日本語総まとめN4文法 (ASK)	14	14
3	「日本語能力試験 (JLPT) 」対策日本語総まとめN3文法 (ASK)	28	28
4	「日本語能力試験 (JLPT) 」対策日本語総まとめN2文法 (ASK)	70	70
5	新完全マスター文法日本語能力試験N4 (3ANetwork)	16	0
6	新完全マスター文法日本語能力試験N3 (3ANetwork)	23	4
7	新完全マスター文法日本語能力試験N2 (3ANetwork)	83	17
	รวมทั้งสิ้น	357	141

ก็ได้ ในการพิจารณาหน่วยเชื่อมอนุประโยค เนื่องจาก จำนวนตัวอย่างประโยคในทำร้ายมีจำกัด ผู้วิจัยจะหา เพิ่มเติมจากการสืบค้นคลังข้อมูลและเว็บไซต์

ความในฐานะหน่วยเชื่อมอนุประโยค ได้รูปแบบรวมทั้ง สิ้น 12 รูปแบบเดิมแสดงในตารางที่ 2 ตามลำดับจำนวน ไวยากรณ์จากระดับง่ายไปยาก (N5-N2)

5. ประเภทของหน่วยเชื่อมอนุประโยค

ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มจำนวนที่ใช้สร้างประโยคพหุ

ตารางที่ 2 จำนวนหน่วยเชื่อมอนุประโยคที่พบในแหล่งข้อมูลแบบแยกตามรูปแบบ

	รูปแบบหน่วยเชื่อมอนุประโยค	จำนวนสำนวน
1	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันฐาน (接続助詞)	21 (14.89%)
2	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำนาม (形式名詞)	37 (26.24%)
3	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยเน้นความ (取立助詞)	6 (4.26%)
4	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันฐานบางกริยาวิเศษณ์	3 (2.13%)
5	หน่วยเชื่อมที่เป็นลักษริยาเชื่อมคำนาม	32 (22.69%)
6	หน่วยเชื่อมที่เป็นลักษริยาเชื่อมนามานุประโยค	18 (12.77%)
7	หน่วยเชื่อมที่เป็นลักษริยาที่ย่อเหลือคำนามได้	7 (4.96%)
8	หน่วยเชื่อมที่เป็นลักษริภาคแสดงที่เหลือจากการย่อคำช่วยสันฐาน	5 (3.55%)
9	หน่วยเชื่อมที่เป็นนามานุประโยคที่เหลือจากการย่อภาคแสดงและคำช่วยสันฐาน	2 (1.42%)
10	หน่วยเชื่อมที่เป็นลักษริภาคแสดงที่ย่อเหลือกริยานุเคราะห์	1 (0.71%)
11	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยหรือลักษริยาที่wangเรียงได้	8 (5.67%)
12	หน่วยเชื่อมที่เป็นคำปัจจัย (接尾辭)	1 (0.71%)
	รวม	141 (100.00%)

ต่อไปจะขอนำเสนอหน่วยเชื่อมอนุประโยคทั้ง 12 รูปแบบ โดยนำเสนอแผนภาพแสดงการเชื่อมประโยค (ปย.) A และ B และความสัมพันธ์กับหน่วยเชื่อม และ สำนวนไวยากรณ์ที่พบในแต่ละระดับ

5.1 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันฐาน (接続助詞)

การเชื่อมอนุประโยคด้วยคำช่วยสันฐานเป็นลักษณะพื้นฐานที่ผู้เรียนคุ้นชินตั้งแต่ต้น โดยสามารถวางแผนวิเศษณานุประโยคไว้หน้าคำช่วยสันฐานได้เลย หน่วยเชื่อมที่พบมีทั้งสิ้น 21 สำนวน

ตารางที่ 3 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันฐาน

วิเศษณานุประโยค (ปย.A)	คำช่วยสันฐาน	อนุประโยคหลัก (ปย.B)
------------------------	--------------	----------------------

N5	N4	N3	N2
て、から、けれども が	し、ので、のに、ても、たら、ば、なら、と、ながら	ずに	からこそ、てこそ、てこそ、つつ、からには、ながらも、てまで、てでも

ตัวอย่างโครงสร้างบางส่วน

(6) A. กรณีภาคแสดงเป็นคำนาม

冬なのに、あたたかいですね。

B. กรณีภาคแสดงเป็นคำกริยา

あのレストランはいつ~~行つても~~こんでいます。

C. กรณีภาคแสดงเป็นคำคุณศัพท์

必要なので、高く~~ても~~買います。

กรณีภาคแสดงของอนุประโยคของเป็นคำนามมีการเชื่อมที่หลากหลาย เช่น 雨で、雨だから、雨だが、雨なので、雨だったたら、雨だと เช่นเดียวกับคำกริยาเมื่อหันดูผู้คนเป็น ก่อน เช่น してもผู้คนเป็น ก่อน เช่น したる ผู้คนเป็นรูปปฏิเสธก่อน เช่น せずには ผู้คนเป็น運用形 ก่อน เช่น いつもเป็นต้น

(7) 先生と相談しつつ、進路を決めたいと思う。

กรณีภาคแสดงเป็นคำคุณศัพท์ก็มีการผันรูปที่หลากหลาย เช่น เดียวกัน โดยภาพรวมการเชื่อมด้วยคำ เชื่อมสันฐานจึงต้องจดจำรูปแบบการผันเอง คำช่วยสันฐานส่วนใหญ่จะต้องเรียนรู้ตั้งแต่ระดับต้นๆ ส่วนในระดับ N2 คำช่วยสันฐานส่วนใหญ่มักเป็นคำช่วยที่พ่วงเข้ากับคำช่วยเน้นความ เพื่อเน้นความหมาย ได้แก่ からこそ、てこそ、からには、てまで、てでも、ながらも ซึ่งโดยโครงสร้างการเชื่อมความยังคงอ้างอิงคำช่วย

สันฐานหลักเดิม คือ から、てและ ながら ดังตัวอย่าง (8)

(8) 子どもがかわいいからこそ、しかるんです。

5.2 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำนาม (形式名詞)

การเชื่อมอนุประโยคด้วยคำนามประเภท 形式名詞 หรือคำนามแต่เพียงรูป แต่เป็นคำเชื่อมหรือทำหน้าที่ทางไวยากรณ์มากกว่าแสดงความหมาย มีพบรการใช้เป็นจำนวนมาก อนุประโยคที่อยู่ข้างหน้าคำนามในไวยากรณ์ ญี่ปุ่นอาจถือว่าเป็นคุณานุประโยค (連体節) เนื่องจากมองว่าขยาย形式名詞 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาว่าคำนามประเภทนี้เป็นหน่วย เชื่อมอนุประโยค ก็จะถือว่าภาคแสดงที่อยู่ข้างหน้าเป็นวิเศษณุประโยคได้ เนื่องจากหน่วยเชื่อมประเภทนี้เป็นคำนาม จึงมีลักษณะการเชื่อมอนุประโยคต่างจากประเภทที่กล่าวมา เช่น ถ้าภาคแสดงของอนุประโยคของเป็นคำคุณศัพท์ น 「嫌だ」 ต้องแปลเป็น「嫌なくせに」 หรือ「嫌であるくせに」 เพราะถือว่าวางอยู่หน้า くせ ซึ่งเป็นคำนามเป็นต้น ถ้าเป็นคำนามต้องใส่「の」 หรือ「である」 เพื่อวางเชื่อมกับหน่วยเชื่อมนี้ได้ ในบางครั้งมีคำช่วยการก เช่น 「ことから」 และคำช่วยสันฐาน เช่น 「ものなら」、「ことなく」 พ่วงท้ายด้วย ในการสำรวจนี้พบหน่วยเชื่อม 37 สำนวน

ตารางที่ 4 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำนาม

คุณานุประโยค (ป.y.A)	คำนาม	อนุประโยคหลัก (ป.y.B)
----------------------	-------	-----------------------

N5	N4	N3	N2
とき 前 後	ため ようには 間に まま	いでに、たびに、 最中、とおり、くせに、 わりに、おかげで、 せいで、かわりに、 ところ、うちに、とたん、 反面、一方、ことから	からこそ、てこそ、つつ、 からには、ながらも、てまで、 てでも

จากการจัดลำดับแบ่งตามระดับความยากง่าย พบ ว่าการเชื่อมด้วยคำช่วยเน้นความส่วนใหญ่จะปรากฏใน การเรียนระดับกลาง-สูง คือ N3-N2 เป็นจำนวนมากโดย มีความหมายคล้ายกัน แต่ใช้ในระดับภาษาที่ต่างกัน เช่น หน่วยเชื่อมระบุเวลา 「時」 เมื่อขึ้นระดับ N2 จะต้องรู้จัก 「折」 「際」 ซึ่งมีวิธีการใช้งานที่คล้ายคลึงกัน ตัวอย่าง คำนามเชื่อมประโยชน์ เช่น

(9) この野菜は、生のまま食べてもおいしいです。

(10) コンビニへ行ったついでに、ガリガリ君 を買って食べてきた。

(11) 昔ながらの商店街が元気な一方、最近はおしゃれな専門店も増加中です。

แม้ว่าจะเป็นหน่วยทางไวยากรณ์แต่ด้วยเดิมเป็น คำนาม หน่วยเชื่อมบางคำจึงนิยมเขียนด้วยอักษรคันจิ ด้วย เช่น 時、前、後、間、際、通り เป็นต้น แต่บางคำ ก็ไม่นิยม เช่น ところซึ่งหากเขียนอักษรคันจิจะดีความ หมายเป็นคำนามปกติแปลว่าสถานที่ นอกจากคำที่พบ

ในหนังสือ คำที่อาจพบในตำราขั้นต้นถึงกลางอย่าง場合 ก็ถือเป็นหน่วยเชื่อมประเภท形式名詞ด้วย

5.3 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยเน้นความ (取立助詞)

การเชื่อมอนุประโยชน์ด้วยคำช่วยเน้นความเป็น ลักษณะการเชื่อมความที่ผู้เรียนอาจไม่คุ้นชิน เนื่องจาก คำช่วยเน้นความ เช่น まで、ほど、くらい、だけโดย ปกติจะตามหลังคำนาม ดังที่เราจะสังเกตได้ว่าคำช่วย กลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเคยเป็นคำนามมาก่อน จึงสามารถ เขียนด้วยอักษรคันจิได้ เช่น 迄、程、位 ในบางครั้งคำ ช่วยเน้นความเหล่านี้จึงมีภาระเชื่อมคล้ายคำนาม 形式 名詞 เช่น เมื่อลองท้ายด้วยคำคุณศัพท์จะต้องเติมนาข้าง หน้าเป็น 「親切なほど」 「親切なだけに」 「親切なばかりに」 ส่วน 「まで」 ไม่ใช่ว่าจะกับคำคุณศัพท์ในกลุ่มนี้ได้ นับรวมหน่วยเชื่อมที่พ่วงด้วยคำช่วยการก (だけに、ばかりに) พบทน่วยเชื่อมรวม 6 สำนวน

ตารางที่ 5 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยเน้นความ

วิเศษณุประโยชน์ (ปย.A)	คำช่วยเน้นความ	อนุประโยชน์หลัก (ปย B)
------------------------	----------------	------------------------

N5	N4	N3	N2
—	まで	ほど、くらい だけ	だけに、ばかりに

จากการจัดลำดับแบ่งตามระดับความยากง่าย พบ ว่าการเชื่อมด้วยคำช่วยเน้นความส่วนใหญ่จะปรากฏใน การเรียนระดับกลาง-สูง คือ N3-N2 ดังตัวอย่างที่ปรากฏ ต่อไปนี้

(12) 製品ができるまで待っています。

(13) あきるほど食べた。

(14) このバッグは安いだけにすぐに壊れてしまった。

(15) 英語の先生が嫌いなばかりに、英語も嫌いになってしまった。

5.4 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันฐานverbgritya วิเศษณ์ (接続助詞と副詞の語句)

เดิมการเชื่อมอนุประโยชน์ในลักษณะนี้ น่าจะเป็น คำช่วยสันฐานดังเดิมคือ 「と」 「て」 แต่มีการพ่วงคำ กริยาวิเศษณ์ซึ่งขยายอนุประโยชน์ข้างหลังจนกลายเป็น สำนวน ในระดับ N3-N2 พบทน่วยเชื่อม 3 สำนวน

ตารางที่ 6 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันฐานบวกกริยาวิเศษณ์

วิเศษณานุประโยค (ปย.A)	คำช่วยสันฐาน+กริยาวิเศษณ์	อนุประโยคหลัก (ปย B)
------------------------	---------------------------	----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	てはじめて	とともに て以来

(16) 歌舞伎を見てはじめて、日本文化に興味を持った。

(17) 自動車が普及するとともに、事故も増加した。

เนื่องจากหน่วยเชื่อมดังกล่าวมีความหมายอธิบายการกระทำ จึงปรากฏร่วมกับคำกริยาเท่านั้น อย่างไรก็ตามพบว่าในตัวร้าได้สอนกรณีใช้คำนามร่วมกับ「とともに」ในกรณีดังกล่าวถือว่า「と」 เป็นคำช่วยการกริยาใช้คำช่วยสันฐาน จึงถือว่าเป็นเพียงวาระนามตามด้วยคำกริยาวิเศษณ์ ไม่ใช่วิเศษณานุประโยค ดังตัวอย่างที่ (18)

(18) 家族とともに来日した。(*ไม่ใช่ประโยค พหุความ)

5.5 หน่วยเชื่อมที่เป็นวิสิกริยาเชื่อมคำนาม (名詞に後続する動詞句)

การเชื่อมอนุประโยคในลักษณะนี้เป็นการเชื่อมโดยใช้วิสิกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำช่วยการกริยา 「と」「に」「を」「から」とเพิ่มคำช่วยสันฐานเพื่อเปลี่ยนให้ทั้งหมดเป็นวิเศษณานุประโยค เนื่องจากคำช่วยดังกล่าวเป็นคำช่วยการกริยา หน่วยที่อยู่ข้างหน้าจึงเป็นได้เพียงคำนามเท่านั้น ไม่สามารถใช้ออนุประโยคได้

ตารางที่ 7 หน่วยเชื่อมที่เป็นวิสิกริยาเชื่อมคำนาม

นามาลี	กริยา (ปย.A) + คำช่วยสันฐาน	อนุประโยคหลัก (ปย B)
--------	-----------------------------	----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	に関して、 によれば、 によって、 として、 に比べて、 に対して、 にかけて	にしたら、にともなって、に反して、 に限って、に応えて、により、につき、 にあたって、にそって、にさきだち、 にわたって、に際して、に限らず、 にかかりわって、に基づいて、に応じて、 において、からいうと、からすると、 から見ると、をめぐって、をこめて、 を問わず、を通じて、もかまわず

หน่วยเชื่อมประเภทนี้พบในระดับ N3-N2 รวม 32 สำนวน ลักษณะพิเศษของหน่วยเชื่อมนี้คือ หน่วยเชื่อมดังกล่าวทำหน้าที่เป็นภาคแสดงในวิเศษณานุประโยคไปด้วยในตัว อย่างไรก็ได้ เมื่อถูกใช้งานปอย หน่วยเชื่อมบาง

ตัวอาจถูกพิจารณาเป็นคำช่วยประสม (複合助詞) เช่น 「によれば」「によって」「として」「にかけて」 หากพิจารณาเข่นนี้ วิเศษณานุประโยคนี้จะกล้ายเป็นวิสิกริยาประโยคเท่านั้น

(19) ใจมานะกับ 長男 に対して、次男は遊んでばかりで学校もよく休む。

是早すぎるかもしれない。

(20) 天気予報によれば、明日は晴れるらしい。

(22) 愛を込めてカードを贈る。

อย่างไรก็ตาม ในหน่วยเชื่อมบางสำนวนก็ยังมีลักษณะเป็นวิเศษนาณุประโยคสูง อาจพิจารณาว่า เป็นการเชื่อมแบบคำช่วยสันฐาน โดยกำหนดกริยาที่ใช้เพื่อสร้างความหมายได้ เช่นกัน เช่น 「から見ると」、「をこめて」 ในกรณีคำกริยาส่วนใหญ่มีแนวโน้มสามารถใช้อักษรคันจิได้ เนื่องจากมีความเป็นคำทางไวยากรณ์ต่างๆ ดังตัวอย่างที่ (21) (22)

(21) 昔の人から見ると、現代人の生活のリズム

5.6 หน่วยเชื่อมที่เป็นวิศกริยาเชื่อมนามานุประโยค (引用節に後続する動詞句)

ในการสำรวจพบจำนวนหน่วยเชื่อม 18 สำนวน แยกย่อรูปแบบเป็น 3 แบบ ในแบบแรกเป็นการเชื่อมอนุประโยคโดยใช้วิศกริยาที่เกิดร่วมกับคำช่วยการกรอกแสดงเนื้อความ 「と」 ได้แก่ 「という」 「とする」 「と思う」 และเพิ่มคำช่วยสันฐาน หรือคำช่วยการกรอก เพื่อเปลี่ยนให้ทั้งหมดเป็นอนุประโยค มี 10 สำนวน

ตารางที่ 8 หน่วยเชื่อมที่เป็นวิศกริยาเชื่อมนามานุประโยค

นามานุประโยค (ปย.A)	に／と／คำช่วยเน้นความ +กริยา + คำช่วยสันฐาน	อนุประโยคหลัก (ปย B)
---------------------	---	----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	というより、 といつても、 としたら	かと思ったら、 というと、 としても、 となると、 といったら、 といえば、 からといって
—	—	—	につれて、 にしたがって、 にかかわらず、 につけて、 にかかわりなく、 にもかかわらず
—	—	—	だけあって、 のみならず

(23) 暖かいというより暑いぐらいだった。

「—」「といつても」「としたら」 โดยหน่วยเชื่อมคือคำช่วยสันฐาน「て」「たら」 ท่านั้น

(24) ドイツに住んでいるからといって、ドイツ

ແນວຄົດທີ່ສອງຄື່ອງ ກາຣົຈາຣານໄຫ້ຢູ່ປະໂຍດເປັນ หน่วยเชื่อม ກີຈະຄື່ອງວ່ານາມານຸປະໂຍດເຫັນນັ້ນເປັນ ອຸປະໂຍດຮອງທີ່ເປັນວິເທັນານຸປະໂຍດຂໍຍາຍອຸປະໂຍດຫຼັກທີ່ຕາມມາແທນ

語ができるようにはならない。

ກາຣົຈາຣານອຸປະໂຍດວ່າເປັນແບບໃດກັນແນວໜັ້ນ ຄ່ອນໜັ້ນມີປົງຫາໃນແຈ່ຂອງຄວາມຄື່ອງລ່າງຄື່ອງກາຣົຈາຣານ ແກ່າວມີການໃຊ້ สำນวนນັ້ນບ່ອຍ ເຊັ່ນ 「からといって」 ກາຣົຈາຣານໃຫ້ເປັນ

เนื่องจากในหน่วยเชื่อม มีคำกริยาปราກຸດຕ້ວຍ ຈຶ່ງ
สามารถพิจารณาອຸປະໂຍດໄດ້ 2 ແນວຄົດ
ແນວຄົດແຮກຄື່ອງ ພິຈາຣານວ່າ ອຸປະໂຍດໜ້າ 「
と」 (กรณี「かと思ったら」「からといって」 ນັບ「か」
「から」 เป็นส่วนหนึ่งของອຸປະໂຍດໜ້າ 「と」 ຕ້ວຍ)
เป็นนามານຸປະໂຍດຍ່ອຍໃນອຸປະໂຍດຮອງ 「と思った

คำทางไวยากรณ์ (Grammaticalization) นั้นคือเป็นหน่วยเชื่อมอนุประโยคจะเกิดขึ้นได้ง่ายกว่า สำนวนที่เกิดไม่บ่อยเช่น 「かと思ったら」 ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น อาจพิจารณา 「かと思ったら」 เป็นหน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันฐานแทนดังต่อไปนี้ (25)

(25) A. 花が咲いたかと思ったら、もう散ってしまった。

B. 花が咲いたかと思ったら、もう散ってしまった。

ในแบบที่สอง เป็นการเชื่อมอนุประโยคแทนคำนาม (นามานุประโยค) ที่เกิดร่วมกับคำช่วยการกรอก 「に」 ด้วย จำนวน 6 สำนวน ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้เรียนอาจไม่เคยทราบมาก่อนว่าคำช่วย 「に」 สามารถเกิดร่วมกับอนุประโยคที่เป็นนามานุประโยคได้ ไม่จำเป็นต้องเติม 「こと」 หรือ 「の」 เพื่อให้เป็นวลีนาม

(26) 年を取るにつれて、体のいろいろな機能が低下する。

(27) 理由が何であるかにかかわらず、一度納入した入学金はお返しできません。

(28) この歌を聞くにつけて、心に希望がわいてくる。

ในการสำรวจครั้งนี้ไม่ปรากฏการอธิบายการใช้คำช่วย 「に」 ร่วมกับนามานุประโยค แต่ใน北條 (1989) มีระบุสำนวนใกล้เคียงคือ 「には」 และเป้าหมายซึ่งเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นการใช้นามานุประโยคกับคำช่วย 「に」 เช่นเดียวกันดังต่อไปนี้ (29) การใช้กรณีเป็นหัวข้อเรื่องเช่นนี้เท่านั้นไม่จำเป็นต้องใส่คำนาม 「の」 เพื่อแปลงเป็นวลีนาม เนื่องจากอนุประโยคที่อยู่ข้างหน้าถือเป็นนามานุประโยคซึ่งเป็นคนละประเภทกับประโยคพูดความที่มีอนุประโยคเป็นวิเศษนามานุประโยคที่กำลังกล่าวถึงในงานขึ้นนี้

(29) 通学するには地下鉄が便利だ。

นอกจากนี้ยังมีสำนวน 「にしても」 ด้วย ดังตัวอย่าง (30) แต่เนื่องจากหน่วยเชื่อมนี้สามารถทำเป็นอนุประโยคทางเรียงขつなณกันได้ จึงขอจัดเป็นประเภท

ที่ 9 แทน

(30) 最近は残業するにしても上司の許可が必要だ。

ในแบบที่สาม เป็นการเชื่อมอนุประโยคแทนคำนาม (นามานุประโยค) ที่เกิดร่วมกับคำช่วยเน้นความ 「だけ」「のみ」 จำนวน 2 สำนวน เนื่องจากคำช่วยเน้นความสามารถเกิดร่วมกับคำกริยาได้อยู่แล้วจึงถือว่าเป็นปัญหา อย่างไรก็ตามนี่องจากหลังคำช่วยยังตามด้วยลักษริยา ทำให้สามารถพิจารณาโครงสร้างได้สองแนวคิด คือ การพิจารณาทั้งสำนวนเป็นหน่วยเชื่อมอนุประโยคกรณีนี้ อนุประโยคข้างหน้าจะเป็นวิเศษนามานุประโยค เช่น ตัวอย่าง A ใน (31) (32) และอีกแนวทางคือ พิจารณาลักษริยาเป็นภาคแสดงของอนุประโยครอง กรณีนี้หน่วยเชื่อมอนุประโยคจะอยู่ที่คำช่วยสันฐาน และส่วนที่อยู่ข้างหน้า 「だけ」「のみ」 จะถือเป็นนามานุประโยคแทน เช่น ตัวอย่าง B ใน (31) (32)

(31) A. 彼は自分でも認めているだけあって、確かにあきっぽい。

B. 彼は自分でも認めているだけあって、確かにあきっぽい。

(32) A. この料理は味が良いのみならず、見た目も美しい。

B. この料理は味が良いのみならず、見た目も美しい。

5.7 หน่วยเชื่อมที่เป็นวิภาคแสดงที่เหลือจาก การย่อคำช่วยสันฐาน (接続助詞の部分が省略された述語句)

ในประเทศไทย หน่วยเชื่อมจะประกอบด้วยภาคแสดงอยู่แล้ว ส่วนที่จะเติมเข้าไปเพียงคำนามที่เป็นหัวข้อเปรียบเทียบท่านั้น ในส่วนท้ายอนุประโยครอง ตามปกติควรมีคำช่วยสันฐานแต่ถูกย่อไป ใน การสำรวจพบทั้งสิ้น 5 สำนวนในระดับ N3-N2 เช่น 「一はもちろん」、「一はともかく」、「一はさておき」 ส่วนที่ถูกย่อไปคือ 「だが」、「して」、「にして」 ตามลำดับ ซึ่งเป็นส่วนที่เชื่อมกับอนุประโยคหลัก

ตารางที่ 9 หน่วยเชื่อมที่เป็นวิภาคแสดงที่เหลือจากการย่อคำช่วยสันฐาน

นามวิสัย	ภาคแสดงที่ย่อคำช่วยสันฐาน (ปย.A)	อนุประโยคหลัก (ปย.B)
----------	----------------------------------	----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	はもちろん	はもとより、はともかく、 はまだしも、はさておき

- (33) 彼は、勉強_{強はもちろん}スポーツもよくで
きる。
- (34) うちには、車_{はもとより}自転車もないんで
す。

5.8 หน่วยเชื่อมที่เป็นนามานุประโยคที่เหลือจากการย่อภาคแสดงและคำช่วยสันฐาน (述語及び接続助詞が略されて残された引用節)

ตารางที่ 10 หน่วยเชื่อมที่เป็นนามานุประโยคที่เหลือจากการย่อภาคแสดงและคำช่วยสันฐาน

นามานุประโยค (ปย.A)	ส่วนย่อภาคแสดงและ คำช่วยสันฐาน (ไม่ปรากฏรูป)	อนุประโยคหลัก (ปย.B)
---------------------	---	----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	ばかりか	どころか

ในประเทศไทย อนุประโยครองจะตามด้วยคำแสดงความสังสัย ได้แก่ 「ばかりか」 และ 「どころか」 โดยลักษณะการแสดงความสังสัยเช่นนี้จะให้ความหมายว่า “ในขณะที่สังสัยว่าเป็นเช่นนั้นหรือไม่ แท้จริงแล้ว...” ตัวอย่างเช่น

- (35) 味が悪い_{ばかりか}、店員の態度もひどい。
 (36) 健康になる_{どころか} 体壊しちゃうよ。
 ตามปกติควรพูดประโยคที่ (35)(36) เป็น 「味が悪いばかりかと思ったら、実は店員の態度もひどい。」「健康になるどころかと迷っていたら、実は体壊しちゃうよ」 ในจำนวนนี้ส่วนที่นำจะเป็นกริยาหลักของอนุประโยค

รองรับทั้งคำช่วยสันฐานว่า 「と思ったら」「と迷っていたら」 ถูกกล่าวว่า

5.9 หน่วยเชื่อมที่เป็นวิกริยาที่ย่อเหลือคำนามได้ (名詞句に省略できる動詞句)

การเชื่อมในลักษณะนี้เป็นการใช้วิกริยาในหน่วยเชื่อมเป็นภาคแสดงจึงเชื่อมเข้ากับคำนามเท่านั้นเหมือนประเทศไทยที่ 7 อย่างไรก็ตาม เราสามารถกล่าวว่า 「して」 ได้ เช่น 「をはじめとして」 เป็น 「をはじめ」「を中心にして」 เป็น 「を中心に」 เป็นต้นในการสำรวจนี้พบหน่วยเชื่อม 7 จำนวนในระดับ N2

ตารางที่ 11 หน่วยเชื่อมที่เป็นวิถีกริยาที่ย่อเหลือคำนามได้

นามวลี	นาม+ に／として (สามารถย่ออีก)	อนุประโยคหลัก (<u>ปี B</u>)
--------	------------------------------	-------------------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	—	は抜きにして、をはじめ、 を中心に、を頼りに、 をもとに、をきっかけに、 を契機として

เมื่อจะใช้คำนามที่ย่อเหลือเพียงคำนามเท่านั้น ทำให้ดูเหมือนวลีที่ไม่มีส่วนเชื่อมกับอนุประโยคหลัก

กรณี「を契機として」 สามารถย่อเป็น「を契機に」ได้

(37) 東京を中心に関東地方は台風の影響で風が強くなっています。

5.10 หน่วยเชื่อมที่เป็นวิถีภาคแสดงที่ย่อเหลือ

(38) 昨年の事故を契機として、安全対策が強化された。

กริยานุเคราะห์ (助動詞に残された述語句)

ตารางที่ 12 หน่วยเชื่อมที่เป็นวิถีภาคแสดงที่ย่อเหลือกริยานุเคราะห์

วิเศษณาญุประโยค (<u>ปี A</u>)	ภาคแสดง (ปรากฏเพียงกริยานุเคราะห์) + คำช่วยสันฐาน	อนุประโยคหลัก (<u>ปี B</u>)
---------------------------------	---	-------------------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	—	てからでないと

หน่วยเชื่อมความประเทศสุดท้ายนี้มีลักษณะคล้ายประเภทที่ 7 ที่ปรากฏภาคแสดงในหน่วยเชื่อมและมีคำช่วยสันฐานสำหรับเชื่อมกับอนุประโยคหลัก แต่ต่างกันที่ภาคแสดงไม่ใช่วิถีกริยาแต่เป็นคำกริยานุเคราะห์ซึ่งย่อส่วนคำนาม 「てから (すること) でないと」 อย่างไรก็ตามส่วนที่เติมข้างหน้าก็เป็นอนุประโยครองของอนุประโยครองอีกด้วยมีคำช่วยสันฐาน 「てから」 เชื่อมแบบตัวอย่าง (39) A. แต่หากพิจารณาว่าหน่วยเชื่อมนี้เป็นเหมือนคำช่วยสันฐาน 1 ตัวแบบตัวอย่าง (39) B. ก็จะมีประโยคความซ้อนเพียงขั้นเดียว ทำให้สะกดวิถีนี้เนื่องจาก 「てから」 ใช้แสดงลำดับเวลาของกระบวนการกระทำส่วนหน้าของอนุประโยคจะเป็นคำกริยาเท่านั้น

(39) A. 手手続きしてから (すること) でないと、図書館の本は借りられない。

B. 手手続きしてからでないと、図書館の本は借りられない。

5.11 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยหรือวิถีกริยาที่วางแผนเรียงได้ (並列できる助詞・動詞句)

ในประเภทนี้ อนุประโยครองโดยปกติจะมีมากกว่า 1 ประโยค มีปรากฏทั้งสิ้น 8 สำนวนในการสำรวจ โดยสามารถแยกเป็นกริยานุคำช่วยได้แก่ 「たり」「やら」「だの」 และกริยานุกริยาอาจเป็นรูปปิดประโยค เช่น 「につけ」「にしろ」「にせよ」「といふか」 หรือรูปผ่วงคำช่วยสันฐาน เช่น 「にしても」

ตารางที่ 13 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยหรือวิเศษณียาที่วางเรียงได้

วิเศษณานุประโยค (ปย.A)	คำช่วย/ วิเศษณียา	วิเศษณานุประโยค (ปย.B)	คำช่วย/ วิเศษณียา	อนุประโยคหลัก (ปย.C)
N5	N4	N3	N2	
たり	—	—	やら、だの、というか、 につけ、にしろ、 にせよ、にしても	

ในระดับ N5 จะเรียนเพียงรูปたりเท่านั้น โดยถือว่า 「する」 ใน 「一たり一たりする」 คืออนุประโยคหลัก ส่วนหน่วยเชื่อมในระดับ N2 มี 7 สำนวน ทุกสำนวนสามารถเหลืออนุประโยครองส่วนเดียวได้ ให้ในกรายการตัวอย่าง ดังตัวอย่าง (41) (42) ในกรณีคำช่วยนั้น จะมีกฎเกณฑ์ต่างกันไป กรณี 「やら」、「につけ」 ใช้ร่วมกับภาคแสดงได้โดยตรง ส่วน 「たり」 ต้องผันรูป และสามารถใช้ร่วมกับคำนาม คำคุณศัพท์ได้ ส่วนกรณีวิเศษณียาก็จะเป็นประเภทที่ 6 คือวิเศษณียาต่อจากนามานุประโยค จึงสามารถใช้ร่วมกับประโยคทุกแบบ

(40) 夏休みは旅行したり (テニスをしたり) していました。

(41) 写真を見る[つけ]、(歌を聞く[つけ])、

国を思い出す。

(42) この季節は、目がかゆい[やら]、鼻水が出る[やら]、大変です。

กรณีคำช่วยสันฐาน 「し」 เนื่องจากสามารถเกิดได้หลาย แลกเกิดคู่กับคำช่วยสันฐานอื่น เช่น 「一しーから、ー」 ในที่นี่จึงขอจัดไว้อัญญีประเภทที่ 1

5.12 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำปัจจัย (接尾辞)

การเชื่อมอนุประโยคด้วยคำปัจจัยเท่าที่พบจะเปลี่ยนกรายการให้กลายเป็นนาม ในการสำรวจครั้งนี้พบเพียง 1 สำนวน คือ 「次第」 ในระดับ N2 โดยกรายการที่อยู่ข้างหน้าจะต้องถอด 「ます」 ออก อนุประโยคทั้งหมด จึงมีลักษณะโครงสร้างเหมือนคำกริยาวิเศษณ์³

ตารางที่ 14 หน่วยเชื่อมที่เป็นคำปัจจัย

คุณานุประโยค (ปย.A)	คำปัจจัย	อนุประโยคหลัก (ปย.B)
---------------------	----------	----------------------

N5	N4	N3	N2
—	—	—	次第

³ ลักษณะการใช้ 「次第」 คล้าย 「つつ」 ที่ต้องแปลงคำกริยาเป็น 連用形 ก่อน หากแต่ในไวยากรณ์ญี่ปุ่นระบุชัดเจนว่า 「つつ」 เป็นคำช่วยสันฐาน ส่วน 「次第」 เป็นคำนาม

- (43) 日程が決まり次第、ご連絡いたします。
- (44) 花火大会は天気次第で中止になる場合も
あります。

จากตัวอย่าง (43) ต้องถือว่า 「結果が決まり 次第」 เป็นวิเศษนามุประโยชน์ แต่ในตัวอย่าง (44) สามารถถือว่า 「天気次第」 เป็นลักษณ์กริยา เนื่องจากโดย次第เป็นคำปัจจัยที่ไม่ใช่หน่วยเชื่อมอนุประโยชน์ จึงไม่ถือว่า 「天気」 ในตัวอย่าง (44) เป็นอนุประโยชน์

6. แนวทางการอธิบายโครงสร้างประโยชน์พหุความ

จากการศึกษารูปประโยคที่ทำให้เกิดประโยชน์พหุความในฐานะหน่วยเชื่อมอนุประโยชน์ จะสามารถแยกประเด็นกลุ่มโครงสร้างได้ดังนี้

1. กลุ่มหน่วยเชื่อมที่เป็นคำนาม 形式名詞 (ประเภทที่ 2) จำนวน 37 สำนวน (26.24%) ถือเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด ซึ่งมักจะเริ่มต้นเรียน「時」「前」「後」 ซึ่งสร้างวิเศษนามุประโยชน์บวกเวลา ดังนั้นมีไปถึงคำในกลุ่มความหมายอื่นในระดับ N3-N2 เช่น 「まま」「通り」 ควรสอนลักษณะ形式名詞 เพื่อให้ผู้เรียนนำวิธีการเชื่อมกับคำนามทั่วไปมาใช้มีอัตตองการเชื่อมอนุประโยชน์ของกับคำนาม形式名詞 ทำให้สามารถสร้างประโยชน์ได้ถูกต้อง เช่น私が子供 (の／である) 時、「メッセージの通り、」

2. กลุ่มหน่วยเชื่อมที่เป็นลักษณ์กริยา เชื่อมคำนาม (ประเภทที่ 4) จำนวน 32 สำนวน (22.69%) ถือเป็นกลุ่มใหญ่รองลงมาซึ่งจะปรากฏในระดับ N3-N2 มักเป็นรูปประโยชน์ที่มีคำช่วยสันธานพื้นฐานประกอบทำให้สามารถพิจารณาว่าเป็นวิเศษนามุประโยชน์ได้ง่าย อย่างไรก็ตามในกลุ่มสำนวนที่ใช้บ่อยบางตัวอาจถือว่าเป็นคำช่วยประสมไปแล้ว ทำให้ไม่ถือเป็นอนุประโยชน์ของอีกด่อไป ทำให้ประโยชน์ทั้งประโยชน์อาจพิจารณาเป็นประโยชน์ความเดียวเกี่ยวกับเรื่องนี้ นักภาษาforeign ที่ยังพิจารณาไม่ตรงกัน อาจพิจารณาการใช้อักษรคันจิเขียนส่วนที่เป็นคำกริยาด้วยเดิมประกอบ เพราะหากเป็นคำทางไวยากรณ์ (คำช่วยประสม) ก็จะไม่นิยมเขียนคันจิ เช่น 「によって」「によれば」「

において」 ส่วน 「に対して」「に関して」 อาจพิจารณาเป็นภาคแสดงของอนุประโยชน์

3. กลุ่มหน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วย ได้แก่คำช่วยสันธาน (ประเภทที่ 1) คำช่วยเน้นความ (ประเภทที่ 3) คำช่วยเน้นความที่ปรากฏร่วมกับลักษณ์กริยา (ประเภทที่ 5) ได้แก่ 「だけあって」「のみならず」 และคำช่วยที่สามารถวางแผนเรียงได้ (ประเภทที่ 11) ได้แก่ 「たり」「やら」「だの」 รวมจำนวน 32 สำนวน (22.69%) มีรูปเชื่อมอนุประโยชน์ของต่างกัน โดยเฉพาะคำช่วยเน้นความนั้นมีลักษณะคล้ายคำนาม ควรอธิบายให้เห็นความแตกต่างของคำช่วยเน้นความกับคำนาม เช่น เมื่ออนุประโยชน์ของจบด้วยคำนาม กรณีคำช่วยเน้นความจะไม่ใส่ส่วนเชื่อมใด ในขณะที่กรณี形式名詞จะเชื่อมด้วย「の」 เช่น 「スタバのスコーンが病気ほど食べたい」「病気の間、誰にでも会いたくない」 และกรณีที่อนุประโยชน์ของจบด้วยคำคุณศัพท์などがปกติจะใช้ลักษณะเหมือนคำนาม เช่น 「きれいなほど」「きれいなだけ」 อย่างไรก็ตามในการใช้งานปัจจุบันมีเพิ่บทั้งการใช้「きれい」 และ「きれいな」 ในการใช้สำนวน 「だけあって」「だけでなく」「のみならず」 ซึ่งอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงทางภาษา

4. กลุ่มหน่วยเชื่อมที่เป็นลักษณ์กริยาที่เชื่อมกับนามุประโยชน์ (ประเภทที่ 5) จำนวน 18 สำนวน และลักษณ์กริยาอีก 5 ตัวที่สามารถวางแผนเรียงได้ (ประเภทที่ 11) รวมทั้งสิ้น 23 สำนวน (16.31%) เมื่อพิจารณาหน่วยเชื่อมเป็นคำทางไวยากรณ์ นามุประโยชน์ที่อยู่ข้างหน้าจะเปลี่ยนเป็นวิเศษนามุประโยชน์แทน ในกลุ่มนี้ จะไม่มีปัญหาในการกรณีใช้คำช่วย「と」ที่ผู้เรียนคุ้นเคยการสร้างนามุประโยชน์ด้วยสำนวน 「と言う」「と思う」อยู่แล้ว จึงต้องอธิบายกรณีใช้「に」 โดยอาจเริ่มต้นจากรูปประโยชน์ 「には」 ที่ใช้เชื่อมนามุประโยชน์ก่อน แล้วจึงโยงไปยังสำนวน เช่นについて」「について」「にしても」 ส่วนกรณีใช้「だけ」「のみ」นั้นให้อ้างอิงแนวทางอธิบายในข้อ 3

5. กลุ่มหน่วยเชื่อมที่มีการย่อ ได้แก่ประเภทที่ 7, 8, 9, 10 รวม 15 สำนวน (10.64%) ควรอธิบายโดยการคืน

รูปเพื่อให้เห็นรอยต่อจุดเชื่อมที่ถูกย่อไปที่น่าจะเป็นภาคแสดงของอนุประโยครองและคำช่วยสันฐาน

สำหรับประเภทที่ 4, 12 ที่เหลือรวม 4 จำนวน (2.84%) นั้นสามารถจดจำเพิ่มเติมเป็นจำนวนๆ ไป ไม่จำเป็นต้องจัดความรู้เกี่ยวกับเรื่องชนิดของคำเท่ากับ

แนวทางที่กล่าวมา

สำหรับลำดับแนวทางการอธิบายเพิ่มเติมเมื่อพิจารณา กับลำดับจำนวนไวยากรณ์ในระดับ N5-N2 แล้ว จะได้ลำดับการอธิบายดังแผนภาพที่ 1

1接続助詞	2形式名詞	3取立助詞	4	5	6	7	8	9	10	11	12接尾辞
N2 こそ つつ ながらも からこそ	上すえ ものなら あげく	だけに ばかりに	て以来 とともに	を込めて からうと	といつたら につれて	はまだしも はもとより	どころか ばかりか	をもとに を中心	てからで ないと	につけ にせよ	
N3 に	代わり うち ついでに	わりせい 通りくせ	ほどだけ くらい	てはじめて によれば	というより としたら	はもちろん ばかりか					
N4 しながら のでに ばなら てもたら	まま ため間	ように まで				4.เพียกับ とにかく だけ ที่ใช้กับนา ภาษาและคำ ช่วยประสม					
N5 から けれども て が 時後	1.เพียกับ คำนาม 形式 名詞	2.เพียกับคำ ช่วยเน้นความ	3.เพียกับคำ กริยาและคำ ช่วยประสม			5.เพียกับ หน่วยเชื่อมที่ อยู่รูป					

แผนภาพที่ 1 ลำดับการอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างประโยคพหุความ

จะเห็นได้ว่าตามลำดับการ pragmaphrase ขึ้นมอนุ ประโยคที่นักเรียนจากคำช่วยสันฐาน ควรอธิบาย เกี่ยวกับคำนาม 形式名詞 เป็นอันดับแรก โดยอธิบาย ให้ชัดเจนว่าในภาษาญี่ปุ่นมีหน่วยเชื่อมประโยคที่เป็น คำประเภทอื่น และให้เข้าใจชนิดของคำเหล่านั้น เช่น เมื่อรู้ว่าหน่วยเชื่อมใดเป็นคำนาม ก็จะเข้าใจว่าเมื่อเชื่อม กับคำนามที่เป็นภาคแสดงของอนุประโยคจะต้องมี 「の」 เพิ่ม เป็นต้น ตามด้วยเรื่องคำช่วยเน้นความจาก การใช้ まで, ほど, だけ และตามด้วยการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะที่อาจพิจารณาเป็นคำช่วยประสมหลังจาก นั้นคือเรื่องการใช้ と, に, だけ ที่ใช้กับนามา奴ประโยค และอธิบายเรื่องจำนวนไวยากรณ์ที่มีการย่อรูป

ประโยคที่เป็นคำนาม 形式名詞 ที่จะเรียนรู้หลังการใช้ หน่วยเชื่อมที่เป็นคำช่วยสันฐานปกติ รองลงมาคือหน่วย เชื่อมที่มีลักษณะอยู่แล้ว และหน่วยเชื่อมคำช่วยสันฐาน ตามลำดับ เมื่อจัดกลุ่มแล้วพบว่ามีจุดที่อาจเป็นปัญหา 5 จุดหลักที่ควรอธิบายเพิ่มเติมเมื่อต้องการเรียนรู้จำนวน เหล่านี้ โดยเรียงลำดับตามลำดับการเรียนรู้จำนวน ประเภทนั้น คือ

1. การใช้คำนาม 形式名詞 ในฐานะหน่วยเชื่อม การ ผันรูปภาคแสดงของอนุประโยคให้เหมาะสมกับตำแหน่ง หน้าคำนาม

2. การใช้คำช่วยเน้นความในฐานะหน่วยเชื่อม การ ผันรูปภาคแสดงของอนุประโยคให้เหมาะสมกับคำช่วย เน้นความซึ่งมีลักษณะคล้ายกับคำนาม หากกว่าคำช่วย สันฐาน

3. การใช้จำนวนที่มีลักษณะอยู่ ที่อาจบปนกับคำ ช่วยประสม ทำให้ในบางครั้งอาจถูกตัดสินเป็นเพียงลักษณะความไม่ใช่องุณุประโยค

4. การใช้จำนวนที่มีลักษณะที่ใช้ร่วมกับนามา奴 ประโยค เช่นเดียวกับ 「と思う」 ซึ่งนักเรียนจากการใช้

7. สรุป

จากการศึกษาโครงสร้างจำนวนไวยากรณ์ที่ใช้ในการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N5-N2 ที่สร้าง ประโยคพหุความ 141 จำนวน เมื่อพิจารณาในฐานะ หน่วยเชื่อมของอนุประโยคพบว่ามีรูปแบบทั้งสิ้น 12 รูป แบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดคือ หน่วยเชื่อมอนุ

คำช่วย 「と」 และ นามานุประโยคยังอาจเกิดขึ้นกับ「に」 และคำช่วยเน้นความ

5. สำนวนไวยากรณ์บางรูปเป็นรูปที่ย่อ ทำให้มี เห็นภาคแสดงของอนุประโยคของ จึงควรใช้วิธีคืนรูปที่มี ภาคแสดงอธิบายเพิ่มเติม

เมื่อทำได้ดังนี้ ผู้เรียนจะสามารถผันรูปอนุประโยค รองให้เหมาะสมกับหน่วยเชื่อมในการสร้างประโยคพหุ ความแบบขยายตัวยิ่งขนาดอนุประโยคได้ และเข้าใจดู ตัดของอนุประโยคซึ่งอาจช่วยให้การเรียง ความหมายใน การแปลต่างๆ ดียิ่งขึ้น

เนื่องตัวของบุคคลนักวิจัยนี้ยังไม่ครอบคลุม สำนวนไวยากรณ์ระดับ N1 และสำนวนบางสำนวนที่ 北條 (1989) และ前田 (2009) ระบุ ผู้วิจัยจึงจะขยาย

ผลศึกษาโครงสร้างหน่วยเชื่อมอนุประโยคเพิ่มเติมต่อไป นอกจากนี้ จากการศึกษาเกณฑ์ความเป็นเอกเทศของ อนุประโยคของ 南 (1974) ยังมีประเด็นที่น่าสนใจ ว่าหน่วยเชื่อมอนุประโยคอื่นๆ ที่ไม่ใช่คำช่วยสั้นนาน มี ระดับความเป็นเอกเทศแบบ A, B, C หรือ D ซึ่งโดยภาพ รวมจะเห็นว่าสำนวนไวยากรณ์ส่วนใหญ่จะสร้างอยู่ใน ระดับ A หรือ B ยกเว้นสำนวนเชื่อมนามานุประโยค เช่น 「とうと」 ถือเป็นแบบ D (庵2012, น.204) การแบ่ง ศึกษาโดยแบ่งตามเกณฑ์ที่อาจเป็นประโยชน์ในการสร้าง ความตระหนักริบัติ ภาระของอนุประโยคของที่สร้างว่า ต้องเป็นประธานคนเดียว กับอนุประโยคหลักหรือ ไม่ สามารถใส่หน่วยทางไวยากรณ์อะไรได้บ้าง เช่น การกรณ์ลักษณะ ผู้วิจัยจะขอ拿来ไปศึกษาต่อไป

ເອກສານອ້າງອີງ (References)

- ອ້ານຸ້າຍຸທຣ ຈູສຣີ. (2021). ແບດປະເທິນກາໝາຄາສຕ່ວກາໝາຄູ່ປຸນເບື້ອງຕົ້ນ. ໂຄງການແພຍແພ່ວພລຈານວິຊາການ
ຄະນະອັກຊາຮາສຕ່ວຈຸພາລັງກຽມໜາວິທຍາລັບ.
- 庵功雄 (2012). 『新しい日本語学入门 第2版』スリーエーネットワーク.
- 北條淳子 (1989). 「1 複文文型」 国立国語研究所『日本語教育指導参考書15 談話の研究と教育Ⅱ』
大蔵省印刷局.
- 前田直子 (2009). 『日本語の複文—条件文と原因・理由文の記述的研究』くろしお出版.
- 前田直子・大島資生 (2014) . 「運用修飾節・連体修飾節構造に関する研究の動向と課題」益岡隆志
他編『日本語複文構文の研究』ひつじ書房.
- 益岡隆志 (1997). 『新日本語文法選書2 複文』くろしお出版.
- 益岡隆志・田窪行則 (1992). 『基礎日本語文法—改訂版一』くろしお出版.
- 南不二男 (1974). 『現代日本語の構造』大修館書店.
- 村木新次郎 (2007). 「日本語の節の類型」『同志社女子大学学術研究年報』58, 9-17.

ໜ້າວຍງານນີ້ແຕ່ງ: ຄະນະອັກຊາຮາສຕ່ວຈຸພາລັງກຽມໜາວິທຍາລັບ
ຄະນະອັກຊາຮາສຕ່ວຈຸພາລັງກຽມໜາວິທຍາລັບ

Affiliation: Japanese Section and The Applied Linguistics for Language Education Research Unit,
Faculty of Arts, Chulalongkorn University

Corresponding email: Asadayuth.C@chula.ac.th

Received: 2021/11/04

Revised: 2021/11/29

Accepted: 2021/12/01

ธรรมากิบาลกับการจัดการภัยพิบัติ: กรณีศึกษาการจัดการบ้านพักชั่วคราว ในจังหวัดคุณฑ์โนะโตะ ประเทศไทย¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาเรื่องการจัดการภัยพิบัติแผ่นดินไหวตามหลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชน ของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณฑ์โนะโตะ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย คือ การสัมภาษณ์กลุ่มเยี่ยม และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งกลุ่มด้วยอย่างออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ 1. เจ้าหน้าที่รัฐบาลและเจ้าหน้าที่เอกชนของท้องถิ่นที่มีหน้าที่ดูแลช่วยเหลือผู้ประสบภัยในบ้านพักชั่วคราว และ 2. ผู้ประสบภัยที่พักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราว จากการศึกษาพบว่า รัฐบาลท้องถิ่นสามารถจัดการภัยพิบัติแผ่นดินไหวตามหลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งด้านการจัดการที่พักชั่วคราว และการดูแลสุขภาพของผู้ประสบภัยได้เป็นอย่างดี ผ่านการบริหารจัดการและความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้ผู้ประสบภัยสามารถพักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราวได้อย่างมีความสุข การศึกษาในครั้งนี้ใช้วนคิดเรื่องหลักธรรมาภิบาลด้านการจัดการภัยพิบัติ ในมิติด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นกรอบทฤษฎี เพื่อใช้ประเมินการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแผ่นดินไหว ในบ้านพักชั่วคราวได้อย่างเหมาะสม

คำ

สำคัญ

การจัดการภัยพิบัติ การตอบสนองความต้องการของประชาชน บ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัย

¹เนื้อหาในบทความนี้มาจากการวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลของมาตรการชดเชยเพื่อการพื้นฟู บทเรียน – เรียนรู้จากประเทศไทย กรณีศึกษารัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณฑ์โนะโตะ และจังหวัดเชียงราย ซึ่งได้รับสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และได้มีการปรับรูปจากผลงานซึ่งได้นำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 14 สมาคมศิลป์ไทยศึกษาแห่งประเทศไทย วันที่ 26-27 พฤษภาคม 2563

Good Governance and Disaster Management: A Case Study of Temporary Housing Management in Kumamoto Prefecture, Japan

Abstract

This paper aims to study earthquake disaster management according to good governance in terms of the responsiveness of the local government of Kumamoto Prefecture. The research instruments were focus group and in-depth interviews. The samples were divided into two main groups: 1. local government and private organization officials who were responsible for aiding the affected people for example, with temporary housing and 2. affected people living in temporary housing. The study found that the local government was able to manage the earthquake disaster according to good governance with good responsiveness both in terms of temporary housing management and the healthcare of the affected people through management and cooperation with various departments, allowing the affected people to live happily in the temporary housing. In this study, a concept of disaster governance in terms of the responsiveness is used as a theoretical framework in order to assess appropriate earthquake relief efforts in temporary housing.

Key

words

disaster management, responsiveness, temporary housing

1. บทนำ

ธรรมาภิบาลด้านการจัดการภัยพิบัตินั้น เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นมาจากการวิจัยด้านภัยพิบัติ ซึ่งเห็นว่า การจัดการภัยพิบัติเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นการสร้างระบบหรือกลไกที่ดีในการกำกับดูแล เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือหรือป้องกันภัยพิบัติจึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ Pal & Shaw (2018) ได้อธิบายความหมายของธรรมาภิบาลด้านการจัดการภัยพิบัติว่า เป็นเรื่องของการกำกับดูแลและการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติของผู้ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนและการตัดสินใจ ผ่านกระบวนการดำเนินงานของรัฐ ใน การดูแลและการให้การบริการแก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการดำเนินงานของรัฐนั้น ต้องมีคุณภาพ เสร็จสิ้นทันตามเวลาที่กำหนด (สำนักพัฒนาการประชาสัมพันธ์, 2562) อีกทั้งต้องมีหน่วยงานภาครัฐ ข้าราชการ สื่อมวลชน ภาคเอกชน พลเรือน และสังคม ทั้งในระดับชุมชนและระดับชาติทัanh้าที่ประสานงานกันเพื่อจัดการและลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติ (The United Nations Development Programme, 2013) เพื่อให้การทำงานนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และสร้างความเชื่อมั่น ตลอดจนความไว้วางใจให้แก่ประชาชนได้ (สำนักพัฒนาการประชาสัมพันธ์, 2562)

เมื่อการดำเนินงานของรัฐบาลในการจัดการด้านภัยพิบัติถูกคาดหวังโดยประชาชน ว่ารัฐบาลจะต้องปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือประชาชนซึ่งเป็นผู้ประสบภัยอย่างเต็มความสามารถ ต้องประสบผลสำเร็จสูงสุดและต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน จึงไม่อาจมองเพียงแค่รัฐเป็นตัวแสดงหลักในการจัดการภัยพิบัติแต่เพียงผู้เดียวได้ เพราะรัฐที่มีระบบบริหารจัดการที่ดีและมีความมั่นคงทางการเมือง ก็ยังมีโอกาสประสบความล้มเหลวในการจัดการด้านภัยพิบัติได้ ในทางกลับกัน หากรัฐมีกระบวนการเปลี่ยนผ่านทางสังคมที่ดี มีกลไกและมาตรการต่าง ๆ ในการกำกับดูแลที่ชัดเจน ตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน

หรือองค์กรต่าง ๆ การจัดการภัยพิบัติของรัฐนั้น ๆ ก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Tierney, 2012) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากระบบการทำงานที่มีความกระชับ รัดกุม ตลอดจนการประสานงานและการมีส่วนร่วมที่ดีจากทุกภาคส่วนนั้น เป็นหนึ่งในคุณลักษณะหลักของธรรมาภิบาลด้านการจัดการภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติได้ (Ahrens & Rudolph, 2006) ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานของรัฐสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมและการเคลื่อนไหวของประชาชน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในเชิงบวกและเชิงลบจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะเป็นเสียงสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานของรัฐบาลที่ต้องนำมาพิจารณาถึงประจำเดือนต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมหรือแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้ดียิ่งขึ้น (Speer, 2012) นั่นหมายความว่าหนึ่งในตัวแปรสำคัญของธรรมาภิบาลด้านการจัดการภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพ คือการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาล หน่วยงานเอกชน เครือข่ายอาสาสมัคร และประชาชนในชุมชน เนื่องจากรัฐบาลท้องถิ่นนั้น เป็นหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะช่วยให้รัฐบาลท้องถิ่นมีโอกาสที่จะได้เห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนได้มากกว่ารัฐบาลในระดับอื่น ๆ อีกทั้งยังช่วยให้รัฐบาลท้องถิ่นสามารถต่อรอง ตัดสินใจ หรือตั้งข้อจำกัดภายใต้กรอบนโยบายต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (Benjamin, 2008) ภายใต้รูปแบบการกระจายอำนาจ ซึ่งเน้นเรื่องการลดการควบคุมในระบบราชการ และถือเป็นเงื่อนไขพื้นฐานในการพัฒนาที่สำคัญในระดับโลกได้ (Carothers & Brechenmacher, 2014) ส่งผลให้ความรับผิดชอบของรัฐบาลต่อประชาชนนี้ จึงไม่ใช่มีเพียงแค่ผู้มีอำนาจควบคุม (Arora, 2000) แต่เป็นการกำกับดูแลร่วมกัน (Ackerman, 2004)

กล่าวคือ รัฐบาลต้องสามารถสร้างระบบในการดำเนินงานที่เหมาะสม โดยสามารถสร้างกลไกที่จะช่วยกระตุ้นความเข้มแข็งด้านการตอบสนองของประชาชนให้แก่รัฐบาลได้ (Bratton, 2012) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพสังคมในแต่ละแห่งมีผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกัน ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนกลไกและมาตรฐานต่าง ๆ ของรัฐบาลจึงมีความหลากหลายและแตกต่างกันไปด้วย (Goetz & Jenkins, 2005) เป็นผลให้มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของรัฐบาลในแต่ละระดับแล้ว รัฐบาลท้องถิ่นมักถูกมองว่าเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จำกัด ไม่มีความสามารถแข็งแกร่ง และมักจะประสบความล้มเหลวในการให้บริการแก่ประชาชนอยู่เสมอ (Lieberman, Posner & Tsai, 2014)

เมื่อธรรมาภิบาลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของรัฐบาลเพื่อให้บริการแก่ประชาชน ดังนั้นในกรณีของภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องเข้ามายังการดูแลผู้ประสบภัยในด้านต่าง ๆ อาทิ การรับมือต่อสถานการณ์ฉุกเฉินในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย การจัดการเรื่องศูนย์อพยพผู้ประสบภัย และอีกหน้าที่สำคัญที่จำเป็นอย่างยิ่งคือการจัดการเรื่องบ้านพักชั่วคราว ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ รวมถึงการดูแลสุขภาพของผู้ประสบภัยที่อาจต้องอยู่ในหมู่บ้านพักชั่วคราวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้ประสบภัย ซึ่งถือว่าเป็นผู้ประสบภัยต่อภัยพิบัติ (Sandoval & Voss, 2016) และเพื่อลดความสูญเสียจากภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินการจัดการภัยพิบัติแผ่นดินไหวภายใต้หลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชนของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณมโนะໂຕ ประเทศญี่ปุ่น ในการดูแลผู้ประสบภัยที่พักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราว

ด้านการอำนวยความสะดวกในหมู่บ้านพักชั่วคราว ผู้ประสบภัย และด้านการดูแลสุขภาพผู้ประสบภัยในหมู่บ้านพักชั่วคราว

3. วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่น จังหวัดคุณมโนะໂຕที่มีหน้าที่ในการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่พักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราวในจังหวัดคุณมโนะໂຕ ประกอบด้วย 1. เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตการปกครองจังหวัดคุณมโนะໂຕระดับนโยบาย จำนวน 3 คน 2. เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตการปกครองจังหวัดคุณมโนะໂຕระดับผู้ปฏิบัติด้านการบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 10 คน 3. เจ้าหน้าที่รัฐบาลท้องถิ่นเมืองนิชิหาระ (Nishihara) เมืองมาชิกิ (Mashiki) และเมืองยัตสึชิโร (Yatsushiro) จำนวน 10 คน 4. เจ้าหน้าที่ภาคเอกชน ในเขตการปกครองจังหวัดคุณมโนะໂຕ จำนวน 10 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้ประสบภัยที่พักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราวในพื้นที่เมืองนิชิหาระ (Nishihara) และเมืองมาชิกิ (Mashiki) จำนวน 20 คน โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างนั้น เป็นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เนื่องจากผู้วัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มที่มีภาระทางการศึกษาสูง

งานวิจัยขึ้นนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ในรูปแบบการศึกษาภาคสนาม โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ระเบียงและข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณมโนะໂຕ

2. การศึกษาภาคสนาม ซึ่งจะเป็นการศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล 2 ครั้ง ครั้งละ 10 วัน ครั้งแรกเป็นการเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก

และสัมภาษณ์แบบกลุ่ม จากเจ้าหน้าที่สำนักงานเขต การปกครองจังหวัดคุழะโมะໂຕะในระดับนโยบาย ระดับผู้ปฏิบัติด้านการบรรเทาสาธารณภัย และรัฐบาลท้องถิ่น จำนวนทั้งสิ้น 23 คน ส่วนการเก็บข้อมูลในครั้งที่ 2 นั้น เป็นการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก และสัมภาษณ์แบบกลุ่มจากเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนในเขตการปกครอง จังหวัดคุழะโมะໂຕะ และผู้ประสบภัยจำนวนทั้งสิ้น 30 คน เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นลักษณะบรรยายบอกเล่าถึงกระบวนการกรปฎิบัติงาน ปัญหา และอุปสรรคที่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุழะโมะໂຕะได้พบเจอแบบตรงไปตรงมา ดังนั้นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจึงเป็นการสร้างข้อสรุปจากการศึกษารูปแบบและแบบแผนแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาเก็บรวบรวมจัดเป็นหมวดหมู่โดยการตอบคำถามจะเป็นลักษณะของการตีความเพื่อหาความหมายและแปลความหมายโดยมีทฤษฎีที่ใช้ศึกษาเป็นกรอบ

4. ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุழะโมะໂຕะได้ดำเนินการจัดการเรื่องที่พักอาศัยชั่วคราวของผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวทั้งในและนอกตัวจังหวัดคุழะโมะໂຕะ จำนวนทั้งสิ้น 20,209 หลัง เพื่อรับผู้ประสบภัยจำนวนทั้งสิ้น 183,882 คน โดยที่พักอาศัยชั่วคราวของผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้ (Japan Platform, 2016)

1. บ้านพักชั่วคราวที่สร้างขึ้นใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 4,157 หลัง/ห้อง
2. ที่พักชั่วคราวที่เข้าโดยรัฐบาล จำนวนทั้งสิ้น 14,895 หลัง/ห้อง
3. ที่พักสาธารณะ จำนวนทั้งสิ้น 1,157 หลัง/ห้อง จำกัดที่พักชั่วคราวทั้ง 3 แบบข้างต้น ที่พักชั่วคราวแบบที่เข้าโดยรัฐบาลและที่พักสาธารณะนั้น รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุழะโมะໂຕะไม่ต้องเข้าไปให้การดูแลผู้ประสบภัยมากนัก เนื่องจากตัวที่พักมีความพร้อมและสามารถรองรับการย้ายเข้าของผู้ประสบภัยอยู่แล้ว

ในทางกลับกัน บ้านพักชั่วคราวที่ต้องสร้างขึ้นใหม่ เป็นเรื่องที่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุழะโมะໂຕะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะต้องทำการสร้างบ้านพักอาศัยที่มีความพร้อม มีความสะอาดสวยงาม อีกทั้งยังต้องอยู่ใกล้แหล่งชุมชน และต้องอยู่ในพื้นที่ที่ผู้ประสบภัยสามารถเดินทางไปมาระหว่างที่พักกับที่ทำงานหรือสถานที่อื่น ๆ ได้สะดวก โดยรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุழะโมะໂຕะได้เตรียมการในการจัดการเรื่องบ้านพักอาศัยชั่วคราวที่สร้างขึ้นใหม่ โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

4.1 ด้านการอำนวยความสะดวกในชุมชนบ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัย

พบว่ารัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุழะโมะໂຕะได้พิจารณาจัดสรรงานที่ใช้สอยต่าง ๆ อย่างเป็นสัดส่วนดังนี้

4.1.1 โซนบ้านพัก

ในการจัดสรรงานบ้านพักผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวนั้น ตามข้อกำหนดด้านขนาดของที่พักอาศัยของบ้านพักชั่วคราว จะมีขนาดแตกต่างกัน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับขนาดของครอบครัวผู้ประสบภัยนั้น ๆ โดยภายในบ้านพักชั่วคราวจะประกอบไปด้วยห้องต่าง ๆ เพื่อเอาไว้ใช้ประโยชน์พื้นฐาน ได้แก่ ห้องนอน ห้องน้ำ และห้องครัว รวมทั้งพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ เช่น ห้องนั่งเล่น หรือพื้นที่ซักล้าง (Standard Examiner, 2016) บ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัยที่สร้างขึ้นในจังหวัดคุழะโมะໂຕะครั้งนี้ มีขนาดเดียวกันกับบ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวที่สร้างในพื้นที่ประสบภัยแผ่นดินไหวชูเอ็ตสึ (Chuetsu) ในจังหวัดนีงاتะ (Niigata) และในภูมิภาคโทโฮกุ (Tohoku) ดังนี้ (Bris & Bendito, 2019)

1. บ้านพักชั่วคราวแบบ 1 ห้องนอน มีขนาด 20 ตารางเมตร
2. บ้านพักชั่วคราวแบบ 2 ห้องนอน มีขนาด 30 ตารางเมตร
3. บ้านพักชั่วคราวแบบ 3 ห้องนอน มีขนาด 40 ตารางเมตร

ด้านการออกแบบนั้น รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไมะໂຕะได้ออกบหเรียนจากการสร้างบ้านพักชั่วคราวของผู้ประสบภัยในอดีตจากเหตุการณ์แผ่นดินไหว อันชิน พ.ศ. 2538 (ค.ศ. 1995) หรือเหตุการณ์แผ่นดินไหวนอกชายฝั่งแปซิฟิกโทไอกุ พ.ศ. 2554 (ค.ศ. 2011) มาปรับใช้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของจังหวัดคุณไมะໂຕะ กล่าวคือ เลือกใช้บ้านพักชั่วคราวแบบสำเร็จรูปที่ทำจากโครงสร้างไม้ แทนการใช้โครงเหล็กที่อาจเกิดสนิม ตู้คอนเทนเนอร์ที่อาจร้อนอบอ้าว หรือใช้หลอดกระดาษแข็งซึ่งอาจเกิดความเสียหายจากสภาพอากาศและความชื้นในช่วงฤดูฝน อีกทั้งไม่ยังช่วยลดอุณหภูมิภายในตัวบ้านไม่ให้ร้อนจนเกินไป เนื่องจากมีคุณสมบัติที่ไม่คุ้ดซับความร้อนมากเท่ากับวัสดุก่อสร้างอื่น ๆ และยังเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อีกด้วย โดยผู้ประสบภัยได้ให้ข้อมูลว่า แม้ว่าสภาพอากาศในช่วงกลางวันจะมีอุณหภูมิที่สูง จนทำให้ภายในตัวบ้านร้อนอบอ้าวไปบ้าง แต่ตอนเย็นก็ไม่ได้รู้สึกอึดอัดจนถึงขนาดไม่สามารถพักอยู่ภายในตัวบ้านได้² นอกจากนี้ เพื่อให้การใช้งบประมาณในการก่อสร้างบ้านพักชั่วคราว มีความคุ้มค่า รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไมะໂຕะจึงมีนโยบายในการนำมีภัยในจังหวัดคุณไมะໂຕะเองมาใช้ในการก่อสร้างบ้านพักชั่วคราว เพื่อลดค่าใช้จ่ายจากการนำเข้าวัสดุก่อสร้างและ การขนส่งจากพื้นที่อื่น ซึ่งมีราคาสูงกว่า อีกทั้งมีการนำเอารถลิตรถตู้ต่าง ๆ ในห้องถิ่นมาตกแต่งภายในห้องพัก เช่น การใช้เสื่อทاثามิที่ทำจากหญ้าซึ่งผลิตจากเมืองยาชิโระ (Yashiro) ในจังหวัดคุณไมะໂຕะมาใช้ปูพื้น (Standard Examiner, 2016) เพื่อให้ผู้ประสบภัยเกิดความรู้สึกเสมือนได้พักอาศัยอยู่ในบ้านจริง ๆ มิใช่ห้องที่ใช้เป็นที่พักชั่วคราว เป็นการลดความเครียดของผู้ประสบภัยที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่ออาการซึมเศร้าหรือผ่าตัวตาย การนำเอารถลิตรถตู้ห้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้างบ้านพักชั่วคราวนี้ ยังเป็นการสร้าง

รายได้และช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับเมืองต่าง ๆ ในจังหวัดคุณไมะໂຕะให้มีเงินไหลเวียนในช่วงที่เกิดภัยพิบัติ ทั้งนี้ในการสร้างบ้านให้กับผู้ประสบภัยนั้น รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไมะໂຕะได้ดำเนินถึงประยะชนีให้สอย ซึ่งต้องสามารถใช้งานได้จริง และต้องมีอยู่ในการใช้งานที่ยานาน เช่น วัสดุที่ใช้ต้องไม่เจ็บราดได้ง่ายเมื่อเกิดความชื้น³ เป็นต้น

ในการเข้าพักอาศัยในบ้านพักชั่วคราวของผู้ประสบภัยนั้น แม้ว่ารัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไมะໂຕะจะไม่สามารถเปิดโอกาสให้ผู้ประสบภัยได้เลือกบ้านพักได้ด้วยตนเอง เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของเวลา ที่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไมะໂຕะต้องเร่งรัดพยพผู้ประสบภัยให้สามารถย้ายจากศูนย์พยพผู้ประสบภัยไปยังบ้านพักชั่วคราวโดยเร็วที่สุด แต่รัฐบาลท้องถิ่นของจังหวัดคุณไมะໂຕะก็ได้ดำเนินการจัดรายชื่อผู้เข้าพักให้ได้อยู่ใกล้กับญาติของตนเอง หรือเพื่อนบ้านที่อยู่ในละแวกที่อยู่อาศัยเดิม เพื่อให้ผู้ประสบภัยมีความรู้สึกใกล้เคียงกับช่วงเวลา ก่อนการเกิดภัยพิบัติ การดำเนินงานดังกล่าวของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไมะໂຕะนั้น ช่วยให้ผู้ประสบภัยสามารถลดความเครียดลง เนื่องจากตนยังคงสามารถไปมาหาสู่กับบุคคลที่ตนคุ้นเคยได้⁴ อีกทั้งผู้ประสบภัยยังมีความรู้สึกสบายใจที่ได้รับการจัดสรรที่พักให้ได้อยู่ใกล้กับญาติและเพื่อนบ้านของตน เช่น ผู้ประสบภัยครอบครัวหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านพักชั่วคราวในเขตเมืองมาชิกิ (Mashiki) ได้รับการจัดสรรบ้านพักให้ได้อยู่ใกล้กับครอบครัวของบุตรสาวผู้ซึ่งกำลังตั้งครรภ์และใกล้คลอด โดยก่อนเกิดเหตุแผ่นดินไหวที่พักอาศัยของผู้ประสบภัยทั้งสองครอบครัวอยู่ในละแวกเดียวกัน ทำให้ผู้ที่เป็นบิดา márada ตลอดจนบุตรเขยรู้สึกเบาใจและได้รับความสุขจากครอบครัวที่ได้อยู่ใกล้กันเพื่อที่จะได้ให้ความช่วยเหลือบุตรสาวในช่วงเวลาที่ไม่ปกติเช่นนี้⁵

² บทสัมภาษณ์สถาบันในจังหวัดคุณไมะໂຕะ เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2560

³ บทสัมภาษณ์สถาบันในจังหวัดคุณไมะໂຕะ เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2560

⁴ บทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไมะໂຕะ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560

⁵ บทสัมภาษณ์ผู้ประสบภัยในชุมชนบ้านพักชั่วคราวในเมืองมาชิกิ (Mashiki) เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2561

4.1.2 โฉนดพักผ่อนและกิจกรรม

พบว่าในแต่ละชุมชนบ้านพักชั่วคราวนั้น มีการสร้างอาคารส่วนกลาง เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนและทำกิจกรรมของผู้ประสบภัย โดยภายในตัวอาคารจะมีลักษณะเป็นที่เล่นกว้าง มีห้องน้ำ 1-2 ห้อง พื้นที่ส่วนใหญ่นักถูดแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. พื้นที่ประกอบอาหารอย่างง่าย พร้อมอุปกรณ์ไฟฟ้าที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น ตู้เย็น กาต้มน้ำ นอกจากนี้ยังมีเตา เก้าอี้ และเครื่องครัวอื่น ๆ ซึ่งผู้ประสบภัยสามารถมาซื้อสินค้า รับประทานอาหาร หรือดื่มเครื่องดื่มได้ ตั้งปราภูมิในภาพประกอบที่ 1 และ 2 ด้านล่างนี้

2. ส่วนที่ใช้ทำกิจกรรม พื้นที่ส่วนนี้จะถูกจัดแยกออกไปอีกด้านหนึ่งของอาคารส่วนกลาง มีการจัดเตรียมเครื่องเฟอร์นิเจอร์ คอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์ หนังสืออ่านเล่น และเกมไว้ให้ผู้ประสบภัยสามารถมาพับปะ พุดคุย หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งนี้อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะได้รับความอนุเคราะห์ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรไม่แสวงหากำไร⁶ ในส่วนของพื้นที่ด้านนอกนั้น ถูกจัดเป็นพื้นที่นั่งพัก การโดยมีตัวเตาเผาไว้ให้บริการในบางชุมชนบ้านพักชั่วคราวได้มีการจัดพื้นที่พร้อมเครื่องเล่น เพื่อให้เป็นสนามเด็กเล่น ตั้งปราภูมิในภาพประกอบที่ 3 และ 4 ด้านล่างนี้

ภาพที่ 1 อาคารส่วนกลางภายในชุมชนบ้านพักชั่วคราวในจังหวัดคุ務ะโมะໂຕะ
ภาพถ่ายโดยนักวิจัย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560

ภาพที่ 2 พื้นที่ส่วนประกอบอาหารอย่างง่าย ภายในอาคารส่วนกลางของชุมชนบ้านพักชั่วคราว
ในจังหวัดคุเมะโมะໂຕะ ภาพถ่ายโดยนักวิจัย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560

⁶ บทสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุเมะโมะໂຕะ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560

ภาพที่ 3 พื้นที่ทำกิจกรรม ภายในอาคารส่วนกลางของชุมชนบ้านพักชั่วคราวในจังหวัดคุมาะโมะโตะ
ภาพถ่ายโดยนักวิจัย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560

ภาพที่ 4 พื้นที่ทำกิจกรรมภายนอกอาคารส่วนกลาง ของชุมชนบ้านพักชั่วคราวในจังหวัดคุมาะโมะโตะ
ภาพถ่ายโดยนักวิจัย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560

4.1.3 โฉนดพื้นที่ให้บริการ

สำหรับโฉนดพื้นที่ให้บริการนี้ ประกอบไปด้วยร้านค้าต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประสบภัย อาทิ 1) ร้านขายของชำที่มีสินค้าหลากหลาย ทั้งที่เป็นวัสดุดิบ และเครื่องปรุงในการประกอบอาหาร ตลอดจนของใช้

ในชีวิตประจำวัน ที่จำเป็นต่าง ๆ 2) ร้านค้า เช่น ร้าน Ramirez ร้านนม ร้านตัดผม 3) พื้นที่อำนวยความสะดวก อื่น ๆ เช่น ลานจอดรถ ป้ายรถประจำทาง และพื้นที่ทึ่งขยายชูล่อย ดังปรากฏในภาพประกอบที่ 5, 6 และ 7 เป็นต้น

ภาพที่ 5 ร้านขายของชำในโฉนดพื้นที่ให้บริการภายในชุมชนบ้านพักชั่วคราวในจังหวัดคุมาะโมะโตะ
ภาพถ่ายโดยนักวิจัย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560

ภาพที่ 6 ร้านค้าต่าง ๆ ที่เปิดให้บริการในโซนพื้นที่ให้บริการ ภายในชุมชนบ้านพักชั่วคราวในจังหวัดคุมาโมะโตะ
ภาพถ่ายโดยนักวิจัย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560

ภาพที่ 7 พื้นที่ทึ้งขยะมูลฝอย ภายในชุมชนบ้านพักชั่วคราวในจังหวัดคุมาโมะโตะ
ภาพถ่ายโดยนักวิจัย เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2561

จากข้อมูลพบว่า ผู้ประสบภัยมีความึงพึงพอใจต่อบ้านพักอาศัยชั่วคราว โดยอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ กล่าวคือ แม้ว่าบ้านพักชั่วคราวจะไม่ได้ให้ความสะอาดสวยงามเช่นบ้านพักของตนเอง แต่ก็สามารถพักอาศัยอยู่ได้ ซึ่งประเด็นนี้ ผู้ประสบภัยเองก็ทราบถึงเงื่อนไขว่าเป็นความจำเป็นที่รัฐบาลสามารถให้ความช่วยเหลือภัยใต้สถานการณ์เฉพาะ การจะสร้างบ้านพักชั่วคราวที่มีความสะอาดสวยงามเหมือนกับบ้านพักของตนเองนั้นเป็นไปไม่ได้⁷ ดังนั้นผู้ประสบภัยจึงรับสภาพโดยปริยาย เพราะเข้าใจว่าเป็นเงื่อนไขและข้อจำกัดของรัฐบาล สำหรับการอำนวยความสะดวกโดยการจัดให้มีโซนร้านค้าและพื้นที่ส่วนกลางอื่น ๆ นั้น พบร่วม

ผู้ประสบภัยได้รับความสะอาดสวยงามมากขึ้น อีกทั้งพื้นที่ส่วนกลางก็มีส่วนช่วยในการสร้างสัมพันธภาพอันดีและช่วยลดความเครียดของผู้ประสบภัย เนื่องจากมีการใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอ เช่น เย็บผ้า ร้องเพลง และกิจกรรมออกกำลังกายในร่ม⁸

4.2 ด้านการดูแลสุขภาพผู้ประสบภัยในชุมชนบ้านพักชั่วคราว

ในการให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพแก่ผู้ประสบภัยในชุมชนบ้านพักชั่วคราวนั้น รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุมาโมะโตะได้จำแนกผู้ประสบภัยออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้
กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มผู้ประสบภัยที่สามารถพื้นทัวได้ดี มีสุขภาพจิตและกายที่ดี สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ

⁷ บทสน葛ภัยผู้ประสบภัยที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่พักชั่วคราวในเมืองมินามิอาโซ (Minamiaso) เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2561

⁸ บทสน葛ภัยผู้ประสบภัยที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่พักชั่วคราวเมืองนิชิหาระ (Nishihara) เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2561

⁹ บทสน葛ภัยนี้จ้าหน้าที่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุมาโมะโตะ เมื่อวันที่ 15 วันาคม 2560

ไม่ต้องการความช่วยเหลือ และมีความพร้อมที่จะสร้างบ้านใหม่ หรือย้ายจากบ้านพักชั่วคราวไปยังบ้านพักถาวรโดยทางรัฐบาลจะเข้าตรวจสอบเยี่ยมเดือนละ 1 ครั้ง

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มผู้ประสบภัยที่มีแผนในการสร้างบ้านใหม่ หรือย้ายไปยังห้องเช่า แต่ยังประสบปัญหาด้านสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกายหรือจิตใจ

กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มผู้ประสบภัยที่ไม่มีแผนพื้นที่ตัวเอง กล่าวคือยังไม่มีแผนที่จะสร้างบ้านใหม่หรือย้ายไปอยู่ที่ใหม่ แต่ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ

กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มผู้ประสบภัยที่ไม่มีแผนในการพื้นฟูตัวเอง ยังไม่สามารถหาที่อยู่ใหม่ หรือยังไม่คิดที่จะสร้างบ้าน และมีปัญหาด้านสุขภาพด้วย⁹

ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือดูแลด้านสุขภาพ รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณโมะໂಟะได้จัดบุคลากรเข้าไปสำรวจความต้องการของประชาชนและเข้าตรวจสอบผู้ประสบภัยในชุมชนบ้านพักชั่วคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้มีปัญหาด้านสุขภาพ หรือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน นอกจากนี้ รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณโมะໂटะยังได้จัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือในหลายพื้นที่ โดยมอบอำนาจให้ตำบลเทศบาล และองค์กรไม่แสวงหากำไรต่าง ๆ เช่น Japan Platform เป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้ให้มีการประสานงานกับรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณโมะໂಟะอย่างสม่ำเสมอสำหรับศูนย์ให้ความช่วยเหลือนี้มีเจ้าหน้าที่ดูแลบริหารจัดการอยู่ 3 ระดับคือ

ระดับที่ 1 ผู้จัดการดูแลศูนย์ ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

ระดับที่ 2 ผู้ให้คำปรึกษา ทำหน้าที่ในการเข้าตรวจสอบผู้ประสบภัยเพื่อรับฟังปัญหาต่าง ๆ และให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม

ระดับที่ 3 กลุ่มผู้ประสบภัยที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือกลุ่มผู้ประสบภัยกันเอง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ประสบภัย ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านพักชั่วคราวเดียวกัน¹⁰

จากการดูแลสุขภาพผู้ประสบภัยในชุมชนบ้านพักชั่วคราวของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณโมะໂಟะนั้น พบว่า แม้จะมีการให้บริการตรวจสุขภาพผู้ประสบภัยเป็นประจำทุกเดือน แต่กลุ่มผู้สูงอายุยังคงต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด เนื่องจากสภาพจิตใจของผู้ประสบภัยกลุ่มนี้พื้นตัวได้ยากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่งผลให้การเข้าเยี่ยมเพื่อตรวจสอบผู้ประสบภัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอ ดังนั้นในช่วงแรกหลังการเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหว รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณโมะໂಟะพร้อมด้วยกลุ่มอาสาสมัครซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่และองค์กรไม่แสวงหากำไร เช่น Japan Platform จึงได้เข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือจากการตรวจสอบอย่างตามปกติ เช่น จัดกิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมร้องเพลง หรือทำงานอดิเรก เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รู้สึกผ่อนคลายและมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น ซึ่งการทำเช่นนี้ก็เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการตายนายอย่างโดยเดียวในบ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัย สำหรับสถิติการตรวจเยี่ยมผู้ประสบภัยในบ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัยนั้น มีการเดินทางเข้าเยี่ยมผู้ประสบภัยจำนวนทั้งสิ้น 274,487 ครั้ง นอกจากนี้ยังมีการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ จำนวนทั้งสิ้น 37,416 ครั้ง และมีผู้ประสบภัยเข้ามาก่อรับคำปรึกษาที่สำนักงานรัฐบาลท้องถิ่นจำนวน 15,587 ครั้ง¹¹ อย่างไรก็ตามหลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวผ่านไป 1 ปี กิจกรรมเหล่านี้ก็ได้ลดจำนวนลง¹²

4.3 ด้านความท้าทายของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณโมะໂটะในการจัดการบ้านพักชั่วคราวเพื่อตอบ

⁹ บทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณโมะໂಟะ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560

¹⁰ บทสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและหัวหน้าชุมชนบ้านพักชั่วคราวในเมืองมาชิกิ (Mashiki) เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2561

¹¹ รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณโมะໂಟะ. (2560). การจัดการด้านภัยพิบัติของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณโมะໂಟะ. ในเอกสารประกอบการบรรยายสรุป เรื่องการจัดการด้านภัยพิบัติของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณโมะໂಟะ. คุณเงินเมือง.

¹² บทสัมภาษณ์ผู้ประสบภัยในชุมชนบ้านพักชั่วคราวในเมืองมาชิกิ (Mashiki) เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2561

สนองความต้องการของประชาชน

ในกรณีของจังหวัดคุณะโมะໂຕะนั้น รัฐบาลท้องถิ่นได้ประสบปัญหาและความท้าทายในการก่อสร้างบ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวอยู่หลายประการ ดังนี้

4.3.1 ความล่าช้าในการก่อสร้างและจัดทำบ้านพักชั่วคราว

ในการจัดทำบ้านพักชั่วคราวให้แก่ผู้ประสบภัยหลังเกิดเหตุภัยพิบัตินั้น พระราชบัญญัติการบรรเทาภัยพิบัติ ฉบับปี พ.ศ. 2490 (ค.ศ. 1947) โดยกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการของประเทศไทยญี่ปุ่นได้กำหนดว่าหลังจากเกิดเหตุภัยพิบัติ การก่อสร้างบ้านพักชั่วคราวจะต้องดำเนินการภายในระยะเวลาไม่เกิน 20 วัน แต่ในทางปฏิบัติแล้ว รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณะโมะໂຕะไม่สามารถดำเนินการสร้างบ้านพักชั่วคราวให้แก่ผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวในบางพื้นที่ได้ภายในระยะเวลาที่รัฐบาลกลางกำหนดได้ เนื่องจากยังมีการเกิดแผ่นดินไหวตามขึ้นอย่างต่อเนื่อง (AsiaOne, 2016) ทำให้รัฐบาลต้องชะลอการก่อสร้างและดำเนินการสร้างบ้านพักชั่วคราวในบางพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้ก่อน เพื่อให้แน่ใจว่าการก่อสร้างบ้านพักชั่วคราวมีความปลอดภัยแก่ผู้ก่อสร้างและผู้พักอาศัยในอนาคต เป็นผลให้มีผู้ประสบภัยบางส่วนยังคงต้องอาศัยอยู่ในศูนย์อพยพชั่วคราวเพื่อรอการอพยพไปยังบ้านพักชั่วคราว (Hitomi, 2016)

4.3.2 การจัดทำที่ดินเพื่อใช้ในการก่อสร้างบ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัย

ในกรณีของจังหวัดคุณะโมะໂຕะนั้น พบว่าการทำที่ดินเพื่อใช้ในการก่อสร้างบ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัยเป็นเรื่องค่อนข้างยาก เนื่องจากจังหวัดคุณะโมะໂຕะ มีความเป็นเมืองและไม่มีพื้นที่โล่งขนาดใหญ่ การจะหาพื้นที่ในเขตเมืองที่เหมาะสมต่อการก่อสร้างชุมชนบ้านพักชั่วคราวจึงเป็นเรื่องยาก ดังนั้นที่ดินที่ใช้ใน

การก่อสร้างบ้านพักชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัยบางส่วนของจังหวัดคุณะโมะໂຕะในครั้งนี้ จึงต้องอยู่ห่างไกลจากชุมชน เนื่องจากพื้นที่ที่อยู่ใกล้ชุมชน มีขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อการสร้างชุมชนบ้านพักชั่วคราวขนาดใหญ่¹³ อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อผู้ประสบภัยมากนัก เนื่องจากรัฐบาลท้องถิ่นได้วางแผนและดำเนินการแก้ไขเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประสบภัยดังที่กล่าวมาข้างต้น

4.3.3 การพิจารณาขยายเวลาการพักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราว

เนื่องจากตามพระราชบัญญัติในการบรรเทาภัยพิบัติ ฉบับปี พ.ศ. 2490 (ค.ศ. 1947) ได้ระบุไว้ว่าผู้ประสบภัยสามารถพักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราวได้ในระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ยังมีผู้ประสบภัยที่ไม่สามารถย้ายออกจากที่พักชั่วคราวเพื่อไปพักยังที่พักถาวรสักการะได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (The Mainichi, 2017) ทำให้รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณะโมะໂຕะ ต้องพิจารณาขยายระยะเวลาในการพักอาศัยของผู้ประสบภัยในบ้านพักชั่วคราวต่อไปครั้งละไม่เกิน 1 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความพร้อมทางด้านการเงินของผู้ประสบภัยในการก่อสร้าง หรือชื้อบ้านพักถาวร หรือความพึงพอใจของผู้ประสบภัยที่มีต่อสถานที่อยู่ใหม่¹⁴ ซึ่งจะใช้เป็นที่พักถาวรของตนต่อไปในอนาคต

4.3.4 การดูแลสุขภาพผู้ประสบภัยในชุมชนบ้านพักชั่วคราว

แม้ว่าจะมีการประสานงานกันระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณะโมะໂຕะ กับกลุ่มอาสาสมัครซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่และองค์กรไม่แสวงหากำไร แต่จำนวนผู้ประสบภัยที่มีมากทำให้การเข้าเยี่ยมและการทำกิจกรรมสันหนนาการต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณะโมะໂຕะและกลุ่มอาสาสมัคร เพื่อ

¹³ บทสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณะโมะໂຕะ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2560

¹⁴ บทสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณะโมะໂຕะ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560

ลดความเครียดของผู้ประสบภัยไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ประสบภัยที่เป็นผู้สูงอายุที่ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด

5. สรุปผลและอภิปรายผล

ธรมาภิบาลด้านการจัดการภัยพิบัตินั้น เป็นแนวคิดซึ่งมองเห็นว่าการจัดการภัยพิบัติเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นการสร้างระบบหรือกลไกที่ดีในการกำกับดูแล เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือหรือป้องกันต่อภัยพิบัตินั้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได เนื่องจาก เป็นหน้าที่ของรัฐบาลในการจัดการและให้การดูแล ประชาชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ให้มากที่สุด อย่างไรก็ตามรัฐบาลอาจประสบปัญหา และความยากลำบากในการจัดการภัยพิบัติและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย หากไม่มีความร่วมมือ จากภาคส่วนอื่น ๆ ดังนั้นหากครรภ์ต้องการให้ระบบการจัดการภัยพิบัติมีประสิทธิภาพ รัฐต้องสร้างมาตรฐานการที่ดีในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือภัยพิบัติ เพื่อจะได้ลดความสูญเสียจากการเกิดขึ้น จากการศึกษาแม้ว่าการจัดการด้านที่พักอาศัยชั่วคราว ของจังหวัดคุณะโนะໂຕจะมีความท้าทาย ด้วยเหตุผลบางประการ อาทิ 1. การจัดทำที่ดินเพื่อใช้ในการก่อสร้าง บ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัยซึ่งค่อนข้างยาก เนื่องจาก จังหวัดคุณะโนะໂຕมีความเป็นเมือง ไม่มีพื้นที่โล่งขนาดใหญ่ที่เหมาะสมต่อการก่อสร้างชุมชนบ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัยขนาดใหญ่ ส่งผลให้ชุมชนบ้านพักชั่วคราวบางแห่งของจังหวัดคุณะโนะໂຕต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกล 2. การพิจารณาขยายเวลาการพักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราวของผู้ประสบภัยที่ยังไม่มีความพร้อมในการย้ายออกจากที่พักชั่วคราวเพื่อไปพักยังที่พักถาวร หลังจากเข้าพักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราวครบ 2 ปีแล้ว และ 3. การสร้างที่พักชั่วคราวที่ไม่สามารถสร้างบ้านพักชั่วคราวให้มีขนาดใหญ่และกว้างขวางกว่าขนาดที่รัฐบาลกำหนด หรือการอนุญาตให้ผู้ประสบภัยเป็นผู้เลือก

บ้านพักได้เองตามความสมัครใจ เนื่องจากความจำเป็น ที่เกิดจากเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด และช่วงเวลาที่ต้องเร่ง ย้ายผู้ประสบภัยจากศูนย์พักพิงไปยังบ้านพักชั่วคราว เพราะหากมีการจัดการให้ผู้ประสบภัยได้สามารถเลือก ที่พักเองก็จะใช้เวลานาน เนื่องจากจำนวนผู้ประสบภัย ที่ต้องย้ายเข้าสู่บ้านพักชั่วคราวมีมากถึง 183,882 คน

อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อ การดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในการ เข้าพักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราวในจังหวัดคุณะโนะໂຕ ด้วยรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณะโนะໂຕยังคงสามารถ จัดการปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การให้ความช่วยเหลือ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านการตอบสนอง ความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐในการ ดูแลและให้บริการแก่ประชาชนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญได้ส่วนเสียง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้แก่ประชาชน (สำนักพัฒนาการประชาสัมพันธ์, 2562) กล่าวคือ

ด้านการก่อสร้างบ้านพักชั่วคราว รัฐบาลท้องถิ่น จังหวัดคุณะโนะໂຕได้นำเสนอที่เรียนจากการสร้างบ้าน พักชั่วคราวผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวในอดีตมาปรับใช้ใน การสร้างบ้านพักชั่วคราวภายใต้จังหวัดคุณะโนะໂຕ อีกทั้งใช้มีและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่นมาเป็น ส่วนประกอบในการสร้างและตกแต่ง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับชุมชนบ้านพักชั่วคราว และเหมาะสมกับ สภาพภูมิอากาศของจังหวัดคุณะโนะໂຕ ถือเป็นการ ปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ใน การให้บริการด้านที่พักอาศัยที่มีความเหมาะสมต่อ การดำรงชีพของประชาชน เนื่องจากบ้านพักชั่วคราว ที่ได้ทำการก่อสร้างมีพื้นที่ใช้สอยอย่างเหมาะสม มีความแข็งแรง ทนทาน สามารถป้องร่างกายจาก สภาพอากาศทั้งร้อนและหนาวที่อาจก่อให้เกิดอันตราย แก่ผู้ประสบภัยได้ นอกจากนี้การออกแบบโดยภายใน การนำไปใช้ในท้องถิ่นมาเป็นวัสดุก่อสร้างบ้านพักชั่วคราว แทนการนำเข้าและขนส่งวัสดุก่อสร้างจากพื้นที่อื่น นอกเขตจังหวัดคุณะโนะໂຕนั้น นอกจากจะช่วยกระตุ้น

เศรษฐกิจในท้องถิ่นแล้ว ยังสามารถลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และร่นระยะเวลาในการขนส่ง ทำให้การดำเนินการก่อสร้างสามารถทำได้เร็วขึ้นด้วย (สำนักพัฒนาการประชาสัมพันธ์, 2562)

ด้านการจัดการเข้าพักในบ้านพักชั่วคราว รัฐบาล ท้องถิ่นจังหวัดคุณะโนะโตะได้พยายามดำเนินการจัดรายชื่อผู้เข้าพักให้ได้อยู่ไกลักษณะเดิมของตนเอง หรือเพื่อนบ้านที่อยู่ในลักษณะเดิม เพื่อให้สภาพแวดล้อมในบริเวณที่พักอาศัย มีความใกล้เคียงกับช่วงเวลา ก่อนการเกิดภัยพิบัติ ซึ่งก็ช่วยให้ผู้ประสบภัยสามารถลดความเครียดลง ในขณะที่บังครอบครัว ผู้ประสบภัยที่ต้องพักอาศัยอยู่กับเพื่อนบ้านใหม่ ก็สามารถสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างกันจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จนกลายเป็นความคุ้นเคยกันในที่สุด นอกจากนี้รัฐบาล ท้องถิ่นจังหวัดคุณะโนะโตะ ยังได้บริหารจัดพื้นที่ส่วนกลาง ที่สามารถรองรับผู้ประสบภัยที่มาใช้ประโยชน์ หรือแม้กระทั่งการจัดโซนให้บริการร้านค้าภายในชุมชนที่พักชั่วคราวเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประสบภัย ซึ่งก็พบว่ามีผู้ประสบภัยมักจะมาทำกิจกรรม พับประพุดคุยกัน หรือมาซื้อสินค้าต่าง ๆ ที่ตนต้องการอยู่เป็นนิจ ทำให้สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ ที่ดีระหว่างผู้ประสบภัยที่อยู่ในชุมชนบ้านพักชั่วคราว เดียวกัน

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในการเข้าพักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราวแสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานจัดการภัยพิบัติ แผ่นดินไหวตามหลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชน ของรัฐบาล ท้องถิ่นจังหวัดคุณะโนะโตะว่าทำได้จริง และประชาชนเองก็เกิดความไว้วางใจในตัวรัฐบาลด้วย การที่รัฐบาล ท้องถิ่นจังหวัดคุณะโนะโตะสามารถบริหารจัดการ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับความเดือดร้อนให้เข้าพักอาศัยในบ้านพักชั่วคราวนั้น เป็นการใช้อำนาจภายใต้ความเป็นอิสระของการปกครองและ

การบริหารจัดการตามรูปแบบการกระจายอำนาจ ซึ่งให้ความสำคัญในการลดการควบคุมในระบบราชการและให้รัฐบาลท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตัวเอง (Carothers & Brechenmacher, 2014) โดยกรณีของรัฐบาล ท้องถิ่นจังหวัดคุณะโนะโนะโตะนี้ นอกจากจะมีการบริหารจัดการ ตลอดจนจัดสรรบ้านพักชั่วคราวให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์แล้ว การมีนโยบายในการใช้เมืองและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ผลิตขึ้นเองในท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบในการตกแต่งบ้านพักชั่วคราว ไม่เพียงช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่ชุมชนบ้านพักชั่วคราว แต่ยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในจังหวัดอีกด้วย ถึงแม้ว่ารัฐบาล ท้องถิ่นจังหวัดคุณะโนะโนะโตะจะไม่สามารถสร้างบ้านพักชั่วคราวให้มีขนาดใหญ่กว่าที่เป็นอยู่ อีกทั้งไม่สามารถอนุญาตให้ผู้ประสบภัยสามารถเลือกบ้านพักชั่วคราวได้เองตามความสมัครใจ ด้วย เพราะเงื่อนไขด้านมาตรฐานตามกรอบข้อกฎหมายและด้านเวลา ซึ่งมืออยู่อย่างจำกัด แต่ก็เป็นการตัดสินใจและตั้งเงื่อนไขภายใต้กรอบนโยบายต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานจัดรายชื่อผู้เข้าพักให้ใกล้เคียงกับลักษณะเดิมของผู้ประสบภัย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ดังที่ Benjamin (2008) ได้กล่าวไว้ว่า “ดังนั้นแนวทางในการปฏิบัติที่ดีในการจัดการด้านภัยพิบัติตามหลักธรรมาภิบาล จึงหมายถึงการที่รัฐต้องสามารถบริหารจัดการและให้การบริการที่ดี เพื่อให้เกิดประโยชน์และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด เท่าที่รัฐจะสามารถดำเนินการได้ภายใต้ข้อจำกัดหรือบริบทที่รัฐบาลมีอยู่”

ด้านการดูแลสุขภาพของผู้ประสบภัยนั้น รัฐบาล ท้องถิ่นจังหวัดคุณะโนะโนะโตะได้ให้การดูแลผู้ประสบภัยในชุมชนบ้านพักชั่วคราว โดยอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งเป็นกลุ่มอาสาสมัครและองค์กรไม่แสวงหากำไร เช่น Japan Platform แม้ว่าจะมีข้อจำกัดเรื่อง

จำนวนผู้รับบริการ จนทำให้การให้บริการตรวจเยี่ยมผู้ประสบภัยไม่สามารถทำได้ในระยะยาว และบ่อยครั้งแต่การดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยก็สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความไว้วางใจของประชาชน โดยสังเกตได้จากการที่ผู้ประสบภัยสมัครใจที่จะโทรศัพท์ หรือเดินทางเข้ามาเพื่อขอรับคำปรึกษาด้านสุขภาพกับทางสำนักงานด้วยตัวเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานจัดการภัยพิบัติแผ่นดินไหวตามหลักธรรมาภิบาล ในมิติด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชนของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไม่啻ะ สอดคล้องกับ The United Nations Development Programme (2013) ที่มองว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน พลเรือน และสังคมสามารถจัดการและลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติได้เนื่องจากการที่ผู้ประสบภัยมีความสมัครใจที่จะติดต่อเพื่อพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ถึงปัญหาด้านสุขภาพของตน หรือแม้แต่การขอรับคำปรึกษาด้านสุขภาพด้วยตนเองนั้น เป็นสิ่งที่นักประชารัฐที่มีต่อรัฐบาลท้องถิ่น จังหวัดคุณไม่啻ะถึงความไว้วางใจ ว่ารัฐบาลสามารถให้การช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประสบภัยเหล่านั้นได้ เนื่องจากการเข้ามาขอรับคำปรึกษากับเจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือผู้เชี่ยวชาญนั้น ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใดก็ตาม ที่เป็นสิ่งที่ต้องการที่สุด คือ 1. เป็นปัญหาที่รัฐบาลท้องถิ่น จังหวัดคุณไม่啻ะประஸบอยู่และต้องเร่งดำเนินการให้ความช่วยเหลือ หรือ 2. เป็นปัญหาที่ยังไม่เคยปรากฏและรัฐบาลควรรับทราบเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป ซึ่งในกรณีของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไม่啻ะนั้นเกิดขึ้นทั้ง 2 กรณี ดังนั้นรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไม่啻ะจะต้องนำประเด็นต่าง ๆ ที่ได้รับจากประชารัฐมาพิจารณา เพื่อแก้ไขปัญหาที่ผู้ประสบภัยต้องประสบและส่งเสริมให้การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีประสิทธิภาพและครอบคลุมได้มากยิ่งขึ้น ดังที่ Speer (2012) ได้กล่าวไว้ว่า รัฐบาลมีหน้าที่รับฟังและพิจารณา

ถึงประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องของประชาชนในการนำมาส่งเสริมหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน อันจะเป็นการสร้างระบบกลไกและมาตรการในการกำกับดูแลที่ดี ส่งผลให้การจัดการภัยพิบัติของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไม่啻ะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Tierney (2012) ที่ได้อธิบายว่าการจะมีระบบการบริหารจัดการที่ดี และมีความมั่นคงทางการเมืองนั้น จะเป็นต้องอาศัยความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างระบบกลไกและมาตรการในการกำกับดูแลที่ดี ดังนั้นแนวทางในการปฏิบัติที่ดีในการจัดการด้านภัยพิบัติตามหลักธรรมาภิบาลที่รัฐพึงกระทำ คือการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เพื่อเป็นการลดช่องว่าง และสร้างความไว้วางใจ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุง หรือคุ้มครองให้ดียิ่งกว่าเดิม อีกทั้งยังเป็นตัววัดว่าการให้บริการของรัฐนั้น สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือไม่ ซึ่งนั่นหมายถึงระบบการจัดการภัยพิบัติของรัฐที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

ผู้จัดมองว่าการจัดการบ้านพักชั่วคราวเพื่ออำนวยความสะดวกในชุมชนบ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัย และการดูแลสุขภาพผู้ประสบภัยในชุมชนบ้านพักชั่วคราวนั้น เป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดูแลสุขภาพผู้ประสบภัยที่เป็นเด็กและผู้สูงอายุ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มผู้ประสบทางสังคม จริงอยู่รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไม่啻ะได้ดำเนินการสร้างบ้านพักชั่วคราว พร้อมทั้งจัดการด้านการบริการเพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ อีกทั้งทำการเข้าตรวจสอบและจัดกิจกรรมให้กับผู้ประสบภัยร่วมกับเจ้าหน้าที่และ

อาสาสมัคร เพื่อเป็นการลดความเครียดของผู้ประสบภัย อย่างสม่ำเสมอ แต่ก็เป็นเฉพาะในช่วงปีแรกเท่านั้น การที่กิจกรรมบางอย่างถูกลดความต้อง หลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวผ่านไป 1 ปี อาจช่วยให้สภาพจิตใจของผู้ประสบภัยส่วนใหญ่เริ่มดีขึ้น หรือในผู้ประสบภัยบางกลุ่มก็อาจมีสุขภาพและชีวิตที่กลับคืนสู่สภาวะปกติแล้ว แต่ในความเป็นจริงอาจไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากผู้ประสบภัยบางรายยังต้องการการเยียวยาอย่างต่อเนื่อง เพราะความสูญเสียที่ผู้ประสบภัยได้รับยังคงก่อให้เกิดอาการหดหู่ ซึ่งเคร้า วิตกกังวล เครียดและนอนไม่หลับ สภาพจิตใจของผู้สูญเสียโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุนั้น อาจส่งผลต่อสุขภาพในระยะยาว เพราะฉะนั้นการสำรวจด้านสุขภาพของผู้ประสบภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสุขภาพจิต เพื่อเป็นข้อมูลในการให้ความช่วยเหลือด้านการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัยของรัฐบาลท้องถิ่น จังหวัดคุณไม่ใช่จะจึงยังคงมีความจำเป็นอยู่ ดังนั้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการภัยพิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในการเพิ่มศักยภาพของรัฐบาลท้องถิ่นในพื้นที่อื่น ๆ มีดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะของรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน

6.1.1 การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนหรืออาสาสมัครต่าง ๆ เพื่อร่วมมือกันในการดูแลสุขภาพของผู้ประสบภัย ต้องมีดำเนินการเฉพาะแคร่ช่วงระยะเวลาสั้น ๆ หลังจากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติเท่านั้น แต่ควรดำเนินการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งผู้ประสบภัยเหล่านั้นสามารถย้ายออกจากที่พักชั่วคราวไปยังที่พักถาวรสักการะได้ นอกจากนี้ต้องมีระบบการติดตามผู้ประสบภัยเพื่อสำรวจข้อมูลด้านสุขภาพทั้งกายและใจ ภายหลังจากเหตุการณ์ภัยพิบัติผ่านพ้นไปแล้ว 1 ปี และอาจต้องดำเนินการต่อเนื่องไปอย่างน้อย 3 ปี โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประสบภัยกลุ่มดังกล่าวไม่อยู่ในภาวะหดหู่เรื้อรังจนอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและ

สุขภาพกาย เนื่องจากการเยียวยาด้านจิตใจนั้นเป็นสิ่งสำคัญ หากรัฐบาลไม่สามารถดำเนินงานให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูด้านสภาพจิตใจของผู้ประสบภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีผู้ประสบภัยที่ยังต้องการการเยียวยาด้านสภาพจิตใจเป็นจำนวนมาก ก็จะส่งผลกระทบต่อการใช้งบประมาณ และการให้บริการประชาชนที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

6.1.2 แม้ว่าจะมีการพัฒนาและผลิตวัสดุ เพื่อใช้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) แต่การควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคยังต้องใช้เวลาต่อไปอีกระยะหนึ่ง ดังนั้น การศึกษาภัยใกล้ในกระบวนการบริหารจัดการและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคซึ่งมีความจำเป็น และเป็นความท้าทายของรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งไม่เพียงต้องรับมือกับผู้ประสบภัยที่ประสบปัญหาด้านสภาพจิตใจที่เกิดจากความสูญเสียเท่านั้น หากแต่ยังต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือภัยได้มาตรฐานการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) อีกด้วย

6.1.3. เนื่องจากความรุนแรงจากการเกิดภัยพิบัติ แผ่นดินไหวในแต่ละครั้งมีโอกาสสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินมากน้อยแตกต่างกัน ดังนั้นการสร้างเครือข่ายงานเสริมที่ร่วมได้เสริมของผู้ประสบภัยที่ยังต้องพักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราว จะสามารถนำไปสู่การฟื้นฟูเศรษฐกิจในท้องถิ่น อาจช่วยลดความเครียดจากสถานะด้านการเงินของผู้ประสบภัยในกรณีที่ไม่สามารถทำงานได้ เนื่องจากต้องพักรักษาตัวจากการบาดเจ็บหรือพิการ ให้สามารถกลับคืนสู่สภาวะปกติหรือกลับคืนสู่สภาวะปกติได้เร็วขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป อาจพิจารณาศึกษาประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

6.2.1 ด้านความเข้มแข็งของชุมชนในการบริหารจัดการด้านบ้านพักชั่วคราว เนื่องจากแม้ว่าการให้ความ

ช่วยเหลือผู้ประสบภัยจะเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐบาล แต่เมื่อได้ก็ตามที่มีเหตุการณ์ภัยพิบัติซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างหนักและเกิดขึ้นในวงกว้าง การดำเนินการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาลก็อาจต้องใช้เวลามากขึ้นไปด้วย ฉะนั้นหากชุมชนมีความเข้มแข็ง และสามารถตัดสินใจเพื่อดำเนินการบางส่วนในเบื้องต้น โดยไม่ต้องรอรัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว ก็จะช่วยให้การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของรัฐบาลดำเนินไปได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

6.2.2 การศึกษาในครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะการจัดการบ้านพักชั่วคราวและการดูแลสุขภาพของผู้ประสบภัย

ที่พักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราวผู้ประสบภัยซึ่งสร้างโดยรัฐบาลเท่านั้น หากแต่ในความเป็นจริงแล้ว ยังมีที่พักชั่วคราวผู้ประสบภัยในรูปแบบอื่น อาทิ ที่พักชั่วคราวที่เช่าโดยรัฐบาล และที่พักสาธารณะ ซึ่งผู้ประสบภัยที่พักอาศัยอยู่ในที่พักชั่วคราวในรูปแบบอื่นนี้ มีโอกาสที่จะประสบปัญหาด้านสุขภาพและสภาพจิตใจ อีกทั้งมีความจำเป็นต้องได้รับเยี่ยวยาจากรัฐบาล เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ประสบภัยซึ่งพักอาศัยอยู่ในบ้านพักชั่วคราวที่สร้างขึ้นใหม่ เนื่องจากผู้ประสบภัยกลุ่มนี้มีโอกาสเชื่อมโยงกับชุมชนได้น้อยกว่ากลุ่มที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านพักชั่วคราวซึ่งสร้างขึ้นใหม่นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง (References)

- รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไมะໂຕະ. (2560). การจัดการด้านภัยพิบัติของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไมะໂຕະ (เอกสารประกอบการบรรยายสรุป เรื่องการจัดการด้านภัยพิบัติของรัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไมะໂຕະ วันที่ 14 ธันวาคม 2560). คุณไมะໂຕະ: รัฐบาลท้องถิ่นจังหวัดคุณไมะໂຕະ สำนักพัฒนาการประชาสัมพันธ์. (2562). ธรรมาภิบาลในภาครัฐ. ค้นจาก http://hq.prd.go.th/prtechnicaldm/ewt_news.php?nid=1727&filename=index
- Ackerman, J. (2004). Co-governance for Accountability: Beyond “Exit” and “Voice”. *World Development*, 32(3), 447-463.
- Ahrens, J. & Rudolph, P. (2006). The Importance of Governance in Risk Reduction and Disaster Management. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 14(4), 207-220.
- Arora, D. (2000). Good Governance: A Study of the Concept in Indian Context. Retrieved from https://www.academia.edu/37631225/Good_Governance_A_Study_of_the_Concept_in_Indian_Context
- AsiaOne. (2016). Kumamoto Earthquake: Temporary Housing Running Late, Short. Retrieved from <http://www.asiaone.com/asia/kumamoto-earthquake-temporary-housing-running-late-short>
- Benjamin, C. (2008). Legal Pluralism And Decentralization: Natural Resource Management in Mali. *World Development*, 36(11), 2255-2276.
- Bratton, M. (2012). Citizen Perceptions of Local Government Responsiveness in Sub-Saharan Africa. *World Development*, 40(3), 516-527.
- Bris, P. & Bendito, F. (2019). Impact of Japanese Post-Disaster Temporary Housing Areas’ (THAs) Design on Mental and Social Health. *International Journal of Environment Research and Public Health*, 16(23), 4757.
- Carothers, T. & Brechenmacher, S. (2014). Accountability, Transparency, Participation, And Inclusion: A New Development Consensus?. Retrieved from <https://carnegieendowment.org/2014/10/20/accountability-transparency-participation-and-inclusion-new-development-consensus-pub-56968>
- Goetz, A. & Jenkins, R. (2005). Reinventing Accountability: Making Democracy Work for Human Development. Gran Bretaña: Palgrave Macmillan.
- Hitomi, N. (2016). Lessons in Managing Disasters from Kumamoto. East Asia Forum. Retrieved from <http://www.eastasiaforum.org/2016/06/15/lessons-in-managing-disasters-from-kumamoto/>

- Japan Platform. (2016). APAN PLATFORM Aid to Victims of the Kumamoto Earthquakes (Emergency Response to Earthquake in Kumamoto). FY 2016 Report. Retrieved from http://www.Japanplatform.org/programs/pdf/JPF_kyushu-disaster2016_report_en.pdf
- Lieberman, E., Posner, D., & Tsai, L. (2014). Does Information Lead to More Active Citizenship? Evidence from an Education Intervention in Rural Kenya. *World Development*, 60, 69-83.
- Pal, I. & Shaw, R. (2018). Disaster Risk Governance in India and Cross Cutting Issues. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/978-981-10-3310-0>
- Sandoval, V., & Voss, M. (2016). Disaster Governance and Vulnerability: The Case of Chile. *Politics and Governance*, 4(4), 107-116.
- Speer, J. (2012). Participatory Governance Reform: a Good Strategy for Increasing Government Responsiveness and Improving Public Services?. *World Development*, 40(12), 2379-2398.
- Standard Examiner. (2016). Construction of Kumamoto Quake Victim Housing Begins. Retrieved from <http://www.standard.net/World/2016/05/17/Construction-of-Kumamoto-quake-victim-housing-begins>
- Tierney, K. (2012). Disaster Governance: Social, Political, And Economic Dimensions. *Annual Review of Environment and Resources*, 37, 341-363. Retrieved from <https://doi.org/10.1146/annurev-environ-020911-095618>
- The Mainichi. (2017). 60% of Areas Hit Hard by Kumamoto Quakes Cite Difficulty in Closing Temporary Housing. Retrieved from <https://mainichi.jp/english/articles/20170414/p2a/00m/0na/017000c>
- The United Nations Development Programme. (2013). Disaster Risk Governance Crises Prevention and Recovery. Retrieved from https://www.undp.org/content/dam/undp/library/crisis%20Prevention/disaster/Issue_brief_disaster_risk_reduction_governance_11012013.pdf

หน่วยงานผู้แต่ง: สำนักวิชานวัตกรรมลังค์คอม มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Affiliation: School of Social Innovation, Mae Fah Luang University

Corresponding email: wanwalee@mfu.ac.th.

Received: 2021/06/13

Revised: 2021/12/07

Accepted: 2021/12/10

สภาวะการทำงานกับความต้องการพัฒนาตนของ ล่ามภาษาญี่ปุ่นในบริษัทญี่ปุ่น เขตบินคอมอุตสาหกรรม ภาคเหนือ จังหวัดลำพูน¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้วัดถูกประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาตนของเพื่อประสิทธิภาพการทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่น ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่และปัญหาที่พบในการทำงาน โดยใช้ระเบียบวิวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างล่ามภาษาญี่ปุ่น 10 ราย ที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น เขตบินคอมอุตสาหกรรม ภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าล่ามภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีบทบาทหน้าที่หลากหลายและประสบปัญหา การล่ามและการแปลที่เกิดจากข้อจำกัดด้านความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เฉพาะทางในเรื่องที่ตนเองยังไม่มีความรู้เพียงพอ ทำให้เกิดความสับสนและไม่สามารถแสดงบทบาทหน้าที่ล่ามสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสัมพันธ์ กับความต้องการพัฒนาประสิทธิภาพด้านล่ามและการแปล ไปพร้อมๆ กับการเพิ่มพูนความรู้เฉพาะทางที่เกี่ยวข้อง กับการทำงาน และภาษาที่สามที่นักเรียนจากภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน ที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมการทำงานระหว่างชาวยาไทยและชาวญี่ปุ่นเป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจในแนวคิดเรื่อง “ไฮเร็นโซ” (รายงาน - ติดต่อ - บริการ) และแนวคิดเรื่อง “ซังเก็น” (พื้นที่จริง - ของจริง - ปฏิบัติจริง)

คำ

สำคัญ

ความต้องการพัฒนาตนของ ล่ามภาษาญี่ปุ่น บริษัทญี่ปุ่น นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “ความต้องการพัฒนาตนของเพื่อประสิทธิภาพการทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่นในบริษัทญี่ปุ่น เขตบินคอมอุตสาหกรรม ภาคเหนือ จังหวัดลำพูน” ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยพายัพ

Operating Conditions with Self-Development Needs of Japanese Interpreter in Japanese companies, Northern Region Industrial Estate, Lamphun Province²

Abstract

This research purposes to study on self-development needs for effectiveness of Japanese Interpreters related to the relation of duty roles and problems found at work. The research uses a qualitative research methodology, and the data were collected by in-depth interview. The sample was 10 of Japanese language interpreters working with Japanese companies in Northern Region Industrial Estate, Lamphun Province. The result reveals that Japanese language interpreters who are Thai have more diverse roles and encounter some problems in interpretation and translation especially technical terms and vocabulary on which they lack knowledge. This causes confusion and ineffective performance. This is related to the self-development needs for efficiency in interpretation, translation. Along with to gain more specialized technical term regarding their work and the third language besides English language. The difference between Thai and Japanese work culture is one important thing to be profoundly understood especially the concept of “Ho-ren-zo” (Report-Contact-Consult) and the concept of “Sangen” (the real site-the real thing-the real practice).

Key words

self-development needs, Japanese language interpreter, Japanese companies, northern region industrial estate

² This paper is part of the research project “Self-Development Needs for Work Effectiveness of Japanese Language Interpreter in Japanese companies, Northern Region Industrial Estate, Lamphun Province” granted by Payap University.

1. บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยการลงทุนจากต่างชาติ จากสถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ปี 2560 ที่สำรวจโดยสำนักคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนประจำประเทศไทยพบว่า ประเทศไทยมีปั้นแม่ริมามเงินลงทุนสูงที่สุดของเงินลงทุนที่มาจากต่างชาติทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 47 โดยเข้ามา มีบทบาทต่อประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจการค้า การลงทุนในด้านอุตสาหกรรมการผลิต ซึ่งจำเป็นต้อง เตรียมความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ต่อการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมโดยเฉพาะพนักงานที่ทำงานที่เป็นล่ามให้แก่บริษัทข้ามชาติที่เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมต่อระบบการผลิตและการจัดการ ในทุกระดับของบริษัทให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากความเจริญทางวิทยาการ และความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้บริษัทจำเป็น ต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและระบบการบริหาร จัดการให้เหมาะสม ตลอดจนเทคนิคในการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จากการสำรวจความต้องการจ้างงานของผู้ที่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยพบว่าความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ควรจะต้องมีความสามารถทำงานในด้านการตลาดและฝ่ายบุคคล เป็นต้น ส่งผลให้บทบาทหน้าที่ของล่ามมีความหลากหลาย (ศิริวรรณและทัคนีย์, 2558) ถึงแม้ว่าล่ามจะมีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานนั้นๆ มาเป็นเวลานานหรือมีกระบวนการคัดเลือกมาเป็นอย่างดี ก็มีได้หมายความล่ามจะสามารถปฏิบัติงานใหม่ที่ได้รับมอบหมายได้ในทันที จำเป็นต้องมีกระบวนการเรียนรู้หรือแนะนำเบื้องต้นแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วย เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหางาน และสร้างทัศนคติที่ดีกับงานใหม่ที่ได้รับมอบหมาย

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยพายัพมีหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นที่มีการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาญี่ปุ่นสำหรับการสื่อสารทางธุรกิจ โดยมีเนื้อหาวิชาที่เน้นหลักทฤษฎี

การล่ามโดยใช้คำพื้นที่เฉพาะทางธุรกิจ เสริมทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นสื่อสารทางธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพในการทำงานกับองค์กรต่างๆ ดังนั้นเพื่อการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ จึงต้องมีการสำรวจความต้องการของสถานประกอบหรือบริษัทญี่ปุ่นในเขตพื้นที่ภาคเหนือ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

จากข้อมูลทำเนียบผู้ประกอบอุตสาหกรรมของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ พบว่ามีจำนวนบริษัทที่เปิดดำเนินการทั้งหมด จำนวน 67 บริษัท จากจำนวนบริษัทที่เปิดดำเนินการในปัจจุบัน มีบริษัทที่มีนักลงทุนสัญชาติญี่ปุ่นร่วมทุน จำนวน 35 บริษัท กล่าวได้ว่าบริษัทญี่ปุ่นมีจำนวนมากเกินครึ่งหนึ่งของบริษัทที่เปิดดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ทำให้มีความต้องการจ้างงานล่ามภาษาญี่ปุ่นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันบริษัทญี่ปุ่นในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือกำลังประสบกับปัญหาการลาออกจากงานของล่ามภาษาญี่ปุ่นภายหลังจากเริ่มงานได้ไม่นานอย่างต่อเนื่องที่มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ซึ่งหากตัดประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ออกไปแล้ว จะเห็นว่ามีปัจจัยที่น่าสนใจคือ ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ไม่มีการสอนงานเมื่อได้รับมอบหมายหน้าที่งานใหม่ ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่องาน ปัจจัยด้านองค์กร คือการมอบหมายไม่ชัดเจน และการขาดระบบในการเรียนรู้งานภายในองค์กร (พัชยา, 2560) ซึ่งอาจเกิดจากระบบการบริหารจัดการของบริษัทที่มีโครงสร้างของกรรมการบริหารโดยคนญี่ปุ่นและคนไทยที่ดำเนินงานภายใต้แผนงานและนโยบายจากบริษัทแม่ เป็นหลักและอาจมีการปรับเปลี่ยนแผนงานหรือนโยบายบางส่วนให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย นอกจากนี้ บริษัทญี่ปุ่นในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ มีการเจริญเติบโตแบบก้าวกระโดด อาจทำให้มีนโยบายการพัฒนาบุคลากรในบางตำแหน่งไม่ชัดเจน จึงเป็นประเด็นหนึ่งที่ควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ

ระบบการพัฒนาบุคลากรในตำแหน่งล่ามภาษาญี่ปุ่นในบริษัทญี่ปุ่นได้ขัดเจนขึ้น

ในการพัฒนาบุคลากรในแต่ละตำแหน่งงานให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ต้องมีการกำหนดเป้าหมายและนโยบายให้ชัดเจน ด้านเนื้อหาและวิธีการพัฒนาบุคลากรต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เข้ารับการพัฒนาที่แท้จริง จึงจะก่อให้เกิดทักษะความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของบริษัท อีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อประสิทธิภาพการทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่น ในบริษัทญี่ปุ่น เขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน และการพัฒนาบุคลากรในตำแหน่งล่ามให้ได้รับการเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงานของล่ามให้มีประสิทธิภาพต่อเนื่อง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อประสิทธิภาพการทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่นในบริษัทญี่ปุ่น เขตนิคมอุตสาหกรรม

2.2 เพื่อเสนอแนะแนวทางต่อหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนาหัวข้อการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาญี่ปุ่นสำหรับการสื่อสารทางธุรกิจ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 บทบาทหน้าที่การทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่นในบริษัทญี่ปุ่น

การศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของล่ามภาษาญี่ปุ่น เป็นข้อมูลสำคัญที่ทำให้เห็นถึงขอบเขตหน้าที่ของล่ามภาษาญี่ปุ่นในบริษัทญี่ปุ่นในปัจจุบัน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงานที่ส่งผล

ให้ล่ามต้องการพัฒนาตนเองเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น โดยงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของล่ามภาษาญี่ปุ่นในบริษัทญี่ปุ่นได้แก่ Torikai (2007), Kannarat (2017), รัชนี (2561)

Torikai (鳥飼、2007) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการล่ามและการแปลที่ดี พบว่า ล่ามคือตัวกลางในการสื่อสารที่ทำหน้าที่เปรียบเสมือนตัวรอง ที่ทำหน้าที่แปลเนื้อหาแบบตรงไปตรงมา ไม่ตัดตอน หรือเพิ่มเติมข้อความและความคิดเห็นของตนเองในเนื้อความที่สื่อสารออกไป ทั้งนี้ มีสถานะไriseตัวตน นอกจากนี้จากความแตกต่างของโครงสร้างภาษาและวัฒนธรรม ในบางกรณีล่ามควรแปลแบบขัดเกลา จับใจความสำคัญโดยควรใช้ทักษะในการสรุปความและกลั่นกรองเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญและสาระประโยชน์ก่อนที่จะแปลข้อความและสื่อสารออกไป

Kannarat (2017) ได้ทำการสัมภาษณ์ล่ามที่ทำงานประจำในบริษัทญี่ปุ่น ถึงบทบาทหน้าที่ของล่าม ธุรกิจภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น พบร่วมกันที่เป็นพนักงานประจำไม่ได้มีหน้าที่ในการล่ามและการแปลเท่านั้น แต่ต้องทำหน้าที่ประสานงาน เลขาและทำงานของแผนกอื่นตามที่ได้ร้องขอ ทั้งนี้ผู้ใช้ล่ามยังมีความคาดหวังว่า ล่ามจะต้องมีความรู้ด้านอื่นๆ มีความเข้าใจและสามารถปรับตัวในการทำงานภายใต้วัฒนธรรมที่แตกต่างได้

รัชนี (2561) ได้เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและสัมภาษณ์ล่ามภาษาญี่ปุ่น จำนวน 90 คน พบร่วมบทบาทหน้าที่ล่ามภาษาญี่ปุ่นมีความหลากหลาย ทั้งที่เกี่ยวกับกับงานแปลและไม่เกี่ยวข้องกับงานแปล นอกจากนี้ยังพบประเด็นความแตกต่างของวัฒนธรรมการทำงานในแนวคิดเรื่อง “โซเร็นโซ” (รายงาน-ติดต่อ-ปรึกษา) ในเรื่อง “การตรงต่อเวลา” “วิธีการปฏิบัติงาน” “การว่ากันล่าวัดกเดือนต่อหน้าพนักงานคนอื่นๆ” และ “ความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบในการทำงาน” ทั้งนี้ จากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าล่ามต้องต้องมีการปรับตัวในการทำงานเพื่อให้สอดคล้องวัฒนธรรมองค์กรญี่ปุ่น

3.2 วัฒนธรรมองค์กรและความต้องการใช้ภาษา

ญี่ปุ่นทางธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย

การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร และความต้องการใช้ภาษาญี่ปุ่นทางธุรกิจในบริษัทญี่ปุ่น สามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาความรู้ความสามารถของล่ามภาษาญี่ปุ่นที่สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรได้อย่างเหมาะสม โดยงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรและความต้องการใช้ภาษาญี่ปุ่นของล่ามภาษาญี่ปุ่นในบริษัทญี่ปุ่นได้แก่ Isa (2007), Horii (2012) , Ashihara (2018)

Isa (伊佐、2007) ที่ศึกษาถึงความสามารถของล่ามภาษาที่เป็นที่ต้องการ 4 ด้าน ได้แก่ความรู้ด้านภาษา ความเข้าใจสภาพแวดล้อม ความรู้ด้านวัฒนธรรมและภาษาภายนอก ตามลำดับ นอกจากนี้ล่ามภาษาควรจะมีบทบาทหน้าที่ในฐานะคนกลางไกด์เกลี่ยในการสื่อสารโดยที่ล่ามจะต้องแปลสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย จะต้องไม่ละเว้นหรือเพิ่มเติมข้อความใดๆ ที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด เนื่องจากการสื่อสารที่มีความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมของทั้งสองฝ่าย

Horii (堀井、2012) ที่ศึกษาถึงปัญหาในการสื่อสารของล่ามภาษาญี่ปุ่นชาวจีนในบริษัทญี่ปุ่น เขตกรุงเทพมหานคร พบร่วมกับล่ามภาษาญี่ปุ่นชาวจีนควรปรับเปลี่ยนในการสนทนาระบบที่ก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่างคนญี่ปุ่นและเจ้าหน้าที่คุณไทยให้นุ่มนวลมากขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า สำหรับบุคลากรชาวต่างชาติที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น และมีหน้าที่ที่ต้องใช้ทักษะการทำงานขั้นสูง ใน การสื่อสารทางธุรกิจที่อยู่ท่ามกลางความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้ดำเนินเป็นไปด้วยความราบรื่นนั้น จำเป็นที่ต้องมีทักษะการไกด์เกลี่ยและความรู้ ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี

Ashihara และคณะ (葦原他、2018) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการทักษะขั้นสูงในการทำงานของบุคลากรชาวต่างชาติในบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย พบร่วมกับศึกษาแลกเปลี่ยนชาวต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ประเทศไทย แหล่งสำเร็จศึกษาด้วยการทำงาน

ในบริษัทญี่ปุ่นในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ประสานงานต่างประเทศ ล่ามและนักแปล ส่วนด้านความต้องการของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยที่มีต่อบุคลากรชาวไทย คือออกหนีจากความสามารถด้านภาษา ต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา การตรวจสอบข้อมูล การเลือกวิธีการติดต่อที่เหมาะสม การไกด์เกลี่ยข้อพิพาทในฐานะตัวกลาง และการติดต่อสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นว่าบทบาทหน้าที่ของล่ามมีความหลากหลาย และผู้ใช้ล่ามมีความคาดหวังในเรื่องการสื่อสารที่ล่ามต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทำให้ล่ามเกิดความสับสนจนไม่สามารถแสดงบทบาทได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ล่ามมีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการล่าม-แปลโดยการเพิ่มพูนความรู้ด้านคำศัพท์เฉพาะทางในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงาน รวมไปถึงทำความเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม

4. วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากข้อค่าถามแบบกึ่งโครงสร้างที่ได้รับการรับรองยกเว้นการพิจารณาจริยธรรมโครงสร้างวิจัยหมายเลข COE No. 63/034 กับกลุ่มเป้าหมาย คือล่ามภาษาญี่ปุ่น จำนวน 10 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Conveniences Sampling Section) มีขั้นตอนดังนี้ คือผู้วิจัยทำการติดต่อเพื่อรับรวมรายชื่อล่ามภาษาญี่ปุ่นในบริษัทญี่ปุ่นที่มีการจ้างงานล่ามภาษาญี่ปุ่นแบบจ้างประจำ และปิดดำเนินการในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน จagnนญี่ปุ่น ทำการติดต่อผ่านทางโทรศัพท์เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ มีล่ามภาษาญี่ปุ่นที่ให้ความร่วมมือและอนุญาตให้ทำการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน ดำเนินการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลในเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม 2564 โดยมีข้อมูลส่วนตัวด้านเพศ อายุ อาชญากรรม การทำงาน แผนกที่สังกัด และประเภทธุรกิจ ตามที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลด้านเพศ อายุ อายุการทำงาน ระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น แผนกที่สังกัด และประเภทธุรกิจ

รหัสผู้ให้ข้อมูล	เพศ	อายุ(ปี)	อายุการทำงาน(ปี)	ระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่น	แผนกที่สังกัด	ประเภทธุรกิจ
JP 1	หญิง	24	3	N3	Administration	อิเล็กทรอนิกส์
JP 2	หญิง	39	9	N2	Human Resource	yanyntr
JP 3	หญิง	27	4	N2	Human Resource	yanyntr
JP 4	หญิง	35	10	N2	Production Department	yanyntr
JP 5	หญิง	36	12	N2	General Affair	นำเข้า-ส่งออก
JP 6	หญิง	35	6	N2	QA & Production	yanyntr
JP 7	หญิง	32	5	N2	Engineering	yanyntr
JP 8	หญิง	24	3	N3	Production Department	yanyntr
JP 9	หญิง	42	20	N1	Operation Planning	อิเล็กทรอนิกส์
JP 10	หญิง	36	9	N2	Production Department	yanyntr

ทั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์กับโครงสร้างที่มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยแนวคำถามสัมภาษณ์ของกลุ่มล่ามภาษาญี่ปุ่น ครอบคลุมถึงประเด็นด้านลักษณะงาน ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงานโดยเน้นให้เห็นถึงความต้องการพัฒนาตนเองในด้านเทคนิค การทำงาน การศึกษาต่อ ด้านการฝึกอบรม/สัมมนา เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เป็นต้น

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดกลุ่มข้อมูล (Categories) ทำการเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน เพื่อหาข้อสรุป (Proposition) ทั้งในภาพรวม และส่วนย่อยของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น โดยสรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียงตามวัตถุ

ประสงค์การวิจัย

5. ผลการวิจัย

5.1 บทบาทหน้าที่การทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่น ล่ามเมืองบทบาทหน้าที่และลักษณะงานที่หลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปบทบาทหน้าที่ของล่ามได้เป็น 3 บทบาทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ (1) บทบาทล่ามประจำแผนกและล่ามสนับสนุน (2) บทบาทพนักงานประจำแผนก และ (3) บทบาทผู้ช่วยพนักงานชาวญี่ปุ่น จากบทสัมภาษณ์ดังนี้

(JP3) “คือปกติ นอกเหนือจากการพากเปลอะไร แบบนี้ ก็จะมีล่ามประชุม... อย่างถาวรไหน ล่ามแผนกไหนไม่มีมา บางทีก็ต้องจิ่งไปแปลแทน คนญี่ปุ่นก็จะพูดว่า

เป็นแอดมิน ต้องแปลได้ทุกอย่างนะ ต้องค่อยซับพอร์ต แผนกอื่นตลอดถ้าล่ามไม่พอ เอ็นจิเนียร์ล่ามไม่พอ ก็ต้องไปล่ามแทน”

(JP10) “ล่ามที่ประชุม ล่ามกลุ่มย่อย แล้วแต่เขาจะเรียก แปลเอกสารในแผนก ช่วงแรกก็รับผิดชอบแผนกเดียว พอตอนหลังมา ก็รับผิดชอบงานแผนกอื่นด้วย ก็เป็นแผนกที่ซัพพอร์ตฝ่ายผลิตนั้นแหลก ควบลงแผนกไปเลย”

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าบทบาทล่ามยังคงมีหน้าที่หลักรับผิดชอบบทบาทล่ามในแผนกที่ตนเองสังกัด ทั้งนี้หากมีล่ามในแผนกใดหยุดงาน หรือล่ามไม่เพียงพอ ก็จะรับมอบหมายให้ไปทำงานแทน ทั้งนี้ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานแผนกที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

นอกจากนี้ยังได้รับมอบหมายให้หน้าที่พนักงานประจำแผนก รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องภายในแผนกที่ตนเองสังกัด เช่น ธุรการทั่วไป ประสานงาน และเจ้าหน้าที่เอกสาร จากบทสัมภาษณ์ดังนี้

(JP2) “นอกเหนือจากเป็นล่าม แล้วก็จะมีดูเรื่องเอกสารราชการของคนญี่ปุ่น เช่น เรื่องเกี่ยวกับวิชาพลาสปอร์ต ในอนุญาตทำงาน แล้วก็ติดต่อห่วงว่างานที่เกี่ยวข้อง ติดต่อพวกรที่พัก อะไรมันนี้ครับ พวคตม. จัดทำงาน โรงเรม โรงพยาบาล สถานีตำรวจนครนี้ เป็นอย่างเช่นเกิดอุบัติเหตุรถชน หรือไรแบบนี้ครับ ต้องไปโรงพัก ก็ต้องไปเบลครับ”

(JP6) “ก็เป็นล่ามที่ประชุม พื้นที่หน้างาน แปลเอกสารของแต่ละแผนก และก็เป็น Sale support ด้วยออกใบเสนอราคา ใบสั่งซื้อ Invoice อะไรมันนี้... แต่ไม่ใช่เซลขายดันนะ อยู่ Support ในอฟฟิศ เจ้านายก็จะคอยไปหาลูกค้า แล้วเราเป็นคนที่ไปขอใบเสนอราคาจาก Supplier เพื่อเสนอลูกค้า”

ทั้งนี้นอกเหนือจากการล่าม และเจ้าหน้าที่เอกสารในแผนกที่ตนเองสังกัดแล้ว ล่ามมักจะได้รับมอบหมายให้คุ้มครองญี่ปุ่นที่อยู่ประจำ และชาวญี่ปุ่นที่มาทำงานในพื้นที่ชั่วคราวและแบบอยู่ประจำ จากบทสัมภาษณ์ดังนี้

(JP7) “หลักๆ ล่ามที่ประชุม ล่ามพื้นที่ปฏิบัติงาน บางครั้งก็ติดต่อประสานงาน เช่น เจ้านายญี่ปุ่นขอให้ช่วยติดต่อคนนั้นคนนี้ ... ดูแลไปถึงเรื่องชุดทำงาน หมวดรองเท้า ตู้ล็อกเกอร์ การเป็นอยู่ของเข้าในบริษัท”

(JP10) “ล่ามที่ประชุม ล่ามกลุ่มย่อย แล้วแต่เขาจะเรียก แปลเอกสารในแผนก...ถ้ามีคนญี่ปุ่นมาทำงานระยะสั้น ก็ต้องค่อยช่วยเหลือทุกอย่าง ตั้งแต่เขามาจนเขากลับ”

จากตัวอย่างข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่าล่ามส่วนใหญ่ยังคงมีหน้าที่หลักคือการล่ามและการแปล นอกจากนี้ยังได้รับมอบหมายให้หน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องภายในแผนกที่ตนเองสังกัดเพิ่มมากขึ้น ทำให้ล่ามภาษาญี่ปุ่นได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นลดลง ซึ่งนำไปสู่ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่นในประเด็นความสามารถด้านการล่ามและการแปลที่เกิดจากข้อจำกัดด้านความรู้คำพ์เฉพาะทาง และความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

5.2 ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่น

จากข้อคําถามปลายเปิดที่ถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่น พบปัญหาหลากหลาย ซึ่งสามารถแยกเป็นหัวข้อใหญ่ๆ ได้สองหัวข้อได้แก่ ปัญหาการล่ามและการแปล เช่น ปัญหาด้านความเครียดและความกดดันในการทำงาน ความกังวลเรื่องการแปลไม่ได้ แปลผิด ไม่เข้าใจหรือไม่รู้คำพ์เฉพาะทางทั้งในเนื้อหาที่ตนเองรับผิดชอบ หรือการไปทำงานแทนล่ามคนอื่นในแผนกอื่น การได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงานลดลงและการทำงานแข่ง

กับเวลา และด้านปัญหาในการทำงานที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งล่ามได้อธิบายถึงสภาพปัญหาดังกล่าวในหลายประเด็นด้วยกัน เมื่อพิจารณาถึงประเด็นปัญหาที่หลากหลายแล้ว สามารถสรุปได้เป็น 2 แนวคิดใหญ่ๆ ซึ่งประเด็นปัญหาในแนวคิดที่พูดมากที่สุดได้แก่ (1) แนวคิดเรื่อง “ไฮเรนโซ” คือกระบวนการทำงาน

ที่ยึดหลักการรายงาน ติดต่อและปรึกษาระหว่างการทำงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น และ (2) แนวคิดเรื่อง “ซังเก็น” คือกระบวนการทำงานที่เน้นการลงมือทำจริงกับของจริงในพื้นที่ปฏิบัติงานจริง เพื่อให้สามารถมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุก ตามที่แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่น

รหัสผู้ให้ ข้อมูล	อายุการ ทำงาน(ปี)	ระดับ ความสามารถ ภาษาญี่ปุ่น	ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงาน			
			ปัญหาการล่ามและการแปล		ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม	
			เทคนิคการ ล่าม	คำศัพท์ เฉพาะทาง	(HO-REN-SO) (報・連・相)	(SANGEN) (三現)
JP 1	3	N3				✓
JP 2	9	N2		✓	✓	
JP 3	4	N2	✓	✓	✓	
JP 4	10	N2		✓	✓	
JP 5	12	N2		✓		✓
JP 6	6	N2	✓	✓		✓
JP 7	5	N2	✓		✓	
JP 8	3	N3	✓	✓	✓	
JP 9	20	N1			✓	
JP 10	9	N2		✓		✓

จากตัวอย่างข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่าล่ามจำนวน 5 คน จาก 10 คน มีความกังวลและความเครียดที่เกิดจากข้อจำกัดด้านความสามารถในการล่ามและการแปล ทั้งในงานที่ทำอยู่ประจำและงานในแผนกอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งล่ามทั้ง 5 คน มีอายุการทำงานในตำแหน่งล่าม 3 ถึง 6 ปี จะเห็นได้ว่าในประเด็นปัญหาการล่ามและการแปล มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งล่าม จากบทสัมภาษณ์ดังนี้

(JP3) “ปัญหาคือเราจะคิดมาก รู้สึกกดดัน แล้วก็เครียด เราเป็นตัวกลางเวลาเราแปลภาษาญี่ปุ่น กับภาษาไทยออกไปแล้วมันถูกต้องมากแค่ไหน หรือว่า เราแบบสื่อสารได้มากแค่ไหน ตีเคทีหนอนะไรแบบนี้... แล้วก็ขอบเก็บไปคิดว่าแบบ ถ้าเกิดงานมันไม่เข้าใจ หรือมีอะไรผิดพลาดมา เราจะเหนื่อยกับโภชตัวเอง ตลอดเวลาแบบ อี้ เรากลับผิดเปล่า? ก็เหมือนเรากดดันตัวเอง”

(JP6) “แรก ๆ ก็จะมีปัญหาในการเรียบเรียง ประโยชน์ของน้ำ ไม่รู้ว่าจะเรียบเรียงยังไง และก็การสรุป ความสำคัญ เพื่อจะได้แปลได้ตรงความหมายที่สุด ตอนนี้ก็ยังมีปัญหาอยู่”

ทั้งนี้มีล่ามนจำนวน 7 คนจาก 10 คน ประสบปัญหา การขาดความรู้ด้านคำศัพท์เฉพาะทาง เช่น การบัญชี เทคนิคการผลิต และการบริหารจัดการเชิงลึก เป็นต้น เมื่อได้รับมอบหมายให้ล่ามนในเรื่องที่ตนเองมีความรู้นั้น เรื่องนั้นๆ ไม่เพียงพอ จากบทสัมภาษณ์ดังนี้

(JP8) “เพิ่งทำมาบ้างไม่นาน เป็นคำศัพท์ที่ไม่เคยเจอ ไม่รู้คำศัพท์เฉพาะเลย เรียบเรียงประโยชน์ไม่ได้เลย แปลแทบทไม่ได้เลย ยังเป็นการประชุมใหญ่ๆ นิ แปลไม่ถูก ตอบไม่ได้เลย ต้องเรียกพี่ล่ามมาช่วย”

(JP4) “รู้สึกว่าความรู้ในงานแผนกอื่นยังไม่ความรู้ไม่พอที่จะแปลได้ เวลาเข้าเรียกไปล่ามนในแผนกอื่น ยังแปลไม่ค่อยได้เลย”

(JP5) “ตอนนี้ที่มีปัญหา และคิดว่าหากที่สุดก็คือ แปลการประชุมเกี่ยวกับบัญชี หลังประชุมเสร็จก็ ถูกต่อว่า ว่าแปลผิด แปลไม่ถูกประมาณนี้ ตั้งแต่ทำงานเป็นล่ามนมาเคยถูกต่อว่าใหญ่ ๆ เลยนะ 2 ครั้งแล้วมันทำให้เราเสียเวลา พูดความมั่นใจไปเลย ทำให้คิดว่าตัวเองเป็นล่ามนที่ไม่ดี”

นอกจากนี้ ด้านปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยและชาวญี่ปุ่น พบว่า ล่ามนจำนวน 6 คนจาก 10 คน ประสบปัญหาการทำงานในประเด็นแนวคิดเรื่อง “โไฮเร็นโซ” กล่าวคือล่ามนภาษาญี่ปุ่นประสบปัญหาในการทำงานที่เกิดจากความแตกต่างของวัฒนธรรมของชาวไทยและชาวญี่ปุ่น ในประเด็นการสื่อสาร ซึ่งพนักงานหรือหัวหน้างานชาวญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการรายงานความก้าวหน้า

ของงานอย่างสม่ำเสมอ เมื่อหัวหน้าชาวญี่ปุ่นสอบถามถึงความคืบหน้าในช่วงแผนการทำงาน พนักงานชาวไทยมักจะรายงานผลไม่ได้ หรืออธิบายไม่ตรงประเด็น จากบทสัมภาษณ์ดังนี้

(JP2) “ประมาณว่า เวลาเราถามกลับว่าเราเข้าใจแบบนี้นั่น ถูกต้องหรือเปล่า เขาจะตอบว่าไม่ใช่แบบนั้น ๆ และก็จะพูดเยอะไปอีก คือ เขายังไม่รู้ว่าตัวเองต้องการจะพูดอะไร เราเกี่ยวพยายามจะสรุปความให้แล้วแต่ก็ยังไม่ช่วยเรา เพราะคนญี่ปุ่นชอบฟังคำตอบอยู่ และก็คิดว่าทำไม่ล้ำไม่เบลล์ก็ที”

(JP3) “บางที่ คนญี่ปุ่นเข้ามาคำนวณ แต่เขายังไม่รู้ว่าจะตอบยังไง ก็แค่ไปอีก เรา ก็ไม่เข้าใจว่าเขามาไม่เข้าใจ หรือไม่จริง หรือประมวลคำพูดไม่ได้ ก็พูดเยอะๆ ไป เราจะต้องมีสติ แล้วค่อยตีตั้งเขากลับมากว่า ออกลับมาตอบประเด็นคำถามตระกิ้งก่อนให้จบก่อนนะครับ”

(JP4) “อันนี้คือเจอบ่อย ประมาณว่า คนรายงานไม่รู้ว่าจะรายงานอะไร สือไม่ตรง ทำให้ล่ามนต้องทำงานหนัก ต้องถามย้อนๆ ไปก่อนนะว่า พื้ต้องการจะพูดแบบนี้ใช่ไหมครับ แบบนี้ ๆ ใช่ไหมครับ พี่เข้าถึงจะเก็ต”

นอกจากนี้ในการประชุมเพื่อรายงานผลการทำงานพนักงานชาวไทยมักจะใช้เวลาในการอธิบายนาน และไม่ตรงประเด็น ทำให้การประชุมใช้เวลานานและหาข้อสรุปไม่ได้ กล่าวได้ว่าพนักงานชาวไทยไม่ให้ความสำคัญ ขาดประสิทธิภาพในการรายงานผลและการติดต่อปรึกษาระหว่างการทำงาน จากบทสัมภาษณ์ดังนี้

(JP8) “รบกวนกลับมาเรื่องนี้ก่อนนะครับ รบกวนตอบคำถามข้อนี้ก่อนนะครับ จะต้องค่อยตีตั้งประเด็นกลับมาตลอดการประชุม ล่ามนจะต้องไม่ตามน้ำ เรายังคง ว่าการประชุมจะต้องได้ข้อสรุป ฉะนั้นเราเป็นล่ามนนี่ที่ทำให้การประชุมจบและได้ข้อสรุป”

ทั้งนี้ในประเด็นแนวคิดเรื่อง “ซังเกิน” พบว่ามีล่ามจำนวน 4 คนจาก 10 คน ให้ความคิดตรงกันว่าหัวหน้างานชาวญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการลงมือทำจริงกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด ซึ่งชาไวยะระดับหัวหน้างานเมื่อได้รับมอบหมายจากหัวหน้าชาวญี่ปุ่นมาแล้ว จะส่งงานให้ลูกน้องได้บังคับบัญชาทำอีกทอดหนึ่ง โดยที่ตนเองไม่ได้ลงมือทำจริงและรอการรายงานผลจากผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อเสร็จงาน ในกรณีที่หัวหน้าชาวญี่ปุ่นสอบถามเชิงลึก หัวหน้างานชาวไทยจะไม่สามารถรายงานผลได้อย่างละเอียด ส่งผลให้การทำงานล่าช้าและไม่สำเร็จตามแผน กล่าวได้ว่า หัวหน้างานชาวไวยะระดับหัวหน้าชาวไวยะระดับหัวหน้าชาวญี่ปุ่นที่ได้รับมอบหมายอย่างจริงจัง จากบทสัมภาษณ์ดังนี้

(JP1) “มีค่าๆ ประมาณว่าเจ้านายคนญี่ปุ่นมอบหมายให้เช็ค หรือแก้ปัญหาอะไรสักอย่าง ให้กับหัวหน้าไลน์ คนนึง แกรับคำสั่งมา แล้วแกจะชอบไปสั่งพี่เลี้ยงคุณนี้ ทำต่ออีกที พอกคนญี่ปุ่นมาถามว่างานถึงไหนแล้ว แกจะบอกสั่งให้พี่เลี้ยงทำแล้ว ๆ ... pragkwawat hong ... มาคนญี่ปุ่นรู้แนวทาง ไม่ไปถกพี่หัวหน้าไลน์คนไทยแล้วนะครับ ใบถามพี่เลี้ยงคุณนั้นเองเลย เพราะคนลงมือทำ น่าจะตอบคำถามได้มากกว่า”

(JP5) “เหมือนกับว่า คนญี่ปุ่นขอให้ไปเชคเรื่องนี้หน่อย หัวหน้าเขาจะสั่งให้ลูกน้องทำอีกที พอกลั้จาระงาน ก็จะเข้าไปถก ไปเชคว่าผลเป็นยังไง ๆ แล้วมาเขียนรายงาน พอกไปรายงานคนญี่ปุ่นจริง เข้าตามคำถามลึก ๆ ก็จะตอบไม่ได้ แล้วลองทำแบบๆ นี้บางใหม่ ได้ทดลองซ้ำใหม่ ก็ตอบไม่ได้อีก เพราะไม่ได้ทำจริงไว รอแต่ผลอย่างเดียว คือรับงานมา สั่งลูกน้องทำอย่างเดียว ไม่ลงไปลุยก็ทำเอง”

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงานของล่ามมากที่สุด

คือ ข้อจำกัดในเรื่องคำศัพท์เฉพาะทาง ความสามารถด้านการล่าม/แปล ประเด็นแนวคิดเรื่อง “โยเร็นโซ” และประเด็นแนวคิด “ซังเกิน” ตามลำดับ ซึ่งซึ่งให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของล่ามภาษาญี่ปุ่นในขณะที่กำลังทำหน้าที่ล่ามสื่อสาร ในขณะเดียวกันล่ามต้องทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างคนไทยและคนญี่ปุ่นที่มีแนวคิดและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน

5.3 ความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่น

จากข้อคุณภาพเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน พบว่าล่ามต้องการพัฒนาทักษะการทำงาน โดยเรียนรู้เพิ่มเติมในด้านเทคนิค การล่ามและการแปล หลักการบริหารจัดการ การบัญชี เทคนิคคลอด เอนจิเนียริ่ง ดีไซน์ โปรดักชั่น ระบบควบคุมสินค้าคงคลัง มาสเตอร์แพลนning -osang harim traray และมารยาทและธรรมเนียมปฏิบัติในการทำงานร่วมกับคนญี่ปุ่นที่ถูกต้อง รวมไปถึงภาษาที่สาม จากบทสัมภาษณ์ดังนี้

(JP5) “ตอนนี้ที่มีปัญหา และคิดว่ายากที่สุดก็คือ แปลการประชุมเกี่ยวกับบัญชี หลังประชุมเสร็จก็ถูกต่อว่า ว่าแปลผิด แปลไม่ถูก ประมาณนี้ อยากเรียนเรื่องบัญชี หลักก็หลักการบริหารขั้นต้นถึงขั้นกลางนั่น แค่นี้พอหละ... หลักภาษาอื่น พากเจน เกาะหลี ถ้าพูดภาษาญี่ปุ่น ก็ภาษาฝรั่งเศส”

(JP6) “คิดว่าอยากรู้เรียนเฉพาะทาง พากเทคนิคคลอด ดีไซน์ เอนจิเนียริ่ง หรือไม่ก็พากบัญชี เราชื่องานพกนี้บอย ๆ ถ้าได้เรียนเพิ่มเติมก็จะน่าจะดีนั้น ... ฝึกจับใจความฝึกจับประเด็นก่อนแล้วค่อยแปล มั่นควรต้องเรียนก่อน ฝึกก่อนตามหลักก่อน คอร์สแบบนี้อย่างให้มีในประเทศไทยมาก คอร์สเป็นแสนก็จะเรียน”

(JP9) “ตอนนี้มีขอไป มี 2 คอร์สค่ะ ไปเรียนเกี่ยวกับระบบ Inventory กับ Master Planning แล้วที่คิดจะเรียนอีกที่มีเรื่องกฎหมาย Import Export หละก็

logistic law in Thailand ...มีแผนจะเรียนอีกหลาย
คอร์สเลยค่ะ ปีนี้ตั้งเป้าเรียน 10 คอร์สค่ะ ส่วนใหญ่จะ
เกี่ยวกับพักระบบ Inventory กับ Master Planning
นี้แหละค่ะ”

(JP5) “อย่างเรียนเรื่องหลักการบริหาร ไม่ถึงกับ
ขั้นสูงนะ แค่ระดับชั้นกลางก็พอ หลักภาษาอื่น ก็พาก
ภาษาจีน เกาหลี ถ้าพากภาษาญี่โรเปเลย ก็ภาษาฝรั่งเศส”

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้น จะเห็นว่าล่ามให้ความ
สำคัญกับการฝึกอบรมและเรียนรู้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ
งานในแผนกที่ตนเองสังกัดอยู่ รวมไปถึงความรู้ใหม่ๆ ที่
เกี่ยวข้องกับงานที่จะได้รับมอบหมายในอนาคต นอกจาก
นี้ยังมีความต้องการที่จะเรียนรู้ภาษาที่สามที่นอกเหนือ
จากภาษาอังกฤษอีกด้วย

ทั้งนี้จากการศึกษาที่กล่าวถึงปัญหาที่พบใน
การทำงานด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม ที่ล่าม
ต้องเป็นคนกลางในสื่อสารแนวคิดในการทำงานที่แตก
ต่างกันของหัวสองฝ่าย ทำให้ล่ามต้องการเรียนรู้เพื่อ^{เพื่อ}
ทำความเข้าใจถึงประเด็นแนวคิดในการทำงานของชาว
ญี่ปุ่น จากบทสัมภาษณ์ดังนี้

(JP2) “ เพราะว่าอย่างทำงานไปเข้าบีลิก้าฯ เข้าบี
ที่ 7 ที่8เนี่ย บางทีมันมีการผลัดเปลี่ยนผู้บริหาร...ก็บางที่
การทำงานที่เราเคยทำงานจากถึงปัจจุบันเนี่ย จากที่มัน
ราบรื่นมาเนี่ย บางครั้งก็มีความเมนท์หรือมีเคลมมาจาก
ผู้บริหารว่า เห้ย อันนี้ไม่ถูกนะ ถ้าเกิดว่าเทียบกับหน่วย
งานอื่นต่างประเทศ เขาทำอย่างนั้นอย่างนี้ คือแต่เรา
ไม่เคยไป ไม่เคยรับรู้ว่าเขาทำงานแบบไหน เราเกิดคิดว่า
ของเรารอโคแล้ว ”

(JP7) “ เป็นปัญหาที่เจอบ่อยๆ เลยก็ ปัญหาเรื่อง
การทำงานของคน ทั้งคนไทยและคนญี่ปุ่นเลย อันดับ
แรกเลย คือ เราจะต้องเข้าใจนิสัยของคนๆ นั้นที่เขายุค
กับเราด้วย คนไทยนั้นพูดเยอะมาก แต่จับประเด็นไม่ได้ ”

สักที่ ล่ามต้องซ่วยจับประเด็นตลอด อันนี้เป็นปัญหา
โลกแตกมาก ไปที่ไหนก็ต้องเจอ ”

(JP9) “ เราทำงานมานานก็เจอกันหลายๆ ประเภท
เนอะ ที่เจอก็คือ ในประชุมเวลาผู้บริหารคนญี่ปุ่นถาม
เขามีรู้ว่าจะตอบยังไง แต่เขาจะพูดเยอะ และทำหน้าตา
แบบมั่นใจ ทำหน้าตาэрุชิ่งคนญี่ปุ่นเขาไม่มีทางรู้หรอกว่า
คนนี้เข้าพูดอะไร เขายังคิดว่าฉันพูดไปตั้งเยอะ ถ้าเรอ
แปลไม่ได้ เธอมีปัญหานะ เพราะเรอแปลไม่ได้ ”

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้น จะเห็นว่าล่ามมีความ
ต้องการเรียนรู้ในความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงาน
ที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบันและแนวโน้มงานที่จะได้รับ
มอบหมายในอนาคต ในเรื่องของความรู้คำศัพท์เฉพาะ
ทาง และแนวคิด แนวปฏิบัติในการทำงานร่วมกับ
ชาวไทยและชาวญี่ปุ่น เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพ
การทำงานให้ดีมากยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางการแก้ไข^{แก้ไข}
ปัญหาและอุปสรรคที่พบอีกด้วย

6. สรุปผลและอภิปรายผล

6.1 บทบาทหน้าที่ของล่ามภาษาญี่ปุ่นชาวไทย

จากการศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ ปัญหาและ
อุปสรรคในการทำงาน รวมไปถึงการทำงานข้ามวัฒนธรรม
ของล่ามภาษาญี่ปุ่นที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่นเขตตินคุม
อุตสาหกรรมภาคเหนือในปัจจุบัน ซึ่งให้เห็นว่าล่ามภาษา
ญี่ปุ่นบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายค่อนข้างหลากหลาย
เช่น สามารถสรุปบทบาทที่หลากหลายได้เป็น 4
บทบาทใหญ่ๆ ดังนี้ (1) บทบาทล่ามประจำแผนกและ
ล่ามสนับสนุน ได้แก่ บทบาทล่ามที่ประจำ ล่ามพื้นที่
ปฏิบัติงาน ผู้แปลเอกสาร และทำงานแทนล่ามในแผนก
อื่นๆ ภายใต้บริษัท กรณีที่ล่ามไม่เพียงพอ หยุดงานงาน
(2) บทบาทพนักงานประจำแผนก ได้แก่ หน้าที่ตาม
ลักษณะงานของแผนก และเจ้าหน้าที่เอกสาร (3)
บทบาทผู้ช่วยพนักงานชาวญี่ปุ่น ได้แก่ บทบาทผู้ดูแล
พนักงานชาวญี่ปุ่น ประสานงาน และเลขานุการ และ

(4) บทบาทคนกลางระหว่างวัฒนธรรม ได้แก่ คนกลางรับความกดดัน ผู้ใกล้กันเลือกใช้การสื่อสารในการประชุม ผู้สื่อสารแนวคิดระหว่างคนญี่ปุ่นและคนไทย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tanasansenee, et al. (2005) และนุชวรี (2553) ในประเด็นที่ผู้ใช้ค่าทางวัฒนา ต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่นอกเหนือจากการเป็นล่ามได้ เช่นงานเลขานุการและเจ้าหน้าที่ประสานงาน กล่าวคือเมื่อลàมมีประสบการณ์ในการทำงาน และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหางานมากขึ้น ประกอบสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ ทางบริษัทจะมอบหมายหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ตามระดับประสบการณ์ทำงาน และระดับความสามารถของล่ามมากขึ้น

6.2 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่น

ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงาน สามารถแบ่งเป็นประเด็นปัญหาได้ 2 ประเด็น ได้แก่ประเด็นปัญหาการล่ามและการแปล และปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ด้านปัญหาการล่ามและการแปล จากบทบาทล่ามฝ่ายสนับสนุนในบางครั้งเนื้อหางานหรือการประชุมอาจเป็นข้อมูลเชิงลึกและมี ความซับซ้อน จึงทำให้เกิดบทสนทนาระหว่างผู้ใช้ค่าทางวัฒนา ไม่มีความรู้และคำศัพท์เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องมากเพียงพอ จึงก่อให้เกิดความผิดพลาดในการล่ามและการสื่อสารอยู่บ่อยครั้ง นอกจากนี้ผู้ใช้ค่าทางวัฒนา ต้องสามารถล่าม/แปลได้ทุกรูปแบบ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นันท์ชญา (2556) ในประเด็นที่ญี่ปุ่นให้สัมภาษณ์ทุกคนซึ่งให้เห็นปัญหาการสื่อสารผ่านล่าม มีประเด็นหลัก คือการถ่ายทอดผิดเนื่องจากการไม่รู้คำศัพท์เฉพาะ ทั้งนี้ผลการศึกษาของ กุลศิริ (2551) และ นุชวรี (2553) ยังกล่าวถึงประเด็นที่ผู้จ้างล่ามมีความคาดหวังต่อล่าม โดยให้น้ำหนักความสำคัญอันดับแรก คือ การล่ามที่ถูกต้อง กล่าวคือล่ามจะต้องแปลที่สิงคโปร์ออกไปให้ถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน และเป็นที่เข้าใจของผู้ฟังมากที่สุด

ด้านปัญหาในการทำงานที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั้น เป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่าง

การแสดงบทบาทล่ามในสถานการณ์ต่างๆ ในขณะเดียวกันล่ามต้องทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างคนไทย และคนญี่ปุ่นที่มีแนวคิดและวัฒนธรรมการทำงานที่มีความแตกต่างกัน โดยประเด็นที่เห็นได้เด่นชัด คือประเด็นแนวคิดเรื่อง “ไฮเร็นโซ” สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นันท์ชญา (2556) ในประเด็นความแตกต่างของวัฒนธรรมในการทำงานของญี่ปุ่นและไทยในลำดับต้นๆ ได้แก่ การรักษาเวลา การสอนงานให้ลูกน้องความจริงจังในการทำงาน การตอบคำถามให้ตรงประเด็น และการทุ่มเทเพื่อองค์กร นอกจากนี้ รัชนี (2561) กล่าวว่าล่ามพบปัญหาในการสื่อสาร ตามแนวคิดเรื่อง “ไฮเร็นโซ” และวิธีปฏิบัติงาน กล่าวคือพนักงานชาวไทยและชาวญี่ปุ่นมีความคิดและหลักการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมาก เนื่องจากพนักงานชาวไทยไม่ได้ยึดหลักปฏิบัตินี้ในการทำงาน มุ่งเน้นเป้าหมายปลายทาง โดยไม่ให้ความสำคัญกับแผนการดำเนินงานในเรื่องการรายงาน ความคืบหน้าของงานระหว่างการทำงานเท่าที่ควร

นอกจากนี้จากประเด็นปัญหาด้านการสื่อสารแล้ว ล่ามภาษาญี่ปุ่นชาวยิปปุยดีมีความแตกต่างในวัฒนธรรมการทำงาน ในแนวคิดเรื่อง “ซังเก็น” ที่เป็นหลักการทำงานที่พนักงานชาวญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการลงมือปฏิบัติงานจริง กับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้มองเห็น และเข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด ในขณะที่พนักงานชาวไทยจะตั้งแต่งหัวหน้างานระดับสูง เมื่อได้รับมอบหมายจากหัวหน้าชาวญี่ปุ่นแล้ว จะสั่งงานให้ลูกน้อง ได้บังคับบัญชาทำอีกทอดหนึ่ง โดยที่ตนเองไม่ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบปัญหา และการลงมือทำอย่างจริงจัง ทำให้ไม่ทราบถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงและกระบวนการการทำงานอย่างลึกซึ้ง ให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่แท้จริงได้ การทำงานล่าช้าและไม่สำเร็จตามแผน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุนันทา (2558) ที่ระบุว่าผู้จัดการชาวญี่ปุ่นและชาวไทยมีวัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกันมาก โดยวัฒนธรรมญี่ปุ่นเน้นปฏิสัมพันธ์แบบกลุ่มและทำงานเป็นทีม ในขณะที่วัฒนธรรมการทำงานของ

ชาวไทยเน้นปฏิสัมพันธ์ในเชิงลำดับขั้น หัวหน้าจะสั่งให้ ลูกน้องทำงานในระดับปฏิบัติการ ลูกน้องจะรอคำสั่งจาก เจ้านายจึงจะลงมือทำ และไม่นิ่นกรุปรึกษาหารือใน ระดับกลุ่ม

ในประเด็นแนวคิด “ซังเกิน” ที่พูดจากการศึกษา งานวิจัยฉบับนี้ เป็นข้อค้นพบที่ยังไม่มีปรากฏในงานวิจัย ที่ศึกษาเกี่ยวกับการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคที่พบใน การทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่นที่ทำงานในสถานประกอบ การในประเทศไทย จึงกล่าวได้ว่าประเด็นแนวคิด “โยเร็น ไซ” และแนวคิด “ซังเกิน” นี้เป็นปัจจัยเฉพาะล่ามภาษา ญี่ปุ่นเท่านั้น

ในประเด็นด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมการ ทำงานของชาวไทยและชาวญี่ปุ่น ด้านแนวคิด “โยเร็น ไซ” และแนวคิดเรื่อง “ซังเกิน” ส่งผลให้ล่ามต้องรับแรง กดดัน และหน้าที่เป็นคนกลางสื่อสารทางวัฒนธรรม โดยหน้าที่ใกล้เล็กน้อยให้เกิดความเข้าใจทั้งสองฝ่าย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ashihara และคณะ (2018) และ Horii (2012) ทั้งนี้ Isa (2007) ได้กล่าวว่า รัง กันถึงความต้องการและความคาดหวังของบริษัทญี่ปุ่นที่ ดำเนินธุรกิจในต่างประเทศ ที่มีต่อบุคลากรชาวต่างชาติ ที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงาน เช่นตำแหน่งล่ามหรือ นักแปล จะต้องมีความสามารถและทักษะทางภาษาใน การติดต่อสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และทักษะการใกล้เล็กน้อย ในฐานะตัวกลาง เพื่อให้เกิดความราบรื่นและความเข้าใจ อันดีในการสื่อสารที่มีความแตกต่างทางภาษาและ วัฒนธรรมของทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ Torikai (2007) ที่กล่าวว่าล่ามเปรียบเสมือนตัวรอง หรือ Filter ในบาง สถานการณ์ควรแปลแบบตรงไปตรงมา และบางครั้ง ควรแปลจับใจความสำคัญ ในฐานะล่ามที่เป็นตัวกลางใน การสื่อสาร ควรใช้ทักษะในการสรุปและกลั่นกรอง เนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ และสารประโยชน์ก่อนที่จะ แปลข้อความและสื่อสารออกไป

จากบทบาทของล่ามภาษาญี่ปุ่นที่มีความหลากหลาย เพิ่มขึ้นนั้น ส่งผลให้ล่ามมีความต้องการพัฒนา ตนเองที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่หลักของล่าม

ประจำแผนกและล่ามสนับสนุนด้านเทคนิคการล่ามและ การแปล ควบคู่ไปกับเรียนรู้เพิ่มเติมคำศัพท์เฉพาะทาง ที่หลากหลาย ทั้งนี้ต้องทำความเข้าใจถึงวัฒนธรรม การทำงาน ธรรมเนียมปฏิบัติและแนวคิดในการทำงาน ของชาวญี่ปุ่นที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของ คนกลางระหว่างวัฒนธรรม

7. ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้ง ต่อไป

จากการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ ของล่ามภาษาญี่ปุ่น และประเด็นปัญหาที่เกิดจากความ แตกต่างทางวัฒนธรรมในประเด็นแนวคิด “โยเร็นไซ” และแนวคิด “ซังเกิน” รวมไปถึงความต้องการพัฒนา ทักษะในการทำงานในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการล่าม/ แปล และคำศัพท์เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการพัฒนา ทักษะในรายวิชาภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ โดยควรมีการเพิ่มเติมหรือสอดแทรกคำศัพท์เฉพาะทาง ให้มากขึ้น รวมไปถึงแบบฝึกหัดที่ได้เสริมสร้างความรู้ ด้านคำศัพท์เฉพาะทาง หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ให้ ผู้เรียนได้เห็นสถานที่จริงและฝึกปฏิบัติจริง

ทั้งนี้จากการศึกษาในประเด็นปัญหาและ อุปสรรคที่พบในการทำงาน รวมไปถึงการพัฒนาทักษะ การทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้เพิ่มมาก ขึ้นในสถานการณ์ที่ล่ามปฏิบัติงานในบริษัทตามปกติ แต่ในปัจจุบันจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคโควิด-19 ส่งผลให้เกิดรูปแบบการทำงานจากบ้าน (Work from home) มากขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่การเกิด รูปแบบการทำงานของล่ามที่เป็นการเป็นล่ามใน การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) หรือล่ามที่ ต้องใช้เครื่องมือช่วยในการทำงาน เป็นต้น การศึกษา ต่อยอดถึงปัญหาเหล่านี้จะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนา ทักษะการทำงานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลศิริ เจริญศุภากุล. (2551). ความคาดหวังของผู้ใช้ล้ำมที่ประชุมชาวไทย (สารนิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่าม (สายการล่าม). ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- นันท์ชญา มหาชันธ์. (2556). การทำงานภายใต้วัฒนธรรมที่แตกต่าง: ปัญหาและความคาดหวังของบริษัทญี่ปุ่น. เอกสารหลักการประชุมเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย ครั้งที่ 6 ลังคมศาสตร์และการศึกษา, กรุงเทพฯ มหานคร.
- นุชารี นาโนมล. (2553). สภาพการณ์และบทบาทของล่ามธุรกิจ (สารนิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่าม). ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชยา โภส Hasan. (2560). การเปลี่ยนแปลงของสภาวะการทำงานกับการลาออกจากงานของล่ามภาษาญี่ปุ่น ในบริษัทญี่ปุ่น เขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- (2564). การศึกษาความต้องการประกอบอาชีพในประเทศไทยญี่ปุ่น ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ “มนต์เสน่ห์แห่งภาษาญี่ปุ่น” ครั้งที่ 11, 78-89.
- รัชนี ปิยะรำงขัย. (2561). บทบาทและปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการทำงานของล่ามภาษาญี่ปุ่น ชาวยไทยภายใต้บริบท “ความเป็นญี่ปุ่น”: กรณีศึกษาบริษัทญี่ปุ่นในนิคมอุตสาหกรรมของไทย. ศิลปศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(2), 51-90.
- ศิริวรรณ มุนินทรวงศ์ และทัศนีย์ เมราพิสิฐ์. (2558). ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อผู้ประกอบการญี่ปุ่น ในไทยในศตวรรษที่ 21. *JSN Journal*. 5(2), 48-69.
- สุนันทา เสียงไทย. (2558). การบริหารทรัพยากรมนุษย์แบบญี่ปุ่นในเมืองไทย. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*. 32(2), 1-17.
- สำนักคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนประจำประเทศไทย (BOI). (2560). สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รายเดือน สะ況ปี 2560 (มกราคม-ธันวาคม).
- 葦原恭子、奥山貴之、塩谷由美子、島田めぐみ (2018). 「高度外国人材に求められる「仲介」スキルとは—タイで活躍する高度外国人材に対する実態調査を中心に—」『琉球大学国際教育センター紀要』, 2.
- 伊佐雅子 (2007). 『多文化社会と異文化コミュニケーション』. 三監修.
- コーノンタラット・カンナラット(2017). 「ビジネスコミュニケーションにおけるタイ人通訳者の役割—日本語・タイ語の場合—」. 東京外国语大学大学院国際学研究科博士前期課程国際協力専攻 国際協力専修コース.
- タナサーンセーニー. 美香、當山純、高坂千夏子、中井雅也、深澤伸子(2005). 「ビジネスで使う日本語を考える—企業と教育現場の視点から—」『国際交流基バンコク日本文化センター日本語教育紀要』, 2.
- 鳥飼玖美子(2007). 『よくわかる翻訳通訳学』. 東京：ミネルヴァ書房.

堀井恵子 (2012). 「留学生の就職のためのビジネス日本語教育シラバス構築のための調査研究
タイ・バンコクの日系企業などへのインタビューからの考察」『Global
communication』, 1.

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะมนุษยศาสตร์และนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

Affiliation: Faculty of Humanities and Communication Arts, Payap University

Corresponding email: Phatchaya047@gmail.com

Received: 2021/09/14

Revised: 2021/12/15

Accepted: 2021/12/16

ผู้หญิงและลูกในบทละครโน แนวความรักและปาฏิหาริย์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพของตัวละครหญิงและตัวละครลูก ศึกษาอำนาจและการต่อรองของตัวละครหญิงและตัวละครลูกในบทละครโนแนวความรักและปาฏิหาริย์ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1) อะโวไซเมะ ยะระ 2) ทะเกะ โนะ ยุกิ 3) ทะนิโโก 4) ตัมปุ และ 5) มะท์ชุยะมะกะจะมิ และศึกษาความคิดความเชื่อที่ปรากฏในบทละครโนเรื่องที่ศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ตัวละครหญิงและตัวละครลูกแสดงภาพหง้ามบวกและด้านลบแต่ส่วนมากเป็นภาพด้านบวก อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมที่แสดงภาพด้านบวกไม่สามารถส่งผลให้ตัวละครสมประณญาในสิ่งที่ต้องการได้ทุกรอบ ตัวละครหญิงแสดงอำนาจในสัดส่วนที่มากกว่าการต่อรองอำนาจ ขณะที่ตัวละครลูกต่อรองอำนาจในสัดส่วนที่มากกว่าการแสดงอำนาจ และผลการศึกษาเรื่องความคิดความเชื่อพบว่า เนื้อเรื่องของบทละครโนที่ศึกษาส่วนมากแสดงเนื้อเรื่องสอดคล้องกับความคิดความเชื่อของคนญี่ปุ่นในสมัยโบราณ

คำ

สำคัญ

บทละครโน ความรักและปาฏิหาริย์ อำนาจและการต่อรอง ความคิดความเชื่อ ผู้หญิงและลูก

Woman and Child in the Love-miracle Noh Plays

Abstract

This research aims at studying the images, the power and the negotiation of woman and child characters in the 5 Love-miracle Noh Plays: Aisomegawa, Take no yuki, Tanikou, Danpuu and Matsuyamakagami. The research also studies the issues of the thoughts and beliefs found in the 5 Love-miracle Noh Plays. The research finds that the woman and child characters portray both the positive and the negative images, but mainly in the positive images. However, the positively portrayed behaviors cannot definitely result in the character fulfilling. The woman characters show a greater proportion of the power than the negotiation. On the contrary, the child characters show a greater proportion of the negotiation than the power. Additionally, the research finds that most of the Love-miracle Noh Plays are shown in line with the thoughts and beliefs of the ancient Japanese people.

Key words

Noh plays, love and miracle, power and negotiation, thoughts and beliefs, woman and child

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บทบาทครونيแนวความรักและปักษาริย์หรืออนโนะอิ เรธอิเง็นโน (恩愛靈驗能) มีเนื้อเรื่องแสดงความรักความผูกพันระหว่างบุคคลในครอบครัวและมีการปรากฏร่างของเทพเจ้า การเกิดปักษาริย์ในบทบาทครونيส่งผลให้เรื่องราวดลงอย่างมีความสุขโดยシリมนพร สุริยะวงศ์ไพศาลและวินัย จำรัสุริยา กล่าวถึงปักษาริย์ในบทบาทครโนว่า “ผู้แต่งบทบาทครต้องการใช้อิทธิฤทธิ์ปักษาริย์เข้ามาช่วยดลบันดาลให้ตัวละครได้พบกับความสุขสมประสงค์ในสิ่งที่ต้องการได้” ไม่สามารถส่งผลให้ตัวละครสมประสงค์ในสิ่งที่ต้องการได้ทุกรณี” (シリมนพร สุริยะวงศ์ไพศาล และวินัย จำรัสุริยา, 2563, น.44)

ตัวละครที่ประสบเคราะห์กรรมในบทบาทครโนแนวความรักและปักษาริย์ได้รับความช่วยเหลือจากเทพเจ้าในหลายรูปแบบและได้รับความเห็นใจจากผู้ชมละครโน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวละครผู้หญิงและลูกซึ่งเป็นผู้อ่อนแօเมื่อเบรียบเทียบกับผู้ชายที่มีอำนาจมากในสังคมญี่ปุ่นสมัยโบราณ ตัวละครในบทบาทครโนเรื่องที่ศึกษาเป็นตัวละครที่ผู้แต่งจินตนาการขึ้นโดยอาจแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความคิดความเชื่อของคนในสังคมสมัยโบราณของญี่ปุ่น ดังนั้น การศึกษาตัวละครหญิงและตัวละครลูกในบทบาทครโนแนวความรักและปักษาริย์จึงมีคุณค่าในฐานะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสะท้อนสภาพสังคมและความคิดความเชื่อของคนญี่ปุ่นสมัยโบราณ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาภาพของตัวละครหญิงและตัวละครลูกในบทบาทครโนแนวความรักและปักษาริย์

2.1 ศึกษาอำนาจและการต่อรองของตัวละครหญิงและตัวละครลูกในบทบาทครโนเรื่องที่ศึกษา

2.3 ศึกษาความคิดความเชื่อที่ปรากฏในบทบาทครโนเรื่องที่ศึกษา

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 ภาพของตัวละครหญิงและตัวละครลูกส่วนมากเป็นภาพด้านบวกแต่ไม่สามารถส่งผลให้ตัวละครสมประสงค์ในสิ่งที่ต้องการได้ทุกรณี

3.2 ตัวละครหญิงแสดงอำนาจในสัดส่วนที่มากกว่าการต่อรองอำนาจ ส่วนตัวละครลูกต่อรองอำนาจในสัดส่วนที่มากกว่าการแสดงอำนาจ

3.3 บทบาทครโนเรื่องที่ศึกษาส่วนมากแสดงเนื้อเรื่องสอดคล้องกับความคิดความเชื่อของคนญี่ปุ่นในสมัยโบราณ

4. ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาบทบาทครโนแนวความรักและปักษาริย์ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังมีการแสดงอยู่ในปัจจุบันจำนวน 5 เรื่อง ดังที่นักวิชาการชาวญี่ปุ่นเชื่อโอะตะ ชีโกะ (小田幸子) ระบุว่า “บทบาทครโนแนวความรักและปักษาริย์ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังมีการแสดงอยู่ในปัจจุบันมีจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ อะอิโซะเมะงะยะ 「藍染川」 ทะเกะ โนะ ゆき 「竹雪」 ทะนิกो 「谷行」 ดัมปุ 「檀風」 และมะทุยยะมะกะงะมิ 「松山鏡」 ” (小田幸子, 1995, p.7) โดยใช้ต้นฉบับบทบาทครโนที่รวบรวมไว้ในหนังสือโยเกียวกุ ทะอิกัน 『謡曲大観』 ซึ่งเป็นฉบับที่รวบรวมบทบาทครโนที่ยังแสดงอยู่ในปัจจุบันไว้ครบถ้วนเรื่อง

5. นิยามศัพท์

5.1 อำนาจ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของตัวละครต่อผู้มีสถานภาพต่ำกว่าและเป็นพฤติกรรมบังคับหรือต้องการให้ผู้มีสถานภาพต่ำกว่าปฏิบัติเพื่อให้

บรรลุตามความปรารรณางของตน

5.2 การต่อรอง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของตัวละครต่อผู้มีสถานภาพสูงกว่าและเป็นพฤติกรรมต่อต้านหรือไม่ปฏิบัติตามความปรารណางของผู้มีสถานภาพสูงกว่า

5.3 สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งของบุคคลในครอบครัว ในงานวิจัยนี้เรียกคำศัพท์สถานภาพจาก สูงสุดไปถึงต่ำสุดดังนี้ 1) สามีหรืออดีตสามี 2) ภรรยาใหม่ 3) ภรรยาเดิม 4) ลูก สาเหตุที่ภรรยาเดิมมีสถานภาพ ต่ำกว่าภรรยาใหม่ เพราะจากมุมมองเรื่องครอบครัว ภรรยาใหม่เป็นผู้มีอำนาจในบ้านรองจากสามี ส่วน ภรรยาเดิมเป็นเพียงอดีตผู้มีอำนาจในบ้านเท่านั้น

6. เนื้อเรื่องโดยสังเขปของบทละครโนเรื่องที่ศึกษา

เรื่องจะอธิบายเมะระหว่าง เนื้อเรื่องกล่าวถึงผู้หญิง คนหนึ่งเดินทางพร้อมลูกเพื่อไปตามหาสามีที่ทอดทิ้ง นางไปแต่ต่อมานางปลิดชีวิตตนเองเพราะเข้าใจผิด จากจดหมายที่ภรรยาใหม่แต่งขึ้น ตอนท้ายเรื่องนาง พื้นชีวิตขึ้นมาอีกครั้งด้วยพลังของเทพเจ้า

เรื่องทะเล โนะ ยุกิ เนื้อเรื่องกล่าวถึงผู้หญิง คนหนึ่งแยกทางกับสามีแล้วแต่ลูกชายยังอาศัยอยู่กับ พ่อและแม่เลี้ยง ต่อมากลุกขึ้นแล้วเสียชีวิต เพราะทนอากาศ หนาวไม่ไหว ตอนท้ายเรื่องลูกชายฟื้นชีวิตขึ้นมาอีกครั้ง ด้วยพลังของเทพเจ้า

เรื่องหนอนิโก เนื้อเรื่องกล่าวถึงลูกชายคนหนึ่งดูแล แม่ซึ่งป่วยอยู่ที่บ้าน ต่อมากลุกขึ้นแล้วเสียชีวิต เพราะทนอากาศ หนาวไม่ไหว ตอนท้ายเรื่องลูกชายฟื้นชีวิตขึ้นมาอีกครั้ง ด้วยพลังของเทพเจ้า

เรื่องดัมปุ เนื้อเรื่องกล่าวถึงลูกชายคนหนึ่งเดินทาง ไปหาพ่อซึ่งถูกเนรเทศไปอยู่ที่เกาะแต่ต่อมาก็พ่อดัน

ประหารชีวิต ลูกชายแก้แค้นโดยสังหารผู้รับคำสั่งให้ ประหารพ่อและจะลงเรือเพื่อหนีการไล่ล่าแต่เรือ ออกจากท่าแล้ว ตอนท้ายเรื่องเรือหันกลับเข้าฝั่งด้วย พลังของเทพเจ้า

เรื่องมะทชุยยะมะกะจะมิ เนื้อเรื่องกล่าวถึงลูกสาว คนหนึ่งอุทิศส่วนกุศลให้วิญญาณของแม่ด้วยการอ่าน พระสูตรตามคำแนะนำของพ่อ ตอนท้ายเรื่องวิญญาณ ของแม่สามารถบรรลุธรรมได้ด้วยอำนาจภาพแห่งการอุทิศ ส่วนกุศลโดยการเผาเครื่องหอมที่อุโบสถวัดของพ่อ และการอ่านพะสูตรของลูก

7. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

7.1 ตัวละครหลัก

บทละครโนเรื่องที่ศึกษามีจำนวน 5 เรื่องแต่ มี 1 เรื่องที่ไม่ปรากฏตัวละครหลัก คือ เรื่องดัมปุ ดังนั้นในที่นี้จะวิเคราะห์ตัวละครหลักในบทละครโน 4 เรื่อง

7.1.1 ภาพของตัวละครหลัก

ตารางที่ 1: ภาพของตัวละครหลักในบทละครโนเรื่อง ที่ศึกษา

หมายเลข	ตัวละครหลัก	บทบาท
1. เครื่องหมาย - หมายถึง ไม่ปรากฏ	ตัวละครภรรยาใหม่	
2. ข้อความในวงเล็บ หมายถึง บทบาท	ที่แสดงภาพนั้น	
3. ภาพด้านลับ	แสดงด้วยอักษรเอียงและ	
	ขีดเส้นใต้	

	ภาพของภารยาหรือภรรยาเดิม	ภาพของภารยาใหม่
อะอิโซะเมะยะยะ	1. ห่วงไยลูกชาย (บทบาทแม่) 2. กล้าหาญ (บทบาทแม่) 3. จิตใจสูงส่ง (บทบาทภารยา)	<u>หึงหวง</u> (บทบาทภารยา)
ทะเกะ โนะ ยุกิ	1. ห่วงไยลูกชาย (บทบาทแม่) 2. กล้าหาญ (บทบาทแม่) 3. <u>แค้นเคือง</u> (บทบาทแม่)	<u>โหดร้าย</u> (บทบาทแม่เลี้ยง)
ทะนิโก	ห่วงไยลูกชาย (บทบาทแม่)	-
มะท์ซุยะมะกะงะมิ	ห่วงไยลูกสาว (บทบาทแม่)	-

ที่มา : สรุปโดยผู้เขียน

จากตารางที่ 1 พบร่วมภาพของภารยาหรือภรรยาเดิมส่วนมากเป็นด้านบวก ยกเว้น ความแค้นเคืองในเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ ที่เป็นด้านลบ และภาพของภารยาเดิมส่วนมากเกิดจากบทบาทความเป็นแม่ ยกเว้น ภาพความมีจิตใจสูงส่งในเรื่องอะอิโซะเมะยะยะที่เกิดจากบทบาทความเป็นภารยาซึ่งภานินี้เกิดจากความไม่ได้รับการสนับสนุนและการตัดสินใจที่ต้องรับภาระการเลี้ยงดูลูกและภารกิจในบ้านเพียงลำพัง ส่วนบทบาทแม่ในทุกเรื่องแสดงภาพความห่วงใยลูก และภาพของภารยาใหม่ซึ่งปรากฏใน 2 เรื่องเป็นด้านลบทั้งหมด

ตัวละครหญิงที่เป็นภารยาหรือภรรยาเดิมในทั้ง 4 เรื่องไม่ได้อาศัยอยู่ร่วมกับสามีโดยสามีในเรื่องอะอิโซะเมะยะยะและเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ ไปมีภารยาใหม่ซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในสมัยมุโระมะชิ (室町) ที่มีการหย่าร้างกันมาก ส่วนสามีในเรื่องทะนิโกและภารยาในเรื่องมะท์ซุยะมะกะงะจึงเสียชีวิตทำให้ไม่ได้อยู่ร่วมกันซึ่งการหย่าร้างหรือการไม่ได้อยู่ร่วมกันของคนในครอบครัว

ก่อให้เกิดความโศกเศร้าและปราภูในบทละครในจำนวนมาก ตรงกันข้ามกับละครคีียวเงินดังที่นักวิชาการชากุญปุนชื่อทะกะมะท์ซุ โมะโมะกะ (高松百香) กล่าวว่า “ในสมัยมุโระมะชิ สามีที่ต้องการหย่ากับภารยาต้องมีเอกสารขอหย่าหรืออะอิโซะมะ โนะ อิน (暇の印) สมัยนี้ มีการหย่าร้างและการแต่งงานใหม่เกิดขึ้นมาก...การแสดงละครคีียวเงินซึ่งถือกำเนิดขึ้นในสมัยมุโระมะชิ ไม่ปราภูเรื่องราวดาดหมายระหว่างสามีกับภารยาจนถึงขึ้นหย่าร้าง มีเพียงเรื่องราวที่เป็นวิกฤติเกือบถึงขั้นหย่าร้าง ทั้งนี้ สันนิษฐานว่าการหย่าร้างเป็นเรื่องเศร้า จึงไม่นำมาแสดงในละครคีียวเงิน”(高松百香, 2018, pp.51-53)

7.1.2 การสมความประณญาของตัวละครหญิงตารางที่ 2: การสมความประณญาของตัวละครหญิง ในบทละครในเรื่องที่ศึกษา
หมายเหตุ : เครื่องหมาย ✓ หมายถึง สมความประณญา และ X หมายถึง ไม่สมความประณญา

ชื่อบทละครโน้ต	ตัวละคร	ความประณานา	บทขับร้องแสดงความประณานา
อะวิโชคเมะงะวะ	ภรรยาเดิม	ให้ลูกได้พบร่อ (✓)	この子が爲に父を尋ねて、馴れも馴れぬに遠旅の心は子にや迷ふらん。(佐成謙太郎, 1982, pp.226-227) ข้าพเจ้าจะไปตามหาพ่อให้ลูกจึงออกเดินทางไกลทั้ง ๆ ที่ไม่เคยทำมาก่อน และด้วยเหตุแห่งความสับสนของจิตคิดคำนึงของพ่อแม่ที่มีต่อลูก
	ภรรยาใหม่	ให้ภรรยาเดิมและลูกกลับเมืองหลวง (✗)	その女も併も追ひ出し候へとの御事にて候。一夜にても宿を貸したらば曲事と仰せ候間。急ぎ追ひ出し候へ(佐成謙太郎, 1982, p.231) ให้ขับปล่อยหูยิงคนนั้นและลูกไป ห้ามอนุญาตให้พักแม้แต่คืนเดียว จะรีบไล่ไปเสียโดยเร็ว
ทะเกะ โนะ ยุกิ	ภรรยาเดิม	ให้ลูกกลับมาอีกครั้ง (✓)	さりながら召しにて候はばとく参りて。又この程に來りて母を慰め候へ(佐成謙太郎, 1982, p.1881) ถ้าพ่อเรียกธีรกิกลับไปแล้วขอให้รีบกลับมาปอบประโภใจแม่ใหม่ในเร็ววันนี้
	ภรรยาใหม่	กลับนแกลงลูกเลี้ยง (✓)	この着たる物を脱ぎ。肌の物一つにて四壁の竹の雪を拂はしめ。(佐成謙太郎, 1982, p.1881) จงถอนเสื้อผ้าออกเสีย เหลือเพียงชั้นเดียว ก็พอ และภาัดหิมะที่ปักคลุมต้นไม้ออกให้หมด
ทะนิโก	ภรรยา	1. ให้ลูกใช้ชีวิตกับตนเอง (✓)	唯一人子のひたすらに。身に添ふ時だに見ぬ隙は。露程だにも忘られず。思ふ心を思へかし。唯思ひとまり候へ(佐成謙太郎, 1982, p.1942)
		2. ให้ลูกเลือกการเดินทาง (✗)	แม่ลูกเพียงคนเดียวเท่านั้นเป็นที่พึ่งพิงขอเพียงได้อยู่ร่วมกัน หากไม่ได้เดินหน้าลูกเพียงชั่วครู่จะรู้สึกเป็นห่วงไม่อ灸ล้มเลื่อนได้ ขอให้ลูกเข้าใจความรู้สึกของแม่และล้มเลิกความคิดนั้นเสีย
มะทซุยะมะกะงะมิ	ภรรยา	กลับมาเลิกมนุษย์ (✓)	われとても婆娘の故郷に立ち歸らば、(佐成謙太郎, 1982, p.2878) ข้าพเจ้าก็ต้องยกกลับไปบ้านเกิดบนโลกมนุษย์

ที่มา : สรุปโดยผู้เขียน

จากตารางที่ 2 พบร้า ภารยาหรือภรรยาเดิม ส่วนมากสมความประณญา ยกเว้น เรื่องทะนิโภ ที่ไม่สมความประณญา 1 ประการ ส่วนภารยาใหม่สมความประณญา 1 เรื่องแล้วไม่สมความประณญา 1 เรื่อง

หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาพของตัวละครหญิงกับการสมความประณญาของตัวละครหญิง พบว่า 1) ภารยาเดิมในเรื่องอะโฉะเมะงะวะ และเรื่องมะท์ชุยยะมะกะงะมิ แสดงภาพด้านบวกและสมความประณญา 2) ภารยาเดิมในเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ แสดงทั้งภาพด้านบวกและด้านลบแต่สมความประณญาเช่นกัน 3) ภารยาในเรื่องทะนิโภ แสดงภาพด้านบวกแต่สมความประณษาเพียงประการเดียว 4) ภารยาใหม่ในเรื่องอะโฉะเมะงะวะ แสดงภาพด้านลบและไม่สมความประณญา และ 5) ภารยาใหม่ในเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ แสดงภาพด้านลบแต่สมความประณญา ดังนั้น สรุปได้ว่า ไม่ว่าพฤติกรรมของตัวละครหญิงจะเป็นด้านบวกหรือด้านลบ แต่ส่งผลให้ตัวละครหญิงสมความประณญาและไม่สมความประณญาในสิ่งที่ต้องการได้เช่นกัน

7.1.3 อำนาจและการต่อรองของตัวละครหญิง ตารางที่ 3: อำนาจและการต่อรองของตัวละครหญิงในบุคลครโนเรื่องที่ศึกษา

	ภารยาหรือภรรยาเดิม		ภารยาใหม่	
	การแสดงอำนาจ	การต่อรอง	การแสดงอำนาจ	การต่อรอง
อะโฉะเมะงะวะ	แสดงต่อลูก	ต่อรองภารยาใหม่	แสดงต่อภารยาเดิม	X
ทะเกะ โนะ ยุกิ	แสดงต่อลูก	X	แสดงต่อลูกเลี้ยง	ต่อรองสามี
ทะนิโภ	แสดงต่อลูก	X	-	-
มะท์ชุยยะมะกะงะมิ	X	X	-	-

ที่มา : สรุปโดยผู้เขียน

หมายเหตุ : 1. เครื่องหมาย – หมายถึง ไม่ปรากฏตัวลงครั้นนั้น

2. เครื่องหมาย X หมายถึง ไม่ปรากฏการแสดงอำนาจหรือการต่อรอง

จากตารางที่ 3 พบร้า ภารยาหรือภรรยาเดิมในบทละครโนจำนวน 3 ใน 4 เรื่องแสดงอำนาจต่อลูก และการต่อรองอำนาจของภารยาหรือภรรยาเดิมปรากฏในเรื่องเดียว ส่วนภารยาใหม่แสดงอำนาจหั้ง 2 เรื่อง แต่การต่อรองอำนาจปรากฏในเรื่องเดียว การแสดงอำนาจของภารยาใหม่ในหั้ง 2 เรื่องเป็นการแสดงอำนาจโดยอาศัยพลังของสามี กล่าวคือ ภารยาใหม่ในเรื่องอะโฉะเมะงะวะ แอบอ้างซื่อของสามีเพื่อเขียนจดหมายตอบกลับภารยาเดิม การแอบอ้างซื่อสามีเป็นการอาศัยพลังของสามีเพื่อแสดงอำนาจต่อภารยาเดิม ส่วนภารยาใหม่ในเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ บังคับให้ลูกเลี้ยงภาวดหิมะที่เกาะบนต้นไผ่นอกบ้านในขณะที่ทิมะกำลังตกหนัก โดยแอบอ้างว่าเป็นคำสั่งจากสามี การแอบอ้างซื่อสามีเป็นการอาศัยพลังของสามีเพื่อแสดงอำนาจต่อลูกเดียว

7.1.4 การเกิดปาฏิหาริย์กับตัวละครหญิง

เรื่องที่เกิดปาฏิหาริย์กับตัวละครหญิงในงานวิจัยนี้ มี 2 เรื่องดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4: การเกิดปาฏิหาริย์กับตัวละครหญิงในบท ละครโนเรื่องที่ศึกษา

- หมายเหตุ : 1. เครื่องหมาย – หมายถึง ไม่ปรากฏ
ตัวละครนั้น
2. เครื่องหมาย X หมายถึง ไม่ปรากฏการ
เกิดปาฏิหาริย์
3. ข้อความในวงเล็บแสดงสาเหตุที่ทำให้
เกิดปาฏิหาริย์

การที่ตัวละครชายมีบทบาทสำคัญต่อการเกิด ปาฏิหาริย์ของตัวละครหญิงแสดงให้เห็นพลังของผู้ชาย ในฐานะผู้มีอำนาจในครอบครัวและเป็นผู้กำหนดชะตากรรมของสมาชิกในครอบครัว ผู้ชายเป็นทั้งผู้ทำลาย ความเป็นบ้านและผู้สร้างความเป็นบ้านขึ้นมาอีกรั้ง กล่าวคือ ผู้ชายที่ทอดทิ้งหรือหย่ากับภรรยารวมทั้งผู้ชาย ที่ไล่ลูกออกจากบ้านคือผู้ทำลายความเป็นบ้าน ส่วน ผู้ชายที่ทำให้ภรรยาหรือลูกกลับคืนมาคือผู้สร้างความ เป็นบ้านขึ้นมาอีกรั้งดังที่นักวิชาการชาวญี่ปุ่นชื่ออิวาริโอะ โมะโกะ (石井倫子) กล่าวว่า “ฉากใหญ่สุดของบท ละครโนเรื่องอะอิโซะเมะงะวะ คือ เจ้าสาวสวิงวอน

	ภารายเดิม	ภารายใหม่
อะอิโซะเมะงะวะ	พื้นชีวิตขึ้นมาอีกรั้ง (เจ้าสาวสวัดมนต์วิวงวนเทพเจ้า)	X
มะท์ซุยะมะกะงะมิ	วิญญาณสามารถบรรลุธรรม (ลูกสาวและสามีอุทิศส่วนกุศลให้)	-

ที่มา : สรุปโดยผู้เขียน

จากตารางที่ 4 พบว่า การเกิดปาฏิหาริย์กับตัว ละครหญิงทั้ง 2 เรื่องเกิดขึ้นกับภารายเดิมเท่านั้นแต่ไม่ได้เกิดจากพลังของตนเอง กล่าวคือ ภารายเดิมในเรื่อง อะอิโซะเมะงะวะ พื้นชีวิตขึ้นมาอีกรั้งเพราพลังจาก การสวัดมนต์ของเจ้าสาวซึ่งเป็นผู้ชายและเทพเจ้าที่ เสด็จมาช่วยกีเป็นชายเช่นกัน ส่วนภารายเดิมในเรื่อง มะท์ซุยะมะกะงะมิ สามารถบรรลุธรรมเพราสามีและ ลูกสาวโดยสามีเผล่เครื่องหอมที่อุบลสตในวัด และลูกสาว อุทิศส่วนกุศลตามคำแนะนำของพ่อซึ่งหากปราจ加การ แนะนำของพ่อแล้วลูกคงทำได้เพียงการสวัดท่องคถา กับพุ่นไม้และไม่สามารถทำให้วิญญาณบรรลุธรรมได้ ดัง นั้น สรุปได้ว่า การเกิดปาฏิหาริย์กับตัวละครหญิงในทั้ง 2 เรื่องไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยพลังของภารยาเองแต่ จำเป็นต้องอาศัยพลังของผู้ชาย

เทพเจ้าให้ช่วยชูบชีวิตภารยาเดิมซึ่งหากปราศจากความ รักความผูกพันต่อภารยาเดิมแล้วการช่วยชูบชีวิตคง ไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าเจ้าสาวเป็น ผู้ชายวิถีกติกาการทำลายความเป็นบ้านลงได้...ตัวละครท่อ ในบทละครโนเรื่องต่าง ๆ ที่ทั้งครอบครัวไปออกบazarเพื่อ ลงทางโลกหรือลงเชือด้ายุงของแม่เลี้ยงและไล่ลูก ออกจากบ้านล้วนเป็นผู้ทำลายความเป็นบ้าน ขณะเดียวกัน ในบทละครโนเรื่องที่พ่อรู้สึกโศกเศร้าและเกิด ปาฏิหาริย์การพื้นชีวิต เช่น เรื่องอะอิโซะเมะงะวะ พ่อ เป็นผู้สร้างความเป็นบ้านขึ้นมาอีกรั้ง” (石井倫子, 2003, pp.72-73)

7.2 ตัวละครลูก

7.2.1 ภาพของตัวละครลูก

ตารางที่ 5 : ภาพของตัวละครลูกในบุคลครโนเรื่อง
ทีศิกษา

- หมายเหตุ : 1. เครื่องหมาย - หมายถึง “ไม่ปรากฏ”
ตัวละครนั้น
2. ข้อความในวงเล็บ หมายถึง พฤติกรรม
ที่แสดงภาพนั้น
3. ภาพด้านลับ แสดงด้วยอักษรเอียงและ
ขีดเส้นใต้

ศัตรูของพ่อ และ 3) ลูกในเรื่องมหทัยยะมะกะงะมิ เชื่อ
พิงพ่อ การที่ตัวละครลูกแสดงพฤติกรรมต่อแม่มากกว่า
พ่อแสดงถึงความผูกพันระหว่างลูกกับแม่มากกว่าลูกกับ
พ่อ ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริมนพร สุริยะ
วงศ์ไฟศาลาและวินัย จำรัสรุยยาทึกら่าว่า “แม่มีความ
ผูกพันกับลูกมากกว่าพ่อ...ผู้แต่งบุคลครโนให้ความ
สำคัญกับความเป็นแม่มาก โดยสร้างแม่ให้มีภาพลักษณ์
ดีเด่นเหนือกว่าพ่อ ทั้ง ๆ ที่บุคลครโนได้เชื่อว่าเป็นบุคล
ของผู้ชาย” (สิริมนพร สุริยะวงศ์ไฟศาลาและวินัย จำร
ัสรุยยา, 2563, น.27-28)

	ภาพของลูกชาย	ภาพของลูกสาว
อะโธไซเมะยะยะ	ความกตัญญู (1. ปลอมประโลมแม่ 2. เชื่อฟังแม่ 3. ตั้งใจจะอุทิศส่วนกุศลให้แม่)	-
ทะเกะ โนะ ยุกิ	ความห่วงใย (ทำตามคำสั่งแม่เลี้ยงเพราะห่วงใยแม่และพี่สาว)	1. ความกตัญญู (ร่วมเดินทางไปกับแม่เพื่อชุดหาร่าง ของน้องชาย) 2. <u>ความแคนนเคือง</u> (บอกพ่อว่าแคน เคืองที่พ่อไม่ดูแลลูกชาย)
ทะนิโก	1. ความกตัญญู (1.1 ดูแลแม่ที่ป่วย 1.2 เดินทางไปบำเพ็ญตน) 2. ความอกรตัญญู (2.1 หอดทึ้งแม่ไว้ที่บ้าน 2.2 ไม่เชื่อฟังแม่)	-
ดัมปุ	ความกตัญญู (สังหารศัตรูของพ่อ)	-
มหทัยยะมะกะงะมิ	-	ความกตัญญู (1. เชื่อฟังพ่อ 2. อุทิศส่วนกุศลให้วิญญาณของแม่)

ที่มา : สรุปโดยผู้เขียน

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาพของตัวละครลูกส่วน
มากเป็นภาพด้านบวก พฤติกรรมที่แสดงภาพของลูก
ส่วนมากเป็นพฤติกรรมที่แสดงต่อแม่ มีเพียง 3 พฤติกรรม
เท่านั้นที่ลูกแสดงต่อพ่อ ได้แก่ 1) ลูกในเรื่องทะเกะ โนะ
ยุกิ บอกว่าตนแคนนเคืองพ่อ 2) ลูกในเรื่องดัมปุ สังหาร

ตัวละครลูกแสดงความกตัญญูทั้งขณะพ่อแม่ยังมี
ชีวิตอยู่และหลังเสียชีวิตไปแล้วซึ่งเป็นไปตามความคาด
หวังของคนญี่ปุ่นสมัยโบราณโดยเรื่องที่ลูกแสดงความ
กตัญญูขณะพ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่มีจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่
1) เรื่องอะโธไซเมะยะยะ ลูกกตัญญูต่อแม่ 2) เรื่อง

ทะเกะ โนะ ยุกิ ลูกกตัญญูต่อแม่ 3) เรื่องทะนิโก ลูก กตัญญูต่อแม่ และ 4) เรื่องมะทชุยะมะกะงะมิ ลูกกตัญญู ต่อพ่อ ส่วนเรื่องที่ลูกแสดงความกตัญญูลังท่อแม่ เสียชีวิตไปแล้วมีจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ 1) เรื่องตัมปุ ลูกกตัญญูต่อพ่อ และ 2) เรื่องมะทชุยะมะกะงะมิ ลูก กตัญญูต่อแม่ ดังนั้น เรื่องมะทชุยะมะกะงะมิ เป็นเพียง เรื่องเดียวในงานวิจัยนี้ที่ลูกแสดงความกตัญญูต่อพ่อ แต่ก็เป็นเรื่องเดียวที่ลูกแสดงความกตัญญู ต่อพ่อของพ่ออย่างมีชีวิตอยู่ และกตัญญูต่อแม่หลังแม่ เสียชีวิตแล้ว

7.2.2 การสมความประณานาของตัวละครลูก ตารางที่ 6 : การสมความประณานาของตัวละครลูกใน บทละครโนเรื่องที่ศึกษา

- หมายเหตุ : 1. เครื่องหมาย – หมายถึง ไม่ปรากฏ
ตัวละครนั้น
2. เครื่องหมาย X หมายถึง ไม่สามารถ
วิเคราะห์เรื่องการสมความประณานาได้
3. ข้อความในวงเล็บแสดงความประณานา
ของตัวละคร

จากตารางที่ 6 พบว่า ตัวละครลูกชายที่ปรากฏใน 4 เรื่อง สมความประณานา 2 เรื่อง ไม่สมความประณานา 1 เรื่อง และไม่สามารถวิเคราะห์ได้ 1 เรื่อง คือ เรื่องทะนิโก เพราะไม่ปรากฏเนื้อหาว่าແຍ້ຫາจากการປ่ายหรือไม่ ส่วนตัวละครลูกสาวที่ปรากฏใน 2 เรื่อง สมความประณานา 1 เรื่อง และไม่สามารถวิเคราะห์ได้ 1 เรื่อง คือ เรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ เพราะไม่ปรากฏเนื้อหาเรื่องความประณานาของ ลูกสาว

หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาพของ ตัวละครลูกกับการสมความประณานาของตัวละครลูก พบว่า 1) ลูกในเรื่องอะอิโซะเมะงะວะ เรื่องตัมปุ และ เรื่องมะทชุยะมะกะงะมิ แสดงภาพด้านบวกและสมความ ประณานา 2) ลูกชายในเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ แสดงภาพ ด้านบวกแต่ไม่สมความประณานา และ 3) ลูกชาย ในเรื่องทะนิโก และลูกสาวเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ แสดง ทั้งภาพด้านบวกและด้านลบแต่ไม่สามารถวิเคราะห์ เรื่องการสมความประณานาได้ ดังนั้น สรุปได้ว่าเรื่องที่ พฤติกรรมของตัวละครลูกแสดงเฉพาะภาพด้านบวก สามารถส่งผลให้ตัวละครลูกสมความประณานาและ

	ลูกชาย	ลูกสาว
อะอิโซะเมะงะວะ	สมความประณานา (ได้พบพ่อ)	-
ทะเกะ โนะ ยุกิ	ไม่สมความประณานา (ออกบวช)	X (ไม่ปรากฏเรื่องความประณานา)
ทะนิโก	X (ให้ແຍ້ຫາป่วย)	-
ตัมปุ	สมความประณานาทั้ง 2 ประการ (1. ได้พบพ่อ 2. สังหารศัตรู)	-
มะทชุยะมะกะงะมิ	-	สมความประณานา (ได้พบแม่)

ที่มา : สรุปโดยผู้เขียน

ไม่สมความประณานในสิ่งที่ต้องการได้เช่นกัน ส่วนเรื่องที่พฤติกรรมของตัวลูกแสดงทั้งภาพด้านบวก และด้านลบไม่สามารถวิเคราะห์เรื่องการสมความประณานได้

7.2.3 อำนาจและการต่อรองของตัวลูกครุภ

ตารางที่ 7: อำนาจและการต่อรองของตัวลูกครุภในบทละครโนเรื่องที่ศึกษา

- หมายเหตุ : 1. เครื่องหมาย – หมายถึง ไม่ปรากฏ
ตัวละครนั้น
2. เครื่องหมาย X หมายถึง ไม่ปรากฏ
การแสดงอำนาจหรือการต่อรอง

นักวิชาการชาวญี่ปุ่นชื่อนิมูระ อิโรยะ (西村汎子) กล่าวถึงเรื่องลูกในยุคกลางว่า “บุคนี้อำนาจของพ่อแม่เข้มแข็งกว่าอำนาจของลูก หากลูกแสดงพฤติกรรมอกตัญญูจะไม่ได้รับส่วนแบ่งมรดกหรืออาจถูกตัดความสัมพันธ์ นอกจากนี้ ลูกไม่สามารถฟ้องร้องพ่อแม่ได้ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม มรดกที่ลูกได้รับไปแล้วหากฟ้องแม่ไม่พอใจสามารถเรียกคืนได้” (綜合女性史研究会、編者, 2008, p.90)

7.2.4 การเกิดปฏิหาริย์กับตัวลูกครุภ

เรื่องที่เกิดปฏิหาริย์กับตัวลูกครุภในงานวิจัยนี้ มี 3 เรื่องดังแสดงในตารางที่ 8

	ลูกชาย		ลูกสาว	
	การแสดงอำนาจ	การต่อรอง	การแสดงอำนาจ	การต่อรอง
อะอิโซะเมะงะวะ	X	ต่อรองภรรยาใหม่	-	X
ทะเกะ โนะ ยุกิ	X	ต่อรองพ่อ	X	X
ทะนิโก	X	ต่อรองแม่	-	-
ดัมปุ	X	X	-	-
มะทซุยามากะงะมิ	-	-	X	X

ที่มา : สรุปโดยผู้เขียน

จากตารางที่ 7 พบร่วม ไม่ปรากฏการแสดงอำนาจของตัวลูกในทั้ง 5 เรื่องแต่มี 3 เรื่องที่ปรากฏการต่อรองอำนาจของผู้มีสถานภาพสูงกว่าและเป็นลูกชายทั้งหมด การที่ทั้ง 5 เรื่องไม่ปรากฏเรื่องการแสดงอำนาจของลูก สะท้อนสภาพสังคมในยุคกลางของญี่ปุ่นที่ลูกมีสถานภาพต่ำกว่าบุคคลอื่นในครอบครัว ส่งผลให้ไม่มีบุคคลที่ลูกสามารถแสดงอำนาจได้ตั้งที่

ตารางที่ 8 : การเกิดปฏิหาริย์กับตัวลูกครุภในบทละครโนเรื่องที่ศึกษา

- หมายเหตุ : 1. เครื่องหมาย – หมายถึง ไม่ปรากฏ
ตัวละครนั้น
2. เครื่องหมาย X หมายถึง ไม่ปรากฏ
การเกิดปฏิหาริย์
3. ข้อความในวงเล็บแสดงสาเหตุที่ทำให้เกิดปฏิหาริย์

	ลูกชาย	ลูกสาว
ทะเกะ โนะ ยุกิ	ฟื้นฟูวิชีวิตขึ้นมาอีกครั้ง (ประชัญทั้ง 7 แห่งป่าไผ่รับรู้ถึงความทุกข์ของพ่อแม่ที่สูญเสียลูก)	X
ทะนิโภ	ฟื้นฟูวิชีวิตขึ้นมาอีกครั้ง (1. ลูกชายกตัญญูต่อแม่ 2. พระอาจารย์และพระภูษาวิวงวนเทพเจ้า)	-
ดัมปุ	รอดชีวิตจากการถูกไล่ตามและกลับเมืองหลวงได้อย่างปลอดภัย (พระอาจารย์สวัดมนต์วิวงวนเทพเจ้า)	-

ที่มา : สระบุรีโดยผู้เขียน

จากตารางที่ 8 พบว่า การเกิดปาฏิหาริย์กับตัวละครลูกทั้ง 3 เรื่องเกิดขึ้นกับลูกชายเท่านั้นและอาศัยพลังของบุคคลอื่นจำนวน 2 เรื่อง (ได้แก่ 1) เรื่อง ทะเกะ โนะ ยุกิ และ 2) เรื่อง ดัมปุ ส่วนเรื่องทะนิโภ อาศัยทั้งพลังของบุคคลอื่นและพลังของลูกชายเอง

ปาฏิหาริย์การฟื้นฟูวิชีวิตของลูกชายในเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ เกิดขึ้นได้ด้วยอาคมภาพของประชัญทั้ง 7 แห่งป่าไผ่ซึ่งรับรู้ถึงความทุกข์ทรมานของพ่อแม่ดังที่นักวิชาการชาวญี่ปุ่นเชื่ออิมิ โทะโมะโภะ (石井倫子) กล่าวว่า “แม้ว่าแม่และพี่สาวจะร้องให้คร่าครวญเพียงใดก็ไม่สามารถเกิดปาฏิหาริย์ขึ้นได้แต่หลังจากพ่อยอมรับผิดและรู้สึกโศกเศร้าทำให้ประชัญทั้ง 7 แห่งป่าไผ่มาช่วยชุมชนี้วิชิตลูก” (石井倫子, 2003, pp.72-73) เรื่องนี้ไม่ปรากฏบทขับร้องที่แสดงให้เห็นว่าตัวละครได้วิงวอนให้เทพเจ้าเดชีจามาช่วย ดังนั้น การเกิดปาฏิหาริย์ในเรื่องนี้อาศัยพลังของพ่อแม่ที่มีความรักและความผูกพันต่อลูกชายหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเกิดปาฏิหาริย์ในเรื่องนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยพลังของลูกเองแต่จำเป็นต้องอาศัยพลังของผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ชายและผู้หญิง

ปาฏิหาริย์การรอดชีวิตของลูกชายในเรื่อง ดัมปุ เกิดขึ้นได้เพราะพระอาจารย์ร่ายมนต์ให้เทพเจ้า เสด็จมาช่วยให้ลมเปลี่ยนทิศเพื่อทำให้เรือหันกลับเข้าหาฝั่ง ดังนั้น การเกิดปาฏิหาริย์ในเรื่องนี้อาศัยพลังของ

พระอาจารย์หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเกิดปาฏิหาริย์ในเรื่องนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยพลังของเด็กเองแต่จำเป็นต้องอาศัยพลังของผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ชาย

ปาฏิหาริย์การฟื้นฟูวิชีวิตของลูกชายในเรื่องทะนิโภ เกิดขึ้นได้ เพราะความกตัญญูของลูกชายดังที่นักวิชาการชาวญี่ปุ่นเชื่ออะมะโนะ พุเมิโอะ (天野文雄) กล่าวว่า “ความกตัญญูของมะทุ่งหัวกะส่งผลให้เอ็น โนะ เกียวจะเสด็จมาช่วยชุมชนี้วิชิต เพราะเห็นว่าเป็นคนมีความกตัญญูต่อพ่อแม่” (天野文雄, 2019, p.257) นอกจากนี้ การวิงวอนของพระอาจารย์และบรรดาพระภูษาที่ร่วมเดินทางไปบำเพ็ญตนบนยอดเขาเป็นอิสระเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดปาฏิหาริย์ในเรื่องนี้ เพราะหากปราศจากการวิงวอนแล้วเทพเจ้าไม่สามารถรับรู้โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นกับลูกชายได้ ดังนั้น การเกิดปาฏิหาริย์ในเรื่องนี้อาศัยทั้งพลังของลูกชายและพลังของพระอาจารย์และบรรดาพระภูษาหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเกิดปาฏิหาริย์ในเรื่องนี้จำเป็นต้องอาศัยทั้งพลังของเด็กเองและพลังของผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ชาย

7.3 ความคิดความเชื่อที่ปรากฏในบทละครใน

7.3.1 ผู้หญิงในบทบาทภารยา กับบทบาทแม่

ผู้หญิงในสังคมญี่ปุ่นยุคกลางมีหน้าที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับสถานภาพทางสังคมของสามีดังที่นักวิชาการชาวญี่ปุ่นเชื่อ อิมิมุระ ชิโระโภะ (西村汎子)

กล่าวถึงหน้าที่ของผู้หญิงในยุคกลางว่า “ภารบาทของชนชั้นนี้กรับส่วนมากอาศัยในบ้านที่มีอาณาเขตกว้างขวางภารามีหน้าที่ให้กำเนิดบุตรและเลี้ยงดู และต้องดูแลเรื่องงานผลิตต่างๆ เช่น สังการให้บริการทำเส้นด้าย นอกจากนี้ต้องขายผลผลิต จัดเตรียมอาหาร อบรมสั่งสอนและดูแลความเป็นอยู่ของบริวาร ส่วนภารายของสามัญชนจะอาศัยในบ้านขนาดเล็ก สามีประกอบอาชีพหลากหลายประเภท เช่น ช่างฝีมือ ฝ่ายภารยาจะทำงาน เช่นเดียวกับสามี และมีหน้าที่เลี้ยงดูลูก แต่หากเป็นภารายของเกษตรกรจะทำนาข้าว เก็บเกี่ยวผลผลิต ฯลฯ ขณะเด่นหน้าหรือซักผ้าจะแบกลูกไว้ด้านหลังโดยใช้ลูกอุยูโนโนะของตน” (総合女性史研究会、編者, 2008, pp.88-89)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงในสังคมญี่ปุ่นยุคกลางต้องทำหน้าที่ทั้งในบทบาทภารยาและบทบาทแม่ ส่วนผู้หญิงที่ปรากฏในบทบาทภารโภรในเรื่องที่ศึกษาจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) เรื่องอะโอะไซเมะยะ 2) เรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ 3) เรื่องทะโนโก และ 4) เรื่องมะท์ชูยะมะกะระมิ (ยกเว้นเรื่องดัมปู ที่ไม่ปรากฏตัวละครญี่ปุ่น) บทบาทแม่ของตัวละครญี่ปุ่นโดยเด่นกว่าบทบาทภารยา

การทึบทบาทแม่ในเรื่องที่ศึกษามีความสำคัญมากกว่าบทบาทภารยา สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสังคมในยุคกลางของญี่ปุ่นที่ผู้หญิงมีสถานภาพต่ำลงอย่างต่อเนื่องนับจากช่วงปลายสมัยเอ็มมิ ผู้มีอำนาจสูงสุดในบ้านคือสามี บทบาทของผู้หญิงในฐานะภารามีอ่อนโยน มุระ อิกุโยะ (野村育世) กล่าวว่า “แม่มีพลังอำนาจมากในสังคมญี่ปุ่น แม้เป็นผู้เลี้ยงดูลูกและมีอิทธิพลต่อลูกมากทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านจิตใจ ต่อมานิ่งช่วงปลายสมัยเอ็มมิรูปแบบการแต่งงานที่ภารยาเข้าไปอยู่ในบ้านของสามีทำให้สถานภาพของผู้หญิงตกต่ำลงแต่พลังอำนาจของแม่ยังคงเป็นที่ยอมรับสืบเนื่องต่อมา” (野村育世, 2004, pp.69-70)

7.3.2 ความรุนแรงกับการจัดการปัญหา

ความรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมของตัวละครญี่ปุ่น

หรือตัวละครลูกที่ส่งผลให้ผู้อื่นเสียชีวิต จากบทละครในเรื่องที่ศึกษาจำนวน 5 เรื่อง มี 3 เรื่องที่ตัวละครหญิงหรือตัวละครลูกแสดงความรุนแรง ได้แก่ 1) เรื่องอะโอะไซเมะยะ โดยภารยาใหม่ทึ่งหวงสามีจึงชอบอ้างชื่อสามีเขียนจดหมายตอบกลับภารยาเดิม 2) เรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ โดยภารยาใหม่ก่อหลอกลูกเลี้ยงพระคิดว่าลูกเลี้ยงเดินทางไปฟ้องเรื่องต่าง ๆ ให้แม่ผู้ให้กำเนิดฟัง และ 3) เรื่องดัมปู โดยลูกชายสังหารผู้ดูแลคนที่ลูกเนรเทศมาที่เกาะซึ่งเป็นผู้รับสั่งให้ประหารพ่อ

การแสดงความรุนแรงในเรื่องอะโอะไซเมะยะ และเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ ช่วยเพิ่มความน่าเห็นใจให้กับตัวละครที่ลูกกระทำ กล่าวคือ ผู้ลูกกระทำในเรื่องอะโอะไซเมะยะคือภารยาเดิมและลูกโดยภารยาเดิมมีความน่าเห็นใจ เช่น การลูกสามีทอดทิ้ง การลูกกีดกันไม่ให้พบกับอดีตสามี และลูกมีความน่าเห็นใจ เช่น การเดินทางมาด้วยความยากลำบากจากเมืองหลวง ส่วนผู้ลูกกระทำในเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิคือลูกชายซึ่งมีความน่าเห็นใจที่ต้องทนทุกข์กับการใช้ชีวิตร่วมกับพ่อและแม่เลี้ยง

การปรากฏตัวละครแม่เลี้ยงในบทบาทภารโภรในสหท้อนถึงการให้ความสนใจเรื่องรา₩ะห่วงแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยงของคนญี่ปุ่นในยุคกลางด้วยเหตุผลดังที่นักวิชาการชาวญี่ปุ่นเชื้ออีนุมะ เค็นจิ (飯沼賢司) กล่าวว่า “ด้านหน้าหรือเรื่องเล่าในยุคกลางโดยเฉพาะช่วงแรกของยุคມีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับแม่เลี้ยงกลั่นแกล้งลูกเลี้ยงจำนวนมาก คนญุนั้นมีการหย่าร้าง การแต่งงานใหม่เพราความสัมพันธ์นั้นสามีภารามีไม่มั่นคงส่งผลให้คนให้ความสนใจอย่างมากเรื่องแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง” (女性史総合研究会、編者, 1990, p.46)

ในทางตรงกันข้าม พฤติกรรมแสดงความรุนแรงของตัวละครลูกในเรื่องดัมปู ไม่ได้เพิ่มความน่าเห็นใจให้กับผู้ลูกกระทำคือผู้ดูแลคนที่ลูกเนรเทศมาที่เกาะซึ่งถูกสังหารแต่กลับเพิ่มความน่ายกย่องให้กับลูกในฐานะที่แสดงความกตัญญูต่อพ่อด้วยการสังหารศัตรูของพ่อ

7.3.3 ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

คำสอนสำคัญประการหนึ่งของพุทธศาสนา คือ

ทำดีได้ดี เนื้อเรื่องของบทละครโนในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นผลกระทบดี เช่น ความกตัญญูของลูกส่งผลให้เกิดปาฏิหาริย์ในเรื่องทันนิโกร และเรื่องมะท์ซุยะมะกะงะมีการแสดงให้เห็นผลกระทบดีเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำความดีของคนในสังคม

ข้อความที่มีความหมายตรงกันข้ามกับทำดีได้ดี คือทำชั่วได้ชั่ว เนื้อเรื่องของบทละครโนในงานวิจัยนี้ไม่แสดงให้เห็นผลกระทบจากการประพฤติไม่ดี เช่น พฤติกรรมของภรรยาใหม่ในเรื่องอะอิโซะเมะงะะ และเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ แสดงภาพด้านลบและเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลให้เกิดโศกนาฏกรรมรุนแรงต่อตัวละครอื่น ๆ แต่ไม่ปรากฏผลจากการประพฤติไม่ดี

การที่เนื้อเรื่องในบทละครโนเรื่องที่ศึกษาให้ความสำคัญกับการนำเสนอผลของการดีมากกว่าผลของกรรมไม่ดี อาจเป็นการปลูกฝังเรื่องการให้อภัยและไม่ลงโทษผู้ที่ทำความผิด

7.3.4 การต่อรองอำนาจของผู้ชาย

จากบทละครโนเรื่องที่ศึกษาจำนวน 5 เรื่องมีเพียง 1 เรื่อง คือ เรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ ที่ตัวละครหญิงและตัวละครลูกแสดงพฤติกรรมต่อต้านหรือไม่ปฏิบัติตามความประณานของผู้ชายซึ่งเป็นการต่อรองอำนาจกันว่าคือ ความประณานของสามีในเรื่องทะเกะ โนะ ยุกิ มี 2 ประการ ได้แก่ 1) ต้องการให้ภรรยาใหม่ถูกลูกชายอย่างดีขณะที่ตนไม่อยู่บ้าน และ 2) ต้องการให้ลูกชายเป็นทายาทสืบทอดมรดก แต่ภรรยาใหม่ไม่ปฏิบัติตามความประณานของสามีโดยไม่ดูแลลูกเลี้ยงอย่างดี ยิ่งกว่านั้น ยังส่งลูกเลี้ยงให้ไปหาพ่อออกจากต้นไม้อกบ้านท่ามกลางความหนาวเหน็บแนบทันทีจะสังคันรับใช้ และลูกชายไม่ปฏิบัติตามความประณานของพ่อโดยต้องการออกบวชและเดินทางไปปลาแม่กับพี่สาว

การที่ตัวละครหญิงและตัวละครลูกในบทละครโนเรื่องที่ศึกษาส่วนมากไม่แสดงพฤติกรรมต่อรองอำนาจของผู้ชายนั้นสอดคล้องกับสภาพสังคมของญี่ปุ่นยุคกลางที่ผู้ชายมีอำนาจสูงสุดในบ้านและควบคุมให้ผู้หญิงและเด็กเข้าพึ่งคำสั่งของตน

7.3.5 การอุทิศส่วนกุศลกับการบรรลุธรรม

การอุทิศส่วนกุศลเป็นหนทางหนึ่งเพื่อให้สามารถบรรลุธรรมได้ วิญญาณที่บรรลุธรรมจะได้ไปสู่สุสาน สุขาวดีซึ่งเป็นความประณานของคนญี่ปุ่นสมัยโบราณ การอุทิศส่วนกุศลมีหลายรูปแบบ เช่น การออกบวช การคัดลอกพระสูตร จากบทละครโนเรื่องที่ศึกษาจำนวน 5 เรื่องมี 3 เรื่องที่กล่าวถึงการอุทิศส่วนกุศล ได้แก่ 1) เรื่องอะอิโซะเมะงะะ 2) เรื่องดัมปู และ 3) เรื่องมะท์ซุยะมะกะงะมี แต่มีเพียง 1 เรื่องที่แสดงให้เห็นการบรรลุธรรม คือ เรื่องมะท์ซุยะมะกะงะมี

7.3.6 ปาฏิหาริย์กับการปลูกฝังคนในสังคม

จากบทละครโนเรื่องที่ศึกษาจำนวน 5 เรื่องมีเพียง 1 เรื่อง คือ เรื่องทะเกะ โนะ ยุกิที่ปาฏิหาริย์เกิดขึ้นโดยเทพเจ้าเสด็จมาช่วยเหลือ ส่วนอีก 4 เรื่องเกิดขึ้นเพราบุคคลแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งโดยแบ่งบุคคลเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) บุคคลที่เป็นชาวราษฎร (ลูกชายในเรื่องทันนิโกร ลูกสาวและสามีในเรื่องมะท์ซุยะมะกะงะมี) และ 2) บุคคลที่เป็นนักบวช (เจ้าอาวาสในเรื่องอะอิโซะเมะงะะ พระอาจารย์และบรรดาพระภูษาในเรื่องทะนิโกร พระอาจารย์ในเรื่องดัมปู)

การเกิดปาฏิหาริย์โดยนักบวชเป็นเรื่องที่คนไทยรู้สึกว่าเป็นการนำความเชื่อถือด้วยพระชนม์นักบวชเป็นผู้ปฏิบัติตน เคร่งครัดและสามารถตั้งเป็นกิจวัตร ยิ่งกว่านั้น ยังมีความเชื่อว่านักบวชที่เป็นพระภูษาหรือพระอาจารย์มีพลังพิเศษเหนือมนุษย์ ธรรมชาติทั่วไป ส่วนการเกิดปาฏิหาริย์โดยชาวราษฎร เป็นการนำเสนอเรื่องผลจากการประพฤติกรรมดี กล่าวคือ ลูกชายในเรื่องทะนิโกรแสดงความกตัญญูต่อแม่ ลูกสาวในเรื่องมะท์ซุยะมะกะงะมี แสดงความกตัญญูต่อพ่อ แม่ และสามีในเรื่องมะท์ซุยะมะกะงะมี ไปเพาเครื่องห้อมที่โอบใบสวัสดิเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้วิญญาณของภรรยาในวันที่ต้องกับบ้านเสียชีวิตของภรรยา เนื้อเรื่องในบทละครโนแสดงให้เห็นว่าแม่จะเกิดโศกนาฏกรรมขึ้นแต่หากปฏิบัติตามครรลองของสังคมย่อมเกิดปาฏิหาริย์ และนำมาซึ่งความสุขในที่สุด ดังนั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้แต่งบทละครโนอาจต้องการนำเสนอสุกสารม

จากการปฏิบัติตามความคาดหวังหรือตามธรรมเนียมปฏิบัติของคนในสังคมสมัยนี้ บทบาทครโนอาจเป็นเครื่องมือหนึ่งในการปลูกฝังค่านิสัยดีมั่นในการประพฤติตามแนวปฏิบัติที่เห็นว่าถูกต้อง

8. สรุป

ผลการวิจัยข้างต้น พบร่วมกับสอดคล้องกับสมมติฐานทั้ง 3 ประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

8.1 ภาพของตัวละครหญิงและตัวละครลูก

ตัวละครหญิงแสดงภาพทั้งหมด 10 ภาพ ในจำนวนนี้เป็นภาพด้านบวก 7 ภาพและเป็นภาพด้านลบ 3 ภาพ ดังนี้ ภาพของตัวละครหญิงส่วนมากเป็นภาพด้านบวก และไม่ว่าพฤติกรรมของตัวละครหญิงจะแสดงภาพด้านบวกหรือด้านลบ แต่สามารถส่งผลให้ตัวละครหญิงสมความประณานะและไม่สมความประณานในสิ่งที่ต้องการได้ เช่นกัน ดังนั้น ภาพด้านบวกไม่สามารถส่งผลให้ตัวละครหญิงสมประณานในสิ่งที่ต้องการได้ทุกรูปนี้

ตัวละครลูกแสดงภาพทั้งหมด 8 ภาพ ในจำนวนนี้ เป็นภาพด้านบวก 6 ภาพและเป็นภาพด้านลบ 2 ภาพ ดังนั้น ภาพของตัวละครลูกส่วนมากเป็นภาพด้านบวก และแม้ว่าพฤติกรรมของตัวละครลูกจะแสดงภาพด้านบวก แต่สามารถส่งผลให้ตัวละครลูกสมความประณานะและไม่สมความประณานในสิ่งที่ต้องการได้ เช่นกัน ดังนั้น ภาพด้านบวกไม่สามารถส่งผลให้ตัวละครลูกสมประณานในสิ่งที่ต้องการได้ทุกรูปนี้

8.2 อำนาจและการต่อรองของตัวละครหญิงและตัวละครลูก

ตัวละครหญิงแสดงอำนาจ 5 ครั้ง และต่อรองอำนาจ 2 ครั้ง ดังนั้น ตัวละครหญิงแสดงอำนาจในสัดส่วนที่มากกว่าการต่อรองอำนาจ ส่วนตัวละครลูกแสดงอำนาจ 0 ครั้ง และต่อรองอำนาจ 3 ครั้ง ดังนั้น ตัวละครลูกต่อรองอำนาจในสัดส่วนที่มากกว่าการแสดงอำนาจ

8.3 ความคิดความเชื่อที่ปรากฏในบทบาทครโนเรื่องที่ศึกษา

8.3.1 บทบาทแม่มีความสำคัญมากกว่าบทบาทภารยาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสังคมในยุคกลางของญี่ปุ่นที่ผู้หญิงในฐานะภารยาไม่อาจหัดเติมผู้ชายได้ แต่ในฐานะแม่แล้วผู้หญิงยังคงมีพลังอำนาจมาก

8.3.2 การแสดงความรุนแรงของตัวละครภารยาใหม่สอดคล้องกับความคิดของคนในสังคมยุคกลางที่ให้ความสนใจเรื่องแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยง เพราะยุคหนึ่งมีการหย่าร้างซึ่งแสดงถึงความไม่เม้นคงระหว่างสามีภารยา ส่วนการแสดงความรุนแรงของตัวละครลูกสอดคล้องกับความเชื่อเรื่องการแสดงความกตัญญูของลูกต่อพ่อแม่

8.3.3 การแสดงให้เห็นผลกระทบต่อสอดคล้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนาเรื่องทำดีได้ดี แต่บทบาทครโนในงานวิจัยนี้ไม่แสดงให้เห็นผลกระทบไม่ดีซึ่งอาจเป็นการปลูกฝังเรื่องการให้อภัยและไม่ลงโทษผู้ทำความผิด

8.3.4 ตัวละครหญิงและตัวละครลูกส่วนมากไม่แสดงพฤติกรรมต่อรองอำนาจของผู้ชายซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมของญี่ปุ่นยุคกลางที่ผู้ชายมีอำนาจสูงสุดในบ้านและควบคุมให้ผู้หญิงและเด็กเชื่อฟังคำสั่งของตน

8.3.5 บทบาทครโนเรื่องที่ศึกษาส่วนมากแสดงเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการอุทิศส่วนกุศลซึ่งเป็นหนทางหนึ่งเพื่อให้สามารถบรรลุธรรมได้และได้ไปสู่ติ่นแดนสุขาวดีซึ่งเป็นความเชื่อของคนญี่ปุ่นสมัยโบราณ

8.3.6 ปฏิวัติในบทบาทครโนเรื่องที่ศึกษาส่วนมากเกิดจากการวิงวนเทพเจ้าโดยมี 3 เรื่องที่ผู้วิงวนคือนักบวชซึ่งเป็นเรื่องที่คนญี่ปุ่นสมัยโบราณยอมรับได้ ง่าย เพราะนักบวชเป็นผู้สวดมนต์เป็นกิจวัตร และมีความเชื่อว่านักบวชที่เป็นพระภูษา มีพลังพิเศษเหนือมนุษย์ ธรรมชาติทั่วไป

จากการสรุปเรื่องความคิดความเชื่อที่ปรากฏในบทบาทครโนเรื่องที่ศึกษาพบว่า บทบาทครโนเรื่องที่ศึกษา ส่วนมากแสดงเนื้อเรื่องสอดคล้องกับความคิดความเชื่อของคนญี่ปุ่นในสมัยโบราณ

ເອກສານອ້າງອີງ (References)

- ສ්‍රීමනພර ສ්‍රීຍුංචාරිස්ථිප්‍රසාද ແລະ ວිනිය ຈາමරස්‍රීයා. (2563). ກາපලක්ෂණ්ප່ອແມූළුග්‍රහ්‍ය්පුන. ກຽງແຕວ : ສຳນັກພິມພົດ ຈຸ່າລັງກຣນົມທາວິທາລ້າຍ.
- 天野文雄 (2019). 『能楽手帖』. 東京:角川ソフィア文庫.
- 石井倫子 (2003). 「解体する「家」とその再生—〈藍染川〉の世界を中心に—」『日本文学』52(7): 66-74.
- 小田幸子 (1995). 「能の中の「メロドラマ」恩愛靈験能をめぐって」『能劇学』2: 1-15.
- 佐成謙太郎 (1982). 『謡曲大観 第一卷』. 東京:明治書院.
- _____ (1982). 『謡曲大観 第三卷』. 東京:明治書院.
- _____ (1982). 『謡曲大観 第五卷』. 東京:明治書院.
- 女性史総合研究会、編者. (1990). 『日本女性生活史 2 中世』. 東京:東京大学出版会.
- 総合女性史研究会、編者. (2008). 『日本女性の歴史』. 東京:角川選書.
- 高松百香 (2018). 「中世の結婚と離婚—史実と狂言の世界—」『武藏野大学能楽資料センター紀要』29: 41-55.
- 野村育世. (2004). 『仏教と女の精神史』. 東京:吉川弘文館.

ໜ່າຍງານນີ້ແຕ່ງ: ຄະນະນຸ່ມຍຄາສຕ່ຽນແລະ ລ້ຳຄມຄາສຕ່ຽນ ມහາວິທຍາລໍຍຮາຊກົງນຄຣຣາຊລື່ມາ

Affiliation: Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding email: winaitaiyo@hotmail.com

Received: 2021/07/07

Revised: 2021/12/04

Accepted: 2021/12/12

สกานการณ์ปัจจุบันของการสอบวัดระดับ การใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (BJT) ในประเทศไทย: จากบทสัมภาษณ์ผู้เข้าสอบ BJT

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของการสอบวัดระดับทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (BJT) ในประเทศไทย จากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าสอบวัดระดับทักษะความรู้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (BJT) การสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวกับโครงสร้างครั้งนี้ สัมภาษณ์นักศึกษามหาวิทยาลัยชาวะไทย จำนวน 6 คน และพนักงานบริษัทเอกชน ญี่ปุ่นในประเทศไทยจำนวน 6 คน จากรезультатการวิจัยพบว่า นักศึกษาเห็นว่าการสอบวัดระดับทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่น เชิงธุรกิจ (BJT) นั้นยากและไม่เหมาะสมกับระดับความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่นของตน อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้เผยแพร่ให้เห็นว่านักศึกษาเห็นคุณค่าของการสอบวัดระดับทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (BJT) ในแง่ของการให้โอกาสทบทวนสิ่งต่าง ๆ ที่เคยเรียนรู้ การเรียนรู้วิธีการใช้ภาษาญี่ปุ่นรูปสุภาพในสถานการณ์จริง และกระตุ้นให้นักศึกษาต้องการศึกษาเรื่องนี้เพิ่มมากขึ้น ภายหลังเสร็จสิ้นจากการสอบ ในทางกลับกันพนักงานของบริษัทเอกชนญี่ปุ่นพบว่าการทดสอบดังกล่าวเหมาะสมสมกับทักษะความสามารถทางภาษาของตน และยังพบว่าการสอบวัดระดับทักษะภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (BJT) ได้รับการยอมรับว่าเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มพนักงาน เนื่องจากทำให้ทราบหนังสือจุดอ่อน และนำไปสู่การปรับปรุงการใช้ภาษาญี่ปุ่นของตน ในขณะเดียวกันเป็นการเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้คำศัพท์และสำนวนใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในบริษัทอีกด้วย หากการสอบวัดระดับทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (BJT) ได้รับการปรับปรุงจนกระทั่งเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ผู้รับผิดชอบการจัดสอบจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมทั้งการจัดทำข้อและการทราบหนังสือประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงของการสอบดังกล่าวแก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งเป้าหมายนี้สามารถบรรลุได้โดยการกำหนดให้ผลการสอบวัดระดับทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (BJT) เป็นมาตรฐานในกระบวนการสรรหาบุคลากรของบริษัทเอกชนญี่ปุ่น และใช้คะแนนสอบเป็นหลักเกณฑ์ในการประเมินค่าตอบแทนพนักงาน

คำ

สำคัญ

การสอบวัดระดับทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ (BJT) การศึกษาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจในประเทศไทย

The Current Perception of the Business Japanese Proficiency Test (BJT) in Thailand: Interview with BJT Test Takers

Abstract

This research is a study of how the Business Japanese Proficiency Test (BJT) is presently viewed in Thailand as indicated by interviews with BJT test takers. A series of semi-structured face-to-face individual interviews were conducted with 6 Thai university students of Japanese and 6 employees who work for Japanese firms in Thailand. It emerged that, students consider the BJT difficult and incompatible with their knowledge of the language. However, this study reveals that students value the BJT for the opportunity it offers to: consolidate learned items; learn how to utilize Japanese honorifics in real-life situations; and motivate the students to continue learning after the examination. Conversely, employees of Japanese firms find the test commensurate with their linguistic ability. The study showed that the BJT is perceived as beneficial to employees as it provides them with an awareness of both their weak points and subsequent improvement, while also offering the opportunity to acquire new words and expressions that are of direct relevance to their work environments. Finally, if the acceptance and the reputation of the BJT are to be improved, then the organizers of the exam have to promote both name recognition and an awareness of the exam's practical benefits among the general public. This could be achieved by making the test a standard component in the personnel recruitment process of Japanese firms, and using the BJT score as an evaluation criterion in determining the remuneration of employees.

Key words

Business Japanese Proficiency Test (BJT), business Japanese language education in Thailand

1. บทนำ

จากการสำรวจในงานวิจัยเชิงปริมาณครั้งก่อน (Tajima, 2020) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการสอบ BJT ในประเทศไทยจากมุมมองของผู้สอบ เกี่ยวกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการสอบ และความยากง่ายของข้อสอบ

ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับเนื้อหาของข้อสอบ BJT โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มนักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย จำนวน 61 คน และผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นที่ทำงานกับบริษัทไทย ที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่นหรือทำงานในบริษัทญี่ปุ่นที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย จำนวน 53 คน จากผลการสำรวจพบว่า กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นคิดว่า การสอบ BJT เป็นการสอบที่มีโอกาสสนับสนุนที่จะสามารถนำผลสอบไปใช้ประโยชน์ในที่ทำงาน และกลุ่มที่เป็นนักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นมีความเห็นว่าการสอบ BJT นั้นเป็นการสอบที่ยาก (นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 61 คน มีผลสอบระดับภาษาญี่ปุ่น JLPT N3=7 คน N4=18 คน N5=6 คน ไม่มี=30 คน) และคิดว่า ความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นของตนนั้นยังไม่เหมาะสมกับการสอบ BJT เท่าที่ควรเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุที่ประเทศไทยมีผู้สมัครสอบ BJT น้อย อย่างไรก็ตาม ในการสำรวจครั้งก่อนที่จัดขึ้นในปี 2020 ยังไม่ได้ ทำความสะอาดที่จัดสอบ

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการสำรวจแบบกึ่งโครงสร้างโดยการสัมภาษณ์ เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการสอบ BJT รวมถึงมุมมองและประโยชน์ที่ผู้เข้าสอบได้รับจากการสอบ ซึ่งเป็นประเด็นที่ยังไม่มีความชัดเจนในงานวิจัยเชิงปริมาณครั้งก่อน ครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำความคิดเห็นและมุมมองที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ที่ยังไม่ได้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นและกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้ได้ข้อมูลและมุมมองเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์

ของการสอบ BJT รวมถึงข้อเสนอแนะถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนาการสอบ BJT ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการดังนี้
- 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการสอบ BJT ในประเทศไทย
 - 2) เพื่อวิเคราะห์ประโยชน์ของการสอบ BJT ในประเทศไทย
 - 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการสอบ BJT ในประเทศไทย

3. ผลการวิจัยก่อนหน้านี้

3.1. แนวคิดภาพรวมของการสอบ BJT

การสอบ BJT เป็นการสอบที่วัดทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นสำหรับการทำงานทางธุรกิจ โดยแบ่งออกเป็น 7 ทักษะดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการสังเกตและเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ
 2. ความสามารถในการอ่านความหมายและตีความเจตนาที่ແงอยอุ้นในข้อมูลข่าวสารต่างๆ (การรับสาร)
 3. ความสามารถในการตอบสนองต่อเรื่องราวในประเด็นต่างๆ (การแสดงออก/การกระทำ)
 4. ความสามารถในการจัดการเกี่ยวกับเอกสารทางธุรกิจ
 5. ความสามารถทางภาษาขั้นพื้นฐาน (คำศัพท์/ไวยากรณ์/คำยกย่อง/สำนวนที่ควรใช้)
 6. ความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อเจอคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจ
 7. ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมที่แตกต่างอย่างวัฒนธรรมทางธุรกิจของญี่ปุ่น
- แบบทดสอบเป็นรูปแบบปรนัย มีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบทดสอบการฟัง (ประมาณ 45 นาที) ตอนที่ 2 แบบทดสอบการอ่านผสานกับการฟัง (ประมาณ

30 นาที) และตอนที่ 3 แบบทดสอบการอ่าน (ประมาณ 30 นาที) โดยในแต่ละตอนแบ่งออกเป็น 3 ตอนย่อย ในส่วนของคะแนนนั้นมีตั้งแต่ 0 - 800 คะแนน และวัดผลออกมาเป็น 6 ระดับตั้งแต่ J5 - J1+ แต่เดิมการสอบ BJT จะจัดสอบในวันและเวลาเดียวกันทั่วโลกเข่นเดียว กับการสอบ JLPT ทว่าบังตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ. 2017 เป็นต้นมา ได้เปลี่ยนมาใช้วิธี CBT (Computer Based Testing) ซึ่งผู้สมัครสามารถเลือกวัน-เวลาเข้าสอบได้ ตามความสะดวกของตนเอง (The Japan Kanji Aptitude Testing Foundation, 2017, pp. 76-93)

3.2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการสอบ BJT

ประโยชน์หลักของการสอบ BJT สำหรับชาติต่างๆ ที่อาศัยหรือทำงานอยู่ในประเทศไทยญี่ปุ่นได้รับคือ สามารถวัดทักษะทางภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจเพื่อใช้เป็นเกณฑ์การประเมินความสามารถของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินคุณสมบัติของบุคลากรที่ต้องการ "ทำงาน" "เปลี่ยนงาน" "ศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น" และเพื่อให้ได้รับการตอบแทนความสามารถทางภาษาอย่างเหมาะสม เช่น "ปรับเลื่อนตำแหน่งงาน" "ปรับขึ้นค่าจ้าง" เป็นต้น

ส่วนประโยชน์อื่นๆ ของการสอบ BJT สำหรับผู้ที่ต้องการวิชาสำหรับทำงานในประเทศไทยญี่ปุ่นคือสามารถใช้คะแนนนี้ในการขอ "ใบวัสดุสถานการณ์สำหรับอาชญากรรมในประเทศไทยญี่ปุ่น" (ต้องได้มากกว่า 300 คะแนนขึ้นไป) และ "ใบรับรองคุณสมบัติ/ความรู้ภาษาญี่ปุ่นของแรงงานต่างชาติทักษะสูง" (400 คะแนนขึ้นไปได้ 10 POINT)" นอกจากนี้ในข้อกำหนดของแนวปฏิบัติใหม่ที่จัดทำขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2019 และได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติมในเดือนกุมภาพันธ์ 2020 เกี่ยวกับกิจกรรมพิเศษเพื่อสนับสนุนการจ้างงานนักเรียนต่างชาติในประเทศไทยญี่ปุ่น (ผู้สำเร็จการศึกษามหาวิทยาลัยที่ญี่ปุ่น) กำหนดว่า นักศึกษาต่างชาติต้องได้มากกว่า 480 คะแนนขึ้นไป (https://www.kanken.or.jp/bjt/about_feature_merit.html) อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขพิเศษของผลสอบ BJT ข้างต้นทั้ง 3 ข้อล้วนเป็นประโยชน์

สำหรับผู้ที่พำนักอาศัยระยะยาวในประเทศไทยญี่ปุ่น รวมถึงเป็นคุณสมบัติพิเศษของผู้ที่ต้องการทำงานในประเทศไทยญี่ปุ่นทั้งสิ้น แต่สำหรับในประเทศไทย มีเพียงไม่กี่องค์กรที่translate คุณค่าของคะแนนสอบ BJT และกำหนดให้เป็นคุณสมบัติในการคัดสรรบุคลากรเข้าทำงานในบริษัท ทั้งกรณีการจ้างงานใหม่/การเปลี่ยนงานของบุคลากรด้านภาษาญี่ปุ่น

ผู้จัดการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น JLPT ได้ทำการสำรวจถึงเหตุผลการสอบของผู้สอบนอกประเทศญี่ปุ่นในการสอบครั้งที่ 2 ประจำปี 2018 (<http://www.jlpt.jp/statistics/index.html>) ผลการสำรวจพบว่า ผู้เข้าสอบจำนวน 26.6% สอบเพื่อใช้ในการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย และผู้เข้าสอบจำนวน 33.4% สอบเพื่อเหตุผลในการสมัครงาน การปรับเพิ่มรายได้ทั้งการปรับเพิ่มเงินเดือน หรือการเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น กล่าวคือ กว่า 60% ของผู้สมัครสอบนอกประเทศญี่ปุ่น ต้องการนำผลการสอบภาษาญี่ปุ่น JLPT ไปใช้ประโยชน์ได้จริง

โดยในปี ค.ศ. 2016 ผู้จัดสอบ BJT ได้ทำการสำรวจเพื่อหาเหตุผลในการสอบสำหรับผู้สอบที่อยู่ในต่างประเทศ (<https://www.kanken.or.jp/bjt/candidate/>) ผลการสำรวจพบว่า สอบจำนวน 59% ใช้เพื่อการสมัครงานหรือเปลี่ยนงาน 2% ใช้เพื่อการขึ้นเงินเดือน หรือเลื่อนตำแหน่ง และ 4% ใช้เพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย หรือเพื่อศึกษาต่อต่างประเทศ

จะเห็นได้ว่า ผู้สอบประมาณ 60% ของผู้สมัครสอบ BJT ทั้งหมดก็มีเหตุผลเพื่อต้องการนำผลการสอบภาษาญี่ปุ่นไปใช้ประโยชน์ในกรณีต่าง ๆ คล้ายกับผู้เข้าสอบ JLPT โดยส่วนใหญ่นำผลสอบไปใช้เพื่อสมัครงาน

3.3. แบบสำรวจจากงานวิจัยครั้งก่อน

จากผลการสอบ BJT ของงานวิจัยครั้งก่อน (Tajima, 2020) พบร่วมค่าคะแนนที่ได้รับระหว่าง กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย ($\bar{x} = 272.56$) และ กลุ่มนักเรียน วิชาชีพแล้ว ($\bar{x} = 452.98$) มีความแตกต่างกันมาก

เมื่อผู้จัดได้ทำการวิเคราะห์สัมพันธ์เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างผลสอบและระดับที่ได้รับระหว่างผลสอบ BJT (ระดับ J1+ ถึง J5) และผลสอบการวัดระดับ JLPT (ระดับ N1 ถึง N5 และไม่มีผลสอบ) พบว่า ความสัมพันธ์เป็นแบบสหสัมพันธ์เชิงบวก มีค่าเท่ากับ ($r= .857$, $p<.001$) จึงสรุปได้ว่า หาก JLPT คือการวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นในภาพรวมยิ่งเป็นผู้ที่ได้คะแนนสอบ JLPTมากเท่าไร (กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น) ก็มีผลคะแนนสอบ BJT สูงเช่นกัน

ยิ่งไปกว่านั้น จากการร่วมและวิเคราะห์ข้อมูลการสอบ BJT ที่ได้รับจากแบบสอบถามพบว่า กลุ่มของผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นแสดงความคิดเห็นเชิงลบ เพราะไม่เห็นประโยชน์ในการนำผลการสอบ BJT ไปใช้ประโยชน์ในหน้าที่การงาน ได้จริง ทั้ง ๆ ที่การสอบ BJT มีความแม่นยำและเหมาะสมกับพวกรบที่ทำการศึกษาภาษาญี่ปุ่นและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นให้ดีกว่า ในทางกลับกัน กลุ่มที่เป็นนักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นมีความคาดหวังสูงในการนำผลสอบ BJT มาใช้ประโยชน์ได้จริง ทั้ง ๆ ที่นักศึกษายอมรับว่า BJT เป็นข้อสอบที่ยากและไม่เหมาะสมกับการประเมินความสามารถของพวกรบที่มาก

จากการวิจัยข้างต้นพบว่าสถานการณ์ปัจจุบันของการสอบ BJT ในประเทศไทยนั้นมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างผู้เข้าสอบที่เป็นนักศึกษาและผู้เข้าสอบที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม การสำรวจเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจะได้มุมมองแบบกว้าง ไม่ใช่ข้อมูลเชิงละเอียดหรือเชิงลึก ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงทำงานวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว เพื่อสอบถามถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้เข้าสอบ BJT อย่างละเอียดซึ่งเป็นประเด็นที่ยังไม่มีความชัดเจนในแบบสำรวจครั้งก่อน เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแนวทางการผลักดันการสอบ BJT ให้ดียิ่งขึ้น

3.4. ทฤษฎีความมุ่งมั่นในตนเอง (Self-determination Theory)

หนึ่งในรายการสำรวจที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือการค้นหาแรงจูงใจในการสอบ BJT สำหรับผู้เข้าสอบ BJT จำนวน 12 คน โดยมีกรอบทฤษฎีต่าง ๆ และมีการจัดทำแนวความคิดจากทฤษฎีความมุ่งมั่นในตนเอง (Self-determination) (Deci & Ryan, 1985) ที่กล่าวถึง แรงจูงใจ 3 ประการที่กำหนดความมุ่งมั่นให้กับตนเองได้แก่ ความทะเยอทะยาน (motivation) แรงจูงใจภายนอก (extrinsic motivation) และแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) โดยแรงจูงใจที่เพิ่มความตั้งใจที่จะทำให้จริงคือ แรงจูงใจที่เกิดจากภายใน เช่น การทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสนใจและเพลิดเพลินซึ่งเกิดจากความพึงพอใจหรือเพื่อตอบสนองความความรู้สึกของตนเอง ในขณะที่แรงจูงใจจากภายนอกคือการกระทำเพื่อให้ได้รับรางวัล การชมเซย หรือมีแรงจูงใจให้กระทำเพื่อหลีกเลี่ยนการลงโทษ เป็นต้น นอกจากนี้ Ryan & Deci (2000) ยังเสริมไว้อีกว่า เมื่อผู้เรียนที่มีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการเรียนด้วยตนเองเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว หากมีแรงจูงใจจากภายนอกรวมถึงการเอื้อจากสภาพแวดล้อมทางสังคมมาระดับต้นจะยิ่งช่วยพัฒนาแรงจูงใจจากภายในของผู้เรียนให้มีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เพื่อให้สำเร็จสู่เป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น

4. โครงร่างแบบสำรวจ

4.1. การออกแบบงานวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาสาสมัครที่สุ่มมาจำนวนหนึ่ง โดยให้อาสาสมัครทำข้อสอบ BJT เมื่อทำข้อสอบเสร็จ ผู้วิจัยจะนัดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวเพื่อสอบถามตามแบบสอบถามที่ได้ออกแบบไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

โดยการสำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับเงินทุนวิจัยจากบริษัท M ซึ่งเป็นบริษัทญี่ปุ่น โดยบริษัทแบ่งงบประมาณส่วนหนึ่งเป็นค่าธรรมเนียมในการสอบ BJT เพื่อให้กลุ่มอาสาสมัครสอบ BJT โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

วิธีการประชาสัมพันธ์เพื่อหาอาสาสมัครเข้าสอบ BJT คือเขียนประกาศผ่าน SNS เช่น Facebook, LINE ในเพจและกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับภาษาญี่ปุ่น โดยผู้สมัครที่สนใจสามารถเลือกสอบได้ตามวันเวลาที่สะดวก และต้องเดินทางไปสอบตามวันและเวลาที่กำหนด

4.2. อาสาสมัครผู้เข้าร่วมงานวิจัย

ในงานวิจัยนี้ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย จำนวน 6 คน และผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นที่ทำงานกับบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย จำนวน 6 คน โดยผลการสอบของทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง เป็นไปตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ยของข้อสอบ BJT สำหรับกลุ่มนักศึกษา $\bar{X} = 261.83$ คะแนน และสำหรับกลุ่มคนทำงานแล้ว $\bar{X} = 478.66$ คะแนน

4.3. รายการสำรวจ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสำรวจนี้ จึงมีการกำหนดกรอบของคำถามและบทสัมภาษณ์เพื่อศึกษาใน 3 ประเด็นหลักๆ ด้วยกันคือ "แรงจูงใจในการสอบ" "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอบ" และ "ประโยชน์ที่ได้รับจากการสอบ"

- ทำไม่คุณอย่างสอบ BJT? (แรงจูงใจในการสอบ)
- หลังสอบ BJT แล้ว คุณรู้สึกอย่างไร? คุณคิดว่า BJT เป็นข้อสอบประเภทไหน? (ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อสอบ / มุมมองเรื่องความยากง่ายของข้อสอบ)
- ช่วยบอกข้อดีของการสอบ BJT (ประโยชน์เชิงวิชาการของการสอบ BJT)
- การสอบ BJT นี้จะเป็นประโยชน์กับคุณได้อย่างไร? (ประโยชน์ของการสอบเชิงรูปธรรม)

ตารางที่ 1 ผลสอบของกลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมงานวิจัย

ชื่อ	เพศ	อายุ	ชั้นปี	คะแนน (ระดับ BJT)	JLPT
A	หญิง	21	ชั้นปีที่ 3	234 (J4)	ไม่มี
B	หญิง	21	ชั้นปีที่ 3	257 (J4)	ไม่มี
C	หญิง	21	ชั้นปีที่ 3	289 (J4)	N4
D	หญิง	21	ชั้นปีที่ 3	221 (J4)	ไม่มี
E	หญิง	21	ชั้นปีที่ 3	309 (J4)	N5
F	หญิง	21	ชั้นปีที่ 3	261 (J4)	N5

ตารางที่ 1 ผลสอบของกลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมงานวิจัย

ชื่อ	เพศ	อายุ	กลุ่มธุรกิจ/ตำแหน่งงาน	คะแนน (ระดับ BJT)	JLPT
G	ชาย	46	โรงงานผลิต / ผู้จัดการ	479 (J2)	N2
H	หญิง	26	ท่องเที่ยว / ฝ่ายขาย	436 (J2)	N1
I	หญิง	30	โรงงานผลิต / ล่ามภาษาญี่ปุ่น	481 (J2)	N1
J	หญิง	42	โรงงานผลิต / ฝ่ายจัดซื้อ	413 (J3)	N2
K	หญิง	40	อุตสาหกรรมอาหาร, แบงค์ / ผจก. ฝ่ายบุคคล	564 (J1)	N1
L	ชาย	31	ชั้นปีที่ 3	499 (J2)	N1

ทั้งนี้ นอกเหนือจากคำตามข้างต้น ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มอาสาสมัครที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพภาษาญี่ปุ่นเกี่ยวกับเชื่อมรัฐบาลญี่ปุ่นที่ทำงานอยู่ องค์กรตั้งถ้ามีสวัสดิการให้เงินค่าความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นให้หรือไม่ มีข้อกำหนดที่ต้องให้พนักงานเข้าสอบวัดระดับความรู้ภาษาญี่ปุ่นหรือไม่ เป็นต้น เพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของการสอบ BJT

4.4. วิธีดำเนินการวิจัย (เนื้อหา / ขั้นตอน)

การสัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ภาษาญี่ปุ่นที่ที่ผู้วิจัยทำงานอยู่ ส่วนการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น ใช้วิธีการสัมภาษณ์รูปแบบออนไลน์ ในการดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เตรียมเอกสารเพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และหน้าที่ในการเก็บรักษาความลับข้อมูลส่วนตัวของอาสาสมัครโดยได้อธิบายเป็นลายลักษณ์อักษรและด้วยว่าจะและได้รับความยินยอมจากอาสาสมัครเป็นลายลักษณ์อักษรในการเข้าร่วมงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเสียงทั้งหมดจะถูกบันทึกโดยใช้เครื่องบันทึก IC

สำหรับวิธีการสัมภาษณ์นักศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการการสัมภาษณ์ผ่านอาจารย์ชาวไทยที่สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นในฐานะล่ามภาษาไทยเนื่องจากความสามารถภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับต้น (ตารางที่ 1) และสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาญี่ปุ่นเนื่องจากความสามารถภาษาญี่ปุ่นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง (ตารางที่ 2) จำนวนครั้งในการสัมภาษณ์คือ 1 ครั้ง ใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละประมาณ 15 นาที หลังจากบันทึกเสียงสัมภาษณ์แล้ว

ระบบจะสร้างบันทึกแบบคำต่อคำและใช้เป็นข้อมูลการวิเคราะห์ ระยะเวลาการสำรวจคือตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงธันวาคม 2020

4.5. วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการ

สัมภาษณ์ด้วยขั้นตอนในการเข้ารหัสและการสร้างทฤษฎี (SCAT : Steps for Coding and Theorization) SCAT เป็นวิธีการที่พัฒนาและคิดค้นขึ้นโดย Otani (2008a, 2011) ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากทฤษฎีฐานราก Grounded Theory (GTA) ซึ่งเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพที่ดีในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย โดยยอมรับกันว่าเป็นวิธีที่ง่ายและเหมาะสมที่สุดในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนการวิเคราะห์แบบ SCAT คือการป้อนข้อมูลที่มีการแบ่งกลุ่มจากตารางเมทริกซ์ และดำเนินการในแต่ละขั้นตอนดังนี้

- <1> ป้อนคำและวลีที่เหมาะสมลงในข้อมูล
- <2> ป้อนคำที่นักเรียนจากข้อมูลที่เปลี่ยนคำพูดจากการลีนส์ในส่วนก่อนหน้า
- <3> ป้อนแนวคิด คำพูด และอักษรเพื่ออธิบายในส่วนก่อนหน้า
- <4> ใส่หัวข้อ / โครงสร้าง พิจารณาโดยใส่รหัสตามลำดับ หลังจากใส่รหัสเสร็จแล้ว ให้เขียนหัวข้อ / โครงสร้างในข้อที่ <4> โดยเขียนอธิบายโครงเรื่องและทฤษฎีจากจุดนั้น (Otani, 2008a, 2011)

5. ผลลัพธ์และการอภิปรายผล

บทวิจัยนี้นำเสนอโครงเรื่อง ผลลัพธ์ และข้อเสนอแนะที่สร้างขึ้นโดยขั้นตอนการวิเคราะห์แบบ SCAT ข้างต้น

5.1. โครงเรื่อง (STORY LINE)

ในงานวิจัยนี้ เนื้อจากมีพื้นที่จำกัด จึงนำเสนอข้อมูลนักศึกษาชาวไทยลัมภ์ฯ ที่จำนวน 3 คน และผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นในที่ทำงาน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

5.1.1. STORY LINE ที่ได้รับจากนักศึกษามหาวิทยาลัย A, B และ E ในมุมมองด้านแรงจูงใจในการสอบ BJT / ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อสอบ และประโยชน์ที่ได้รับจากการสอบ

นักศึกษา A

การสอบ BJT สำหรับนักศึกษา A ครั้งนี้เป็นการเข้าสอบโดยสมัครใจ แรงจูงใจของการสอบคือ เพื่อนำผลสอบไปใช้ในอนาคต และเพื่อต้องการรู้ระดับทักษะความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของตนเอง โดยนักศึกษา A แสดงความคิดเห็นว่า การสอบ BJT เป็นข้อสอบที่เน้นด้านธุรกิจโดยตรงซึ่งมีความยากมากสำหรับตนเอง และทำให้รับรู้ว่าตนเองยังไม่เข้าใจภาษาญี่ปุ่นได้ดีพอ เช่น ในส่วนของข้อสอบการฟังและการอ่านบทความขนาดยาว ก็ไม่เข้าใจและไม่สามารถเดาเจตนาที่ผู้เชียนตั้งใจจะสื่อในข้อมูลของบทความให้อ่านได้ การสอบแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างความสามารถเชิงวิชาการด้านภาษาญี่ปุ่นธุรกิจของนักศึกษา A ที่มีอยู่ในปัจจุบันเมื่อเทียบกับคะแนนสอบที่ประเมินผลได้ สรุปได้ว่าความคิดเห็นของนักศึกษา A เป็นความคิดเห็นเชิงบวกว่าการสอบ BJT มีประโยชน์ในการทบทวนสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว เช่น รูปแบบอ่าน และการนำไปประยุกต์ใช้สถานการณ์จริง การสอบมีข้อดีที่ว่าหลังสอบเมื่อเรารู้คะแนนแล้วตนเองจะเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่นให้ดียิ่งขึ้น มีความเชื่อว่าการได้คะแนน BJT สูง เป็นคุณสมบัติที่ดีสำหรับการเข้าสมัครงาน โดยมีความคาดหวังสูงถึงประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการสอบ BJT ในเชิงรูปธรรม อย่างไรก็ตาม JLPT ยังคงเป็นการสอบที่ได้รับความนิยมในการวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นมากกว่า โดยนักศึกษา A สนใจการสอบ JLPT มากกว่า BJT

นักศึกษา B

การสอบ BJT สำหรับนักศึกษา B ครั้งนี้เป็นการเข้าสอบโดยสมัครใจ แรงจูงใจของการสอบคือมีความรู้สึกท้าทายกับข้อสอบที่ไม่เคยสอบมาก่อน ตนเองมีความตั้งใจที่จะพัฒนาทักษะทางภาษาญี่ปุ่นจริงจัง และคาดหวังที่จะนำผลการสอบไปใช้ในการทำงาน โดยยืนส่วนการฟังและการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้นฟังไม่เข้าใจและทำไม่ดีเลย จึงทำให้รู้สึกขาดสมาธิ และเกิดอาการร่วงในระหว่างการสอบทำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความสามารถทางวิชาการที่มีอยู่ในปัจจุบันเมื่อเทียบกับคะแนนสอบที่ประเมินผลได้ สรุปได้ว่าความคิดเห็นของนักศึกษา B เป็นความคิดเห็นเชิงบวก โดยนักศึกษาเห็นว่าการสอบ BJT เน้นการใช้ภาษาญี่ปุ่นจริงจังในการพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่นให้ดียิ่งขึ้น มีความเชื่อว่าการได้คะแนน BJT สูง เป็นคุณสมบัติที่ดีสำหรับการเข้าสมัครงาน โดยมีความคาดหวังสูงถึงประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการสอบ BJT ในเชิงรูปธรรม

นักศึกษา E

การสอบ BJT สำหรับนักศึกษา E ครั้งนี้เป็นการเข้าสอบโดยสมัครใจ และแรงจูงใจของการสอบคือ ต้องการทราบความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของตนเอง ต้องการเห็นผลลัพธ์จากการเรียนรู้วิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ ซึ่งเป็นวิชาเอกที่ตนเรียนอยู่ และการสอบคือแรงจูงใจในการพัฒนาขีดความสามารถทางวิชาการ จุดที่ยกของข้อสอบ BJT คือ ในส่วนของความเข้าใจในการอ่านบทความขนาดยาว ที่อ่านแล้วจำใจความไม่ได้ คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในบริษัทที่ตนเองไม่เข้าใจ รวมถึงเอกสารทางธุรกิจที่ไม่คุ้นเคย เหล่านี้ ทำให้นักศึกษารู้สึกว่า ข้อสอบ BJT เป็นโจทย์ที่เน้นในเชิงธุรกิจโดยเฉพาะ จึงยกมาก สำหรับตนเอง ผลสอบของนักศึกษา E ทำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความสามารถทางวิชาการของนักศึกษา E ที่มีอยู่ในปัจจุบันเมื่อเทียบกับคะแนนภาษาญี่ปุ่นที่ได้ นักศึกษานี้ ชี้ให้เห็นว่า ข้อสอบ BJT จะเป็นประโยชน์ในการวัดผลความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นในเชิงธุรกิจโดยเฉพาะ

อย่างยิ่งสำหรับหัวข้อสำคัญที่ได้เรียนรู้ไปแล้วในชั้นเรียน เช่น จำนวนคำยกย่อง ฯลฯ อย่างไรก็ตาม นักศึกษา E มีมุ่งมองในเชิงลบว่า เมื่อออกจากห้องสอบแล้ว รู้สึกห้อแท้ในการเรียนภาษาญี่ปุ่น และยังรู้สึกว่าไม่บรรลุผล สำเร็จอีกด้วย มีความเชื่อว่าการได้คะแนน BJT สูง เป็นคุณสมบัติที่ดีสำหรับการเข้าสมัครงาน โดยนักศึกษา E มีความคาดหวังสูงถึงประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการสอบ BJT ในเชิงรูปธรรมอย่างไรก็ตาม JLPT ยังคงเป็น การสอบที่ได้รับความนิยมในการวัดระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นมากกว่า โดยนักศึกษา E สนใจการสอบ JLPT มากกว่า BJT

5.1.2. STORY LINE ที่ได้รับจากผู้ประกอบ วิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงาน G, I และ J ในมุมมองด้านแรงจูงใจในการสอบ BJT /

ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อสอบ และประโยชน์ที่
ได้รับจากการสอบ

ผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น G

การสอบ BJT สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ G ครั้งนี้เป็นการเข้าสอบโดยสมัครใจ และแรงจูงใจของการสอบคือสนใจทดสอบระดับความสามารถภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจและอยากรู้ว่าทักษะความสามารถของตนเองด้วยการทำข้อสอบที่ไม่เคยรู้จัก ผู้ประกอบวิชาชีพ G ได้แสดงความคิดเห็นว่า สิ่งที่ยากในข้อสอบ BJT ได้แก่ คำศัพท์ และจำนวนภาษาญี่ปุ่นจำนวนมากที่ไม่เคยเรียนมาก่อน และความรู้ของบทสนทนาระหว่างบุคคลที่จำเป็นให้สามารถเข้าใจได้ยาก ผู้ประกอบวิชาชีพ G มองว่า BJT เป็นข้อสอบที่ยากมาก และตนเองก็ไม่ค่อยได้ใช้จำนวนภาษาที่สุภาพในที่ทำงาน จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้รู้สึกว่าตนเองทำข้อสอบ BJT ไม่ค่อยได้ ดังนั้นหลังสอบเสร็จ ก็จะประเมินผลการสอบในรูปแบบย่อว่ามีความสำคัญและตนเองก็เริ่มพยายามที่จะนำจำนวนยกย่องเหล่านั้นมาใช้ในที่ทำงานบ่อยครั้งขึ้น ผู้ประกอบวิชาชีพ G แสดงความเห็นว่า ระดับการรับรู้ของคนทั่วไปที่มีต่อการสอบ BJT และการเป็นที่รู้จัก รวมทั้งความตื่นเต้นของจำนวนครั้งที่สามารถสอบได้ ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการสอบ นอกจากนี้ประโยชน์ของคะแนนสอบที่นำมาใช้ได้จริงในเชิงรูปธรรม จะส่งผลต่อระดับความนิยมของการสอบ BJT เช่นกัน ยิ่งไปกว่านั้นผู้ประกอบวิชาชีพ G กล่าวต่อว่า ในระเบียบข้อบังคับภายในของบริษัทที่ผู้ประกอบวิชาชีพ G ทำงานอยู่ มีนโยบายให้ค่าความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นตามคะแนน JLPT ที่ได้รับด้วย ดังนั้น JLPT จึงเป็นการสอบที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองเป็นอย่างมาก เพราะพนักงานจะได้รับค่าตอบแทนจากบริษัท จึงทำให้พนักงานนิยมสอบ JLPT มากกว่า

ผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น I

การสอบ BJT สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ I ครั้งนี้เป็นการสอบโดยสมัครใจ และแรงจูงใจของการสอบคือ ในระเบียบข้อบังคับของบริษัทที่ทำงานอยู่ มีข้อกำหนดให้พนักงานที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น เช่น ล่ามจะต้องเข้าสอบ BJT ปีละ 2 ครั้งเพื่อวัดคุณประสิทธิ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และเพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยบริษัทเป็นผู้ออกค่าสอบให้ การเข้าสอบ BJT ส่วนหนึ่งคือความต้องการของตนเอง และเพื่อทำตามหน้าที่ที่ต้องเข้าสอบปีละ 2 ครั้งตามระเบียบข้อบังคับของบริษัท โดยการเข้าเป็นอาสาสมัครในการสอบ BJT ในครั้งนี้ ก็เพื่อทบทวนความรู้ก่อนสอบจริงตามที่วางแผนไว้ โดยบริษัทที่ผู้ประกอบวิชาชีพ I ทำงานอยู่นั้น บุคลากรที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นทุกคนจะต้องรักษาคุณสมบัติให้ครบถ้วนผลการสอบ JLPT (N1) และ BJT (468 คะแนน) นอกจากนี้ บริษัทยังจ่ายสวัสดิการค่าภาษาญี่ปุ่นให้พนักงานตามคะแนน BJT ที่ได้รับอีกด้วย โดยแรงจูงใจ

ในการสอบ BJT ของผู้ประกอบวิชาชีพ | คือแรงกระตุ้นจากการยกที่ทำให้ยอมมาสอบ เพราะจะได้รับผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินตามผลลัพธ์ที่สอบได้ ผู้ประกอบวิชาชีพ | ให้ความคิดเห็นว่า BJT จะเน้นทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นสำหรับการทำงาน หรือภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจเป็นหลัก เป็นข้อสอบที่ยากด้วยคำศัพท์และจำนวนที่ไม่เคยรู้มาก่อน รวมถึงเอกสารทางธุรกิจที่ยากมาก และที่ยากที่สุด คือระยะเวลาสอบที่สั้นมาก โจทย์ส่วนของการฟังและการอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นบทความที่ยาวมาก แม้กระทั่งนั่งผู้ประกอบวิชาชีพ | ก็มองว่า BJT เป็นข้อสอบที่เหมาะสมในการวัดระดับทักษะภาษาญี่ปุ่นของตนเอง หลังทำข้อสอบทำให้ตนเองตระหนักรู้จะพยายามนำจำนวนย่อลงมาให้ในบริบทที่หับอยขึ้น นอกจากนี้ อาสาสมัครได้คาดหวังว่า การได้รับคะแนน BJT สูง คือการพัฒนาขีดจำกัดทางภาษาญี่ปุ่นของตนเอง ผู้ที่ได้คะแนน BJT สูง จะเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการใช้ภาษาญี่ปุ่นขั้นสูงเป็นคนเก่งที่มีทักษะการสนทนาระดับ JLPT ระดับ N1 เพิ่มมากขึ้น จึงอาจทำให้ผลสอบด้อยค่าลง สิ่งที่จะวัดขีดความสามารถที่จะเข้ามาทดแทนในอนาคตคือ ผลของคะแนน BJT นั่นเอง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากประโยชน์ที่ได้รับในองค์กรแล้วยังมองว่า การมีผลสอบบัดරะดับ JLPT เป็นคุณสมบัติที่บริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยต้องการเป็นอันดับแรกอยู่ดี

ผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น J

การสอบ BJT สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ J ครั้นนี้เป็นการเข้าสอบโดยสมัครใจ และแรงจูงใจของการสอบคือ ตนเองมีโอกาสใช้ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจในที่ทำงานอยู่บ่อยครั้ง จึงเป็นแรงจูงใจให้ตนเองอยากประเมินระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจที่มีอยู่ในตอนนี้ หลังสอบเสร็จรู้สึกผิดหวังในตนเอง เนื่องจากได้รับผลคะแนนสอบเทียบเท่ากับที่เคยสอบเมื่อสามปีก่อน โดยแสดงความคิดเห็นว่าการสอบ BJT เป็นบททดสอบที่เหมาะสมสมกับเนื้อหางานที่ตนเองทำอยู่ในปัจจุบัน และมีประโยชน์ในการทำความเข้าใจ และได้เรียนรู้คำศัพท์ รวมถึงจำนวนที่ไม่เคยเรียนมาก่อนซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับหน้าที่การทำงานที่รับผิดชอบอยู่ อย่างไรก็ตาม การสอบบัดරะดับแบบ JLPT ยังเป็นสิ่งที่ได้เปรียบกว่า เนื่องจากเป็นการสอบทักษะภาษาญี่ปุ่นที่บริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยต้องการ ทำให้ปฏิเสธการสอบ BJT เพราะไม่มีประโยชน์ในการเพิ่มโอกาสในหน้าที่การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้จริง โดยรายเบียบข้อบังคับภายในบริษัทที่ผู้ประกอบวิชาชีพ J ทำงานอยู่ ให้ค่าความสามารถภาษาญี่ปุ่น โดยยึดมาตรฐานการจ่ายค่าตอบแทนจากคะแนน JLPT และค่าตอบแทนนี้จะจ่ายตามระดับภาษาญี่ปุ่นที่พนักงานสอบได้ สำหรับพนักงานที่ใช้ทักษะภาษาญี่ปุ่นอย่างตำแหน่งล่างๆ มีหน้าที่ที่ต้องเข้าสอบ BJT เพื่อการประเมินผลปฏิบัติงาน โดยบริษัทเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ J การสอบ BJT ไม่ได้เป็นเพียงการปฏิบัติตามภาระหน้าที่เท่านั้น แต่ยังเป็นการสอบที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน เพราะว่าตนเองต้องการที่จะได้คะแนน BJT สูง หากว่าความต้องการที่จะได้เงินค่าตอบแทนที่สูงขึ้นจากการสอบ JLPT

5.2. ผลการวิเคราะห์และข้อควรพิจารณา

ผลการวิเคราะห์และข้อควรพิจารณาแสดงไว้

ตามรายละเอียดด้านล่าง โดยในหนึ่งคำตาม

ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

5.2.1. แรงจูงใจในการสอบ BJT

ตารางที่ 3 แรงจูงใจในการสอบ

รายละเอียดของคำตอบ	นักศึกษา	ผู้ประกอบวิชาชีพ	รวมทั้งสิ้น
1 การวัดความสามารถ และทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ	4	3	7
2 ความมุ่งมั่นและความท้าทายในการสอบ (ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ) ที่ตนเองไม่รู้จักมาก่อน	2	3	5
3 การใช้ประโยชน์จากผลการสอบอย่างเป็นรูปธรรม	3	0	3
4 ความคาดหวังที่จะพัฒนาความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น	2	0	2
5 ความต้องการวัดผลการเรียนรู้วิชาเอก (ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ) ที่เรียนมา	2	0	2
6 การเข้าสอบแทนการสอบบัตรระดับ JLPT	0	1	1

อาสาสมัครซึ่งเป็นผู้ที่เข้าสอบ BJT ที่เข้าร่วมตอบแบบสำรวจในครั้งนี้ทั้ง 12 คน ได้ประสงค์เข้าสอบด้วยความสมัครใจของตนเอง นอกเหนือนี้ในบรรดาอาสาสมัครทั้ง 12 คน มีอาสาสมัคร 11 คนที่แสดงความสนใจในการเข้าสอบ และต้องการรู้ระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นของตนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น ทำให้สามารถยืนยันว่าอาสาสมัครทุกคนที่เข้าสอบ BJT ในครั้งนี้ ล้วนมีความต้องการที่เกิดจากแรงจูงใจจากภายในของตนเองทั้งสิ้น ในทางกลับกัน กลุ่มของนักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่น (นักศึกษา A, B, E) ต้องการนำผลสอบไปใช้จริง จึงขอให้บันทึกคะแนน BJT ที่ตนเองสอบได้ไว้ในเรซูเม่เพื่อใช้ในการทำงาน ในขณะที่กลุ่มของผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นไม่ได้ขอให้ทำเช่นนั้น อาจเป็นเพราะพวกเขาไม่สามารถนำผล

การสอบไปสร้างโอกาสหรือเพิ่มผลตอบแทนในองค์กรได้จริงแต่ทั้งนี้ก็มีผู้ประกอบวิชาชีพบางคนกล่าวว่า สามารถนำผลสอบไปใช้ได้ในกรณีพิเศษ เช่น ผู้ประกอบวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติตามภาระหน้าที่ในการรายงานผลการสอบ JLPT ต่อฝ่ายบุคคล ซึ่งเป็นข้อบังคับภายในบริษัททดลองทำได้รับแรงจูงใจในการสอบ BJT เนื่องจากสามารถใช้ผลสอบ BJT เป็นทางเลือกแทนผลสอบ JLPT ในช่วงที่ผู้จัดสอบประกาศยกเลิกการสอบ JLPT เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ได้ (ผู้ประกอบวิชาชีพ K)

5.2.2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอบ/มุมมองเรื่องความยากง่ายของข้อสอบ

ตารางที่ 4 ความยากง่ายของเนื้อหาและโจทย์ข้อสอบ

รายละเอียดของคำตอบ	นักศึกษา	ผู้ประกอบวิชาชีพ	รวมทั้งสิ้น
1 ข้อสอบมีคำศัพท์ จำนวน และไวยากรณ์ที่ไม่เคยเรียนมาก่อน	1	3	4
2 โจทย์ในส่วนการฟังและการอ่านมีขidadiyawa	3	0	3
3 ข้อสอบเน้นคำศัพท์ในการทำงานและเอกสารทางธุรกิจ	1	2	3
4 ความเร็วของบทสนทนาในข้อสอบฟังและข้อสอบการฟังแล้วตอบ/1 ข้อสอบความเข้าใจ	1	2	
5 ข้อสอบการอ่านมีความยาวมาก	2	0	2
6 ข้อสอบเน้นภาษาญี่ปุ่น (Keigo) ที่ไม่คุ้นเคย	0	2	2
7 เวลาที่ให้ในการตอบข้อสอบส่วนการฟังน้อย	0	2	2

ผู้เข้าร่วมงานวิจัย 10 ใน 12 คนกล่าวว่า BJT เป็นข้อสอบที่ยาก โดยนักศึกษาชาวไทยส่วนใหญ่มีปัญหาในส่วนของการอ่านและการฟังจับใจความที่มีขนาดยาวซึ่งยากต่อการทำความเข้าใจ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นนั้นพบปัญหาการไม่รู้คำศัพท์ คันจิ สำนวนรูปยกย่อง/ถ่อมตน และสำนวนที่ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ สองกลุ่มตัวอย่างนี้จะเข้าใจความหมายและเนื้อหาของคำถ้าในข้อสอบได้ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยอนุมานได้ว่าหลักฐานของคะแนนที่นักศึกษาภักดีประกอบวิชาชีพทำได้ในครั้งนี้มีความ

สมพันธ์กันกับข้อเท็จจริงตั้งกล่าวอย่างใกล้ชิด (กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย $\bar{X} = 261.83$, กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพ $\bar{X} = 478.66$) จากรสนิข้อมูลผู้เข้าร่วมงานวิจัยที่ตอบว่า "ไม่เข้าใจข้อสอบในส่วนการฟังและการอ่านจับใจความ เนื่องจากเป็นบทความที่ยาว ทำให้ขาดสมาธิ และเกิดอาการร่างกายนอน" (นักศึกษามหาวิทยาลัย B, E) ทำให้ผู้วิจัยรับรู้ได้ว่าพวกเขามีค่าอย่างมากในข้อสอบ

5.2.3. ประโยชน์ทางวิชาการของการสอบ BJT

ตารางที่ 5 ประโยชน์ทางด้านวิชาการ

รายละเอียดของคำตอบ	นักศึกษา	ผู้ประกอบวิชาชีพ	รวมทั้งสิ้น
1 ทำให้รู้จุดอ่อน, เรื่องที่ไม่ถูกนัด	2	3	5
รวมถึงทำให้รู้สึกอย่างพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่นให้ได้ขึ้น			
2 ทำให้เข้าใจภาษาญี่ปุ่นที่เรียนในมหาวิทยาลัยได้มากขึ้น	3	0	3
3 ทำให้เข้าใจและเรียนรู้คำศัพท์หรือสำนวนภาษาญี่ปุ่นที่ไม่เคยเรียนมาก่อน แต่จำเป็นต้องใช้ในสถานการณ์จริง	0	3	3
4 ทำให้เข้าใจจะนำภาษาญี่ปุ่นที่เรียนมาไปใช้ในสถานการณ์จริงอย่างไร	3	0	3
5 เพิ่มแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองขึ้นหลังได้รับผลการสอบ	2	0	2
6 ทำให้ต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้ได้ BJT	0	2	2
คะแนนสูงๆ			

นักศึกษาหลายคนแสดงความดีใจและพึงพอใจที่สามารถตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ในมหาวิทยาลัย เช่น รูปแบบภาษาค่ายกย่อง/ถ่อมตน และการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ และให้ความเห็นว่า BJT เป็นข้อสอบที่ให้หมายความกับนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ ทำให้เกิดความเข้าใจและมีทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจมากขึ้น นอกจากนี้ยังคิดว่า BJT มีประโยชน์ในด้านวิชาการ เพราะสามารถนำสิ่งที่เรียนไปแล้วไปลองฝึกปฏิบัติจริง และเพิ่มแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองมากขึ้น หลังจากได้รับผลสอบที่สะท้อนความสามารถของตนในปัจจุบัน ในทางกลับกัน ผู้ประกอบวิชาชีพส่วนใหญ่ เริ่มตระหนักร่วมกับตัวเองมีจุดอ่อนเรื่องการใช้สำนวนรูป

ยกย่อง/ถ่อมตน ทำให้เกิดความพยายามที่จะฝึกพูดคายกย่องในที่ทำงานให้บ่อยขึ้น โดยมองว่าการสอบ BJT ช่วยกระตุ้นให้อยากพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่นที่ตนเองไม่ถูกนัด หรือไม่ค่อยได้ใช้ให้เก่งขึ้น โดยเฉพาะบุคลากรที่ต้องใช้ภาษาญี่ปุ่นในที่ทำงานจริง นับว่าการสอบ BJT มีประโยชน์ในฐานะที่สร้างโอกาสที่จะได้สัมผัสและเรียนรู้คำศัพท์หรือสำนวนที่ไม่เคยรู้มาก่อนซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้โดยตรง

5.2.4. ความมองด้านประโยชน์ในการใช้ที่เป็นรูปธรรม/เมื่อเปรียบเทียบกับ JLPT

ตารางที่ 6 มุมมองด้านประโยชน์ในการใช้ที่เป็นรูปธรรม/เมื่อเปรียบเทียบกับ JLPT

รายละเอียดของคำตอบ	นักศึกษา	ผู้ประกอบวิชาชีพ	รวมทั้งสิ้น
1 JLPT ถือเป็นข้อสอบที่สำคัญมากกว่าในฐานะของการสอบเพื่อวัดระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น	5	3	8
2 การได้คะแนน BJT สูงๆ เป็นคุณสมบัติที่ดีในการทำงานหรือเปลี่ยนงานใหม่	6	0	6
3 JLPT ยังคงเป็นการสอบที่จำเป็นที่สุด สำหรับบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทย	0	3	3

กลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมในงานวิจัยทั้ง 6 คนมีความคาดหวังสูงที่จะนำผลสอบ BJT ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงปฏิบัติจริง ในทางกลับกันสำหรับกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพด้านภาษาญี่ปุ่นไม่มีใครให้ความเห็นว่าผลสอบ BJT ดังกล่าวมีคุณค่าและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพยังยืนยันว่าบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยยังคงใช้ผลสอบ JLPT เป็นเกณฑ์ในการตัดสินเพื่อคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานหรือเปลี่ยนงานซึ่ง JLPT ยังคงได้เปรียบกว่า BJT อย่างแน่นอน นั่นแสดงว่า ผู้ประกอบวิชาชีพด้านภาษาญี่ปุ่นเห็นว่าไม่มีโอกาสที่จะนำผลสอบ BJT ไปใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร จึงดูเหมือนการสอบมีไว้เพื่อให้บรรลุตั้งแต่ประสงค์เฉพาะด้านเท่านั้น ซึ่งคำตอบดังกล่าวได้รับมาจากประสบการณ์การทำงานจริง สำหรับคำตอบที่ได้รับจากนักศึกษาชาวไทยที่ศึกษา

ภาษาญี่ปุ่นพบว่า พวกรายคาดหวังในการนำผลสอบ BJT ไปใช้ประโยชน์กับตนเอง แต่ถ้าพูดถึงข้อสอบที่ใช้วัดความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญกับ JLPT มากกว่า อีกทั้งกลุ่มนักศึกษายังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ส่วนใหญ่ตั้งใจจะคาดหวังว่าตนเองจะสอบ JLPT ผ่านหรือไม่ผ่าน หากกว่าการลุ้นคะแนน BJT ของตน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีความคิดเห็นตรงกันว่า JLPT คือข้อสอบที่นักศึกษามหาวิทยาลัยและผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นต่างให้ความสำคัญและให้การยอมรับ มากกว่าและเป็นการสอบที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์จริงได้อย่างแพร่หลายมากกว่า

5.2.5. กฎระเบียบข้อบังคับภายในบริษัทที่เกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่น

ตารางที่ 7 กฎระเบียบข้อบังคับภายในบริษัท

รายละเอียดของคำตอบ	นักศึกษา	ผู้ประกอบวิชาชีพ	รวมทั้งสิ้น
1 บริษัทใช้ระดับผลสอบ JLPT เป็นเกณฑ์ตัดสินในการให้ความสามารถภาษาญี่ปุ่น	-	4	4
2 บริษัทกำหนดให้พนักงานต้องสอบ BJT และรายงานผลสอบให้ทราบ	-	3	3
3 บริษัทใช้ระดับผลสอบ BJT เป็นเกณฑ์ตัดสินในการให้ความสามารถภาษาญี่ปุ่น	-	1	1
4 บริษัทใช้ผลสอบทั้ง JLPT และ BJT เป็นข้อกำหนดในการคัดเลือกคนที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นเข้าทำงาน	-	1	1

บริษัทญี่ปุ่นที่ผู้ประกอบวิชาชีพด้านภาษาญี่ปุ่นได้ทำงานอยู่นั้น ส่วนใหญ่จะให้ค่าความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นตามผลวัดระดับ JLPT มีเพียงบริษัทเดียวที่จ่ายค่าความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นตามคะแนน BJT ที่ได้รับ (ผู้ประกอบวิชาชีพ I) แสดงว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่ทำงานในบริษัทที่ให้ค่าตอบแทนความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น รวมถึงเพื่อนร่วมงาน (ผู้ประกอบวิชาชีพ G, I, L) ได้รับแรงจูงใจนี้ จึงทำให้ต้องการสอบ JLPT เพื่อให้ได้ค่าตอบแทนที่สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจภายนอกมุ่งเป้าไปที่ผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานนั้นส่งผลต่อการสอบอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้จากการวิจัยฉบับนี้ยังพบว่ามีบริษัท 3 แห่งมีระเบียบบริษัทที่กำหนดให้พนักงานต้องเข้าสอบ JLPT หรือ BJT และรายงานผลคะแนนให้บริษัททราบ (ผู้ประกอบวิชาชีพ I, J, L) ดังนั้นแรงจูงใจในการเข้าสอบของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไป ผู้ประกอบวิชาชีพบางคนสอบ เพราะต้องการผลตอบแทนค่าภาษาญี่ปุ่นในอัตราสูงมากกว่าการไปสอบตามหน้าที่ ผู้ประกอบวิชาชีพบางคนคิดว่าที่ตนเองไปสอบ BJT นั้น ไม่ได้สอบเพื่อวัดคุณประสมค์เพื่อให้บรรลุตามหน้าที่ที่บริษัทกำหนดไว้แต่เกิดจากความมุ่งมั่นภายในตนเองมากกว่า เพราะอยากรับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1. สถานการณ์ของการสอบ BJT ของประเทศไทยในปัจจุบัน

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่านักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นเข้าใจว่าการสอบ BJT จะมีประโยชน์ต่อตนเองมาก เช่นเดียวกับผลการสำรวจครั้งก่อนอย่างไรก็ตาม พบว่าการสอบ JLPT มีความสำคัญในเรื่องของการวัดระดับทักษะภาษาญี่ปุ่นในวงกว้างมากกว่า BJT ซึ่งผู้เข้าสอบส่วนใหญ่ต้องการทราบว่าตนเอง

จะสอบผ่านหรือไม่ผ่านการสอบ JLPT หากกว่าอยากรับว่าตนเองได้คะแนน BJT เท่าใด ในทางกลับกันสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพด้านภาษาญี่ปุ่นที่เป็นผู้ใหญ่ยังทำงานแสดงมุมมองเชิงลบว่า การสอบ BJT ไม่มีประโยชน์ในการยืนยันผลงาน หรือการได้รับค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับผลการวิจัยครั้งก่อนนอกเหนือจากการสอบ JLPT ยังมีข้อได้เปรียบในเรื่องของการนำมายืนยันมาตรฐานการประเมินผลในองค์กรญี่ปุ่นในประเทศไทยเพื่อรับคุณเข้าทำงาน หรือการเปลี่ยนงาน เพราะบริษัทมีนโยบายจ่ายค่าความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นให้กับพนักงานจากผลคะแนนวัดระดับการสอบ JLPT

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่กลุ่มนักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่น และกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพด้านภาษาญี่ปุ่นมองว่า การสอบ JLPT เป็นการสอบที่ได้รับความนิยมมาก สำหรับใช้วัดทักษะภาษาญี่ปุ่นเมื่อเทียบกับการสอบ BJT และเมื่อต้องประเมินจากมุมมองภายนอก การสอบ JLPT ได้รับผลประเมินมากกว่าตั้งแต่ระดับความนิยม การเป็นที่รู้จักในวงกว้าง รวมถึงคุณค่าและประโยชน์ในการนำไปใช้จริง จนเป็นที่ยอมรับในสังคมไทยว่าผลสอบ JLPT สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการชี้วัดความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นอย่างแพร่หลายมากกว่า การสอบ BJT ที่เข้ามาจัดขึ้นในประเทศไทยภายหลัง

6.2. ประโยชน์ของการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นธุรกิจในประเทศไทย

จากการวิจัยครั้งก่อน พบว่า BJT เป็นการสอบที่มีความยากสำหรับนักศึกษาชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่น และนักศึกษาคิดว่าความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่นของตนนั้นยังไม่เหมาะสมกับการสอบ BJT และเมื่อพิจารณาจากผลการสอบ ปรากฏว่ากลุ่มนักศึกษาได้ระดับคะแนนเฉลี่ย ระดับ BJT อยู่ที่ J4 เท่ากับระดับที่ได้ในงานวิจัยครั้งก่อน นั่นอาจอนุมานได้ว่าการสอบ BJT

เป็นข้อสอบที่ไม่เหมาะสมกับพากษา¹ ในการสำรวจครั้งนี้ ได้ยืนยันผลการวิจัยดังกล่าวว่าสาเหตุหลักนั้นเกิดจากโจทย์ในข้อสอบที่ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะในส่วนของการพังที่มีอัตราการผิดที่เริ่มมากและบทสนทนายนามาก ทำให้ไม่สามารถฟังหัน และไม่เข้าใจในเนื้อหา ส่วนการอ่านที่มีปัญหามาก อย่างไรก็ตาม กลุ่มนักศึกษาแสดงความคิดเชิงบวกเกี่ยวกับการสอบ เช่น รู้สึกดีใจที่สามารถตอบคำถามในสิ่งที่เคยเรียนได้บ้าง และจากงานวิจัยครั้งก่อน ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มนักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นมองว่าการสอบ BJT นั้นเป็นการสอบที่ยากสำหรับพากษา แต่จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มนักศึกษาคิดว่าการสอบ BJT นั้นทำให้ตนเองได้เข้าใจส่วนของภาษาญี่ปุ่น รวมถึงคำยกย่อ/ถ่อมตัวที่เรียนไปแล้วได้ดียิ่งขึ้น และหลังจากการสอบ BJT ส่งผลดีด้านวิชาการให้กับกลุ่มนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิผล ยิ่งไปกว่านั้นนักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่ต่างต้องการรู้ระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นในปัจจุบัน หรือต้องการวัดผลการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเป็นความเห็นที่แตกต่างจากการสำรวจครั้งก่อนอย่างมีนัยยะสำคัญ

ในทางกลับกัน สำหรับกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพด้านภาษาญี่ปุ่น เมื่อวิเคราะห์จากผลสอบ BJT ในครั้งนี้ ซึ่งมี คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 478.66$, J2) พบว่าการสอบ BJT เป็นการวัดทักษะความรู้ทางด้านภาษาญี่ปุ่นที่มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ของตนเป็นอย่างดีซึ่งตรงกับผลการสำรวจครั้งก่อน อย่างไรก็ตามผู้ประกอบวิชาชีพด้านภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่ได้แสดงความเห็นว่า BJT เป็นข้อสอบที่ยาก โดยเฉพาะข้อสอบเกี่ยวกับส่วนการใช้คำยกย่อซึ่งไม่ถนัดเป็นพิเศษ แต่ ภายหลังการสอบ กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพก็เปลี่ยนหัศคติ

โดยพยายามนำส่วนนักยกย่อซึ่งเป็นจุดอ่อนของตนเองมาฝึกใช้ในการทำงานจริงมากขึ้น จากผลการสำรวจครั้งนี้ พบว่าการสอบ BJT มีประโยชน์ เพราะทำให้ทราบถึงความสำคัญของส่วนภาษาญี่ปุ่นที่ไม่ค่อยได้ใช้ หรือส่วนที่ไม่ค่อยสนใจได้เพื่อปรับปรุงทักษะภาษาของตนให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้ตนเองอย่างที่จะพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจให้เก่งมากขึ้น โดยเฉพาะการทำความเข้าใจ และเรียนรู้คำศัพท์/ส่วนนึ่งที่ยังไม่เคยรู้ให้นำมาสู่การใช้ประโยชน์ในการทำงานจริงโดยตรง นอกจากนี้ กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพยังแสดงด้วยศรัทธาต่อการพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่นของตนเองจากการทำคะแนน BJT ให้ได้สูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สรุปได้ว่าการสอบ BJT ยังคงมีความหมายในเชิงวิชาการ เช่นเดียวกับผลที่ได้รับจากการสำรวจครั้งก่อน

3. แนวโน้มการพัฒนาการสอบ BJT ในประเทศไทย

ในการสำรวจครั้งก่อนพบว่าความต้องการสอบ BJT ในประเทศไทยยังมีน้อย ซึ่งสาเหตุที่สำคัญที่สุดเกิดจากการนำผลสอบไปใช้ประโยชน์ได้ไม่มากนัก ดังนั้นการทำให้องค์กรต่าง ๆ ทราบถึงคุณค่าและประโยชน์ของการนำผลสอบ BJT ไปใช้ได้จริงจะทำให้การสอบได้รับการยอมรับมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดสอบ BJT จึงจำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังเพื่อให้บริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยเห็นความสำคัญของการสอบ BJT

หนึ่งในตัวอย่างกิจกรรมประชาสัมพันธ์ซึ่งผู้วิจัยเคยกล่าวไว้ในงานวิจัยครั้งก่อน คือความคาดหวังให้ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการสอบ BJT สร้างความตื่นตัวให้กับองค์กรที่กำหันดเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากร

¹ อ้างอิงจากการดับทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจ BJT (www.kanken.or.jp/bjt/about/level_sample.html) ระดับ J4 คือ "ผู้ที่มีทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ในระดับเล็กน้อย สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นได้ในขอบเขตสถานการณ์เชิงธุรกิจอย่างมีขั้นตอน" รายละเอียด ดังนี้

- 1) มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นและทักษะการติดต่อสื่อสารภาษาญี่ปุ่นด้วยภาษาไทยเพียงเล็กน้อย โดยด้วยตัวที่สามารถเรียนการพูดที่พักผ่อนส่วนภาษาที่เรียบง่าย
- 2) เข้าใจบทสนทนาระบบทามข้อความที่มีความหมายในภาษาญี่ปุ่นได้ดี
- 3) สามารถใช้ส่วนภาษาญี่ปุ่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามความต้องการที่ต้องการ
- 4) เข้าใจเอกสารภาษาญี่ปุ่นได้ดี
- 5) เข้าใจวัฒนธรรมการทำงานแบบญี่ปุ่นและพากษาเรื่องเท่านั้น

ที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นเข้าทำงาน/เปลี่ยนงาน โดยนายจ้างจะต้องระบุคุณภาพที่คาดหวังให้ชัดเจน เช่น "ผู้สมัครงานต้องได้คะแนน BJT 400 ขึ้นไป"

ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าในท้ายที่สุดทั้งฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างในประเทศไทยจะเลือกที่ถึงความสำคัญของการสอบ BJT โดยในอนาคตอาจมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับมุมมองของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยญี่ปุ่นว่าเหตุใดจึงให้ความสำคัญกับการสอบนี้มากในการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานหรือการประเมินเลื่อนขั้นในขณะที่บริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยยังไม่เตรียมใช้ผลการสอบนี้

นอกจากนี้ สิ่งสำคัญคือการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการสอบ BJT ในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง จากข้อสังเกตเรื่องค่าตอบแทนความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นที่บริษัทญี่ปุ่นแต่ละแห่งจ่ายให้กับพนักงานนั้น คือสิ่งที่จะส่งผลดีต่อองค์กร ทำให้ได้คัดสรรบุคลากรที่มีทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจในระดับดี เพราะการให้ค่าตอบแทนเพื่อแลกับผลการปฏิบัติงานที่บริษัทจะได้รับนี้คือแรงจูงใจภายนอกที่ส่งผลต่อความต้องการสอบ BJT ที่เพิ่มขึ้น

การผลักดันและสนับสนุนให้บริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยตระหนักรถึงการนำระบบการให้ค่าตอบแทนความสามารถภาษาญี่ปุ่นตามจำนวนคะแนน BJT ที่ได้รับโดยกำหนดให้เป็นระเบียบทั้งคับในบริษัทเป็นสิ่งที่จำเป็น รวมถึงการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงาน

ที่ต้องเข้าสอบ BJT เพื่อวัดถุประสงค์ในการพัฒนาตนเอง สำหรับการประเมินผลประจำปี หรือใช้เพิ่มโอกาสในหน้าที่การงานในด้านอื่นๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยสนใจกับความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมงานวิจัยที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพคนหนึ่งที่กล่าวถึง "แนวโน้มล่าสุดของประเทศไทยที่มีผู้ผ่านการสอบ JLPT ระดับ N1 เพิ่มมากขึ้น จึงอาจทำให้ผลสอบ JLPT ระดับ N1 ด้อยค่าลง" โดยผู้วิจัยคิดว่า เป็นโอกาสดีของผู้ที่ทำคะแนน BJT ได้สูงในระดับ J1 และ J1+ ที่บริษัทญี่ปุ่นควรนำผลสอบ BJT มาพิจารณาคัดเลือกหัวรับราชการบุคคลที่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นเชิงธุรกิจได้ในระดับสูง

ในประเด็นของสถานที่และวันสำหรับการจัดสอบ ความมีการจัดสอบในวันเสาร์และวันอาทิตย์ด้วยเนื่องจากพนักงานบริษัทส่วนใหญ่มีสัดส่วนมาสอบในวันธรรมดา² นอกจากนี้อาจมีการจัดสอบแบบกลุ่มให้กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ

สำหรับบทบาทของสถานศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัยผู้สอนภาษาญี่ปุ่นควรพิจารณาผลักดันการสอนภาษาญี่ปุ่นธุรกิจในประเทศไทย เพื่อผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ พัฒนาสื่อการสอน กำหนดวิธีการสอนที่เป็นแบบแผน เผยแพร่องานวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ เป็นต้น

² ศูนย์สอบ BJT ในประเทศไทยมีสาขาหลายแห่งให้เลือกสอบ โดยเปิดสอบในวันธรรมดาและวันหยุดราชการอาทิตย์ในขณะที่ศูนย์สอบ BJT ในกรุงเทพฯ จะจัดสอบเฉพาะในวันธรรมดา

เอกสารอ้างอิง (References)

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). Intrinsic motivation and self-determination in human behavior, New York: Plenum.
- Japanese Language Proficiency Test. (n.d.). Past Test Data. Retrieved from <https://www.jlpt.jp/statistics/archive.html>
- Otani, T. (2008). "SCAT" A qualitative analysis method by four-step coding: easy startable and small scale data applicable process of theorization. Bulletin of the graduate school of education and human development (education sciences). Nagoya University, 54 (2), 27-44.
- Otani, T. (2011). SCAT: Steps for Cording and Theorization –Qualitative Data Analysis Method with Explicit Procedure, Easy to Set About, and Suitable for Small Scale Data. Kansei Engineering, 10 (3), 155-160.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. American Psychologist, 55, 68-78.
- Tajima, K. (2020). The Current Situation and Outlook of BJT Business Japanese Proficiency Test in Thailand as Suggested by Examinees'. Panyapiwat Journal, 12(3), 300-314.
- The Japan Kanji Aptitude Testing Foundation. (2017). Business Japanese Proficiency Test –Official mock test & Guideline Kyoto: The Japan Kanji Aptitude Testing Foundation.
- The Japan Kanji Aptitude Testing Foundation. (n.d.). The characteristics and advantages of BJT. Retrieved from https://www.kanken.or.jp/bjt/about/feature_merit.html
- The Japan Kanji Aptitude Testing Foundation. (n.d.). The data of candidate. Retrieved from <https://www.kanken.or.jp/bjt/candidate/>
- The Japan Kanji Aptitude Testing Foundation. (n.d.). Level guideline. Retrieved from https://www.kanken.or.jp/bjt/about/level_sample.htm

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการบัญญาภิวัฒน์

Affiliation: Faculty of Liberal Arts, Panyapiwat Institute of Management

Corresponding email: kazuyoshitaj@pim.ac.th

Received: 2021/12/05

Revised: 2021/12/19

Accepted: 2021/12/20

กำไมผู้เรียนชาวไทยฟังภาษาญี่ปุ่นพิด ‘nan-nichi’ เป็น ‘nan-ji’ : การศึกษาปรับเปลี่ยนเสียงพูด ภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น

บทคัดย่อ

การศึกษารั้งนี้ เพื่อศึกษาวิธีการเบรียบเทียบและตรวจสอบถึงสาเหตุของการฟัง คำว่า 'nan-nichi' (วันที่օหไร) ของผู้เรียนคิดว่าเป็น 'nan-ji' (กีโมง) ในผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ซึ่งมีความผิดพลาดในการฟังบ่อยครั้ง เหตุใดผู้เรียนจึงพบว่าการแยกคำสองคำนี้เป็นเรื่องยากและเพื่อหลีกเลี่ยง การสื่อสารที่ผิดพลาดของผู้เรียน ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานเพื่อชี้แจงประเด็นนี้ โดยสันนิษฐานว่า ตามปกติแล้วเสียงชนิด จะมีการปล่อยลม chi /tch/ ออกมา อย่างไรก็ตาม ถ้าเสียงชนิด/tci/อยู่ในตำแหน่งระหว่างเสียงสระของคำทั่วไป เสียงชนิดจะถูกกลดการปล่อยลมและเสียง [tci] ทำให้ผู้เรียนชาวไทยเข้าใจว่าเป็นเสียงสิถิล ji ผลการศึกษานี้คือ 1) เสียงชนิดจะถูกกลดการปล่อยลมและเสียง ทำให้ผู้เรียนชาวไทยเข้าใจว่าเป็นเสียงสิถิล 2) เสียงชนิดและเสียงสิถิล เป็นหน่วยเสียงเดียวกันสำหรับชาวญี่ปุ่น แต่เป็นเสียงที่แตกต่างกันสำหรับผู้เรียนชาวไทย

คำ

สำคัญ

การเปลี่ยนเสียง เสียงชนิด เสียงสิถิล หน่วยเสียงย่อ ผู้เรียนชาวไทย

Why Thai learners of Japanese language misheard ‘nan-nichi’ as ‘nan-ji’? : A contrastive study of Thai and Japanese speech sounds

Abstract

This is a contrastive study. The objective of this study was to clarify the cause of learners' mishearing of 'nan-nichi' (what date) as 'nan-ji' (what time). The Japanese language learners at the undergraduate level make this sort of mistake frequently. Why do the learners find it difficult to distinguish these two different words? To avoid learners' miscommunication, the author made a hypothesis: the plosive sounds chi /t^ç/ reduce air release /t^çi/ in intervocalic position of a word and the sounds are understood ji as unaspirated sounds for Thai. The findings of this study were as follows: 1) plosive sounds reduce the air in intervocalic position and learners understand it as unaspirated sounds. 2) Aspirated sounds and unaspirated sounds are the same phoneme for Japanese; however, they are different sounds and different phonemes for Thai learners. Thus the reduced plosive should be an allophone for Thai learners.

Key words

sound change, aspirated and unaspirated sound, allophone, Thai learners

1. Introduction

In this study, the author examined the causes of the mistaken hearing of the sound ‘nan-nichi’ as ‘nan-ji’ by Japanese language learners whose mother tongue is Thai. Thirty students of the second year Japanese major students in Panyapiwat Institute of Management made this sort of mishearing frequently. Teacher asked students ‘nan-nichi’? The students looked at the watch and answered the time. The author wondered why the students misheard ‘chi’ as ‘ji’. This sort of mishearing has occurred several times before. However, there is no research focusing on the mishearing of ‘ji’ as ‘chi’.

Thus, the author has made a hypothesis. The hypothesis is as follows. There are allophones for Thai students. This allophone is the cause of difficulty of listening for students and it interferes with students’ listening. The allophone causes mishearing. They are: (a) Japanese plosive sounds weaken in the intervocalic position of a word; (b) The weakened plosive sounds reduce the amount of air release; (c) The plosive sounds with reduced air are understood as unaspirated sounds for Thai learners. The findings are that, aspirated sound and unaspirated sound are different phonemes for Thai students. These sounds are distinctive features in the Thai language. However, in the Japanese language, aspirated sounds and unaspirated sounds are not distinctive features. It does not change the meaning of a word. Thus these sounds are allophones.

These findings of allophones, and how aspirated sounds change into unaspirated sounds, are beneficial not only for Thai learners of Japanese language, but also for teachers teaching Japanese language; both Thai natives and Japanese natives, because not many studies have been conducted on this issue in the Thai language, to my best knowledge.

Again, in other words, there are two causes of mishearing in this case. One is the change in the Japanese sound, or allophone. And the other is the interference from the learners’ native language concerning these altered sounds.

2 Overview of listening problem

1) The cause of the listening problem is the difference of the phonological system and the sound change of the L2 language. The Chinese and Korean languages have aspirated – unaspirated sound systems. However, the Japanese language has voiced – voiceless sound system. For Japanese, the vibration of vocal cords is the distinctive feature. The amount of air release is irrelevant. Nonetheless, in the Chinese and Korean languages, being aspirated – unaspirated is the distinctive feature. The amount of air is the distinctive feature. Air reduced Japanese plosive sounds are understood as a different sound and meaning for the Chinese and Korean.

The first is the problem of listening. The cause of mishearing is sound change in the target

language. Takahashi (2005), O'ki, Maeda, and Oka (2016), Igashima, Sakai and Hiragata (2001) studied the sound change in the Japanese language. Takahashi and O'ki insisted the sound changes of a word, for instance, assimilation, elision, intrusion are the cause of mishearing. Igashima et al. researched Japanese contracted words. That is, the Japanese language learners listened to contracted words and answered the original form of the words. The contracted words are, for instance, ‘いちんち’, ‘そんとき’, ‘どんぐらい’ and others. They concluded that sound changes like in contracted word are the causes of listening problems.

Zou, Kashiwagi, Otsuki and Kang (2012) concluded the difference of phonological system between L1 and L2 is the cause of listening problems. For instance, in Japanese phoneme, there are no [θ] and [ð] sounds, thus Japanese people misunderstood and mispronounced them as /s/, /z/ respectively. Further, /r/ and /l/ phonemes make Japanese learners confused, since there is no /l/ sound in the Japanese language.

Jo (2016) reported that the Korean phonological system is not the same with the Japanese phonological system. The Japanese language has voiced - voiceless sounds contrast and the Korean language has aspirated - unaspirated sounds contrast. He researched targeting forty Korean students to collect listening data. For instance, [t_{ei}] sound in ‘ちがい’ and [d_{zi}i] sound in ‘じむしょ’ and other words.

The result showed that the difference of the phonological systems is the cause of listening difficulty. Furthermore, Lee (2013) and Utsugu (2009) insisted the same results indicate that the difference of phonological system between L1 and L2 is the cause of the listening problems.

Jin (2019) insisted that the difference of phonological systems have caused listening problems. According to Jin, the Chinese language phonological system has aspirated - unaspirated sounds contrasts as distinctive features. Nonetheless, in the Japanese language, voiced-voiceless sounds contrasts are distinctive features.

Zhu (2009) researched the pronunciation of the Japanese language learners in China. They are introductory level students. The sampling words are as follows: ‘sakasa’, ‘watashi’, ‘dantai’ and ‘tandai’. She reported that the students repeated the words as ‘sagasa’, ‘wadashi’, ‘tanta’, and ‘dandai’, respectively. From this result, she concluded that plosive sounds in the intervocalic position sound as unaspirated sounds for Chinese learners.

2) In the case of Japanese, when pronouncing the plosive sound at the initial position, the air is released. However, plosive sounds in intervocalic position are pronounced as air-reduced sounds. Thus, Chinese and Korean understand that the sound is not plosive but another phoneme; however it is the same phoneme for Japanese. This is the cause of listening problems for Chinese and Korean

learners. Again, the air-reduced phoneme is the same phoneme for Japanese, nonetheless different phonemes for Chinese and Korean.

Jin (2019) researched the pronunciation of Japanese using VOT (Voice Onset Time). The six Japanese people are mostly from Osaka and in their 20's and 30's. Her objective was to compare the plosive sound in the initial position and in the intervocalic position of words. The plosive sounds are voiceless /p/, /t/, /k/ and voiced /b/, /d/, /g/. The sampling words are ‘papa’, ‘tata’, ‘kaka’, ‘baba’, ‘dada’, and ‘gaga’. The result was that both in initial position and intervocalic position, air release is reduced compared to Chinese sounds. Further, in intervocalic position, the voiced plosive sounds are pronounced as lenition sounds.

At the same time, it is proved that native Japanese speakers pronounce plosive sounds in two ways: aspirated and unaspirated. As a result, the air-reduced sounds are the cause of mishearing for Thai learners.

Yoshihiro (2004) and Hoshino (2002) researched the Chinese pronunciation of the Japanese students who are learning the Chinese language. Yoshihiro researched four Chinese students and four Japanese students. The length of stay of Chinese students in Japan ranges from three years up to ten years. And the Japanese students are 2nd year of the university. The sampling words are [t'a], [ta], [p'a], [pa], [k'a], and [ka]. The research was to study aspirated sounds and unaspirated sounds. Yoshihiro

concluded that the pronunciation of the Japanese students is problematic. Chinese aspirated sounds do not have enough air release and the students pronounced Japanese voiced sounds instead of unaspirated sounds. Thus for Japanese, pronouncing Chinese aspirated and unaspirated sounds is not clear. Hoshino conducted the same result, as well.

3) This materialization of Japanese plosive sounds is ‘allophone’. This finding of ‘allophone’ is useful knowledge not only for Japanese language teachers, but also for Japanese language learners.

Lin (2001), additionally, proposed pronunciation classes to apply allophones. For Chinese students, it is still problematic to listen and pronounce voiced sounds and voiceless sounds. They are fricative allophones: (e.g. /b/⇒ [β], /d/⇒ [ð] and /g/⇒ [ɣ - ŋ]).

4) Not many studies have been conducted on this ‘chi’ and ‘ji’ issue of the Thai language, to my best knowledge. According to Banchongmanee, Wutthichamnong, Tomorakunand Maruyama (2009), and Chusri (2020), the Thai language has a voiced and voiceless sound system, and the voiceless sounds have aspirated and unaspirated sounds. However, it is different from the Chinese language that Thai language has voiced and voiceless sound system. In the voiceless sound, there is aspirated –unaspirated sound system.

Japanese plosive sounds change into unaspirated sounds. This is proved and described

in the document ‘Announcement of the Prime Minister’s office (2561, Buddhist calendar)’ promulgated by the Thai government. Thus for Thai, the air-reduced Japanese plosive sounds are understood as unaspirated sounds or different phonemes according to the Thai phonological system.

In the Documents above, (2561, p. 70), there is the guidance to transcribe Japanese to Thai. According to this document, ‘ch’ is preferred at the initial position, however, ‘j’ or ‘ѓ’ is preferred at the other position of a word. The reason is that at the other position of a word, the air release is reduced. For instance, Minchō, konnichiwa, and ichirō are transcribed as Minjō konnijiwa Ijirō, respectively.

3 Transcriptions from speech sounds

The perception of sounds is reflected in letters. How do the Thai people perceive intervocalic ‘chi’ sound? This is one of the way to look for the example in the written letters.

According to previous studies of listening problems, there are 1) sound change of the target language, 2) the difference of phonological system for learners in both L1 and L2. This difference interferes learners’ listening.

According to Slayden (2009, p.2), Thai has voicing - aspiration contrast: /p pʰ b/ and /tʰ d/. On the other hand, according to Kariyasu, Ota

and Snyder (2007, p.134), Japanese is p/b, t/d, k/g system. That is voiceless and voiced contrast.

Furthermore, it needs to explain the Romanization and pronunciation of 「ち」 compared with Thai consonants.

In the Japanese language, there are two Romanization styles of Japanese 「ち」 . One is ‘Kunrei’ style which is to transcribe the Japanese letters into the Latin alphabet. 「ち」 is transcribed as ‘ti’ in ‘Kunrei’ style. Thus 「た、ち、つ、て、と」 are transcribed as ‘ta, ti, tu, te, and to’, respectively.

Another transcription is ‘chi’. This style is called ‘Hebon’ style or ‘Hepburn Romanization’. Thus 「た、ち、つ、て、と」 are transcribed as ‘ta, chi, tsu, te, and to’, respectively. In this study, the author uses ‘chi’ for 「ち」 . The phoneme /t/ is a plosive sound, however, ‘chi’ is a slightly palatalized sound. It is an affricative sound. ‘Chi’ sound is between plosive and fricative sound. Thus, affricative 「ち」 is plosive and fricative. It is [tɕi] in pronunciation, however, the sound materialized in aspirated sound /tɕʰ/ at the initial position of a word. And air is reduced [tɕi] in intervocalic position.

On the other hand, in the Thai language, according to Slayden (2009 p.2), aspiration contrasts are in voiceless velar /k kʰ/ and /tɕ tɕʰ/ as below.

Table 1. Thai consonants

	Bitabial	Labiodental	Alveolar	Post-Alveolar	Palatal	Velar	Glotial
Plosive	p p ^h b		t t ^h d			k k ^h	
Nasal	m		n			n	
Trill							
Fricative		f	s				h
Affricate				tç tç ^h			
Approximant					j		
Lateral Approximant			l				

Cited from Slayden (2009, p.2)

Why do Thai learners of Japanese language mishear ‘chi’ [tç^h] as ‘ji’ [tçi]? The answer of this question is that native Japanese speakers pronounce the plosive sounds as unaspirated sounds. The aspirated sound and unaspirated sounds are the same phoneme for Japanese, because the Japanese language has voiced – voiceless contrast phonological system. However, according to learners’ phonological system, aspirated or unaspirated sounds are distinctive features. They are different phonemes and they are concerned with changing the meaning of a word.

This is proved by Yoshihiro (2004). According to her research, Japanese pronounces a plosive sound as an air release-reduced sound. It is the same as unaspirated sounds. The learners listen to the sounds according to their

phonological system. That is why Thai learners mishear ‘nan-nichi’ as ‘nan-ji’. In other words, unintentionally, the Japanese teacher pronounces unaspirated sounds.

Japanese pronounces unaspirated sounds and learners understand the sound to be unaspirated. Learners listen and understand and write down the sound as it is. There are some examples of transcribed data.

Two photos below are examples of ‘chi’ written in ‘ji’

1) At the top of the photo, it is written ‘presentation – Aiji – PowerPoint’.

‘Aiji’ was transcribed from ‘愛知Aichi’ ⇒ ‘Aiji’. Native Japanese pronounce ‘Aichi’ as ‘Aiji’. Thus it was perceived and transcribed as ‘Aiji’ by Thai learners.

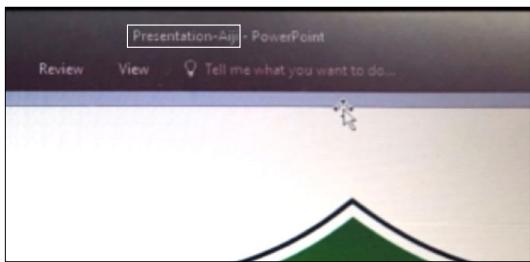

Photo 1. Taken by the author on 2019,
September 6.

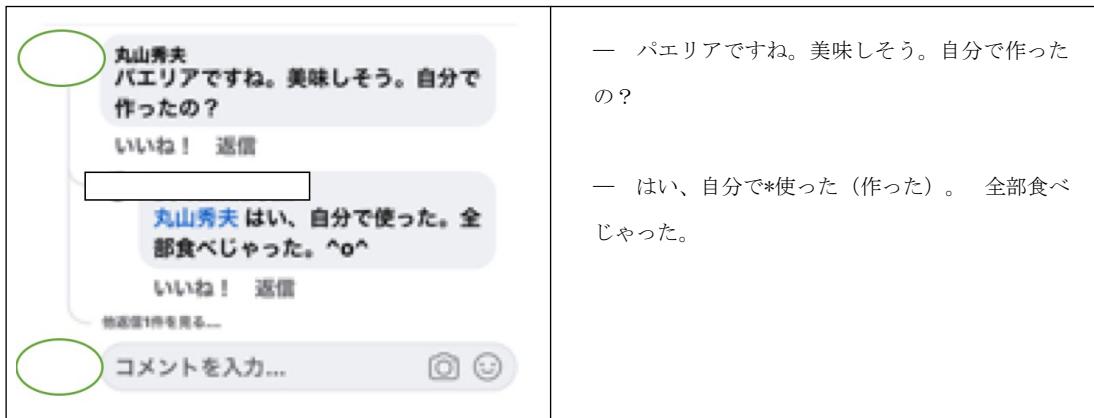

Photo 2. Personal comments: screen shot on 2021, July 31, from social media (Facebook)

3) There are two more example photos of mishearings that materialized in transcription.

Photo 3 「もち」 transcribed as 'เมจิ'

2) 「食べじやつた」 should be 「食べちゃつた」. Native Japanese pronounce unaspirated sounds. Thus, the replier wrote 'tabejatta', an unaspirated sound, instead of with a plosive sound like 'tabechatta'.

— パエリアですね。美味しい。自分で作ったの？

— はい、自分で使った（作った）。全部食べじゃった。

The following two photos are the additional examples of 'chi' ⇒ 'ji'. The photos are advertisement of Thai confectionary sweets.

The third photo below is 「もち (mochi)」, however, in Thai, 'ji (ຈີ)' is used instead of 'chi'.

ที่มา <https://shortest.link/2h3V>

The fourth photo is of the same thing but in a different design. The letter ‘MOCHI’ is transcribed as ‘ໂມຈີ’.

ที่มา <https://shortest.link/2h3R>

These two transcriptions in upper photos are corresponding to the Guidance of announcement of the Thai government. That is in intervocalic positions that plosive ‘chi’ is pronounced and transcribed as unaspirated ‘ji’.

4 Discussions

4.1 The procedure of mishearing for Thai learners

The sound 「ち」 ‘chi’ is a voiceless alveopalatal plosive consonant, /ci/ [tɕi], while 「ぢ」 ‘ji’ is a voiced alveopalatal plosive sound, /zi/ [z̩i].

Why do the learners mistakenly hear ‘nan-nichi’ (what day) as ‘nan-ji’ (what time)? This is because the learners hear the teachers’「ち」 ‘chi’

/ci/ [tɕi] as 「ぢ」 ‘ji’ /zi/ [z̩i]. Japanese teachers unintentionally pronounce 「ち」 ‘chi’ as 「ぢ」 ‘ji’. The materialized sound is unaspirated ‘じ’ [t̩i]. The learners understand it as an approximate sound ‘ji’ /zi/ according to the Thai phonology.

Furthermore, the learners possibly consider that the ‘chi’ sound is an aspirated consonant even if it is placed either at the initial position or in the intervocalic position, since ‘chi’/ci/ [tɕi] is a plosive sound. Crystal (2000, p.137) defined plosives as the consonants that involve compression and release of air. Thus the learners are likely to think that ‘chi’/ci/ [tɕi] should be an aspirated consonant even in the intervocalic position. Actually, when Japanese pronounce ‘chi’ at the initial position of a word, it is pronounced as an air-released sound ‘chi’/ci/ [t̩ɕi]. However, in the intervocalic position of a word, it is pronounced as air-reduced [t̩i]. And then the sound is recognized as an unaspirated sound by Thai learners. For learners, unaspirated ‘chi’/ci/ [t̩i] is not 「ち」 because its air is reduced. 「ち」 has to be pronounced with air release; otherwise it is not 「ち」. Otherwise, learners understand unaspirated 「ち」 ‘chi’/ci/ [t̩i] as the approximate sound ‘ji’ /zi/ [z̩i].

4.2 [t̩ɕi] and [t̩i] are allophones

Lin (2001) insisted that there are two allophones of ‘chi’/ci/; Aspirated ‘chi’/ci/ [t̩ɕi] at the initial position and unaspirated [t̩i] in intervocalic position of a word, as below.

Table 2. List of allophones of plosive sounds

音素	条 件	異 音
/p/	語頭	[p ^h]
	語中	[p]
/b/	母音間	[β]
	非母音間	[b]
/t/	+ /a//e//o/ 語頭	[t ^h]
	語中	[t]
	+ /i/ 語頭	[tɕ ^h]
	語中	[tɕ]
	+ /u/ 語頭	[ts ^h]
	語中	[ts]
/d/	+ /a//e//o/	[d]
	+ /i/ 母音間	[z][dʒ]
	非母音間	[dʒ]
	+ /u/ 母音間	[z][dʒ]
	非母音間	[dʒ]
/k/	語頭	[k ^h]
	語中	[k]
/g/	母音間	[ɣ][ŋ]
	非母音間	[ŋ]

Cited from Lin (2001, p. 141)

Aspirated [tɕ^h] and unaspirated [tɕ] are the same phoneme, however, unaspirated voiceless [tɕ] and unaspirated voiced [z] are different phonemes for Japanese. Nonetheless, for Thai learners, unaspirated voiceless [tɕ] and unaspirated voiced [z] are the same phoneme because they are unaspirated sounds. Thus aspirated [tɕ^h] and unaspirated [tɕ] are the same sound for Japanese and they are different sounds for Thai learners. They are allophones. These sounds are Japanese allophones for Thai learners.

The Japanese do not notice these allophones. However, Thai learners can distinguish them, because of the sound system of the learners' mother tongue, Thai. It is possible for them to distinguish the differences, or amount of air, between the two sounds

pronounced by the teachers: an aspirated 'chi' [tɕ^h] sound, and an unaspirated 'ji' [tɕ] sound. In other words, the 'chi' of 'nichi' is a voiceless plosive sound and this sound is recognized as an unaspirated sound [tɕ] due to the interference from the students' mother tongue sound system.

4.3 Other allophones in the Japanese language

'Chi' and 'ji' are different phonemes. Further, 'chi' is 'chi' at any position of a word, as long as the vocal cords are vibrating. However, Thai learners distinguish two phonemes from 'chi' according to their phonological system: aspirated [tɕ^h] and unaspirated [tɕ]. 'Chi', at the initial position of a Japanese word, it is pronounced [tɕ^h], however, in the intervocalic position, it materializes as [tɕ].

They are the same phoneme in Japanese phonology, however, they are different phonemes for Thai learners. This is an allophone for Thai learners. This is proved by Lin, as well.

According to Nanjo (1999, p.21), allophone is the variant of the phoneme. The materialization of allophone depends on the phoneme position of a word. Further, it is impossible for native speakers to distinguish the sound.

The table below is the list of several samples of Japanese allophone. According to Maruyama (2008, p.99), Japanese 「ん」 /N/ materializes into four sounds. The allophones are affected by subsequent consonants into ‘bilabial’, ‘alveolar’, ‘velar’ and ‘nasal’ sounds.

Table 3. List of allophones of Japanese 「ん」 /N/

	Phoneme	Materialized sound
かんぱ	/kanpa/	/kanpa/
コント	/konto/	[konto]
てんか	/tenka/	[tenka]
けん	/ken/	[keē]

Cited from Maruyama (2008) (summarized by the author)

Thus they are allophones for Thai learners. Not only for Thai learners but also aspirated – unaspirated phonology systems like Chinese and Korean or some other language speakers are able to distinguish allophones. The allophone is ‘chi’ at the initial position [t̪χi] and ‘chi’ in the intervocalic position [t̪ci]. For Thai learners, including Chinese and Korean, it is possible to distinguish these two ‘chi’ from the perspective

of aspirated–unaspirated sound contrast, however, it is impossible to distinguish them for Japanese. Japanese is a voiced – voiceless sound contrast phonological systematized language. Thus [t̪χi] and [t̪ci] are the same phoneme for Japanese. Nonetheless, they are different phonemes for Thai, Chinese and Korean. They have aspirated–unaspirated sound contrast phonological systematized language.

5. Conclusions

In this study, it is proved that the cause of mishearing of ‘nan-nichi’ as ‘nan-ji’ is the difference in phonological system between the Thai language and the Japanese language.

At the initial position, for phoneme /t/ + phoneme /i/, the materialized sound is aspirated plosive [t̪χi]. And in the intervocalic position, it is unaspirated plosive [t̪ci]. For Japanese, they are the same phoneme. However, they are different phonemes for Thai learners. Thus, for Thai learners, they are allophones. This is the cause of mishearing.

Japanese phonology: for instance 「父」(ちち) /ci/ [t̪χit̪ci], [t̪χi] = [t̪ci]; both consonants are the same phoneme. Thai learners’ hearing according to Thai phonology: 「父」(ちち) /ci/ [t̪χit̪ci], [t̪χi] ≠ [t̪ci]; both consonants are different phonemes. The aspirated [t̪χi] is 「ぢ」/ci/, while unaspirated [t̪ci] is understood as 「ぢ」/ji/, /zi/ [ci]. In the ears of Thai learners these different phonemes produce different sounds and thus create semantic confusion.

Furthermore, a secondary finding was that

in addition to the previously identified allophones [m], [n], and [ŋ], a new allophone for Thai learners of Japanese, [tɕʰi] and [tɕi] has been identified.

However, other causes for the above mentioned mishearing might also be possible. For instance, the nasal sounds in 「なんにち」 might be the cause of mishearing. Further, the vowel [i] in 「に」 is reduced and becomes difficult to discern. This materialization of 「なんにち」 makes Japanese more ambiguous. Actually the word 「なんにち」 has four morae, however, 「ん」 and 「に」 sounds make ambiguous mora. It sounds like three morae of 「なんじ」. Thus these

materialized sounds and ambiguous mora might lead students to misunderstand 「なんじ」 for 「なんにち」.

Finally, as investigation in this field has not been extensive, there are deficiencies in this research and insufficient empirical data. Thus further approaches from various angles are required.

The contrastive study of Japanese and Thai phonology helps to find the causes of communication failures, which are often the result of learners' mishearing and pronunciation mistakes. It should also help language teachers develop guidelines for listening instruction.

ເອກສານອ້າງອີງ (References)

- ອໍ້າຍຸທ ທູສະຣີ. (2020). ແບດປະເທິນກາງາຄາລຕົຮກາງາສູ່ປຸ່ນເບື້ອງຕົ້ນ. ກຽງເທິພ: ໂຄງກາແພແວ່ຜລງການ
ວິຊາການຄະນະອັກຫຼາດຈຸ່າລາງການຮັມທາວິທຍາລັ້ງ.
- ປະກາສສຳນັກນາຍກັບມູນຕີ. (2561). ພັດທະນາການທີ່ການທັບຄັ້ງກາງາຍີ່ອມັນ ສປປ ສູ່ປຸ່ນ ແລະມລາຍ (ນ. 69-
78ອັກຫຼາດເລີ່ມ 135 ຕອນພິເສດ 82 ງ). ກຽງເທິພ: ລາຊກິຈຈານບົກຄະ.
- Banchongmanee, B., Wutthichamnong, W., Tomorakun, W., Maruyama, H. (2009). 『場面で
役立つ使えるタイ語』. ກຽງເທິພ: ສຳນັກພິມພົກພາໄລ ແລະວັດນອຮຮມ ສາມາຄມສົງເສຣີມເທິໂນໂລຢີ (ໄທ-ສູ່ປຸ່ນ).
- Crystal, D. (2000). *The Cambridge Encyclopedia of Language, second edition*. C.U.P. Slayden,
G. (2009). *Central Thai Phonology*. retrieved 2021, November 9 from
<http://www.thai-language.com/resources/slayden-thai-phonology.pdf>
- 五十島優、酒井たか子、平形裕紀子 (2001). 「学習者にとって聞き取りが困難な話し言葉の音変化とは」
『日本語教育方法研究会誌』8, 26-27.
- 宇都木昭 (2009). 「日本語と朝鮮語の破裂音— 音響音声学的研究の概観 —」『北海道言語文化研究』
7, 11-27.
- 大木俊英、前田啓貴、岡秀亮 (2016). 「何が英語のリスニングを困難にするのか?」『白鳳大学教育学部論
集』59, 65-79; 10, 511-530.
- 苅安誠、太田栄次、Snyder Steven, M. (2007). 「日本語と英語・中国語との音声学的特徴と相違点：
第二言語学習の壁を理解するために」『九州保健福祉大学研究紀要』 8, 133-138.
- 金珠 (2019). 「日本語の語頭・語中破裂音のVOTに関する考察」『日本語・日本文化』 46, 47-69.
- 朱芝虹 (2009). 「清音と濁音有氣音と無氣音の対立から—中国語と日本語の発音について—」『信州短期大学
紀要』 17, 57-61.
- 鄒亞亭、柏木治美、大月一弘、康敏(2012). 「リスニング学習履歴データに基づく誤りパターンの検出システ
ム」『日本教育工学会論文誌』 36, 49-52.
- 曹秀弦 (2016). 「韓国人学習者による日本語破擦音の音声的特徴について」『音声研究』 20, 58 -67.
- 高橋栄作 (2005). 「日本人EFL学習者の聞き間違い」『地域政策研究』 8, 45-53.
- 南條健助 (1999). 「異音：音韻論と音声学の接点」『音声研究』 3, 20-28.
- 林嘉惠 (2001). 「台湾人日本語学習者が破裂音を聞き取る際の問題点について」『言語文化と日本語教育』
21, 140-143.
- 星野珠美、安田明生 (2002). 「日本人学生による中国語有氣発話のVOTとパワーによる評価」『日本音響學
会誌』 11, 689-695.
- 丸山秀夫 (2008). 『発見タイ語発音：日本語から学ぶ9つのポイント』. ກຽງເທິພ: ສຳນັກພິມພົກພາໄລ
ແລະວັດນອຮຮມ ສາມາຄມສົງເສຣີມເທິໂນໂລຢີ (ໄທ-ສູ່ປຸ່ນ).
- 吉廣綾子 (2004) 「日本語の無声子音・有声子音、中国語の有氣音・無氣音の比較」『徳島大学国語国文学』
17, 1-13.

李敬淑 (2013). 「韓国語母語話者による日本語発音の聞き間違いと中間言語の音韻習得」『日本文化學報』59, 65-79 : 10, 511-530.

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Affiliation: Faculty of Liberal Arts, Panyapiwat Institute of Management

Corresponding email: maruyamahideo@gmail.com

Received: 2021/10/14

Revised: 2021/12/23

Accepted: 2021/12/24

มาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ

1. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เขียน

- 1.1 ผลงานทางวิชาการที่ส่งเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา ต้องเป็นผลงานที่ยังไม่เคยตีพิมพ์ หรือเผยแพร่ที่ได้มาก่อน และต้องไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการอื่น ทั้งนี้ไม่รวมบทความรับเชิญ
- 1.2 ผลงานทางวิชาการที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาจะต้องไม่มีส่วนใดที่ปรากฏให้เห็นว่าเป็นการลอกเลียนผลงานทางวิชาการทั้งของตนเองและของผู้อื่น รวมทั้งจะต้องมีการอ้างอิงที่ครบถ้วน และถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร
- 1.3 ผู้เขียนจะต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือสร้างข้อมูลที่เป็นเท็จในการรายงานผลการวิจัย
- 1.4 ผู้ที่มีชื่อปรากฏเป็นผู้เขียนบนบทความทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการทำวิจัยโดยแท้จริง และต้องระบุชื่อผู้เขียนทุกคนด้วยตัวเอง
- 1.5 ผู้เขียนต้องระบุแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนการทำวิจัย รวมทั้งผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

2. หน้าที่และความรับผิดชอบของบรรณาธิการวารสาร

- 2.1 บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนและผู้ประเมิน
- 2.2 บรรณาธิการมีการตรวจสอบบทความอย่างจริงจังในด้านการลอกเลียนผลงานทางวิชาการด้วยเครื่องมือ และวิธีการที่ใช้ได้
- 2.3 บรรณาธิการมีกระบวนการประเมินคุณภาพบทความอย่างเป็นธรรม ปราศจากอคติส่วนบุคคล โดยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสมในสาขานั้น ๆ จำนวนไม่ต่ำกว่า 2 คน
- 2.4 ไม่เปิดเผยข้อมูลหรือเนื้อหาของบทความที่อยู่ระหว่างการพิจารณาประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนและผู้ประเมินบทความนั้น
- 2.5 กรณีที่ผลประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คนไม่สอดคล้องกัน จะต้องสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิรายที่ 3 เพื่อให้ได้ข้อสรุป

3. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประเมิน

- 3.1 ประเมินคุณภาพบทความอย่างเป็นกลาง ปราศจากอคติ ตามกำหนดเวลา
- 3.2 ผู้ประเมินบทความต้องไม่เปิดเผยข้อมูล หรือเนื้อหาของบทความที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคุณภาพ
- 3.3 ผู้ประเมินจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ หากพบการกระทำผิดจรรยาบรรณ เช่น การบิดเบือนผลการวิจัย สร้างข้อมูลเท็จในการรายงานผลการวิจัย หรือคัดลอกผลงานทางวิชาการในงานที่ประเมิน
- 3.4 ผู้ประเมินต้องไม่ซักจุ่งหรือเสนอแนะให้ผู้เขียนอ้างอิงผลงานวิชาการใด ๆ เพื่อเพิ่มจำนวนการอ้างอิงผลงานของตนหรือพากพ้อง
- 3.5 ผู้ประเมินบทความจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ กรณีที่ผู้ประเมินมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน บทความ

The jsn Journal Publishing Ethics Guidelines

1. On part of the author(s):

- 1.1 Any manuscript submitted for review and publication in the jsn Journal must never be published before, and must not be under consideration for publication in any journal or other academic publication. Invited articles, however, are excluded.
- 1.2 Plagiarism and/or duplication, in whole or part, including self-plagiarism, shall not be tolerated. Accurate and thorough referencing shall be duly made in accordance with the Journal's strict referencing guidelines.
- 1.3 The author(s) shall not be involved in manipulation and/or falsification with respect to the presentation of his/her research findings.
- 1.4 The author list, which shall be submitted along with the manuscript, shall reflect the individuals' genuine contributions to the work.
- 1.5 The author shall specify any source(s) of research funding, and shall declare any potential conflicts of interest.

2. On part of Journal editors:

- 2.1 The editors must not possess any conflicts of interest with the author(s) and reviewers.
- 2.2 The editors shall reserve the right to put all submissions through rigorous and reliable plagiarism checking tools and methods.
- 2.3 The editors shall ensure a fair review procedure that is free from personal prejudice by subjecting every submitted manuscript to a peer-review procedure conducted by a panel of no less than two qualified experts from related field(s).
- 2.4 The editors shall not disclose any information or content of the manuscript under review, including any information about the author(s) and the reviewers thereof.
- 2.5 In the case that the review conducted by two experts produces an inconclusive result, the editors shall resort to the expertise of a third reviewer in an effort to find a common ground.

3. On part of reviewers:

- 3.1 The reviewers shall provide an objective review that is free from prejudice and bound by an appropriate time frame.
- 3.2 The reviewers shall not disclose any information or content of the manuscript under review.
- 3.3 The reviewers shall notify the editors of any unethical behavior encountered over the course of review process, such as manipulation or falsification of research findings, or plagiarism, etc.
- 3.4 The reviewers shall not exert influence on the author(s) in a way that results in the solicitation of citations of the reviewers' works or the works of people in their circle.
- 3.5 The reviewers shall notify the editors of any potential conflicts of interest they may share with the author(s).

ใบสมัครสมาชิก

สมาคมกีฬาปั่นศึกษาแห่งประเทศไทย

ห้อง 606 ชั้น 6 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทรค้าพ์/โทรสาร 02-221-2422

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่งทางวิชาการ.....

Name (In English)

วัน เดือน ปี ก็เด..... หมายเลขอปัตรประชาชน

ที่อยู่ปัจจุบัน..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรสาร..... มือถือ..... อีเมล.....

หน่วยงาน ตำแหน่ง.....

ที่อยู่ที่น่วงงาน..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

บุคคลที่สามารถติดต่อได้ กรณีที่ไม่สามารถติดต่อหัวหน้าได้

ชื่อ นามสกุล..... หมายเลขอปัตร..... อีเมล.....

สมาชิกสมาคมฯ ที่รู้จัก (ถ้ามี) คือ

1..... 2.....

ข้าพเจ้าขอสมัครเป็นสมาชิกประเภท

 สามัญรายปี (200 บาทต่อปี) สามัญตลอดชีพ (2,000 บาท) สมทบ (100 บาทต่อปี) สถาบัน (200 บาทต่อปี หรือ ตลอดชีพ 2,000 บาท) หลักฐานประกอบการสมัคร สำเนาบัตรประชาชน/ เอกสารรับรองจากสถาบัน (กรุณาส่งมาพร้อมกับใบสมัคร) ข้าพเจ้าได้อ่านและยอมรับเงื่อนไขของการเป็นสมาชิกสมาคมกีฬาปั่นศึกษาแห่งประเทศไทย

ลงชื่อ..... ผู้สมัคร

(.....)

วันที่...../...../.....

หมายเหตุ 1. การสมัครเป็นสมาชิกสมาคมฯ จะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขของสมาคมฯ

2. เมื่อมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพิจารณาอนุมัติให้รับการติดต่อให้ชำระ

ค่าลงทะเบียนสมัครสมาชิกและค่าบำรุงรายปี / ตลอดชีพ

ส่วนนี้เฉพาะเจ้าหน้าที่สมาคมฯ

ได้รับการพิจารณาให้เป็นสมาชิกสมาคมฯ ประเภท สามัญรายปี สามัญตลอดชีพ สมทบ สถาบัน (รายปี/ตลอดชีพ)
จากการประชุมคณะกรรมการบริหารฯ ครั้งที่...../..... เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

เลขที่ใบเสร็จค่าลงทะเบียน...../..... ลงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ลงชื่อ..... นายทะเบียน ลงชื่อ..... นายกสมาคมฯ

(.....)

(.....)

TCI Tier 1 Humanities and Social Sciences

Owner :

Japanese Studies Association of Thailand (JSAT)
Room 606 Faculty of Political Science,
Thammasat University, Prachan Road,
Phraborom Maha Ratchawang, Pranakorn,
Bangkok 10200, Thailand
URL: jsat.or.th, email: jsn.jsat@gmail.com

Publication : 2 issues per year (June, December)

Online Journal : <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsn>

Printed at

Core Content Co., Ltd.
15/4 Moo 3 Bangkrateuk, Sam Phran,
Nakhon Pathom 73210

Editorial Advisory Board

Prof. Emeritus Dr. Chaiwat Khamchoo	<i>Chulalongkorn University</i>
Prof. Dr. Attachak Sattayanurak	<i>Chiang Mai University</i>
Prof. Dr. Siriporn Wajjwaklu	<i>Thammasat University</i>
Prof. Emeritus Dr. Sirimonporn Suriyawongpaisal	<i>Chulalongkorn University</i>

Prof. Warintorn Wuwongse

<i>Chulalongkorn University</i>
<i>Thammasat University</i>

Editor

Assoc. Prof. Tasanee Methapisit *Thammasat University*

Editorial Assistant

Assoc. Prof. Dr. Yupaka Fukushima *Kasetsart University*

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr. Kosit Tiptiempong

<i>Tokyo University of Foreign Studies</i>
<i>Chulalongkorn University</i>

Assoc. Prof. Dr. Chomnard Setisarn	<i>Chiang Mai University</i>
Assoc. Prof. Benjang Jaisai der Arslanian	<i>Kasetsart University</i>
Assoc. Prof. Pranee Jongsujarittham	<i>Naresuan University</i>
Asst. Prof. Dr. Baranee Boonsong	<i>Thammasat University</i>
Asst. Prof. Dr. Piyawan Asawarachan	<i>Srinakharinwirot University</i>
Asst. Prof. Dr. Pat-on Pipattanakul	<i>Srinakarinwirot University</i>
Asst. Prof. Dr. Pat-on Phipattanakul	<i>Nakhon Ratchashima Rachabhat University</i>
Asst. Prof. Dr. Winai Jamornsuriya	<i>Panyapiwat Institute of Management</i>

Col. Assoc. Prof. Nongluk Limsiri

Asst. Prof. Nisakorn Thongnork	<i>Prince of Songkla University</i>
Dr. Wanwisa Kunpattaranirun	<i>Burapha University</i>
Dr. Saikaew Tipakorn	<i>Chulalongkorn University</i>

Reviewers

Prof. Emeritus Dr. Sirimonporn Suriyawongpaisal	<i>Chulalongkorn University</i>
---	---------------------------------

Prof. Dr. Attaya Suwanrada	<i>Chulalongkorn University</i>
Assoc. Prof. Dr. Chalermpol Chamchan	<i>Mahidol University</i>
Assoc. Prof. Dr. Kosit Tiptiempong	<i>Tokyo University of Foreign Studies</i>

Assoc. Prof. Dr. Nareenoot Damrongchai *National Institute of Development Administration*

Assoc. Prof. Dr. Natthira Tuptim *Pibulsongkram Rajabhat University*

Asst. Prof. Dr. Asadayuth Chusri	<i>Chulalongkorn University</i>
Asst. Prof. Dr. Baranee Boonsong	<i>Naresuan University</i>
Asst. Prof. Dr. Kanapat Ruenpirom	<i>Silpakorn University</i>
Asst. Prof. Dr. Nanchaya Mahakhan	<i>Burapha University</i>
Asst. Prof. Dr. Panida Anantanakom	<i>Chiang Mai University</i>
Asst. Prof. Dr. Piyanuch Wiriyenawat	<i>Thammasat University</i>
Asst. Prof. Dr. Seksan Chantaramnong	<i>Rajamangala University of Technology Rattanakosin Borpitpimuk</i>

Asst. Prof. Dr. Siriwon Munintarawong	<i>Thammasat University</i>
Asst. Prof. Dr. Tanporn Trakantalerngsak	<i>Mahidol University</i>
Asst. Prof. Dr. Thanyarat Sanguansri	<i>Burapha University</i>
Asst. Prof. Dr. Wichaya Yoshida	<i>Ubon Ratchathani University</i>
Dr. Narongsak Pitchayapisut	<i>Kasetsart University</i>
Dr. Poranee Pinunsottikul	<i>Thammasat University</i>
Dr. Sayan Korsatianwong	<i>Rangsit University</i>
Dr. Wanwisa Kunpattaranirun	<i>Burapha University</i>
Dr. Worrawan Fuangkajonsak	<i>Rangsit University</i>

jsn Journal Vol. 11 no.2

ISSN 2229-1997

ISSN ONLINE 2586-937X

TCI tier 1 (2021-2024)

Editor's Note

Tasanee Methapisit

iv

Research Papers

Thai Young Adults' Motivations for Pursuing a Care Worker Career in Japan 2
Elisa Nishikito

The Use of Simele in *Hōjōki* 19
Attaya Suwanrada

A Study of Structure of Conjunctive Units in Japanese Multi-clause 32
Sentences Focusing on Grammatical Sentence Patterns for JLPT
Asadayuth Chusri

Good Governance and Disaster Management: A Case Study of 51
Temporary Housing Management in Kumamoto Prefecture, Japan
Wanwalee Inpin

A Self-Development Needs for Work Effectiveness of Japanese Language 69
Interpreter in Japanese companies, Northern Region Industrial Estate,
Lamphun Province
Patchaya Soponsittipong

Woman and Child in the Love-miracle *Noh* Plays 84
Winai Jamornsuriya

The Current Perception of the Business Japanese Proficiency Test (BJT) 100
in Thailand : Interview with BJT Test Takers
Tajima Kazuyoshi

Why Thai Learners of Japanese Language Misheard 'nan-nichi' as 'nan-ji'? : 117
A Comparative Study of Thai and Japanese Speech Sounds
Hideo Maruyama